FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ RESTORASYON PROJESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Murat ILGAZ

Anabilim Dalı: Mimarlık

Mimari Koruma - Restorasyon Programı

EYLÜL 2019

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ RESTORASYON PROJESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Murat ILGAZ
160211015

DÜZELTİŞMİŞ TEZ

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mine ESMER

Teslim Tarihi: 13 Eylül 2019

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nün Mimarlık Anabilim Dalı, Mimari Koruma ve Restorasyon Programı, 160211015 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi **Murat ILGAZ,** ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı **"Eyüp, Kasım Çavuş Camii Restorasyon Projesi"** başlıklı tezini, aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmustur.

Tez Danışmanı : **Dr. Öğr. Üyesi Mine ESMER** .....
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Doç. Dr. Burcu Selcen COŞKUN** .....
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ruba KASMO .....
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Teslim Tarihi : 13 Eylül 2019
Savunma Tarihi : 20 Eylül 2019

DÜZELTME METNİ

Bu tezin tamamlanması sonrası, 20.09.2019 tarihinde jüri önünde savunma yapılmıştır. Jüri üyelerince tez de yapılması istenen düzeltmeler aşağıda maddeler halinde verilmiştir. Jüri üyelerince,

1- Yapının bulunduğu mahallenin analizler üzerinden değerlendirilmesi,
2- Rölöve çizimleri üzerinden hasar ve malzeme analizlerinin yapılması,
3- Restitüsyona örnek oluşturulabilecek yapıların genişletilmesi,
4- Restitüsyonda minarenin değiştirilmesi,
5- Restorasyon uygulamalarının genişletilerek sunulması,

istenmiş olup, bu tez düzeltmelerinin yapılmış ve jüri üyelerince kabul edilmiş halidir.

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans eğitimim boyunca bilgi ve tecrübeleriyle beni yönlendiren, ilgisini, katkılarını esirgemeyen değerli danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Mine ESMER'e, tez çalışmam boyunca her zaman bana destek olan, hiçbir zaman yalnız bırakmayan çok değerli, sevgili eşim Hilal Ebru ILGAZ'a, maddi manevi hep yanımda olan başta babam Dursun ILGAZ ve annem Gülser ILGAZ olmak üzere tüm ablalarıma, çalışmalarımda bana yardımcı olan Beyza BENGÜL, Sümeyye KARA, Zübeyde KAAN ve Ahmet Can BALCİ'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Eylül 2019

Murat ILGAZ
Mimar

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ ……ii
ŞEKİL LİSTESİ ……v
ÖZET ……vii
SUMMARY ……viii
KISALTMALAR……ix

1. GİRİŞ ……..1
1.1. Amaç..……..……1
1.2. Kapsam ……..1
1.3. Yöntem ……..1
2. EYÜPSULTAN İLÇESİNİN FİZİKSEL, SOSYAL VE TARİHİ ÖZELLİKLERİ ……5
2.1. Eyüpsultan'ın Coğrafi Konumu ve Özellikleri ……5
2.2. Tarihsel Gelişimi ……6
2.2.1. 19. Yüzyıl Osmanlı Dönemi ……..6
2.2.1.1. 19. Yüzyıl ……...8
2.2.2. Cumhuriyet Dönemi.……...8
2.3. Kronolojik Sıraya Göre Eyüpsultan İlçesi'ndeki dini yapılar……...9
3. İSLAMBEY MAHALLESİ ……12
3.1. Mahallenin Konumu ……12
3.2. Mahallede Yer Alan Anıtsal Yapılar……16
3.3. İslambey Mahallesi'nin Analizler Üzerinden Değerlendirilmesi……..24
4. KASIM ÇAVUŞ CAMİİ'NİN MEVCUT DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ VE BELGELENMESİ ….……...31
4.1. Konumu..……...……..….31
4.2. Tarihçesi Genel Tanım……..33
4.3. Genel Tanım.…….33
4.4. Yapının Mimari Açıdan Mevcut Durum Tespiti …….……36
4.4.1. Plan Özellikleri ……..36
4.4.2. Cephe Özellikleri ……...44

4.4.3. Mimari Öğeler ……..…..52
4.4.4. Yapım Tekniği ve Malzeme Özellikleri…….....60
4.4.5. Yapıdaki Bozulmalar…….....66
4.5. Cami Avlusundaki Birimler …….….....66
5. RESTİTÜSYON …….....71
5.1. Restitüsyona Kaynak Oluşturan İstanbul'daki 16.yy Camileri…..…….....71
5.1.1. Arakiyeci Ahmet Çelebi Cami ……..……71
5.1.2. Cedid Ali Paşa Cami …….…....73
5.1.3. Ferruh Kethüda Cami ……....74
5.1.4. Cezeri Kasım Paşa Cami …….….....75
5.1.5. Kızıl Mescid ……..….....77
5.1.6. Çeribaşı Cami …….....79
5.1.7. Düğmeciler Cami ……...…...81
5.1.8. Neslişah Sultan Cami …….....82
5.2. Yapının Restitüsyonu……...…..84
6. RESTORASYON ……...…..…..93
6.1. Restorasyon Aşamasında Yapılacak Müdahaleler ……....…...93
6.1.1. Sağlamlaştırma ……..…..….....93
6.1.2. Bütünleme ……..……..…….94
6.1.3. Yenileme …..……..…….94
6.1.4. Ayıklama ..……..……...94
6.1.5. Yüzey Temizliği …….……..….....95
6.2. Sonuç ve Öneriler ……..…..…96
7. KAYNAKLAR …….……97
8. ÖZGEÇMİŞ.....99
9. EKLER
EK1: RÖLÖVE
EK2: MALZEME ANALİZİ
EK3: HASAR TESPİT ANALİZİ
EK4: RESTİTÜSYON
EK5: RESTORASYON
EK6: BELGELER VE FOTOĞRAF ALBÜMÜ
EK7: CD

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1 Yüksek çözünürlüklü fotoğraflarla renklendirilmiş 2d noktabulutu modelinden elde edilen 3b nokta bulutu modeli. (Ekim 2018). 3
Şekil 2 Yüksek çözünürlüklü fotoğraflarla renklendirilmiş 2d noktabulutu modelinden elde edilen 3b nokta bulutu modeli. (Ekim 2018). 3
Şekil 3 Yüksek çözünürlüklü fotoğraflarla renklendirilmiş 2d noktabulutu modelinden elde edilen 3b nokta bulutu modeli. (Ekim 2018). 4
Şekil 4 09 nolu tarama pozısyonundan elde edılen 360° fotoğraf (Ekim 2018). 4
Şekil 5 11 nolu tarama pozısyonundan elde edılen 360° fotoğraf (Ekim 2018). 4
Şekil 6 Eyüp İskelesi ve sahildeki yalılar (Flandin, 2010) 11
Şekil 7 Esma Sultan Sarayı (Flandin, 2010) 11
Şekil 8 İslambey Mahallesi'nin sınırları (İBB, Hava Fotoğrafı 2013) 12
Şekil 9 Hava Fotoğrafı (İBB,1946) 13
Şekil 10 Hava Fotoğrafı (İBB,1966) 13
Şekil 11 Hava Fotoğrafı (İBB,1970) 14
Şekil 12 Hava Fotoğrafı (İBB,1982) 14
Şekil 13 Hava Fotoğrafı (İBB,2006) 15
Şekil 14 Hava Fotoğrafı (İBB,2015) 15
Şekil 15 İslambey Camii (Alman Mavileri Haritası, 1913-14) 17
Şekil 16 İslambey Cami Rölövesi (4 nolu Koruma Bölge Kurul Arşivi, 1961) 18
Şekil 17 İslambey Cami (Kurul Arşivi) 19
Şekil 18 Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü Arşivi, 2016 19
Şekil 19 Encümen Aşivi, Cedid Ali Paşa Camii 21
Şekil 20 2 Numaralı Koruma Bölge Kurul Arşivi, Cedid Ali Paşa Camii 21
Şekil 21 Alman Mavileri Haristası, 1913-14, M14-3 22
Şekil 22 Surp Asdvadzadzin Ermeni Kilisesi, www.dunyabizim.com 23
Şekil 23 Surp Asdvadzadzin Ermeni Kilisesi, www.istanbulermenivakiflari.org 23
Şekil 24 KMKM, Envanter Çalışması, 2017 24
Şekil 25 KMKM, Envanter Çalışması, 2017 25
Şekil 26 KMKM Envanter Çalışması, 2017 26
Şekil 27 KMKM, Envanter Çalışması, 2017 27
Şekil 28 KMKM, Envanter Çalışması, 2017 28
Şekil 29 KMKM, Envanter Çalışması, 2017 29
Şekil 30 KMKM, Envanter Çalışması, 2017 30
Şekil 31 Rölöve – Vaziyet Planı – Pafta No:1 34
Şekil 32 Kuzeydoğu yönünden genel görünüş, (M. Ilgaz, 2019) 35
Şekil 33 Kuzey yönünden genel görünüş, (M. Ilgaz, 2019) 35
Şekil 34 Rölöve – Harim Kat Planı – Pafta No:2 36
Şekil 35 Rölöve – Mahfil Kat Planı – Pafta No:3 38
Şekil 36 Harim Görünüş (M. Ilgaz, 2019) 39
Şekil 37 Harim Görünüş (M. Ilgaz, 2019) 39
Şekil 38 Harim Giriş Kapısı (M. Ilgaz, 2019) 40
Şekil 39 Mahfil Katı (M. Ilgaz, 2019) 40
Şekil 40 Rölöve – Kuzeybatı Cephesi Görünüş – Pafta No:4 45
Şekil 41 Rölöve – Güneybatı Cephesi Görünüş – Pafta No:5 46
Şekil 42 Rölöve – Güneydoğu Cephesi Görünüş – Pafta No:6 47

Şekil 43 Rölöve – Kuzeydoğu Cephesi Görünüş – Pafta No:7 48
Şekil 44 Harim dış duvar görünüşü (M. Ilgaz,2019) 60
Şekil 45 Harim iç duvar görünüşü (M. Ilgaz,2019) 61
Şekil 46 Kuzeybatı yönünden çevre duvarları görünüşü, (M. Ilgaz,2019) 62
Şekil 47 Kuzeydoğu yönündeki çevre duvarı görünüşü (M. Ilgaz,2019) 62
Şekil 48 Harim kısmının döşeme kaplaması (M. Ilgaz,2019) 63
Şekil 49 Mahfil katı döşemesi (M. Ilgaz,2019) 63
Şekil 50 Vakıflar Genel Müdürlüğü, 30.05.1963 tarihli belge 64
Şekil 51 Harim ve son cemaat birimlerinin mevcut çatı örtüsü 65
Şekil 52 Avludaki tuvalet yapısı, (M. Ilgaz,2019) 67
Şekil 53 Avludaki tuvalet ve abdest alma alanı, (M. Ilgaz,2019) 67
Şekil 54 Kuzeydoğu yönündeki hazire alanı, (M. Ilgaz,2019) 69
Şekil 55 Güneybatı yönündeki hazire alanı ve bani'sinin mezarı, (M. Ilgaz,2019) ... 69
Şekil 56 Kuzey yönündeki hazire alanı, (M. Ilgaz,2019) 70
Şekil 57 Güneybatı yönündeki hazire alanı, (M. Ilgaz,2019) 70
Şekil 58 Arakiyeci Ahmet Çelebi Camii, Anıt Fişi, KMKM Arşiv, 2016 72
Şekil 59 Cedid Ali Paşa Camii, Anıt Fişi, KMKM Arşiv, 2016 73
Şekil 60 Çeribaşı Camii, konumu 79
Şekil 61 Çeribaşı Cami, yeniden yapılmadan önce 80
Şekil 62 Çeribaşı Camii, KMKM Arşivi, 2016 80
Şekil 63 Alman Mavileri Haritası, 1913-14 81
Şekil 64 KVKBK Arşivi, Düğmeciler Camii, KMKM Arşivi, 2016 82
Şekil 65 Neslişah Sultan Camii, KMKM Arşivi, 2017 82
Şekil 66 Neslişah Sultan Camii, KMKM Arşivi, 2017 83
Şekil 67 Neslişah Sultan Cami, KVKBK Arşivi 83
Şekil 68 1966 Yılına ait hava fotoğrafı, (sehirharitası.ibb.gov.tr) 85
Şekil 69 1982 Yılına ait hava fotoğrafı, (sehirharitası.ibb.gov.tr) 85
Şekil 70 2006 Yılına ait hava fotoğrafı, (sehirharitası.ibb.gov.tr) 86
Şekil 71 2017 Yılına ait hava fotoğrafı, (sehirharitası.ibb.gov.tr) 86
Şekil 72 Kauffer Haritası, 1819 87
Şekil 73 Alman Mavileri Haritası, 1913-14 87
Şekil 74 Vakıflar Genel Müdürlü, 1947 yılına ait proje 88
Şekil 75 Vakıflar Genel Müdürlü, 1947 yılına ait proje 88
Şekil 76 Kasım Çavuş Cami, 1800'li yıllar 89
Şekil 77 Kasım Çavuş Cami, Osmanlı Devri İstanbul Camileri-1 89
Şekil 78 Kasım Çavuş Cami, (www.eyupsultan.bel.tr) 90
Şekil 79 Kasım Çavuş Cami, KVKBK arşivi 90
Şekil 80 Kasım Çavuş Cami, İTÜ Arşivi 91

EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ RESTORASYON PROJESİ

ÖZET

16. yy Osmanlı Klasik Mimari üslubunun geliştiği ve çok önemli eserlerin ortaya çıktığı bir dönem olmuştur. Bu döneme ait küçük bir mahalle camisi niteliğinde olan Kasım Çavuş Camii'de inşa edildiği dönemin yapım teknolojisi, üslubu, yapı boyutları malzemesi açısından önemli bir belge niteliği taşımakta; hem dini bir anıt hem de kültürel mirasın önemli bir parçası olarak en iyi biçimde korunma ve gelecek nesillere aktarılmayı hak etmektedir. Bu nedenle, çeşitli korunma sorunları barındırdığı gözlemlenen yapı, bu tez çalışması kapsamında ele alınmıştır. Bu çalışma ile ortaya konan sorun ve çözümlerin yapının bilimsel yöntemlerle ele alınarak onarılmasına katkı sağlayacağı umulmaktadır.

İstanbul, Eyüpsultan'da yer alan yapı, ilk yapıldığı tarihten itibaren aynı işlevle kullanılmıştır. Mescid olarak yapılan yapıya daha sonradan minber eklenerek camiye çevrilmiştir. Yapının tez konusu olarak seçilmesinde daha önce hakkında bilimsel bir çalışma yapılmamış olması önemli bir etken olmuştur. Bu tezin amacı kültürel mirasımızın önemli bir öğesi olan Kasım Çavuş Camii için bir koruma projesi hazırlayarak, gelecek nesillere aktarılmasına katkı sağlamaktır. Çalışma kapsamında ilk olarak yapının tarihini aydınlatacak belgeler için arşivler taranmıştır. İstanbul İli'nde bulunan aynı döneme ait camiler karşılaştırma yapabilmek amacıyla araştırılmıştır. Yapının günümüzdeki durumu fotoğraflar, rölöve çizimleri, malzeme ve hasar tespitleriyle belgelenmiştir. Kronolojik analizler yapıldıktan sonra restitüsyon çalışmalarına başlanmıştır. Yanlış müdahaleler ve içinde bulunduğu fiziksel koşullardan dolayı hasarlar meydana gelen yapının, bu hasarlardan arındırarak, işlevine uygun, özgün niteliklerine kavuşturularak gelecek kuşaklara aktarılması için bir restorasyon projesi önerilmiştir. Tescilli yapının özgün kimliği ve tarihi değerini koruyarak cami işlevinin devamı öngörülmektedir.

EYUP, KASIM ÇAVUŞ MOSQUE RESTORATION PROJECT

SUMMARY

16th century was an important period in Ottoman history in which Ottoman Classical Architectural style developed and consequently very important works emerged. Kasım Çavuş Mosque, which is a small neighborhood mosque of this period, is an important document in terms of construction technology, style, structure, dimensions and materials of the period it was built; both as a religious monument and as an important part of the cultural heritage, it deserves the best possible preservation in order to be handed down to future generations. Therefore, the structure, which is observed to contain various preservation problems, has been discussed within the scope of this thesis. It is hoped that the problems and solutions revealed by this study will contribute to the implementation of a preservation project by scientific methods for the structure. It is located in 220 parcel 13 parcel. The structure was used with the same function since its initial construction. Having been built as a neighborhood masjid, it was later transformed into a mosque by the addition of a minaret. The fact that there is no previous study on this mosque, has been an important factor in choosing it as a case study in this thesis. The aim of this thesis is to prepare a conservation project for the Kasım Çavuş Mosque, which can contribute to its conservation as a cultural asset for the future generations. Within the scope of the study, the documents and archives which will shed light the history of the building were first scanned. A comparative study of the mosques of the same period in Istanbul was made. The current status of the building has been documented by photographs, survey drawings, material and deterioration analyses. After chronological analysis, restitution drawings were prepared. The structure, after a thorough restoration which will bring it to better state of preservation, is suggested to be used with the same function and handed down to future generations as a part of our cultural heritage.

KISALTMALAR

K.V.K.M. :Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurul Müdürlüğü

HADİKA :Hadîkatü 'l Cevâmi' İstanbul

G. E.A.Y.K :Garimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Başkanlığı

İ.B.B. :İstanbul Büyükşehir Belediyesi

C.B.S.M. :Coğrafi Bilgi Sistemleri Müdürlüğü

B.O.A. :Başbakanlık Osmanlı Arşivi

İ.V.B.M. :İstanbul Vakıflar 1.Bölge Müdürlüğü

ESTAM : Eyüp Sultan Tarihi Araştırma Merkezi

K.M.K.M. : Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü

V.G.M. : Vakıflar Genel Müdürlüğü

D.A.G.M : Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

1. GİRİŞ

Bu tez çalışmasında restorasyon önerisi getirilen Kasım Çavuş Camii, İstanbul İli, Eyüpsultan İlçesi, İslambey Mahallesi, Hz. Halit Bulvarı'nda yer almaktadır. İlçenin merkezine yakın konumda bulunan yapı yerleşmedeki Osmanı Dönemine ait dini yapılardan birisidir.

1.1. Amaç

Bu tez kapsamında; İslambey Mahallesi'nin ve Kasım Çavuş Cami'nin tarihsel gelişimi ve yapının tarihinin 16.yy'a tekabülettiği yaklaşık olarak bilinen Kasım Çavuş Camii'nin bu tarihi gelişim içindeki yeri ile yapının mevcut durumu, yapısal sorunlarının ele alınması hedeflenmiştir. Bugüne kadar herhangi bir projesi hazırlanmayan tescilli yapının detaylı olarak belgelenmesi, bulunan sorunların giderilmesi ve özgün biçimiyle korumak için restorasyon projesinin hazırlanması amaçlanmaktadır.

1.2. Kapsam

Kasım Çavuş Cami'nin restorasyon önerisi ile birlikte çevresinin araştırılması ve mahalleye yönelik analiz çalışmaları sunulmuştur.

1.3. Yöntem

Yapılan tez çalışmasına 2018 yılının Eylül ayında ilk olarak literatür ve arşiv taraması ile başlanmıştır. Cami ile ilgili kaynaklar için Vakıflar İstanbul I. Bölge Müdürlüğü, İBB Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü, Atatürk Kitaplığı, Osmanlı Arşivleri, Alman Arkeoloji Enstitüsü, Eyüp Belediyesi, Eyüp Sultan Tarihi Araştırma Merkezi arşivleri ve hakkında yazılan makaleler, yazılar, ansiklopedi maddelerine başvurulmuştur.

Çalışmanın ilk adımlarında, Eyüpsultan İlçesi'nin ve İslambey Mahallesi'nin tarihine ve coğrafi özelliklerine ilişkin araştırmalar yapılmıştır. Yapı bazında inceleme yapıldığında ise cami ile ilgili herhangi bir tez yada proje çalışmasına rastlanmamıştır.

Yapının mevcut durumunun belgelenmesi için çalışmalara başlanmış, ilk olarak rölöve çalışması için arazide tespit yapılıp, fotoğraflar ile yapı belgelenmiştir. Yapının belgelenmesinde şerit metre, lazer metre, lazer tarayıcı gibi konvansiyonel ölçüm aletleri kullanılmıştır. Kasım Çavuş Cami'nin 3B lazer tarayıcı kullanılarak

ölçülmesi, CAD ortamında hassas plan ve kesit çizimlerinin hazırlanması ve 3B belgelenmesi için aşağıdaki yöntemlerle çalışılmıştır.

Kasım Çavuş Cami'nin 3B lazer tarayıcı ile ölçümü ve dokümanlarının hazırlanması için, ölçüm yapılacak olan caminin ülke koordinat sistemine bağlanması ve proje koordinat sisteminin oluşturulmasına yönelik ölçümler yapılmıştır.

Sayısal Takometre ile yapılan ölçümlerde, Kasım Çavuş Cami'nin hassas nokta bulutu (Point Cloud) modelinin oluşturulması için gerekli olan her bir tarama pozisyonunun (ScanPos), bir sonraki tarama pozisyonuna bağlanabilmesi (*registration*) için gerekli olan ortak noktaların (TiePoints) belirlenmesinde kullanılan 14cmx14cm ebatlarındaki kağıt reflektörlerin orta noktalarının koordinatları belirlenmiştir.

Tarama pozisyonları, veri toplanması amacı ile çoğalıp yerleri değiştikçe, sayısal takometre ile yapılan ölçümlerin de doğal olarak yeni ölçülecek mekanlarda takip etmesi gerekmektedir. Bu nedenle, kurulacak yeni istasyonlar için, ya bir önceki kağıt reflektörlerin koordinatlarından yararlanılmış ya da koordinatı bilinen noktalar ile yeni istasyon kurulmuştur. Sayısal takometre ile kurulan her yeni istasyon, bir sonraki istasyona bağlanırken her iki pozisyon arasındaki bağlantı hatası, Scene programıyla kontrol edilerek, gerekli ölçüm hassasiyetinin sağlanması temin edilmiştir.

Lazer taramalar Autocad programına taşınmış ve krokilerden de yararlanılarak rölöve çizimleri oluşturulmuştur. Yapılan incelemeler ile bozulmalar ve muhdes ekler tespit edilerek çizime aktarılmış ve belgeleme aşaması tamamlanmıştır.
Yapıyla ilgili daha iyi bir sonuç alabilmek için ve yapının geçirdiği dönemlerin belirlenebilmesi için yapı ile çağdaş 16. yüzyıl mescid ve camileri incelenmiştir. Bu araştırmanın yanı sıra eski haritalar, eski fotoğraflar ve yazılı kaynaklar değerlendirilerek restitüsyon önerisi hazırlanmıştır. Yapı kültür varlığı olarak gelecek nesillere aktarılması için en az müdahale ile korumaya yönelik restorasyon projesi hazırlanmıştır.

Şekil 1 Yüksek çözünürlüklü fotoğraflarla renklendirilmiş 2d noktabulutu modelinden elde edilen 3b nokta bulutu modeli. (Ekim 2018).

Şekil 2 Yüksek çözünürlüklü fotoğraflarla renklendirilmiş 2d noktabulutu modelinden elde edilen 3b nokta bulutu modeli. (Ekim 2018).

Şekil 3 Yüksek çözünürlüklü fotoğraflarla renklendirilmiş 2d noktabulutu modelinden elde edilen 3b nokta bulutu modeli. (Ekim 2018).

Şekil 4 09 nolu tarama pozısyonundan elde edılen 360° fotoğraf (Ekim 2018).

Şekil 5 11 nolu tarama pozısyonundan elde edılen 360° fotoğraf (Ekim 2018).

2. EYÜPSULTAN İLÇESİNİN FİZİKSEL, SOSYAL VE TARİHİ ÖZELLİKLERİ

2.1. Eyüpsultan'ın Coğrafi Konumu ve Özellikleri

İstanbul'un batı yakasında, Haliç'in kuzeybatı yakasında yer alan Eyüpsultan ilçesi sadece Türkiye'nin değil tüm İslam dünyasının yakından tanıdığı, İstanbul'da fetihle birlikte surdışında oluşturulmuş ilk Türk-İslam yerleşim merkezidir. Doğal güzelliklerinin yanında, mânevî özelliği ile de ön planda olan bu semt hakkında Evliyâ Çelebi şu şekilde yazmıştır: *"Eyüp şehri, İstanbul'un batı tarafındadır. İstanbul'a denizden dokuz mil ve karadan iki saattir. Ama yine de İstanbul'a bitişik olup, arasında asla boş arâzî yoktur. Baştanbaşa ma'mûrdur.*[1]

İlçe kuzey yönünde Gaziosmanpaşa, batı yönünde Bayrampaşa, doğu yönünde Beyoğlu, Şişli ve güneyde surlar ile sınır oluşturan Fatih ilçelerine komşudur. Eyüpsultan, 21 bin hektarlık yüzölçümü ile İstanbul'un arazi bakımından en büyük ilçelerinden biridir.[2]

Eyüpsultan ilçesi bugün Haliç'in son bulduğu noktadan, Kemerburgaz köylerini içine alarak kuzeyde Karadeniz kıyılarına kadar uzanan geniş bir alanı kapsamaktadır. Eski yerleşim yerleri; Merkez, İslambey, Nişancı, Defterdar, Düğmeciler, Topçular, Rami Yeni ve Rami Cuma mahalleleridir. 1950'lerden sonra oluşmaya başlayan Alibeyköy, Akşemsettin, Çırçır, Emniyettepe, Esentepe, Göktürk, Güzeltepe, Karadolap, Sakarya, Silahtarağa, Yeşilpınar Mahalleleri ve kırsal alanda kalan Ağaçlı, Akpınar, Çiftalan, Işıklar, İhsaniye, Mimar Sinan, Mithatpaşa, Odayeri, Pirinççi köyleri de Eyüpsultan sınırları içerisindedir.

Yerleşmenin topografik yapısı engebelidir. İlçenin merkezinden ve kıyıdan geriye doğru uzaklaşıldığında topografya yükselmektedir. Merkeze doğru ışınsal ve kıyıya doğru dik inen yollar alçalarak uzanan vadilere oturmaktadır. Bu vadilerin arasında ise Haliç'e doğru güzel manzaralara sahip tepeler bulunmaktadır. Bunlardan en ünlüsü, kıyıya paralel uzanan ''Piyer Loti'' tepesidir.

---

[1] Evliyâ Çelebi, **Seyâhatnâme**, II, 96.
[2] Bkz. Heyet, **Eyüp Şehir Rehberi**, İstanbul: Eyüp Belediyesi Yay., 2008, s. 53.

2.2. Tarihsel Gelişimi

Günümüzde Eyüpsultan ilçesinin bulunduğu alan Bizans döneminde sur dışında yer almaktadır. Bölgenin yoğun bitki örtüsüyle kaplı olduğu, burada dini yapılar dışında özellikli ve kalıcı bir yerleşim alanı oluşturulmadığı sanılmaktadır. Eyüp semtinin kuruluşu İstanbul'un Osmanlılar tarafından fethedilmesinden sonra gerçekleşmiştir. Semt adını Halid bin Zeyd Ebu Eyyub el-Ensari[3]'nin türbesinin çevresinde kurulduğundan dolayı buradan almaktadır. İlçedeki yerleşim, tarihsel gelişimler açısından Osmanlı dönemi ile Osmanlı'da köklü bir değişim görülmesi açısından bir alt başlık olarak 19. Yüzyıl ve Cumhuriyet dönemi başlıkları altında ele alınmıştır.

2.2.1. 19.yüzyıl Osmanlı Dönemi

Osmanlı döneminde padişahlar, fethettikleri yerlerin halkı ile daha yakın olabilmek, daha iyi iletişim kurabilmek için bu bölgelere ilk olarak dini, sosyal ve kültürel yapılar inşâ etmişlerdir. Osmanlı padişahlarının ve diğer devlet büyüklerinin yaptırdığı cami, medrese, çeşme, hamam, mektep gibi yapıları günümüzde de merkezden tüm sınırlara kadar görmek mümkündür. Bu yapılar Türk halkının geçmişten günümüze kadar günlük hayatında ahlâki, dini ve kültürel yaşamında etkisini sürdürmektedir.

Eyüp'teki tarihi ve dini yapıların yoğunlukta olması, ilçenin maneviyatını yükselterek semtte huzurlu bir ortam kılmıştır. Bu huzurlu ortamdan yalnızca müslümanlar değil, gayrimüslimler de istifade etmiştir. Müslümanlar ile diğer din mensupları hiçbir sorun olmadan yüzyıllarca beraber yaşamışlardır.[4]

Hz. Muhammed (s.a.v.) 622'de Medine'ye hicret ederken Ebu Eyyub el Ensari'nin evinde misafir olarak kalmıştır; Ebu Eyyub el Ensari 668/669 yılında Emeviler'in Konstantinopolis'e olan ikinci kuşatmasına katılmış, bu kuşatma sırasında hastalanarak vefat etmiştir (Kara, 1994; s.247). Fetihle birlikte İstanbul'un Dünya çapında Türk-İslâm şehri olarak inşa edilmesi sırasında, Ebû Eyyûb el-Ensâri'nin türbesi etrafında şekillenen 'Belde-i tayyibe'' olan Eyüp Semti bu kentin manevi kimliğini temsil etmiştir. Mimari yapı, malzeme ve bezemelerle çok sayıda eserler

[3] Farklı kaynaklarda Ebu Eyyub Ensari, Aba Ayyub da denilmektedir.
[4] Fahrunnisa Ensari Kara "Eyüp", ***DBİA***, İstanbul, 1994, c. III, ss. 249.

Eyüp'te bir araya gelerek manevi değeri yüksek olan semte daha da değer katmıştır. Kanuni Sultan Suleyman döneminde en yoğun sur dışı yerleşmelerinden biri haline gelmiştir. Zamanla İslam aleminde en çok görülmek isteden bölgelerden biri olmuştur.[5]

Osmanlılarda kılıç kuşanma töreni, tahta çıkış seremonileri arasında en önemli safhalardan biri olarak kabul edilmekteydi. Baron dö Tott'un deyimiyle "Avrupa'da taç giyme törenleri neyse, Osmanlı'da da kılıç kuşanma töreni o" idi. Osmanlılar'da hemen pek çok alanda olduğu gibi kılıç kuşanma töreninin de temel protokol kurallarını belirleyen kişi Fatih Sultan Mehmet'dir. İstanbul fatihi olan II. Mehmed, fetihten önce keşfedilen Eba Eyyub el-Ensari'nin makamı önünde, hocası Akşemseddin'in elinden kılıç kuşanmıştır. Osmanlı padişahları şâyet İstanbul'da bu töreni icra ediyorlarsa, mekân olarak son padişah Mehmed Vahideddin'e kadar hep Eyüp Sultanı tercih etmişlerdir.

17. yüzyılda Haliç kıyılarında yerleşim yoğunlaşınca, Eyüp büyük bir semt haline gelmiştir (Kuban, 1970). 18. yüzyılda yerleşme dokusu fazla genişlememekle birlikte mevcut doku içerisinde kıyı şeridi, devletin ileri gelenleri tarafından yaptırılan köşkler, konaklar ve yalılar ile dolmuştur. Lale Devri'ni (1718-1730) de kapsayan bu dönem tüm İstanbul genelinde olduğu gibi Eyüp semtinde de çeşme, sebil gibi su yapıları inşa edilmeye başlamıştır. Bu döneme ait en karakteristik su yapılarının önemli bir kısmı Eyüp semtinde bulunmaktadır (Kara, 1994; s.248). Osmanlı klasik dönem üslubunun mimari açıdan yavaş yavaş bitirildiği, batı üslubunun mimari özelliklerinin yansımaya başladığı bu dönemde Şeyh Murad Tekkesi gibi çok güzel tekke yapıları inşa edilmeye başlanmıştır (Kara, 1994; s.248).

Osmanlı Dönemi'nde meydana gelen birçok yangın yapıların yok olmasına sebep olmuştur. Eyüp'te 1690, 1707, 1886, 1895 ve 1912 yıllarında büyük yangınlar çıkmıştır. 1707'de kıyıda çıkan yangında Eyüp Camii'ne kadar olan alanda yalı, ev ve dükkanların büyük kısmı zarar görmüştür (Cezar, 1963, s.343-346-384).

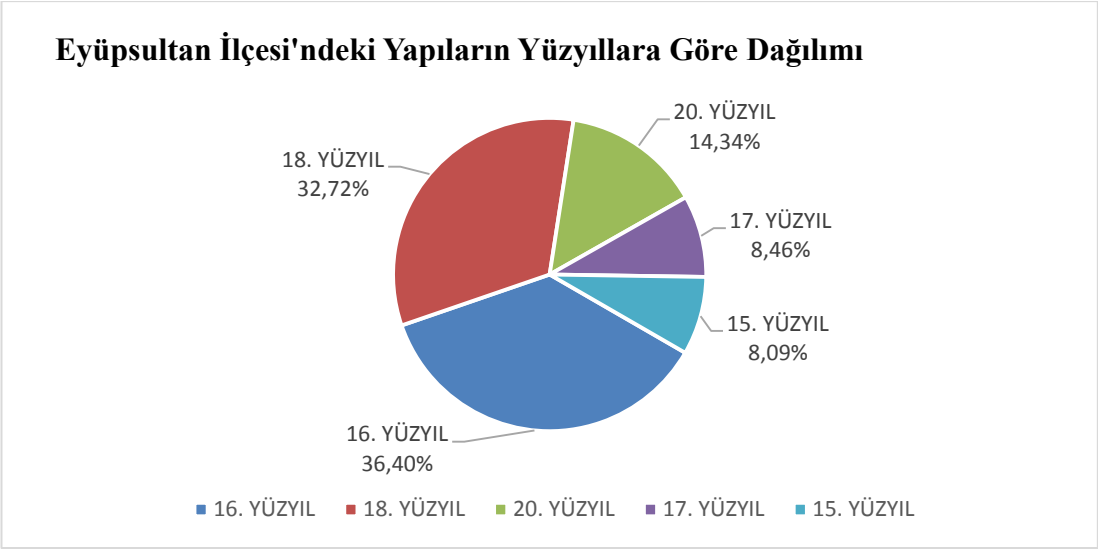
[5] Artan, "Eyüp", ***DİA***, XII, 4.

2.2.1.1. 19. Yüzyıl

Geleneksel konut mimarisinin giderek yok olduğu 19. Yüzyıl ve 1960 tarihleri arasında köklü değişiklikler gözlemlenmiştir. Tanzimat Fermanı (1839) ile sanayileşme ve batının etkileri İstanbul'da yaşanmaya başlamıştır. Eyüp Bahariye kıyılarında metruk halde bulunan sivil mimarlık örnekleri olan yalılar yıkılarak yerlerine sanayi yapıları yapılmıştır (Kara, 1994; s.248). 1828'de sahilde inşa edilen Riştehane (yün imalathanesi) ve İplikhane Karhanesi (donanmaya halat imal eden fabrika) ile 1833'te eski saray alanı üzerine yapılan Feshane'nin ardından, 1913'te Silahtarağa'da ülkenin ilk elektrik santralinin kurulması sanayiyi önemli oranda teşvik edici unsurlar olmuştur (Yenen ve Yakar, 2001). Eyüp, zamanla sanayi için tercih edilen bir yerleşim yerine dönüşmüştür.

2.2.2 Cumhuriyet Dönemi

Cumhuriyetin ilanından sonra batılı ülkelerden gelen uzmanlar İstanbul için planlamalar ve öneri projeler geliştirmiştir. Uzmanlar Haliç'i sanayi bölgesi olarak önermiştir. 1936 yılında hazırlanan Henry Prost planıyla Haliç kıyılarına planlı olarak sanayi bölgesi oluşturulmuştur. 1930'lu yıllarda bazı korunan yalıları olmasına rağmen, yerleşim kuzeydoğuya doğru büyümüştür. 1940'lı yıllarda gelen göçlerler birlikte Rami ve çevresinde ızgara planlı sistemle oluşan yeni yerleşim yerleri meydana gelmiştir (Kara, 1994; s.248). Geleneksel konut mimarisinde değişiklikler meydana gelmiştir. 1934 yılında yeniden oluşturulan mahalle sınırlarına göre Eyüpsultan yerleşim alanı 12 mahalleye ayrılmıştır. Bunlar; Abdulvedut, Cezeri Kasım, Eyüp Sultan, Eyüp Gümüşsuyu, İslam Bey, Fethi Çelebi, Düğmeciler, Nişanca Mustafa Paşa, Üç Şehitler, Rami Cuma, Topçular ve Rami Yenimahalle'dir (Kara, 1994; s.251). 1950'lerden sonra İstanbul hızlı bir kentleşme sürecine girmiştir. (Kara, 1994; s.248). Bununla birlikte Eyüpsultan İlçesi de hakim dokusunu kaybetmeye başlamış, boş alanlar, bostanlar işgal edilerek gecekondulaşmaya maruz kalmıştır. 1980'lerde Haliç kıyılarına zarar verdiği düşünülen sanayi yapıları kaldırılarak, il içerindeki sanayi bölgesi alanlarına taşınmıştır. Bu alanlar da kamuya açık park alanları olarak yeniden düzenlenmiştir.

2.3. Kronolojik Sıraya Göre Eyüpsultan ilçesi'ndeki Dini Yapılar

Sofular Mescidi	(H. 857) 1453
Uluca Baba Mescidi	(H. 857) 1453
Kasım Çavuş Mescidi	(H. 857) 1453
Arpacıbaşı Mescidi	(H. 857) 1453
Eyüp Sultan Camii	(H. 863) 1458
Yavedud Camii (Sultan Camii)	(H. 863) 1458
Balçık Tekkesi Mescidi	(H. 863) 1458
Alibey Köy Mescidi	(H. 863) 1458
Bey Camii Mescidi	(H. 865) 1460
Çayırbaşı Mescidi	(H. 865) 1460
Mehmed Bey Mescidi	(H. 865) 1460
Otakçılar Mescidi	(H. 865) 1460
Defterdar (Tahta Minare) Mescidi	(H. 906) 1500
Cezeri Kasım Paşa Camii	(H. 921) 1515
İslambey Camii	(H. 925) 1519
Emir Buhari Tekkesi Camii	(H. 932) 1525
Zeynep Hatun Mescidi	(H. 937) 1530
Kızıl Mescid	(H. 938) 1531
Saçlı Abdulkadir Camii	(H. 944) 1537
Defterdar Camii	(H. 948) 1541
Yanık Minare Mescidi	(H. 950) 1543
Demirciler Mescidi	(H. 952) 1545

Haydar Baba Mescidi	(H. 957) 1550
Müzevvir Mescidi	(H. 952) 1545
Davut Ağa Mescidi	(H. 962) 1555
Şah Sultan Tekkesi ve Camii	(H. 963) 1556
Büyük İskele Camii	(H. 965) 1557
Nişancı Mustafa Paşa Cami	(H. 965) 1557
Topçular Camii	(H. 966) 1559
Ali Paşa Camii	(H. 972) 1564
Bali Baba Mescidi	(H. 982) 1574
Zal Mahmut Paşa Camii	(H. 988) 1574
Dede Mescidi	(H. 990) 1582
Dökmeciler Mescidi	(H. 973) 1565
Musa Çavuş Mescidi	(H. 995) 1587
Servi Mahallesi Mescidi	(H. 999) 1590
Aşçıbaşı Mescidi	(H. 999) 1590
Savaklar Mescidi	(H. 1008) 1599
Tahta Minare Mescidi	(H. 1020) 1611
Darüssade Ağası Mustafa Ağa Camii	(H. 1023) 1614
Takkeci Mescidi	(H. 1025) 1616
Şeyh Murad Efendi Tekkesi Mescidi	(H. 1060) 1650
Yeni Mahalle Mescidi	(H. 1102) 1690
Ahmed Dede Mescidi	(H. 1145) 1732
Dar'ül Hadis Mescidi	(H. 1147) 1734
Kalenderhane Tekkesi Mescidi	(H. 1156) 1743
Şeyhülislam Tekkesi Mescidi	(H. 1157) 1744
Murtaza Efendi Tekkesi Mescidi	(H. 1158) 1745
Mustafa Paşa Tekkesi Mescidi	(H. 1166) 1753
Hacı Ali Paşa Tekkesi Mescidi	(H. 1175) 1761
İzzet Paşa Tekkesi Mescidi	(H. 1210) 1795
Hacı Ali Paşa Camii	(H. 1304) 1886
Tantavi-Zâde Camii	(H. 1304) 1889
Edirnekapı Mezarlığı Mescidi	(H. 1325) 1910
Silahtarağa Elektirk Santrali Camii	(H. 1331) 1913
Üç Şehitler Camii	(H. 1374) 1959

Şekil 6 Eyüp İskelesi ve sahildeki yalılar (Flandin, 2010)

Şekil 7 Esma Sultan Sarayı (Flandin, 2010)

2. İSLAMBEY MAHALLESİ

3.1. Mahallenin Konumu

Eyüp Merkez Mahallesinin batısında bulunan İslambey Mahallesi; kuzeyden Gaziosmanpaşa İlçesi'ne, batıdan Rami Yeni, Rami Cuma ve Düğmeciler Mahallelerine, güneyden ise Nişanca Mahallesi'ne komşudur (Şekil 8).

Şekil 8 İslambey Mahallesi'nin sınırları (İBB, Hava Fotoğrafı 2013)

İslambey Mahallesi'nin varlığından Hadikatü'l Cevami'de (Galitekin, 2001) söz edilmektedir. ,Yağcı'nın aktardığına göre: (İnalcık, 1993), 19. Yüzyıl sonlarında Eyüp'teki mahallelerden birisi olarak İslambey'i sıralarken; 18 yüzyıl sicillerinde adı geçen başlıca mahalleler arasında İslambey'den bahsetmektedir. Bu verilerden yola çıkılarak söz konusu mahallenin İslambey adıyla yaklaşık 19. yüzyıl başlarında kurulduğu düşünülmektedir.[6] Mahalleye ismini veren ise 1520'li yıllarda yapılmış olan İslambey Mescidi'dir. Mahallenin sınırları günümüzde de aynı kalmaktadır, sadece doğu sınırı Eyüp Sultan Bulvarı'na çekilmiştir.

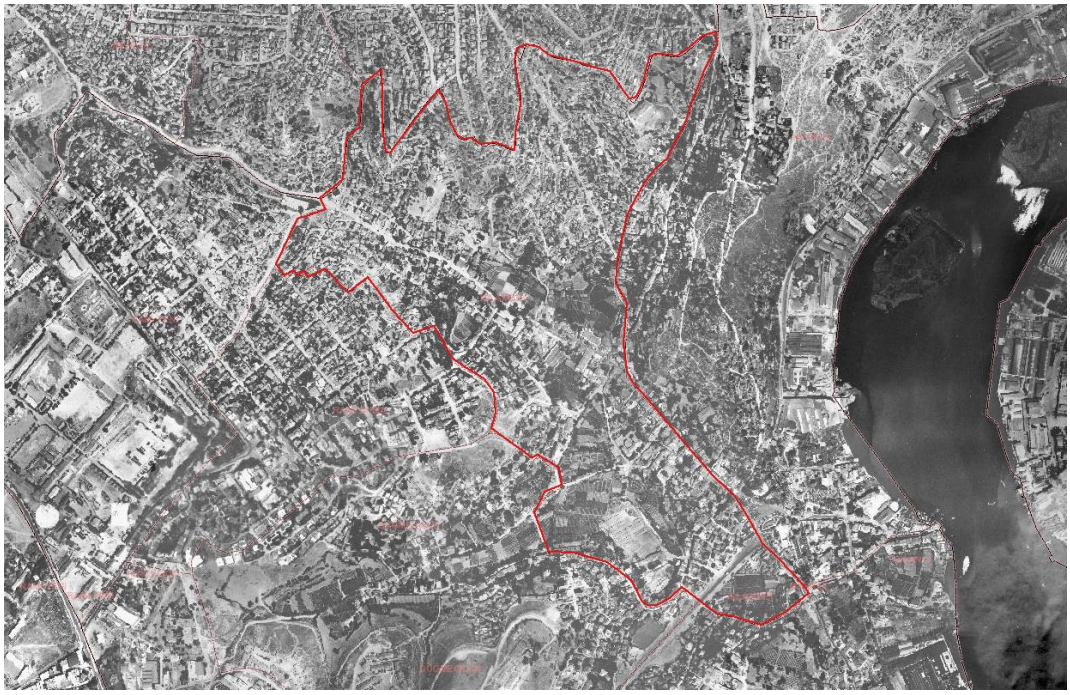
Araştırma yapılan bazı kaynaklarda İslambey Mahalle'sinden Eyüp semtinin mesire alanlarından biri olarak bahsedilmektedir. 1960'lardan sonra iskana açılarak geleneksel mahalle dokusu bozulmaya başlamıştır (Bay, 2004). İslambey Mahallesi 20. yüzyılın sonlarına kadar çok fazla yapılaşmanın olmadığı, bostan ve bahçelerin yoğunlukta olduğu bir bölgedir (Tanman, 1990). Aynı şekilde bölgede seyrek iskan

[6] Yağcı, 2013, s. 10.

dokusunun görüldüğünü ve mahallenin 1970'lere kadar bahçeli ahşap evler ve bostanlarla kaplı olduğunu belirtilmiştir.[7] Hava fotoğraflarından da anlaşılacağı üzere boş alanların giderek azaldığı ve yapılaşmanın hızlı bir şekilde arttığını söylemek mümkündür (Şekil9-14).

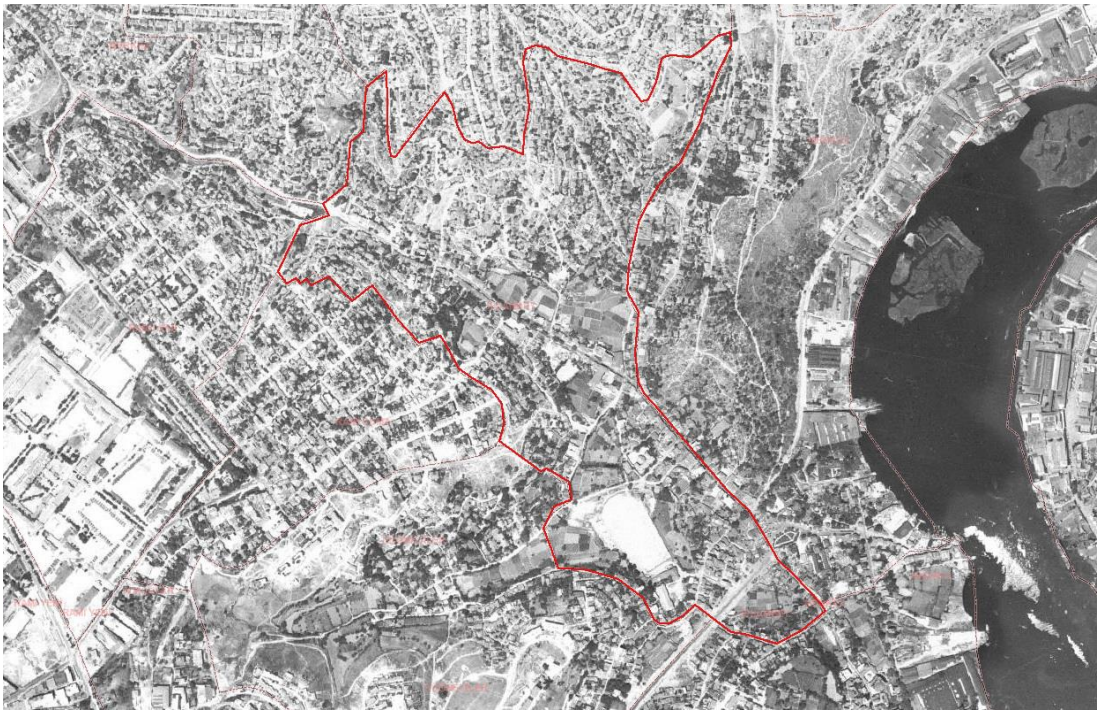

Şekil 9 Hava Fotoğrafı (İBB,1946)

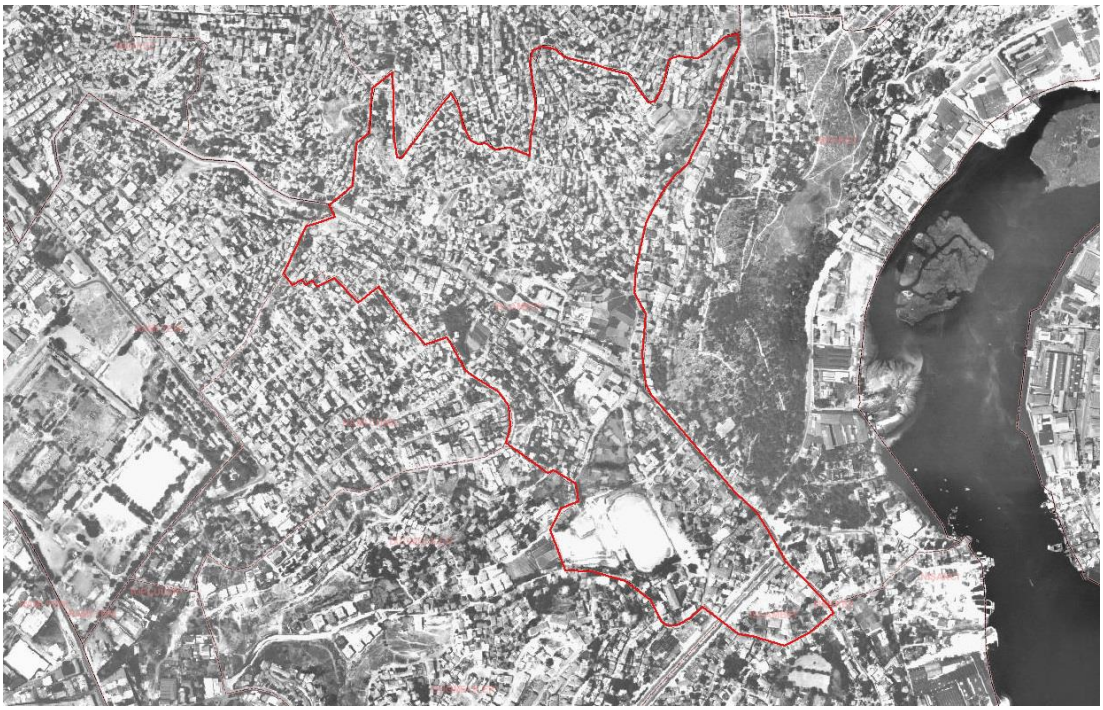

Şekil 10 Hava Fotoğrafı (İBB,1966)

[7] B. Tanman "İstanbul Tekkelerinin Mimari ve Süsleme Özellikleri Tipoloji Denemeleri".

Şekil 11 Hava Fotoğrafı (İBB,1970)

Şekil 12 Hava Fotoğrafı (İBB,1982)

Şekil 13 Hava Fotoğrafı (İBB,2006)

Şekil 14 Hava Fotoğrafı (İBB,2015)

3.2. Mahallede Yer Alan Anıtsal Yapılar

Mahalle sınırları içinde; İslambey Cami, Evlice Baba Cami, Sofular Cami, Semiz Ali Paşa Cami, Kasım Çavuş Cami, Bali Baba Cami, Özbekler (Kalenderhane) Tekkesi, Şeyh Abdülkadir Efendi Türbesi, Abdülbaki Baba Türbesi, Bostan Baba Türbesi, Süleyman Ağa Türbesi, Bali Hamamı, Meryem Ana Kilisesi, İslambey Çeşmesi, Asduadzadzin Ermeni Kilisesi Çeşmesi, Çorlulu Ali Paşa Çeşmesi, Mustafa Ağa Çeşmesi, Kadı-zade Çeşmesi, Hacı Hanım Çeşmesi, İmamzade Mehmed Efendi Çeşmesi ve Alemdar Mustafa Paşa Çeşmesi gibi anıtsal eserler bulunmaktadır. Bunlardan bazıları tez kapsamında incelenmiştir.

İSLAMBEY MAHALLESİ'NDEKİ ANITSAL YAPILAR		
YAPININ ADI	DÖNEMİ	ÖZGÜNLÜK DURUMU
ABDÜLBAKİ BABA TÜRBESİ	BİLİNMİYOR	ÖZGÜN
AKMAYAN SOKAK ÇEŞMESİ	BİLİNMİYOR	ÖZGÜN
ALEMDAR MUSTAFA PAŞA ÇEŞMESİ	1808 (H. 1223)	BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ
ASDUADZADZİN ERMENİ KİLİSESİ ÇEŞMESİ	BİLİNMİYOR	AZ DEĞİŞMİŞ
BALİ BABA CAMİİ	1574-1595 (H. 982-1003)	AZ DEĞİŞMİŞ
BOSTAN BABA TÜRBESİ	BİLİNMİYOR	BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ
CEDİD ALİ PAŞA CAMİİ	1561-1565	AZ DEĞİŞMİŞ
ÇORLULU ALİ PAŞA ÇEŞMESİ	1719	AZ DEĞİŞMİŞ
EVLİCE BABA CAMİİ	1707 (H. 1119)	BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ
EVLİCE BABA TÜRBESİ	18. YÜZYIL	AZ DEĞİŞMİŞ
HACI HANIM ÇEŞMESİ	BİLİNMİYOR	ÖZGÜN
İMAMZADE MEHMED EFENDİ ÇEŞMESİ	1773 (H. 1187)	ÖZGÜN
İSLAMBEY CAMİİ	1519-1520	AZ DEĞİŞMİŞ
İSLAMBEY ÇEŞMESİ	1700-1701	ÖZGÜN
KADI-ZADE ÇEŞMESİ	1755 (H.1169)	AZ DEĞİŞMİŞ
KASIM ÇAVUŞ CAMİİ	16. YÜZYIL	BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ
MUSTAFA AĞA ÇEŞMESİ	BİLİNMİYOR	AZ DEĞİŞMİŞ
ÖZBEKLER TEKKESİ	1743 (H. 1156)	AZ DEĞİŞMİŞ
SOFU KARA ALİ ÇAVUŞ CAMİ	1464	BÜYÜK ÖLÇÜDE YENİLENMİŞ
SURP ASDUADZADZİN ERMENİ KİLİSESİ	1812	ÖZGÜN
SÜLEYMAN AĞA TÜRBESİ	18. YÜZYIL	AZ DEĞİŞMİŞ
ŞEYH ABDÜLKADİR EFENDİ TÜRBESİ	1503 (H. 1012)	AZ DEĞİŞMİŞ

3.2.1. İslambey Mescidi

Eyüpsultan İlçesi'nde, İslambey Mahallesi'nde, İslam Bey Caddesi, İslam Çeşmesi Sokağı ve Bahçeli Çeşme Sokağı'nın kuşattığı arsa üzerinde yer almaktadır.

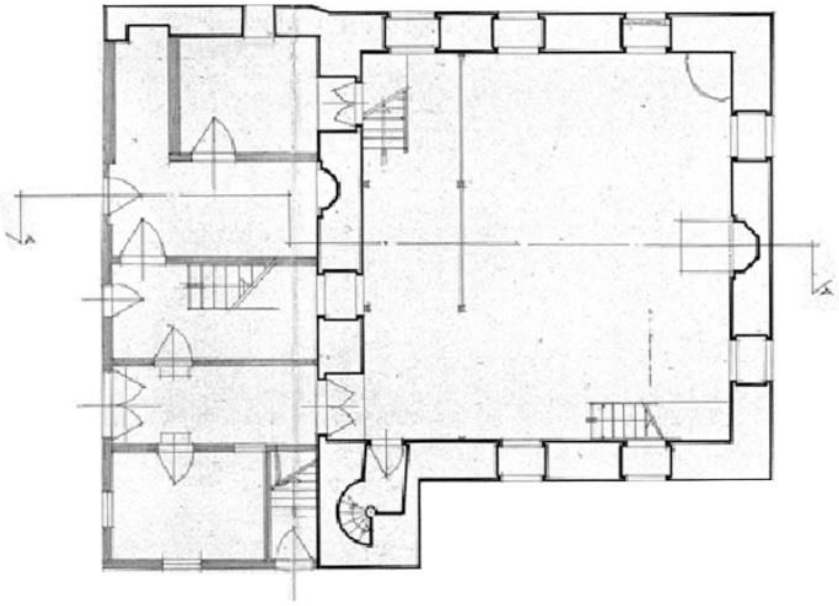
Şekil 15 İslambey Camii (Alman Mavileri Haritası, 1913-14)

I. Süleyman (Kanuni) dönemi (1520-1566) ümerasından İslam Bey tarafından 926/1519-20'de inşa ettirilmiş, daha sonra tespit edilemeyen bir tarihte minber ilave edilerek camiye dönüştürülmüştür (Haskan, 1996). Mescidin yanına 18. yy'ın başlarında 1112/1700-01'de bir çeşme yaptırılmış, mescit, 19. yy' ın üçüncü çeyreğinden itibaren Bedevi tarikatına bağlı bir tekke olarak faaliyet göstermeye başlamıştır (Tanman, 1990; s.209) mescit-tevhidhanenin batı cephesinde yer alan ve Seyyid Ahmed Bedevi'ye ithaf edilmiş bir beyti içeren kitabedeki 1041/1631-32 tarihi, tekkenin tam olarak tespit edilemeyen kuruluş tarihi olması gerekir. İstanbul tekkelerinin dökümünü veren kaynaklar arasında, İslam Bey Tekkesi'nin adı ilk olarak 1301/1885-86' da Dahiliye Nezareti'nin hazırlattığı istatistik cetvelinde geçmektedir.

Mimari Özellikleri

İslambey Caddesi ile İslambey Çeşmesi Sokağı'nın kesişiminde köşe parselde yer alan caminin avlu girişi kuzeydoğu yönündendir. Parselin kuzeybatısında konumlanmış olan cami kare planlıdır. Üstü, alaturka kiremit kaplı bir ahşap çatı ile örtülmüştür. Minaresi güneybatı yönünde, kare kesme taş kaide üzerinde yükselmektedir. Külahı kurşundur. Avlu dış duvarı moloz taş örülü, taş harpuştalıdır.

Cami moloz taş örülüdür. Doğu duvarında üç, diğer duvarlarda ikişer tane olmak üzere, toplam dokuz adet dikdörtgen açıklıklı pencere ile aydınlanmaktadır. Alt kat pencereleri dikdörtgen, taş söveli, demir lokma parmaklıklıdır. Üst kat pencereleri basık kemerli ve alçı revzenlidir. Güneybatı cephesinde 10 satırlı mermer kitabesi vardır. Kitabe bedevi tacı kabartması ile donatılmıştır.

Şekil 16 İslambey Cami Rölövesi (4 nolu Koruma Bölge Kurul Arşivi, 1961)

Güney duvarının eksenindeki mihrap, yarım sekizgen planlı nişi ve üç sıra mukarnaslı kavsarası ile klasik üslubu yansıtmaktadır (Tanman, 1990; s.210). Basık kemerli harim kapısı kuzey duvarının ekseninden batıya kaydırılmış, bu duvardaki pencerelerin arasına, asıl mihrabın daha küçüğü olan bir son cemaat yeri yerleştirilmiş, söz konusu pencerelerden doğudaki sonradan kapıya dönüştürülmüştür. Harimin kuzey kesiminde iki katlı mahfiller uzanmaktadır.

Şekil 17 İslambey Cami (Kurul Arşivi)

3.2.2. Cedid Ali Paşa Cami

Eyüp İlçesi'nde, Kurukavak'ta, yeni Halit Paşa Caddesi üzerinde ve Sofular Bostanı Sokağı karşısında yer almaktadır.

Şekil 18 Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü Arşivi, 2016

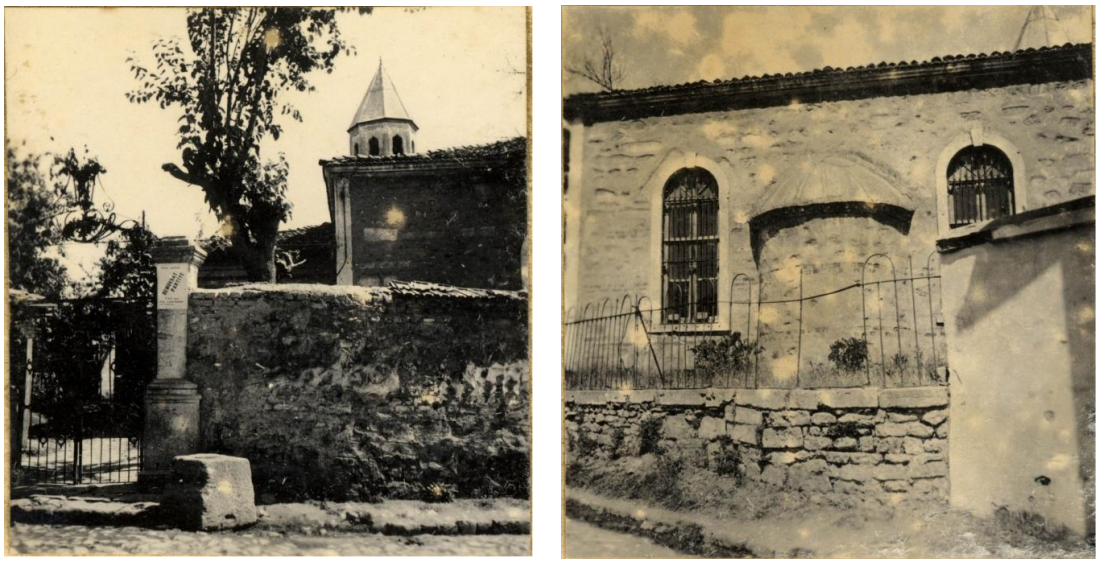
Yapının banisi 1. Süleyman'ın sadrazamlarından Ali Paşa'dır. Ali Paşa'ya çok şişman olduğu için "kalın" ve "semiz" lakapları verilmiştir. Padişahın damadı Rüstem Paşa'nın vefatı üzerine 968/1561 'de sadrazam olmuş ve 972/1565' teki vefatına kadar bu görevde kalmıştır.[8] Yapıyı bu sırada yaptırmıştır. Semiz Ali Paşa'nın, İstanbul'da Karagümrük'te bir medresesi, Babaeski'de bir camii, Edirne'de kendi adı ile anılan bir çarşısı ve Eyüp'te bir çeşmesi vardır. Kendisi vefatında, Eyüb Sultan Türbesi çıkış kapısının sol tarafındaki küçük hazireye gömülmüştür.[9]
Mimar Sinan eseri olan yapı, II. Abdülhamid döneminde (1876-1909) onarım görmüştür. Günümüzde yapının adı "Cedid Ali Paşa Camii" olarak kullanılmakta, ayrıca "Ali Paşa Camii, Kurukavak Camii" olarak da isimlendirilmektedir.

Mimari Özellikleri

Dikdörtgen planlı yapı parselin kuzeydoğusunda doğu-batı yönünde yerleştirilmiştir. Güney yönünde bahçe girişi bulunmaktadırr. Caminin kuzeyinde dikdörtgen planlı tek katlı son cemaat yeri vardır. Ana mekana giriş batı yönünün kuzey ucundadır. Giriş kaldırım kotundan bir basamak yukardadır. Minare caminin doğu köşesinde kare planlı kaide üzerinde sekizgen planlıdır. Mihrap güney yönünün orta aksında yarım daire planlı çıkma şeklindedir.

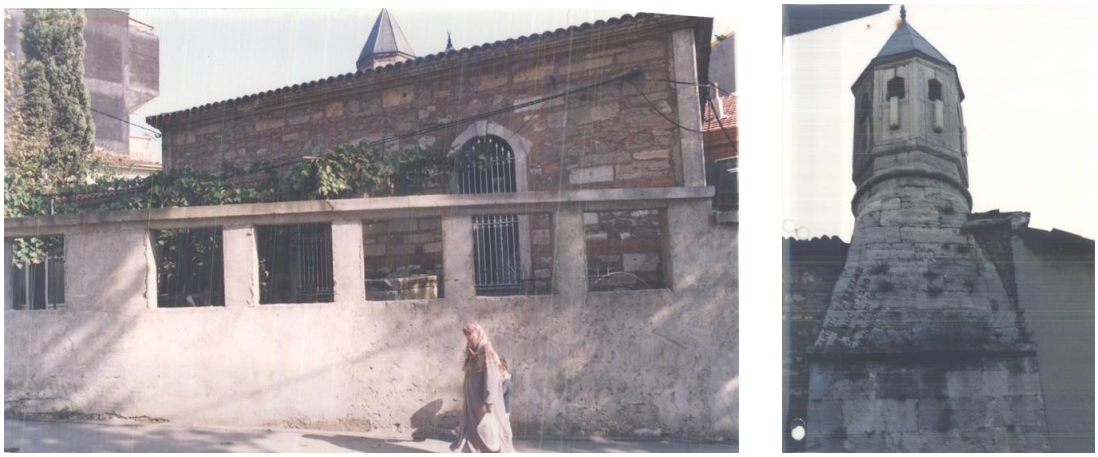
Caminin ana yapısı moloz taş duvar örülüdür. Pencereler taş söveli, yarım daire kemerli, demir parmaklıklıdır. Kemer ortasında kilit taşı bulunmaktadır. Güney cephesinde bulunan mihrap nişi taş duvar örülüdür. Nişin eğrisel örtüsünün altında kirpi saçak bulunmaktadır. Ana mekanın cepheleri taş silmeyle sonlanmaktadır. Kuzey cephesinde bulunan son cemaat yerinin cepheleri ahşap kaplıdır. Pencereleri ise ahşap pervazlı, giyotin ve demir parmaklıklıdır.

[8] www.eyupsultan.bel.tr
[9] Erdoğan, E.G., 1994

Şekil 19 Encümen Aşivi, Cedid Ali Paşa Camii

Avlu kapısından girildiğinde bahçede meşruta, abdest almak için musluklar ve tuvalet yer almaktadır. Yapının kitabesi ve haziresi yoktur. Ahşap olarak yapılan son cemaat yerinde dikdörtgen giriş kapısının batı yönünde bir, kuzey yönünde iki tane pencere açılmıştır. Son cemaat yerinin ahşap tavanı, düz olarak çıtalarla dikdörtgenlere bölünmüştür.

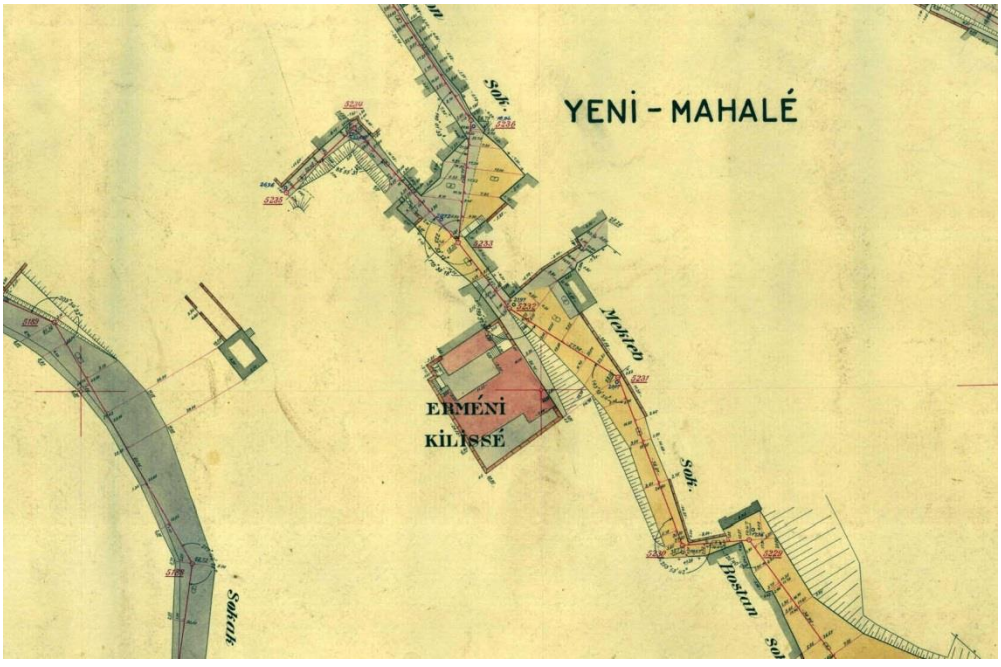

Şekil 20 2 Numaralı Koruma Bölge Kurul Arşivi, Cedid Ali Paşa Camii

3.2.3. Surp Asdvadzadzin Ermeni Kilisesi

İslambey Mektebi Sokağı üzerinde ve Kanun Sokağı karşısında bulunan Surp Asdvadzadzin Kilisesi'nin ilk inşasının, "Meryem Ana'ya adanmış üçyüz yıllık ahşap şapelin, kargir olarak yenilenmesinin yüzüncü yıldönümü kutlamaları" için hazırlanmış 8 Temmuz 1927 tarihli bir davetiyeye istinaden 1675 tarihine kadar gittiği söylenmektedir (Hançer, 2004; s.170).

Yüksek bir set üzerinde olup yüksek duvarları vardır. Kitabesi yoktur. Civarında ermeni aileleri oturmaktadır. Bu sokağın üzerinde bu cemaatin yaptırmış olduğu kitabesiz bir çeşme vardır. Kabartma sütunlu, mihrapcıklı ve mermer aynataşı ile dikkat çekmektedir. Semt, bu çeşmeden dolayı "Çeşmeli Odalar Mahallesi" adı ile anılmakta imiş. P. Ğ. İnciciyan kilise hakkında şunları yazmıştır: "Çeşmeli Odalar Mahallesi'nde bulunan bu küçük kilise bir kaç sene evvel kısmen yıkıldı ise de kalan kısmında ayin yapılmaktadır." Kilise, 1812 de ahşap olarak yapılmış, 1841 de tamir edilmiş ve 1855 de ise şimdiki şekli ile taştan yeniden yapılmıştır. Çeşmeli odalar mahallesi daha sonra Aşağı Mahalle adını almıştır.

Şekil 21 Alman Mavileri Haristası, 1913-14, M14-3

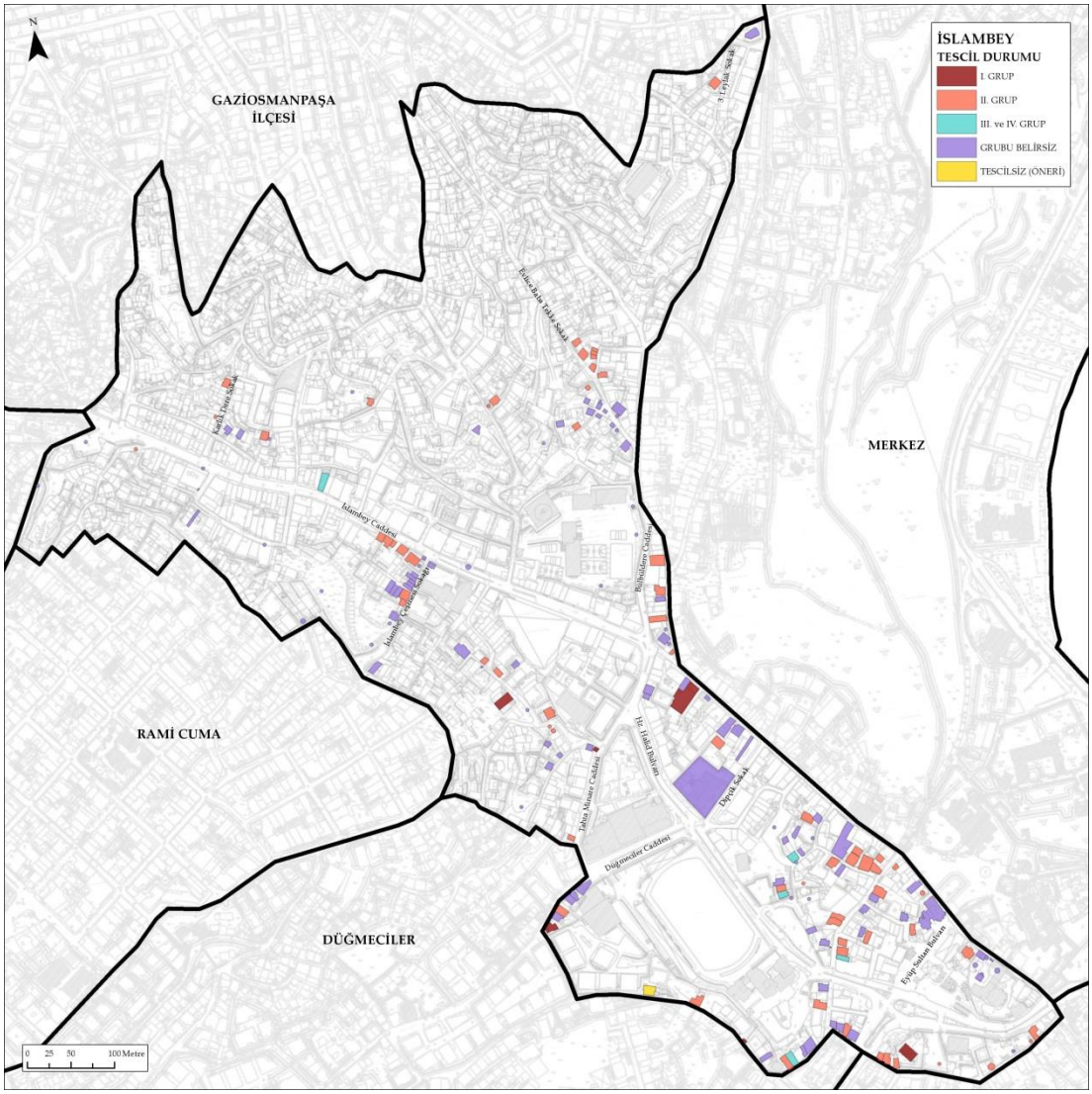
Şekil 22 Surp Asdvadzadzin Ermeni Kilisesi, www.dunyabizim.com

Şekil 23 Surp Asdvadzadzin Ermeni Kilisesi, www.istanbulermenivakiflari.org

3.3. İslambey Mahallesi'nin Miras Öğelerinin değerlendirilmesi

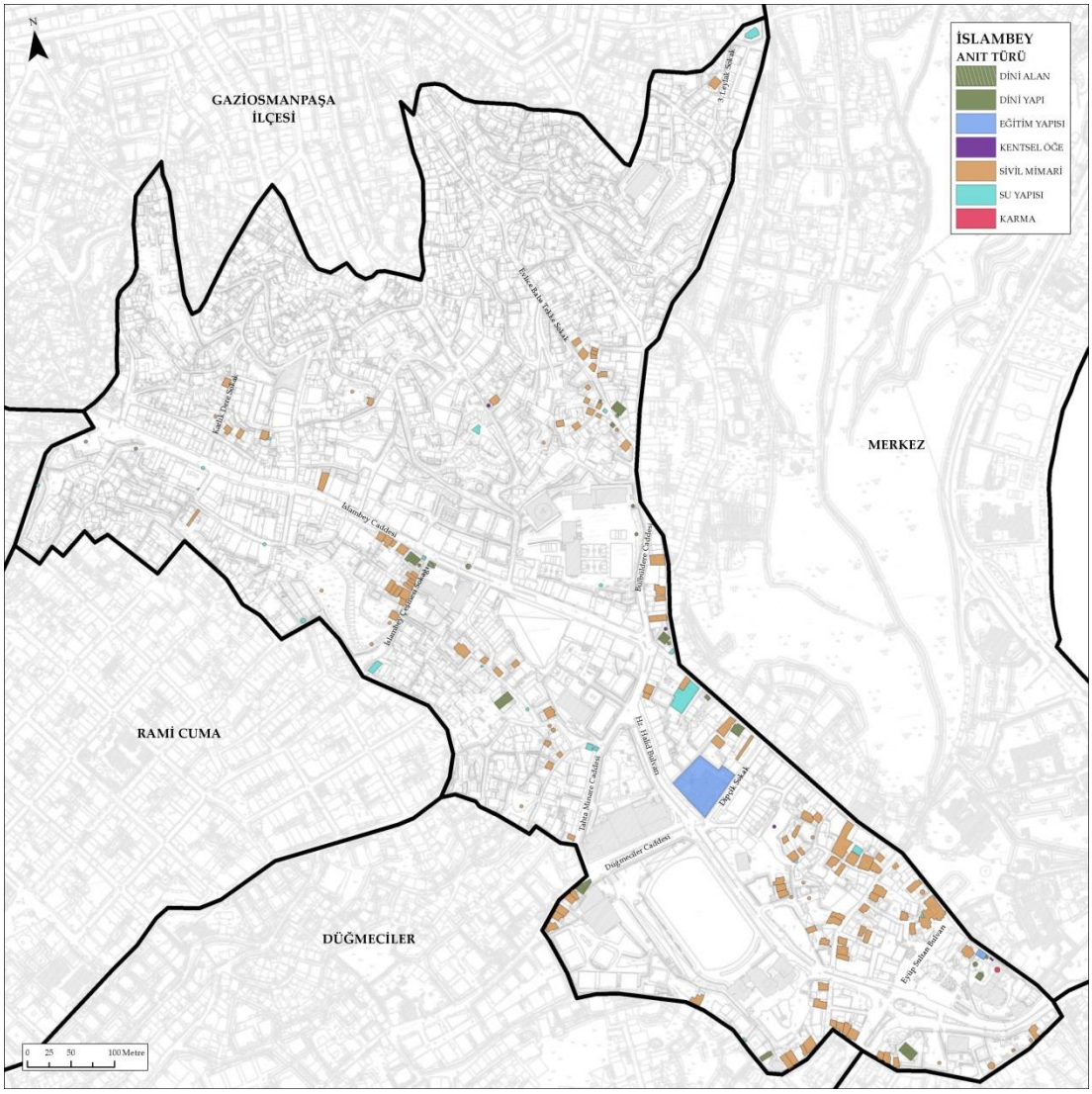
3.3.1. Tescil Durumu Analizi

Şekil 24 KMKM, Envanter Çalışması, 2017

İslambey Mahallesi'nde tescilli yapı olarak 185 tane envanter kaydı bulunmaktadır. Mahallede bulunan tescilli yapıların büyük çoğunluğunun grup kararları bulunmamaktadır. Grup kararları verilen yapıların ise 7 tanesi I. grup; 66 tanesi II. grup olarak tescillidir. I. grup eserler arasında cami, çeşme, hamam, kilise ve sivil mimarlık örneği yapılar yer alırken, II. grup eserleri, cami, çeşme, duvar, hamam, evler ve mezarlar oluşturmaktadır. 107 adet yapının ise grup kararları mevcut değildir. Bu yapıların içinde ise cami, çeşme, ev, hazire, kuyu, tekke, türbe gibi eserler yer almaktadır.

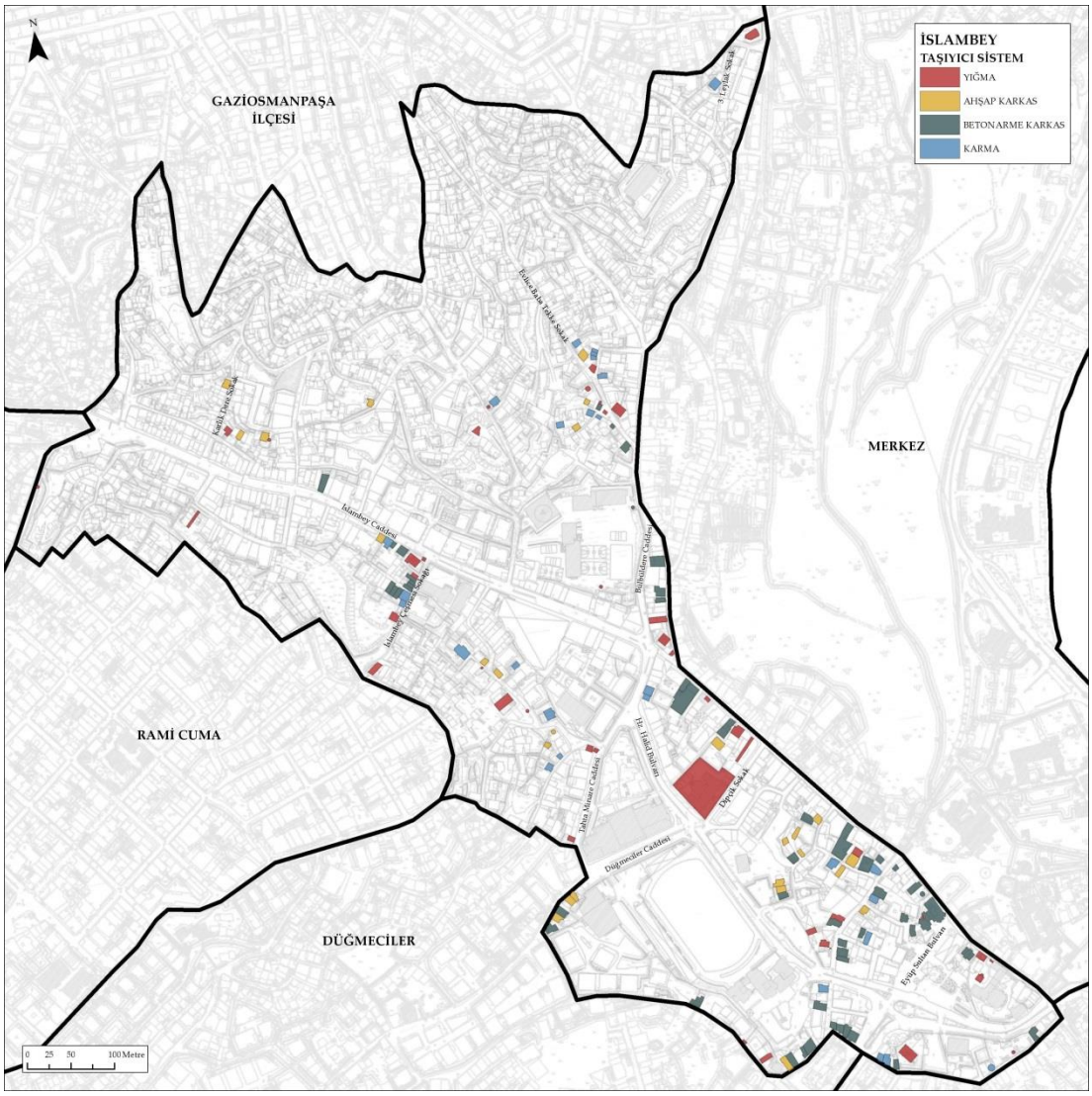
3.3.2. Kültür Varlığı Türü Analizi

Şekil 25 KMKM, Envanter Çalışması, 2017

Anıt türü analizi, mahallede yer alan 185 adet tescilli eser üzerinden yapılmıştır. Eserlerin büyük bir kısmını 131 adetle sivil mimarlık örnekleri, 24 adetle su yapıları ve 23 adetle dini yapılar oluşturmaktadır. Dini yapılar altında; cami, hazire, kilise, tekke, tevhidhane ve türbeler yer almaktadır. Sivil mimarlık örnekleri ise ev ve sıra evlerden oluşmaktadır. Su yapıları altında ise çeşme, su haznesi, hamam, kuyu ve su kemeri vardır. Bunlarla birlikte mahallede 4 adet kentsel öğe, 2 adet eğitim yapısı ve 1 adet karma yapı bulunmaktadır.

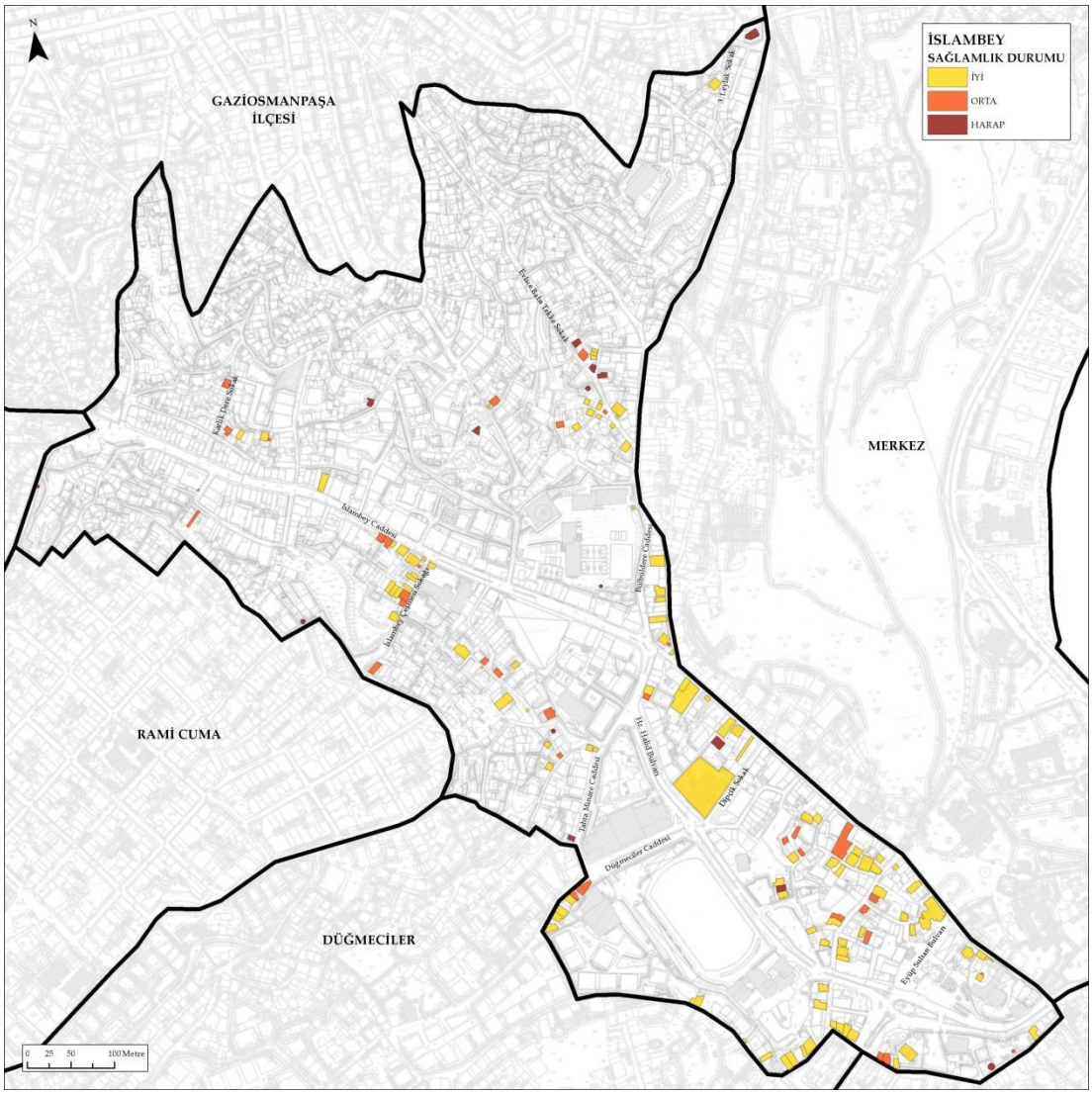
3.3.3. Taşıyıcı Sistem Analizi

Şekil 26 KMKM Envanter Çalışması, 2017

Taşıyıcı sistem analizi, günümüze kadar ulaşan tescilli eserler üzerinden yapılmıştır. Tescilli olan kayıp eserler ve dini alanlar değerlendirme dışında bırakılmıştır. Bu kriterlere göre mahalle 150 eser üzerinden değerlendirilmiştir. Yoğunluk sırasıyla 51 adet betonarme, 45 adet yığma, 26 adet ahşap karkas ve 28 adet karma sistem bulunmaktadır. Görüldüğü gibi 150 eserden 51 adedi betonarme binalar ağırlıktadır. Bu da yapıların özgün strüktürlerini kaybettiklerini göstermektedir.

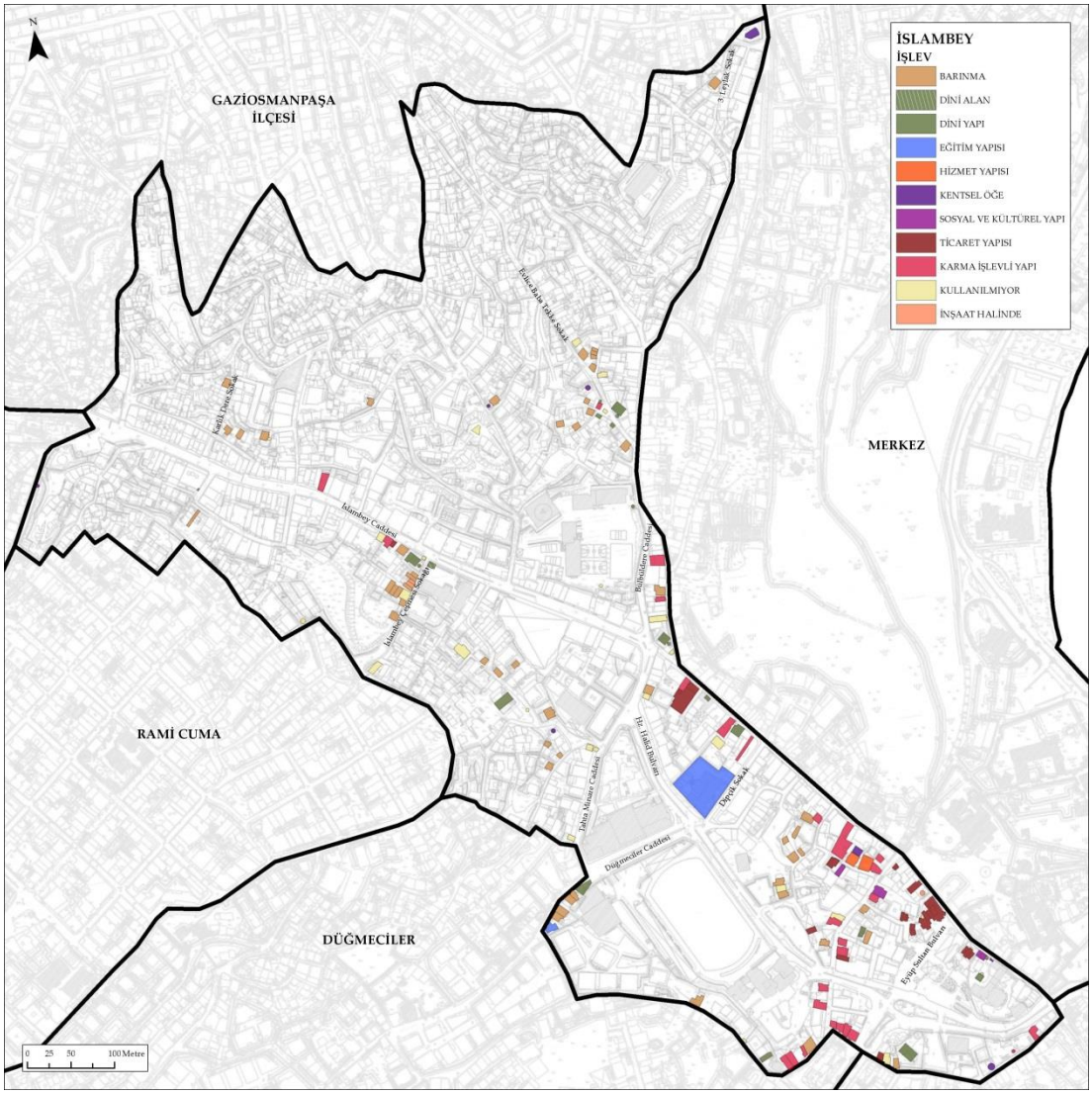
3.3.4. Sağlamlık Durumu Analizi

Şekil 27 KMKM, Envanter Çalışması, 2017

Sağlamlık durumu analizi günümüze ulaşan tescilli eserler üzerinden yapılmıştır. Kayıp eserler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Mahallede 156 eserin işlevi değerlendirilmiştir. Yoğunluk sırasına göre; çoğunluğu sivil mimarlık örneklerinden oluşan 105 adet yapı iyi durumdadır. 36 eserin durumu orta olarak değerlendirilmiştir. Bunların 27 ‘si sivil mimarlık örneği, 9’u su yapısı ve dini yapıdır. Harap olan 15 yapının içinde ise 10 sivil mimarlık örneği ve 5 su yapısı bulunmaktadır.

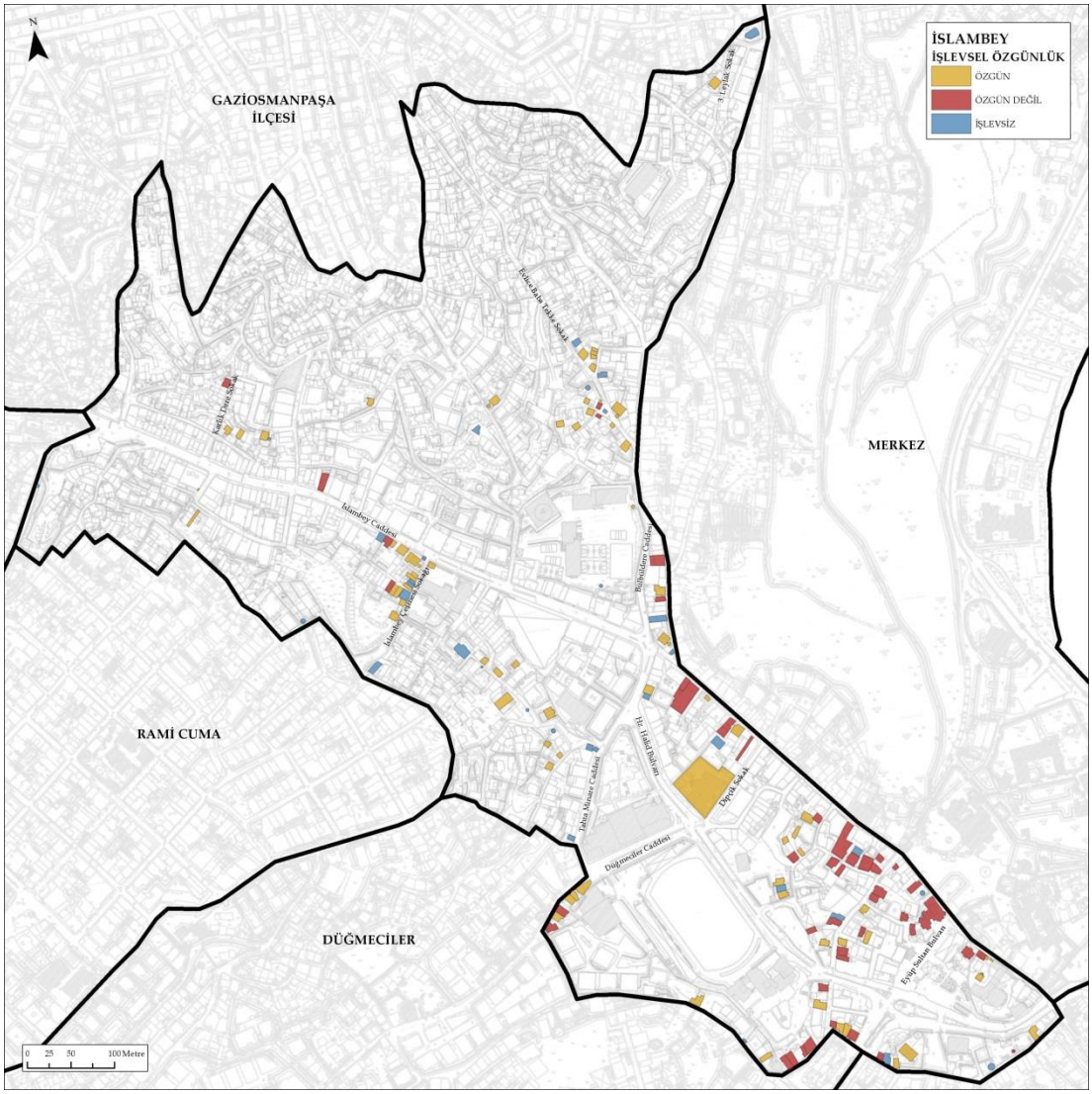
3.3.5. İşlev Analizi

Şekil 28 KMKM, Envanter Çalışması, 2017

İşlev analizi günümüze ulaşan tescilli eserler üzerinden yapılmıştır. Kayıp eserler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Buna göre 158 eser değerlendirilmiştir. Yoğunluk sırasıyla eserlerin 52 adet apartman/ev, 21 adet dini yapı/alan, 12 adet ticaret yapısı, 9 adet sosyal ve kültürel yapı, 9 adet kentsel öğe, 2 adet eğitim, 2 adet hizmet yapısı ve 22 karma işlevli yapı bulunmaktadır. Günümüzde kullanılmayan 29 eser tespit edilmiştir.

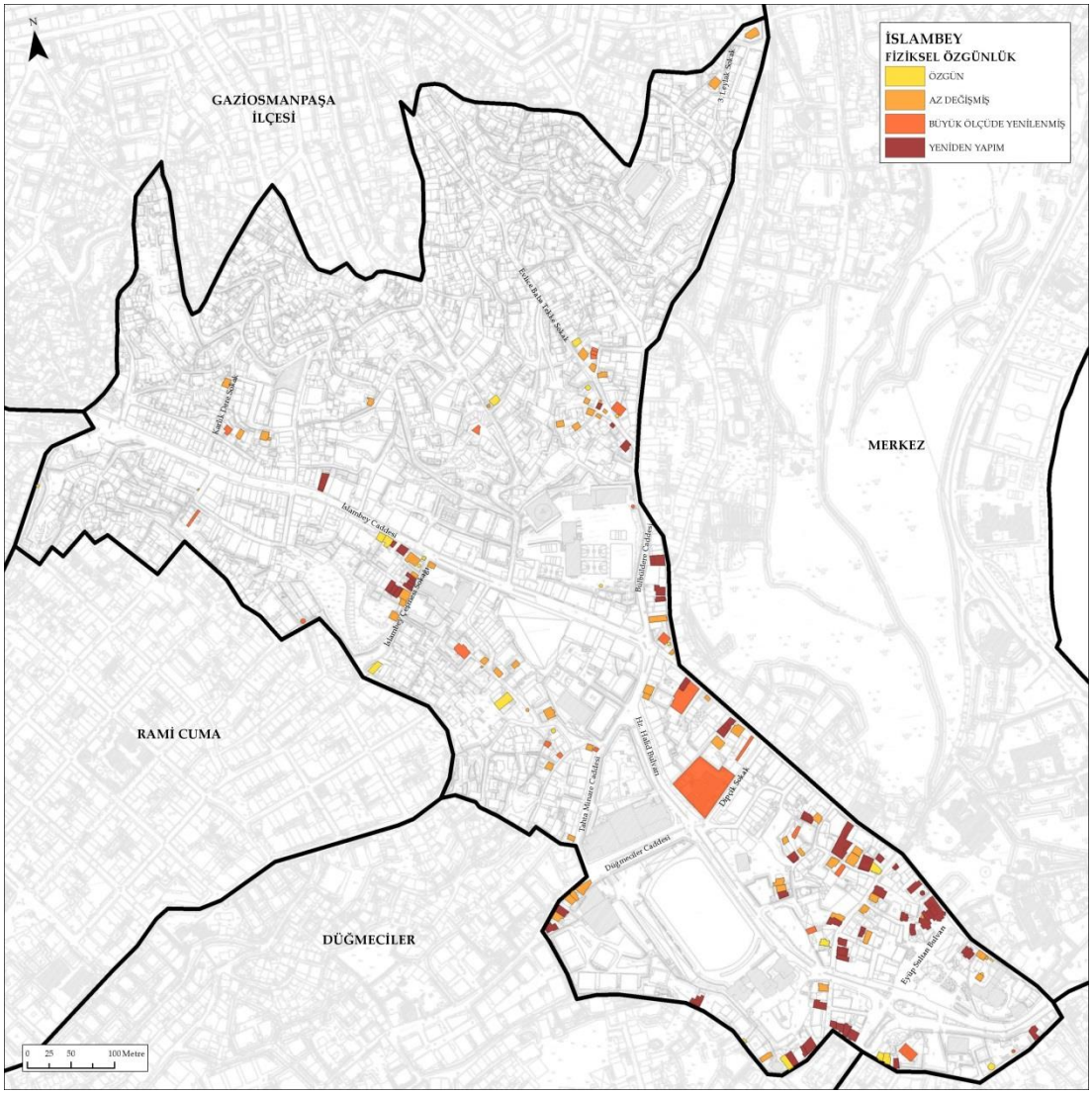
3.3.6. İşlevsel Özgünlük Analizi

Şekil 29 KMKM, Envanter Çalışması, 2017

İşlevsel özgünlük analizi günümüze ulaşan tescilli eserler üzerinden yapılmıştır. Kayıp eserler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Özgün işlevini devam ettiren 68 eser bulunmaktadır. Bunların içinde cami, duvar, ev, hazire, kapı, kilise, okul, türbe ve tevhidhane yer almaktadır. 54 eser ise günümüzde özgün işlevini yitirerek, apartman, işyeri, otopark, otel, vakıf binası gibi işlevlere dönüşmüştür. 36 işlevsiz eser tespit edilmiştir. Bunların 7'si kentsel öge, 2'si inşaat halindedir. Kullanılmayan 27 eser bulunmaktadır.

3.3.7. Özgünlük Durumu Analizi

Şekil 30 KMKM, Envanter Çalışması, 2017

Fiziksel özgünlük analizi günümüze ulaşan tescilli eserler üzerinden yapılmıştır. Kayıp eserler değerlendirme dışı bırakılmıştır. 158 eserin fiziksel özgünlüğü değerlendirilmiştir. Fiziksel özgünlüğünü koruyan 24 eser bulunmaktadır. Bunların 12'si sivil mimarlık örnekleri, 7'si su yapısı, 4'ü dini yapı/alan ve 1'i kentsel öğedir. Fiziksel durumu az değişmiş olarak nitelendirdiğimiz 63 eser arasında cami, çeşme, duvar, ev, hazire, hamam, kuyu, sıbyan mektebi, su haznesi, tevhidhane, ve türbe bulunmaktadır. Bir diğer ölçütümüz olan büyük ölçüde yenilenmiş terimini karşılayan 22 eser vardır. Son kriter olan yeniden yapım olarak inşa edilen 49 eser bulunmaktadır. Bunların çoğunluğu betonarme karkas olarak inşa edilmiş sivil mimarlık örnekleridir.

4. KASIM ÇAVUŞ CAMİİ'NİN MEVCUT DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ VE BELGELENMESİ

Bu bölümde, İslambey Mahallesi için yapılan analizler ışığında caminin halihazırda sahip olduğu değerler analiz edilecektir.

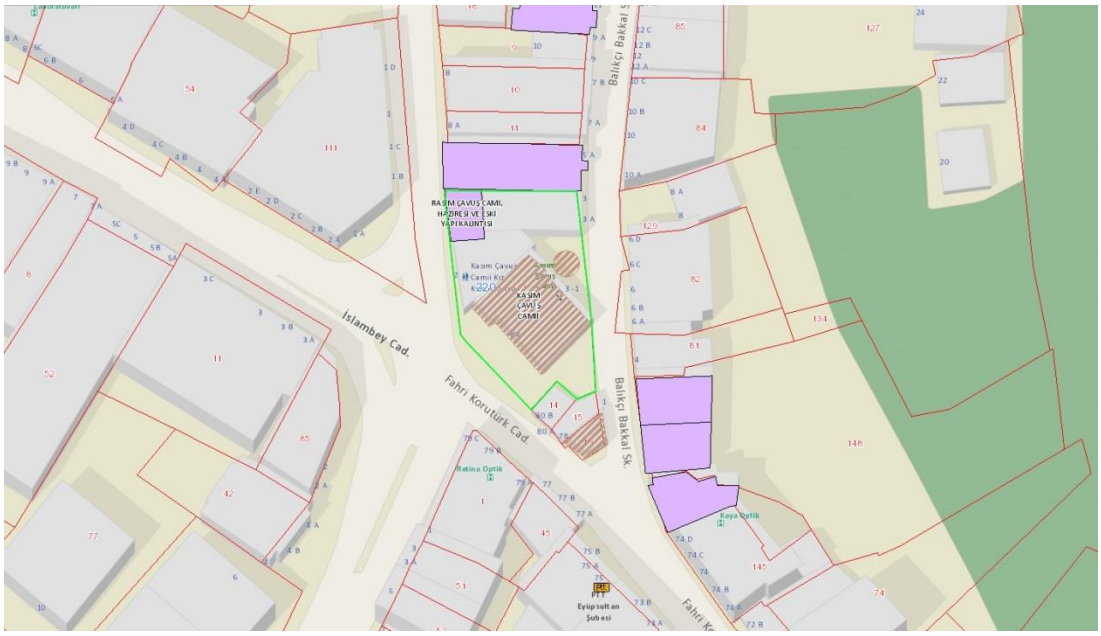
4.1. Konumu

Kasım Çavuş Camii, Eyüpsultan İlçesi, İslambey Mahallesi'nde Hz. Halit Bulvarı (Eski-Yeni Caddesi olarakta bilinmektedir) ile Balıkçı Bakkal Sokağı'nın kesiştiği noktada yer almaktadır. Eyüpsultan Camii'nin kuzeybatı yönündedir. 220 ada 13 parsel üzerine kuzeydoğu-güneybatı yönünde konumlandırılmıştır.

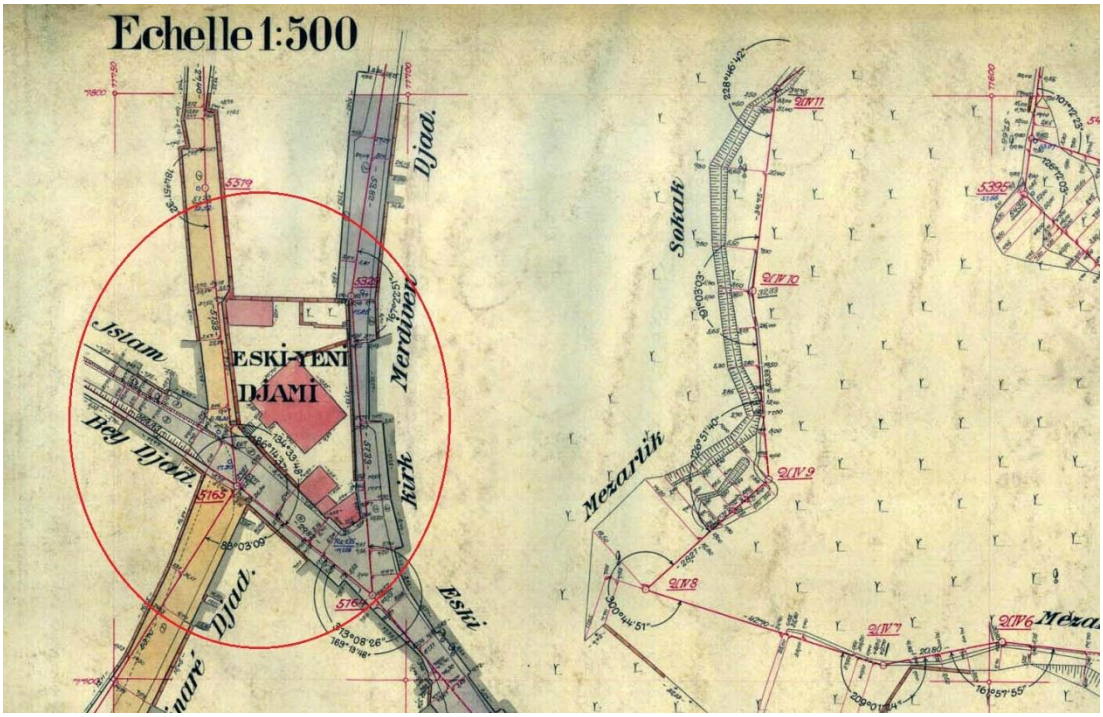
Bugün ki adıyla İslambey Mahallesi'nde bulunan Kasım Çavuş Cami, güneyinde bulunan Kasım Çavuş Çeşmesi ve bazı kaynaklarda belirtilen fakat günümüzde hiçbir izine rastlanılmayan, caminin kuzeybatısında bulunan hamamla birlikte düşünüldüğünde, yapının mahalle yaşamının olduğu bir konumda yer aldığını göstermektedir.

Şekil 21 İslambey Mahellesi, Kasım Çavuş Camii, Hava Fotoğrafı, 2013.

Şekil 22 Kasım Çavuş Cami, İBB, GİS görüntüsü.

Şekil 23 Alman Mavileri Haritası, 1913-14

4.2. Tarihçesi

Eyüb Sultan Vakfı'ndan olan cami, aynı cadde üzerinde bulunan Eski Hamam'ın III. Murad döneminde 1582'de yenilenip Yeni Hamam adını almasıyla birlikte mahalle Eski Yeni adını alınca cami de bu isimle anılmaya başlamıştır.[10]

Caminin ilk bânisi Kasım Çavuştır. Kasım Çavuş 1597'de vefat ederek buradaki hazireye gömülmüştür. Yanında Sofular Mescidi bânisi olan kardeşi Ali Çavuş yatmaktadır.

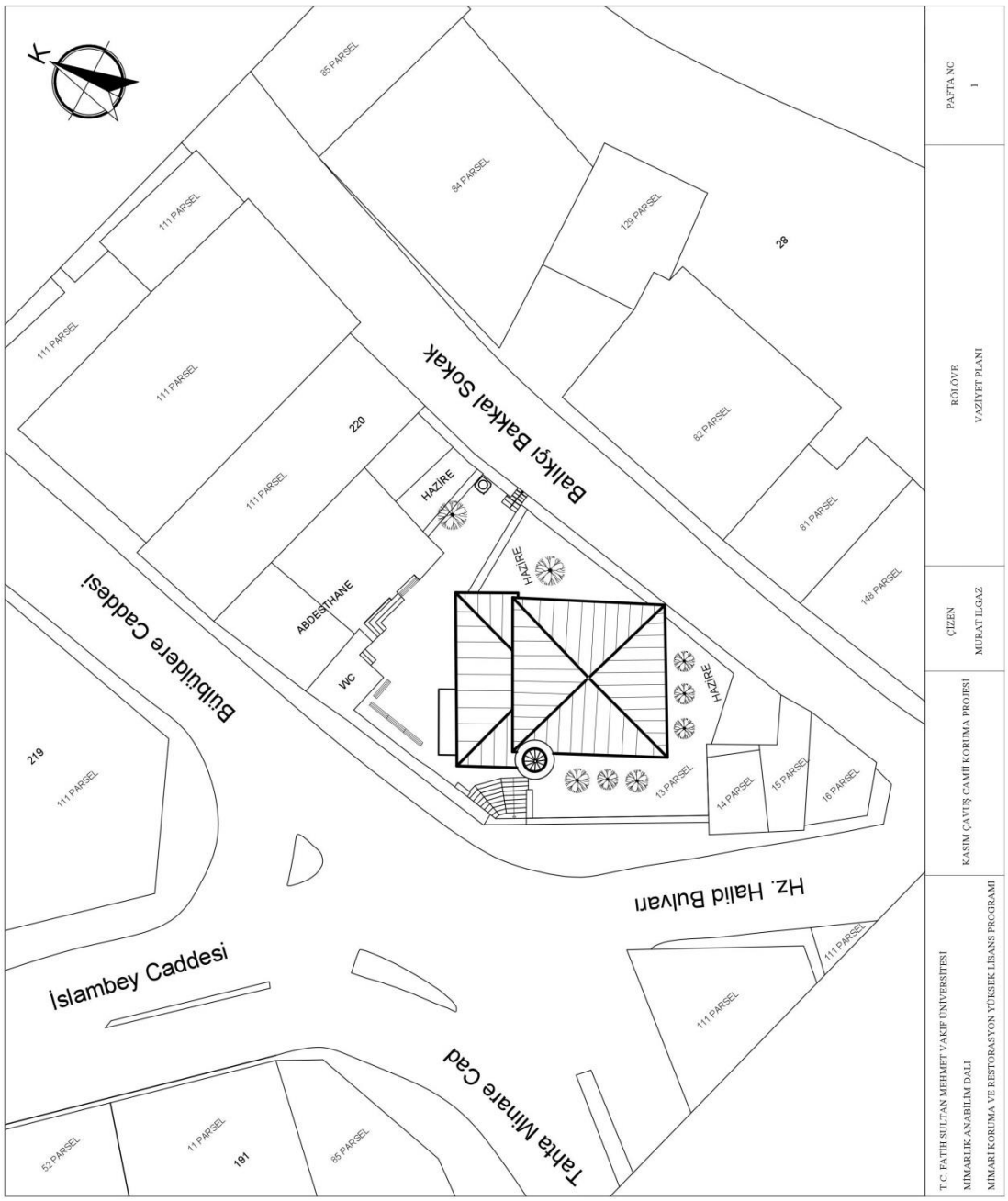
Caminin minberi I. Mahmud döneminin (1730-1754) kasapbaşısı Ali Ağa tarafından konulmuştur. 1823 (H. 1239)'te Sadrazam Galip Paşa, büyük bir kısmının yok olduğu camiyi tamir ettirmiştir. 1863'te Sadrazam Keçecizade Fuad Paşa tekrar tamir ettirmiştir. 1948'te Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından büyük çaplı bir onarım gerçekleştirilmiştir (Erdoğan, 1994; s.480). Caminin haziresi çevre duvarları ile kıble duvarı arasında yer almaktadır. Ayrıca avluda, caminin kuzeydoğu yönünde bulunan Bizans dönemine ait bir sütun başlığı bulunmaktadır.

4.3. Genel Tanım

Kasım Çavuş Cami avlusunun iki tane giriş kapısı bulunmaktadır. Ana giriş kapısı Hz. Halit Bulvarı'na, diğer kapısı ise Balıkçı Bakkal Sokağı'na açılmaktadır. Avlu giriş kapılarının olduğu taş duvarlar suni taşlar ile kaplanmıştır. Cami ve hazireler 13 parsele oturmaktadır. 97 m²'lik taban alanına oturan kare planlı kargir yapı, zemin kat ve mahfil katından oluşmaktadır. Camiyi dört yönden hazire çevrelemektedir. Günümüzde özgün az sayıda mimari elemanı kalmıştır. En özgün olan minaresi günümüzde mevcuttur. Yapı, yüksek çevre duvarları ve yolun yükselmesiyle alt kotta kalmıştır. Hz.Halit Bulvarı'ndan sağlanan giriş kapısından dokuz basamak, Balıkçı Bakkal Sokağı'ndan ise beş basamak inilerek avluya giriş sağlanmaktadır. Camiye giriş parselin kuzeybatı yönünden, son cemaat mahalindendir. Aynı parsel içinde yapının kuzeybatısında bulunan, eski yapı kalıntısı olarak belirtilen konumda yer alan betonarme yapının zemin katında abdest alma yeri ve tuvaletler bulunmaktadır.

---

[10] Erdoğan, E., İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 4, s.480

Şekil 31 Rölöve – Vaziyet Planı – Pafta No:1

Şekil 32 Kuzeydoğu yönünden genel görünüş, (M. Ilgaz, 2019)

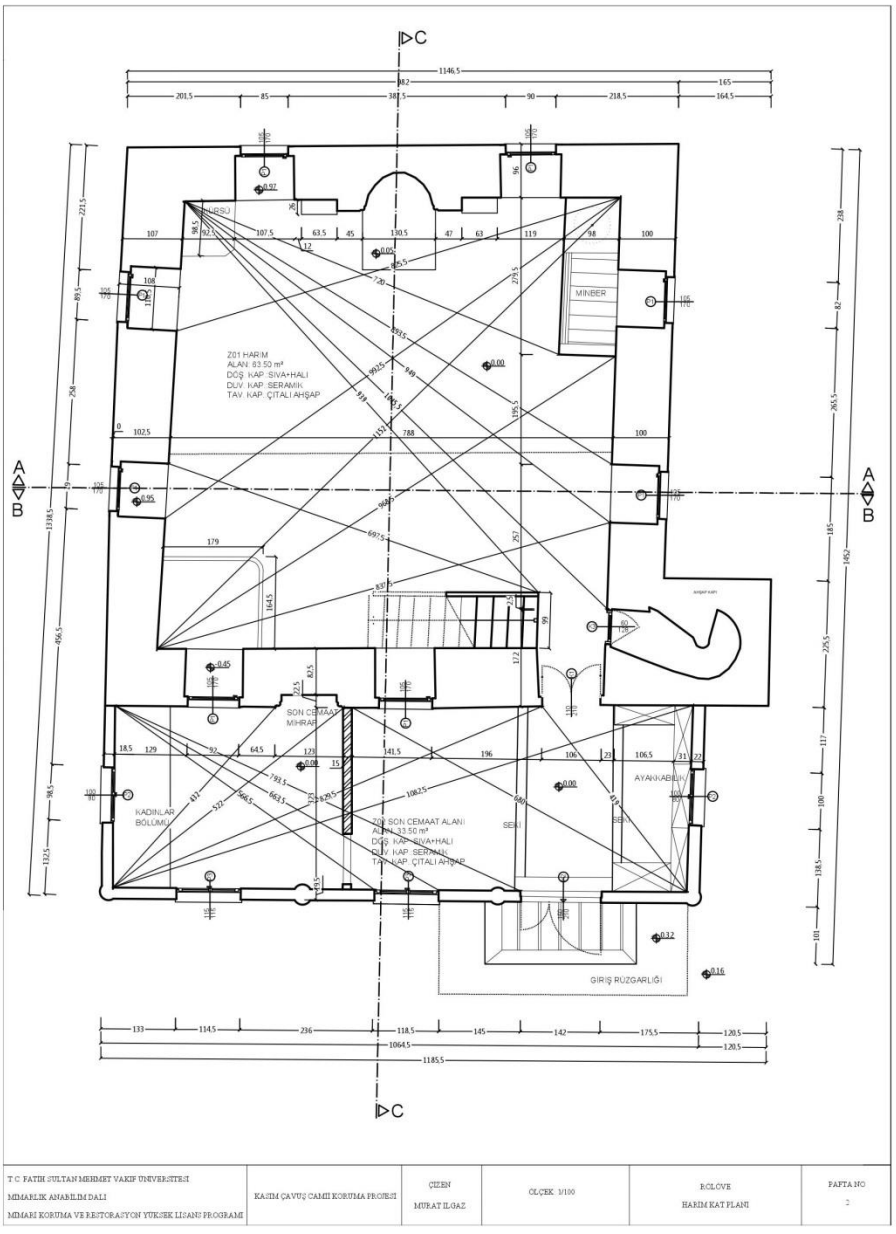
Şekil 33 Kuzey yönünden genel görünüş, (M. Ilgaz, 2019)

4.4. Yapının Mimari Açıdan Mevcut Durum Tespiti

4.4.1. Plan Özellikleri

4.4.1.1. Zemin Kat Planı

Zemin kat B01 harim, B02 son cemaat mahalinden oluşmaktadır.

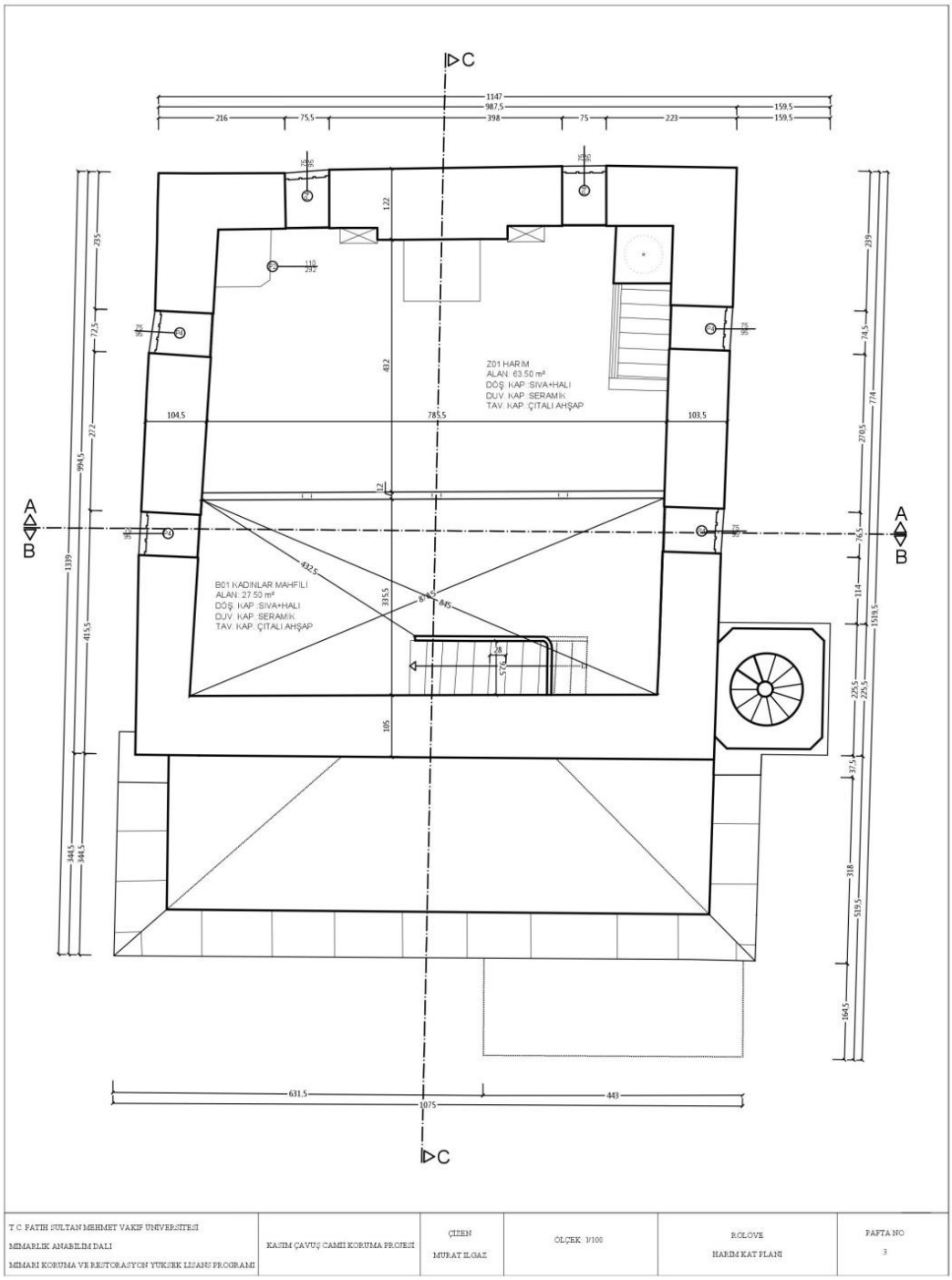
Şekil 34 Rölöve – Harim Kat Planı – Pafta No:2

4.4.1.1.1. Z01 Harim:

Harimin giriş kapısı orta akstan batıya kaydırılmıştır. Kuzeybatı yönünde bulunan giriş kapısı, kesme taştan, mermer basık kemer içindedir (Şekil 35). Kapı (ZKK1) çift kanatlı, üç tablalı, ahşap doğramalıdır. 105 cm açıklığında, 205 cm yüksekliğindedir. Harim mekanı içten 63.50m², yüksekliği 495 cm'dir. Tek hacimden oluşmaktadır. Harim kısmı kare planlıdr. Harimin içerisinde 179–165 cm ebatlarında müezzin mahfeli, 5 cm yüksekliğinde 130.5 cm genişliğinde imamın namaz kıldırdığı seki vardır. Mihrap beden duvarı içinde 45 cm gömülüdür. Güneybatı beden duvarına bitişik halde 280–98 cm ebatlarında minberi bulunmaktadır. Ahşap, kırma çatılı, kurşun örtülü çatısı vardır. Tavanı pasalıdır. Mekanın döşemesi betondur, üzeri halı kaplıdır. Harim; kuzeydoğu, güneydoğu, kuzeybatı ve güneybatı cephelerinde +0.95 kotundan +2.65 kotuna kadar yükselen iki sıra pencere düzeni ile aydınlanmaktadır. Pencereler pvc olarak yenilenmiştir. Pencerelerin üzerlerinde sivri kemerli, vitraylı revzenler bulunmaktadır. Harim kısmında kuzeybatı beden duvarına bitişik merdivenle kadınlar mahfiline çıkılmaktadır. Merdivenin alt kısmı depo olarak kullanılmakta ve ahşap kapısı bulunmaktadır. Mahalde doğu köşede vaaz kürsüsü, güneydoğu duvarında mihrap, güneybatı duvarında minber ve ahşap, tek kanatlı minareye çıkış kapısı bulunmaktadır. Tüm duvarlar ve mimari elemanlar seramik ile kaplanmıştır (Şekil 33).

4.4.1.1.2. Mahfil Katı

Mahal 347x790 cm ebatlarında 215 cm yüksekliğinde, harimden 265 cm yüksekte ve dikdörtgen planlıdır. Harim bölümünün kuzeybatı yönünden on iki basamakla çıkılmaktadır. Tek kollu merdiveni vardır. Ahşap döşemeli olan mahfil, halı kaplıdır. Merdiven mahfil döşeme hizasına çıkınca ahşap lambri kaplı korkuluk başlamaktadır. Mahfilin harime bakan kısmında üç ahşap dikmeyle tutulan metal korkuluk yer almaktadır.

Şekil 35 Rölöve – Mahfil Kat Planı – Pafta No:3

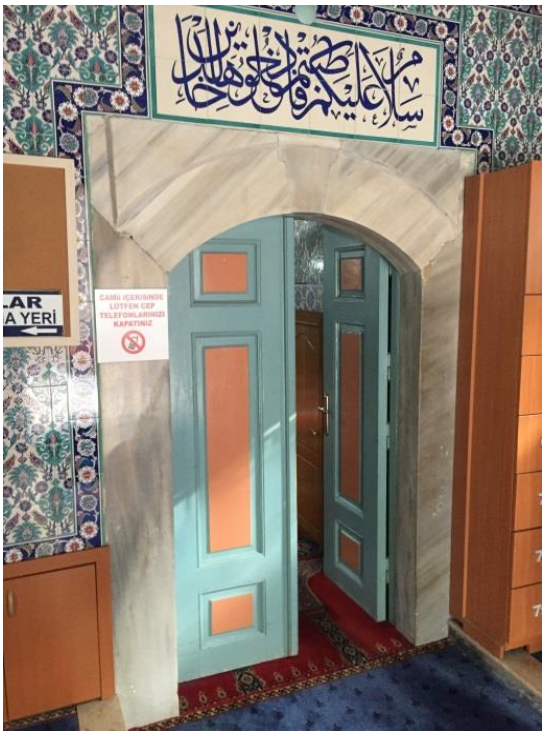

Şekil 36 Harim Görünüş (M. Ilgaz, 2019)

Şekil 37 Harim Görünüş (M. Ilgaz, 2019)

Şekil 38 Harim Giriş Kapısı (M. Ilgaz, 2019)

Şekil 39 Mahfil Katı (M. Ilgaz, 2019)

4.4.1.1.3. Son Cemaat Yeri

Caminin zaman içerisinde en fazla değişikliğe uğramış bölümüdür. Mahal 33.5 m² alana sahip, 295 cm yüksekliğindedir. Rüzgarlıktan geçtikten sonra, harime girmeden beden duvarlarının dışında sonradan değiştirilerek kullanılan bir alandır. Son cemaat mahfilinin kuzeybatı yönündeki duvarlarda ilk yapım tarihinden kalma dört adet mermer sütun görülmektedir. Sütunların etrafı betonarme sistemle oluşturulmuş duvarlarla kapatılmıştır. Cümle kapısına giden 3 metre genişliğinde, mahal kotundan 17 cm yüksekte sağ ve solda sekiler bulunmaktadır. Girişin batı tarafındaki sekinin üstü ayakkabılık olarak kullanılmaktadır. Kuzey tarafındaki bölümün bir kısmı 3 metre genişliğinde bir ahşap paravanla kapatılarak kadınlara ayrılmıştır. Paravanın arkasında iki sütunçeden oluşan mihrap nişi bulunmaktadır. Tüm alan pencere üst seviyesine kadar(+2.5m kotu) seramik kaplı, üst kısım ahşaptır. Kuzeydoğu, kuzeybatı ve güneybatı yönlerinde toplam dört adet özgün olmayan, pvc doğramalı, tek kanatlı pencere vardır.

Şekil 29 Son cemaat mahfili, kadınlar bölümü (M.ılgaz, 2019)

Şekil 30 Son cemaat mahfili, kuzeybatı yönü (M. Ilgaz,2019)

Şekil 31 Son cemaat mahfili, mihrap nişi (M. Ilgaz,2019)

4.4.1.1.4. Tavanlar

Caminin harimi, mahfil katının ve son cemaat mahalinin tavanları pasalıdır. Harim kısmının tavanın ortasında yıldız şeklinin etrafı düz çıtalarla geçilmiştir. Son cemaat mahfilinde ise basit çıtakâri tekniği uygulanmıştır (Şekil 33).

Şekil 32 Harim tavanı (M. Ilgaz,2019)

Şekil 33 Son cemaat yeri, tavan görünüş (M.Ilgaz, 2019)

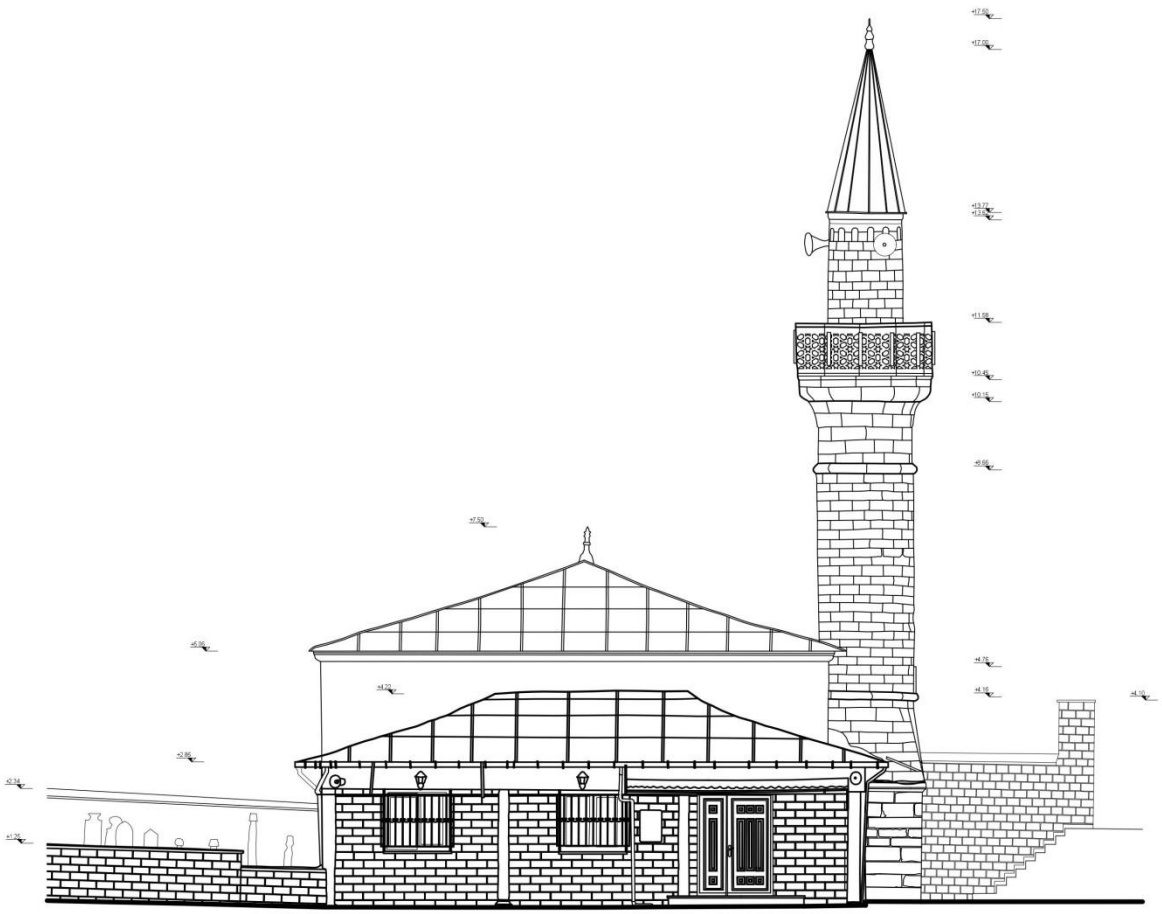
4.4.2. Cephe Özellikleri

Tescilli yapının dört cephesi de taş örgüdür. Kuzeydoğu, güneydoğu ve güney batı cephelerinde üst pencere üstünde yer alan kısımlar moloz taş örgü, alt kısımlar ise kesme taş örgüdür. Giriş cephesi olan kuzeybatı cephesinin ön kısmında son cemaat mahfili eklenmiştir. Beden duvarının gözüktüğü yer sıva üzeri boyalıdır. Son cemaat kısmının etrafı kapatılıp üzeri suni taşla kaplanmıştır. Tüm cephelerde sıva çatlakları bulunmaktadır. Bazı duvarlarda düşeyden sapmalar gözlemlenmiştir.

4.4.2.1. Kuzeybatı Cephesi

Kuzeybatı cephesi eserin avluya bakan giriş cephesidir. Nitelik açısından bakıldığında yapının özgün duvarının görülmediği tek cephedir. Cephede dört tane özgün olan mermer sütun bulunmaktadır. Sütunların arası betonarme duvarla örülmüştür. Son cemaat mahaline giriş kapısı çift kanatlıdır, önünde muhdes bir saçak bulunur. 15 cm yüksekliğinde giriş basamağı vardır. +1.24 cm kotundan başlayan +2.50 kotuna kadar yükselen iki adet, mermer söveli, pvc doğramalı, demir parmaklıklı penceresi vardır. Pencere üst hizasından yukarısı ahşap kaplamadır.

Saçak altı ahşaptır. Son cemaat mahalinin üst örtüsü ana beden duvarlarının üst örtüsünden bağımsızdır. Kırma çatılı, kurşun kaplıdır.

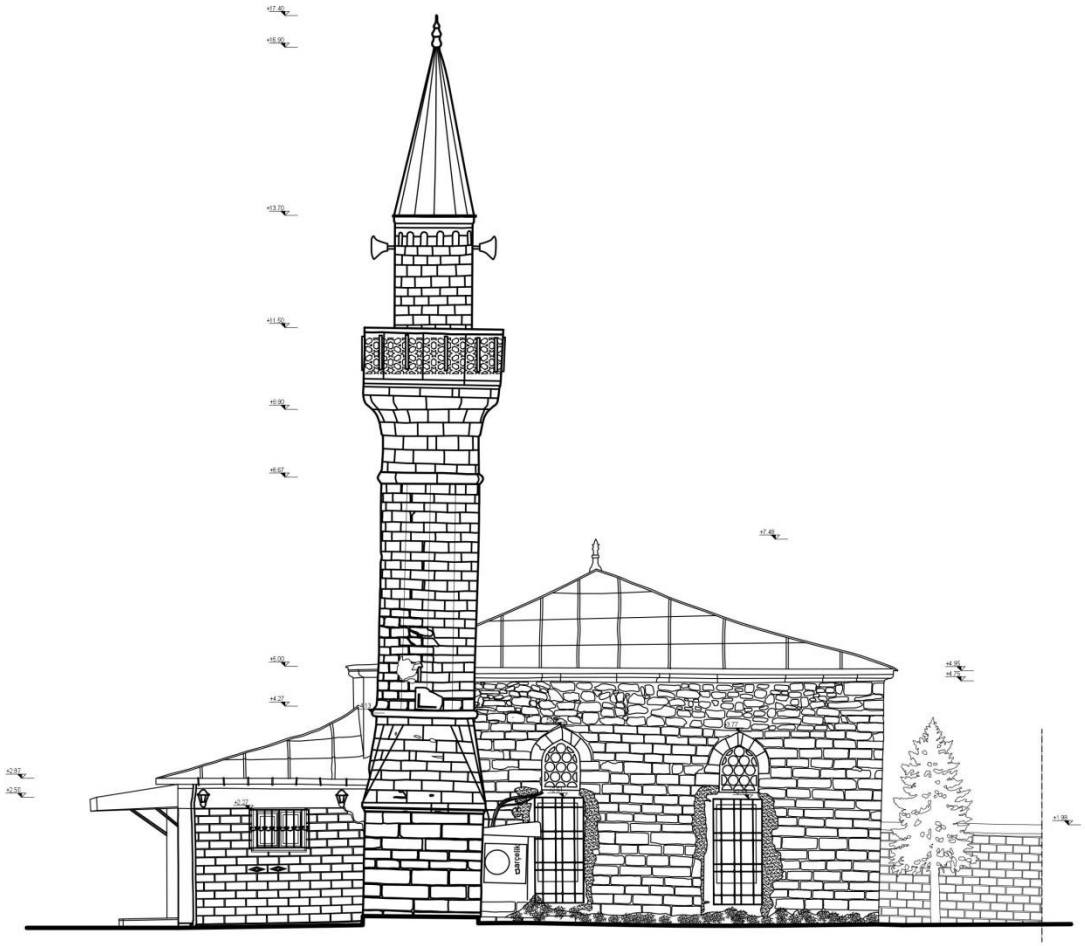

Şekil 40 Rölöve – Kuzeybatı Cephesi Görünüş – Pafta No:4

4.4.2.2. Güneybatı Cephesi

Hz. Halit Bulvarı üzerinde bulunan avlu giriş kapısından geçtikten sonra yapının kuzeybatı cephesi karşımıza çıkmaktadır. Bu cephede son cemaat mahfilinin duvarı, minare ve yapının beden duvarı görülmektedir. Cephenin uzunluğu 14.5 m'dir. Son cemaat kısmında bir, beden duvarında iki olmak üzere toplam üç pencere açıklığı bulunmaktadır. Beden duvarında üst pencere bitiminden sonra moloz taş örgülü,alt kısmı kesme taş örgülüdür. Alt kot pencereleri demir parmaklıklı, pvc doğramalı, taş sövelidir. Sivri kemerli üst kot pencerelerinin dışlıkları yuvarlak gözlü, alçı revzendir. Cephede yer yer bozulmalara yanlış

müdahaleler uygulanarak sıvalar yapılmıştır. Taş saçaksilmesi vardır. Parça kopmaları, yüzey kirliliği ve çatlamalar meydana gelmiştir. Yağmur suyu iniş ve dereleri plastik malzemelidir. Bu cephenin önünde hazire alanı vardır. Yapının banisi bu cephe önünde medfundur.Tamamıyla kesme taştan örülen minare kaidesi cepheye bitişik şekilde konumlanmıştır.

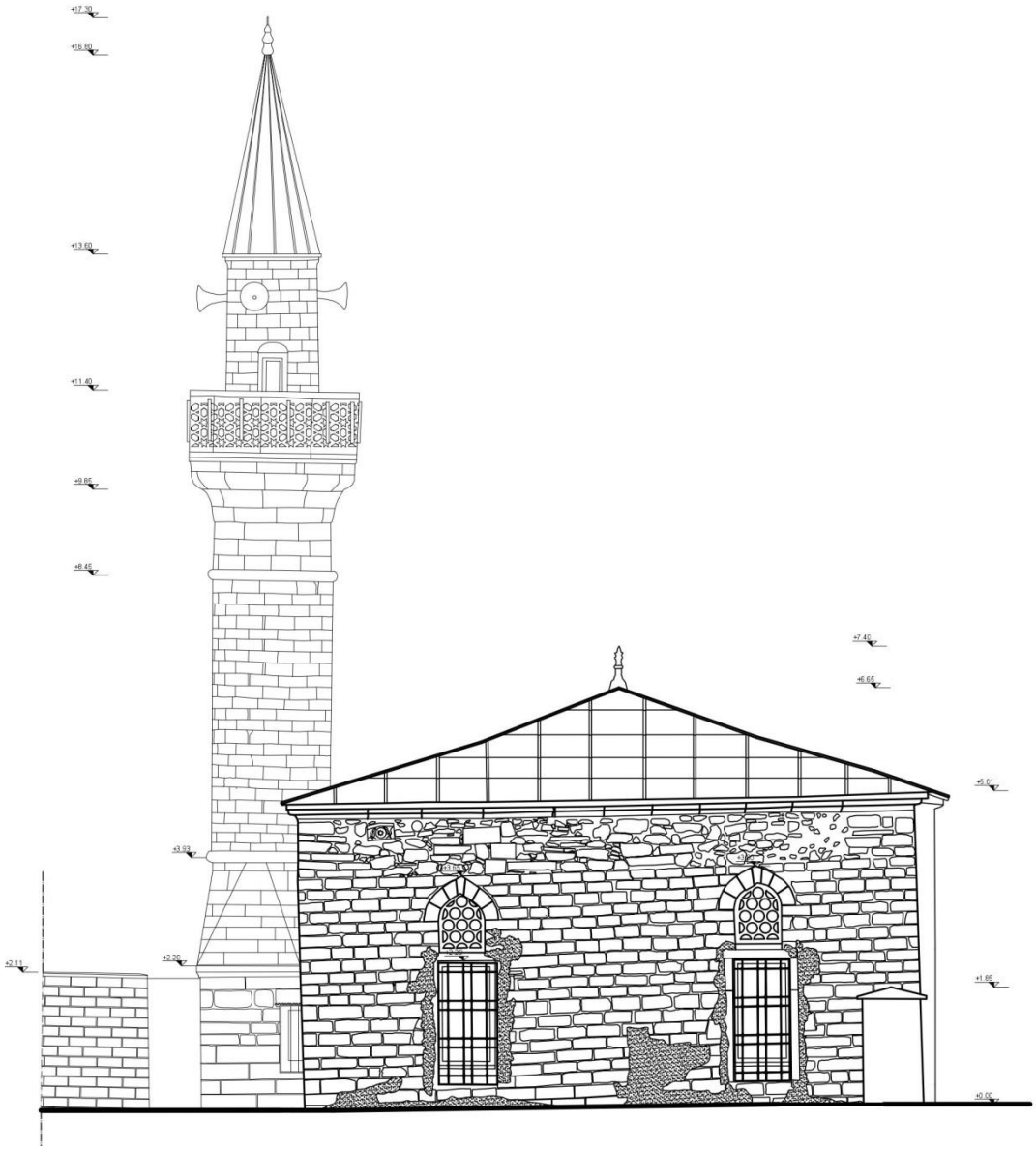

Şekil 41 Rölöve – Güneybatı Cephesi Görünüş – Pafta No:5

4.4.2.3. Güneydoğu Cephesi

Güneydoğu, güneybatı ve kuzeydoğu cepheleri benzerlik göstermektedir. Kesme taş ve moloz taş örgü görülmektedir. Taşlar arası horosan harcı kullanılmıştır. Bu cephe de ikişer tane taş söveli, demir parmaklıklı, pvc doğramalı alt kot pencereleri, sivri kemerli, yuvarlık gözlü, alçı revzenli üst kot pencereleri bulunmaktadır. Revzenler 5 cm içerlektir. Alt kot

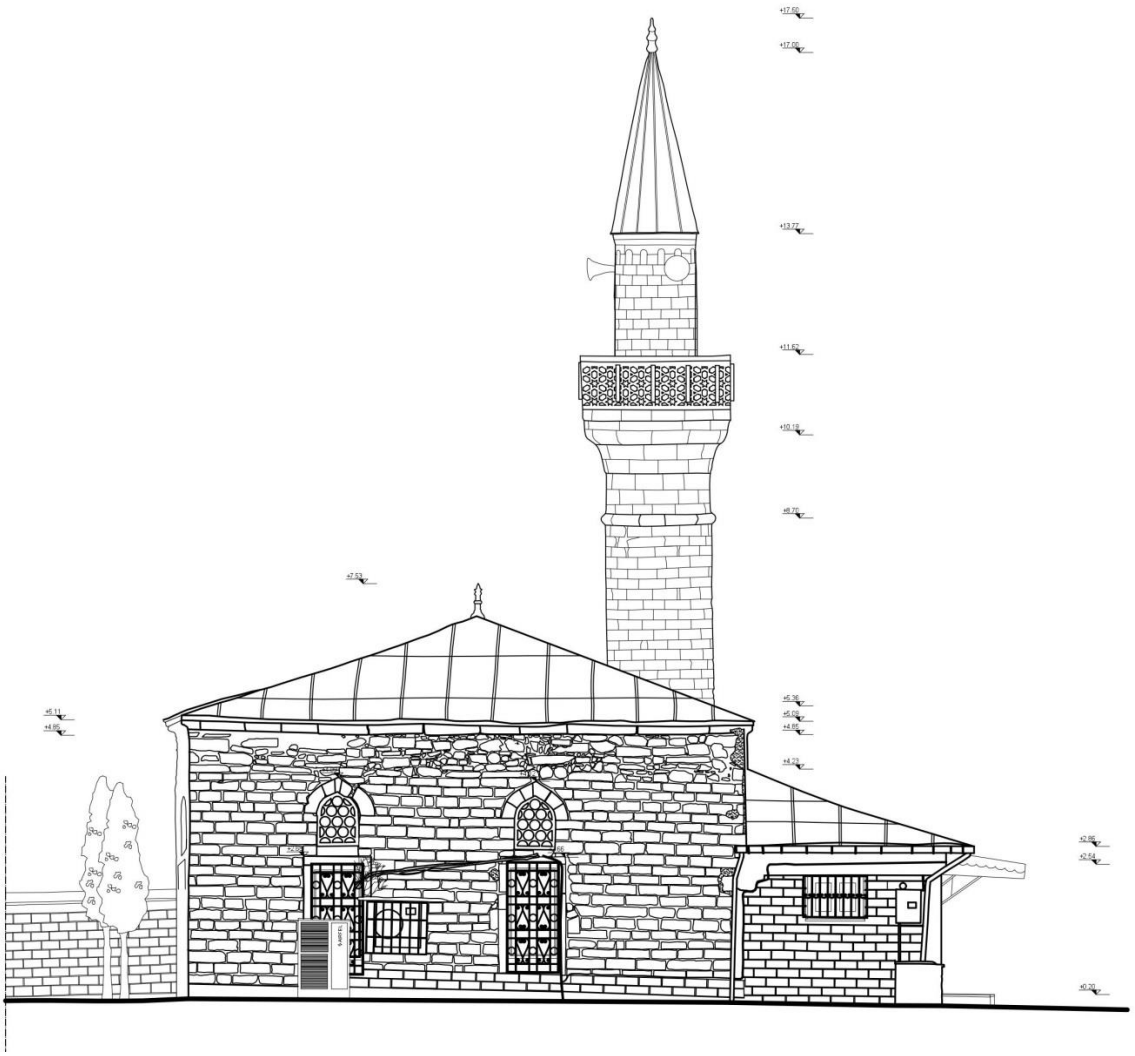
pencerelerinin etrafında çimento esaslı sıvalar görülmektedir. Saçak altı moloz taş örgüde kayıplar meydana gelmiştir. Saçak altı taş silmeyle geçilmiştir. Kuzeydoğu duvarıyla birleşen köşesinde çevre duvarı beden duvarını kesmektedir.

Şekil 42 Rölöve – Güneydoğu Cephesi Görünüş – Pafta No:6

4.4.2.4. Kuzeydoğu Cephesi

Bu cephede yapının beden duvarı ve son cemaat mahalinin kuzey köşesi görülmektedir. Kesme ve moloz taş örgünün görüldüğü cephede, moloz taşlar arasında şahide parçalarının da konulduğu gözlemlenmektedir. Yer yer çimento esaslı sıvalar bu cephede de bulunmaktadır. İkişerli alt ve üst kot pencereleri vardır. Üst kot pencere hizasında görülen düşeyden sapma en fazla bu cephede görülmektedir. Kuzeyinde bulunan son cemaat mahfilinin cephesi suni taşla kaplanmıştır. Mermer söveli, tek kanatlı, pvc doğramalı penceresi vardır. Pencere üstünden ahşap silme geçmektedir. En büyük hazire alanı kuzeydoğu cephesi önündedir. Cephe, hazireyi çevreleyen duvar ile sonlanmaktadır. Alt kot pencere yanında bulunan klima ünitesi ve harimden duvarı delip çıkan hortum ve kablolar görüntü kirliliği yaratmaktadır.

Şekil 43 Rölöve – Kuzeydoğu Cephesi Görünüş – Pafta No:7

Şekil 34 Kuzeybatı Cephesi (M. Ilgaz,2019)

Şekil 35 Güneybatı Cephesi, KMKM Arşivi, 2016

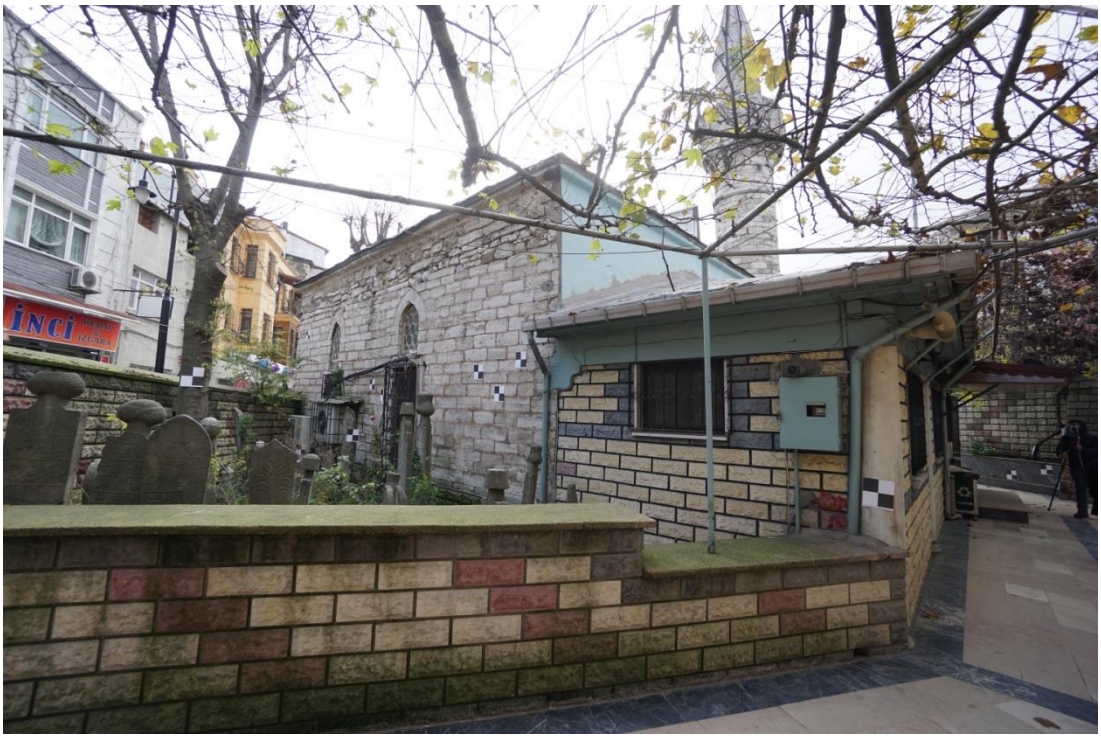
Şekil 36 Güneybatı Cephesi (M. Ilgaz, 2018)

Şekil 37 Güneydoğu Cephesi, KMKM Arşivi, 2016

Şekil 38 Kuzeydoğu Cephesi (M. Ilgaz,2018)

Şekil 39 Kuzeydoğu Cephesi (M. Ilgaz,2018)

Şekil 40 Hz. Halit Bulvarı tarafından kuzeybatı cephesi, KMKM Arşivi, 2016

4.4.3. Mimari Öğeler

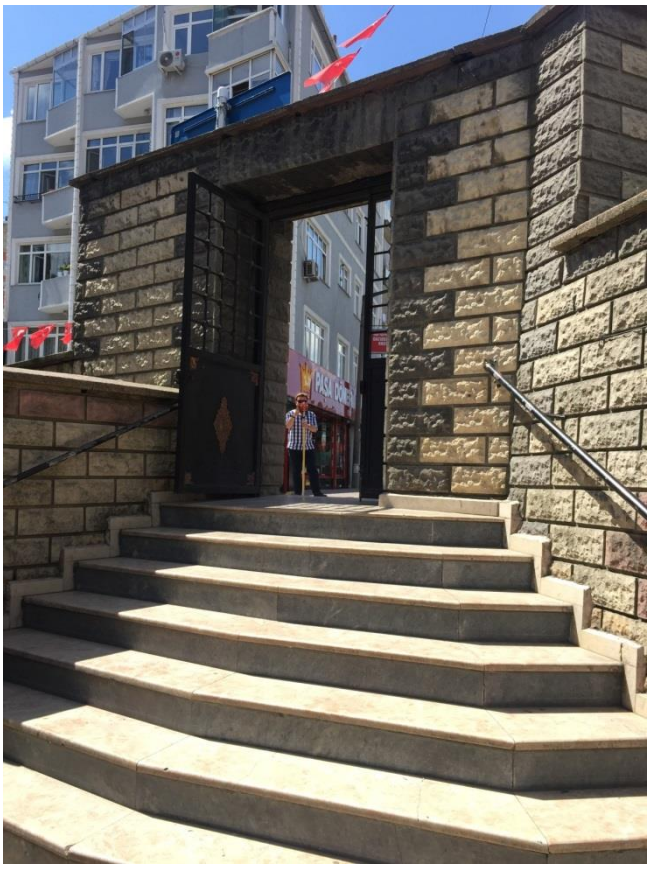
Avlu duvarları üzerindeki kapılar ve beden duvarlarında bulunan kapılar olarak iki başlık altında incelenecektir. Ayrıca bu bölümde pencerelere ve minareye değinilecektir.

4.4.3.1. Avlu Duvarlarındaki Kapılar

Yapıda özgün kapı kalmamıştır. Yapıda, avluya giriş iki kapı ile sağlanmaktadır. Ana kapı güneybatı yönünden diğeri ise kuzeydoğu yönündendir. Güneybatı yönünde olan kapı çevre duvarlarının içinde yer almaktadır. Düz atkılı, taş yığma olan kapı, suni taş ile kaplanmıştır. Bu kapıdan dokuz basamakla avluya iniş sağlanmaktadır. Çift kanatlı demir doğramalıdır. Beton üst örtüsü vardır. Kapının genişliği 120 cm, yüksekliği 210 cm'dir. Kapı günümüzde özgün değildir.

Şekil 41 Güneybatı yönündeki avlu giriş kapısı (M. Ilgaz, 2019)

Şekil 42 Güneybatı yönündeki avlu kapısı, avludan bakış (M. Ilgaz,2019)

Kuzeydoğu yönündeki kapı Balıkçı Bakkal Sokağı'na açılmaktadır. Sokak kotundan beş basamakla avluya iniş sağlanmaktadır. Yine özgün olmayan bu kapı tek kanatlı, demir doğramalıdır. 210 cm yüksekliğinde, 80 cm genişliğindedir.

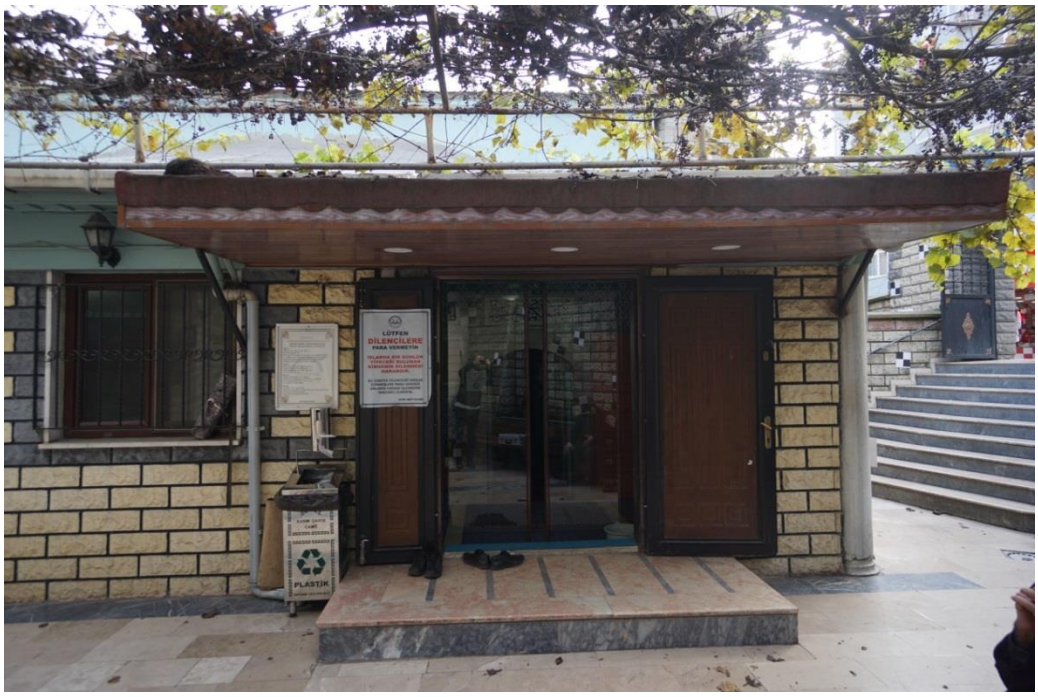
Şekil 43 Kuzeydoğu yönündeki kapı, avludan bakış (M. Ilgaz,2019)

Şekil 44 Kuzeydoğu yönündeki kapı, sokaktan bakış (M. Ilgaz,2018)

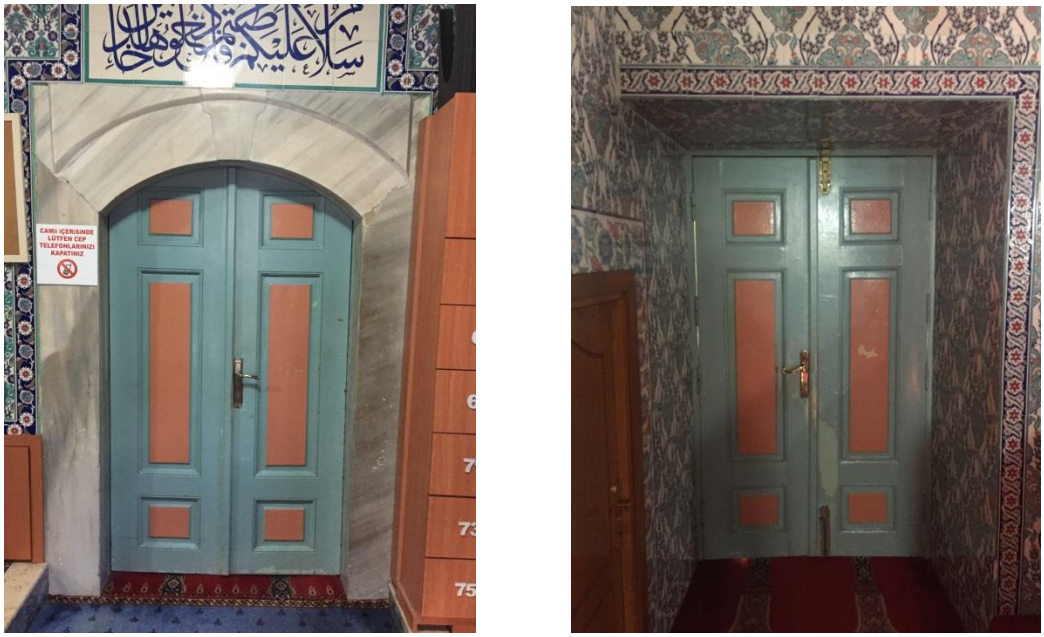
4.4.3.2. Beden Duvarlarındaki Kapılar

Son cemaat mahfili giriş kapısı özgün değildir. Çift kanatlı olan kapı, çelik üzerine metal ve ahşap kaplama olarak yapılmıştır. Avluya açılan bu kapının son cemaat alanında buunan otomatik açılır cam iç kapısı bulunmaktadır.

Şekil 45 Son cemaat giriş kapısı (M. Ilgaz,2019)

Harim giriş kapısı, mermer basık kemer içindedir. Çift kanatlı, üç tablalı, ahşap olan kapı 110 cm genişliğinde, 210 cm yüksekliğindedir. Harime doğru açılmaktadır.

Şekil 46 Harim giriş kapısı, iç ve dış görünüş (M. Ilgaz, 2019)

Minare kapısı, harim kısmının güneybatı cephesindeki beden duvarında yer almaktadır. Tek kanatlı, ahşap doğramalıdır.

Şekil 47 Minare Kapısı (M. Ilgaz,2019)

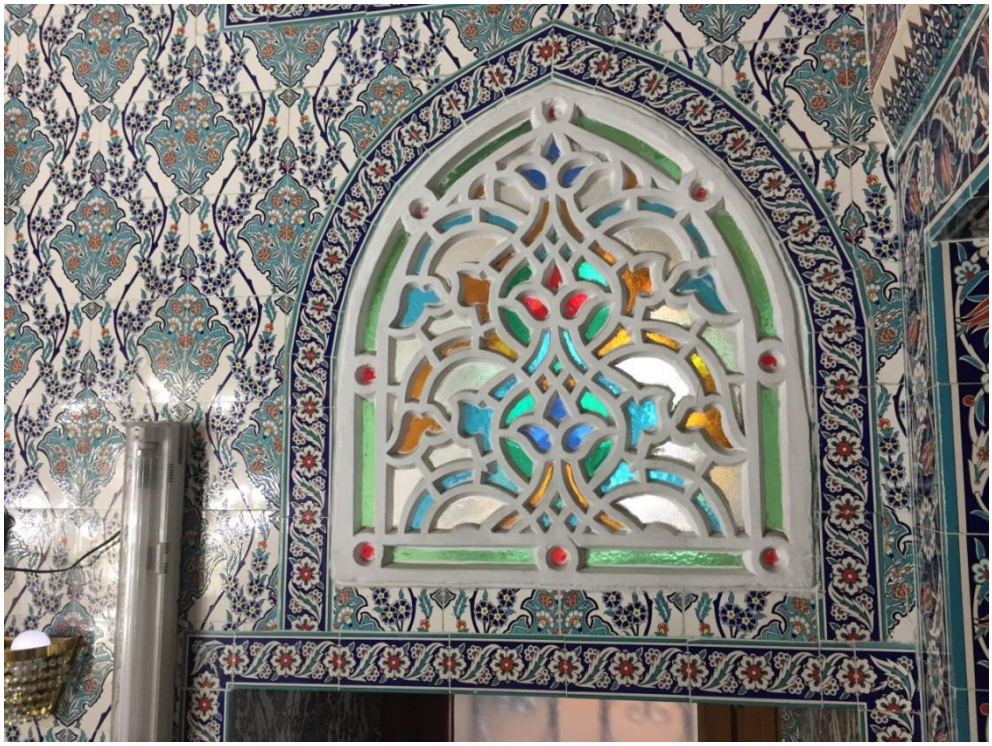
4.4.3.3. Pencereler

Yapıdaki tüm pencereler pvc doğrama ile yenilenmiştir. Taş söveli olan alt kot pencerelerinin dışarıdan içeriye boşluklarının durumu; demir parmaklık, sineklik, pvc doğramadır.

Şekil 48 Alt kot ve üst kot pencerelerinin görünüşü (M. Ilgaz, 2019)

Üst kot pencereleri sivri kemerlidir. İçlik ve dışlıktan oluşmaktadır. İçlikler çiçek motifli, vitraylı ve alçı malzemesinden yapılmıştır. Dışlıklar yuvarlak gözlü ve yine malzemesi alçıdır.

Şekil 50 Üst kot penceresi, içlik (M. Ilgaz, 2019)

Şekil 51 Üst kot penceresi, dışlık (M. Ilgaz, 2019)

4.4.3.4. Minare

Güneybatı beden duvarına bitişik şekilde konumlandırılmıştır. Kesme taştan yapılmıştır. Yapının günümüze ulaşan en özgün öğelerindendir.[11] Kare kaidelidir. Çokgen bir beden duvarı vardır. Üzerinde parçası kopmuş güneş saati bulunmaktadır. Tek şerefelidir. Külahı kurşun örtülüdür. Müşebbek şerefe korkuluğu bulunmaktadır.

Şekil 52 Minare görünüş (M. Ilgaz, 2019)

[11] Eyüpsultan cami ve mescidleri, s. 63

Şekil 53 Minare Kaidesi (M. Ilgaz, 2019)

4.4.4. Yapım Tekniği ve Malzeme Özellikleri

Mescidin taşıyıcı sistem bileşenleri; temel, taşıyıcı duvarlar, döşemeler ve örtü sistemidir.

4.4.4.1. Temeller

Kasım Çavuş Camii'nde yapılan tespitler sırasında temeller ile ilgili herhangi bir ize rastlanılmamıştır. Yapılan tez çalışması kapsamında herhangi bir kazı çalışması yapılmamıştır. Yapılacak kazı çalışmaları sonucu doğru verilere ulaşılanabilecektir.

4.4.4.2. Duvarlar

Mescid yığma tekniği ile inşa edilmiştir. Harimin taşıyıcı duvarları kesme küfeki taşından örülmüştür. Harim duvar kalınlıkları yer yer farklılık göstermektedir. Mescidin zemin kat planında kuzeybatı ve kuzeydoğu duvar kalınlığı 105 cm, güneyabatı duvarı 100 cm ve güneydoğu duvarı 95 cm'dir. Duvarlarda zamanla niteliksiz tamiratlar olmuştur.

Şekil 44 Harim dış duvar görünüşü (M. Ilgaz,2019)

Harim iç duvarları tavana kadar seramik kaplıdır. Dış duvarlarda üzeri çimento harçlı kesme taşlar bulunmaktadır. Sonradan eklenen son cemmat alanı duvarları betonarmedir. İçten sıva üzeri boyalı, dıştan suni taş kaplıdır.

Şekil 45 Harim iç duvar görünüşü (M. Ilgaz,2019)

Mescidi çevreleyen bahçe duvarları özgünlüğünü yitirmiştir. Moloz taş duvar örgüsü olan duvarlar, günümüzde üzeri suni taşla kaplanmştır.

Şekil 46 Kuzeybatı yönünden çevre duvarları görünüşü, (M. Ilgaz,2019)

Şekil 47 Kuzeydoğu yönündeki çevre duvarı görünüşü (M. Ilgaz,2019)

4.4.4.3. Döşemeler

Yapının döşeme sistemi tespit sırasında herhangi bir yerden görülemediği için gözlem yapılamamıştır. Döşemenin betonarme olduğu düşünülmektedir. Vakıflar Genel Müdürlüğü I. Bölge arşivinde yapılan araştırma sonucu çıkan, 30.05.1963 tarihli belgede (Şekil 47) cami içine dolan sudan dolayı ahşap döşemenin sökülüp, zemine beton ve şap, üzerine ahşap kaplanması önerilmiştir. Yükseltilmiş döşemenin üzerinde halı yer almaktadır.

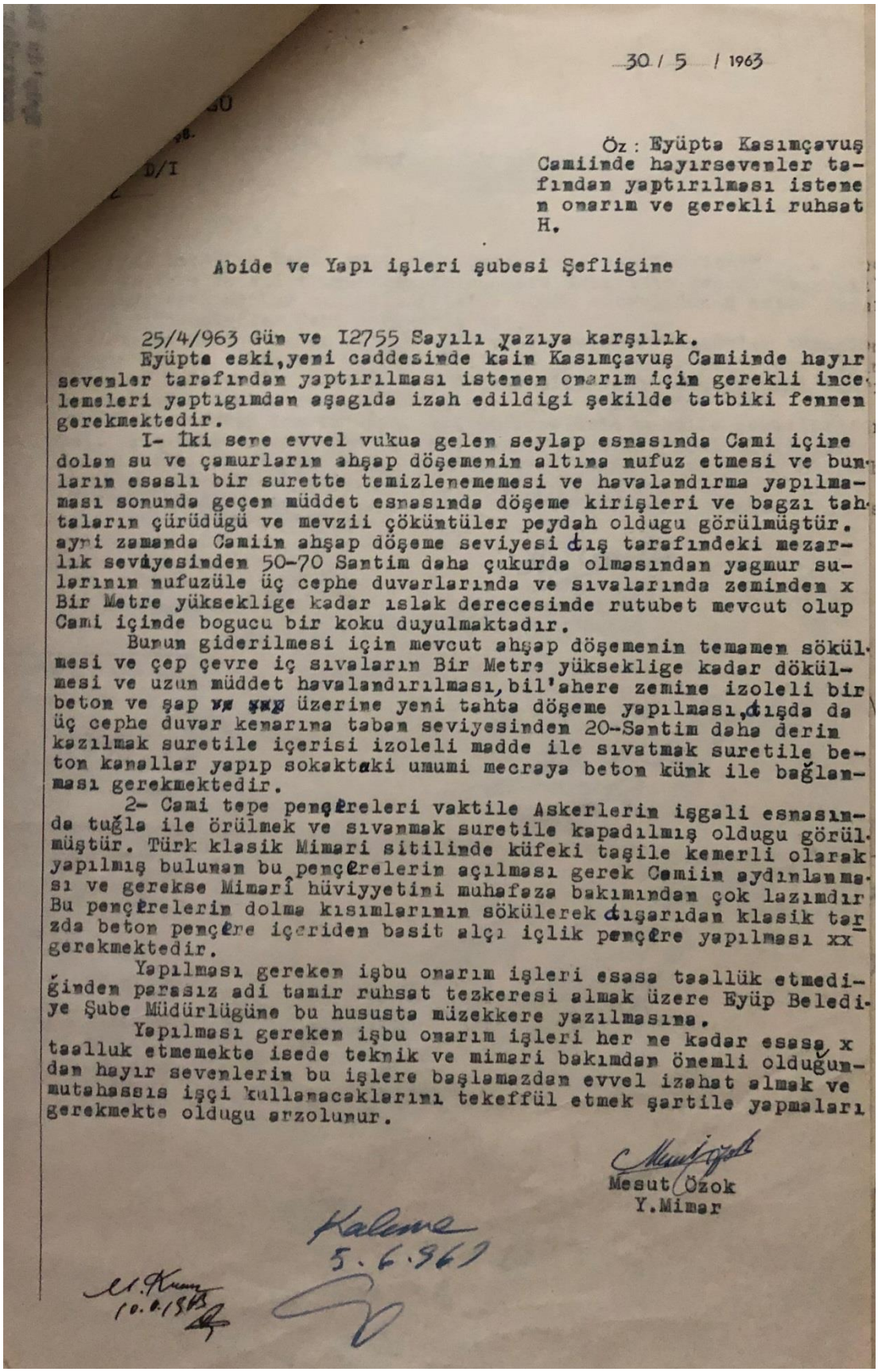
Mahfil katında ise döşeme ahşap üzeri halı kaplıdır. Son cemaat mahfilinin döşemesi betonarmedir.

Şekil 48 Harim kısmının döşeme kaplaması (M. Ilgaz,2019)

Şekil 49 Mahfil katı döşemesi (M. Ilgaz,2019)

30 / 5 / 1963

Öz : Eyüpta Kasımçavuş Camiinde hayırsevenler tarafından yaptırılması istenen onarım ve gerekli ruhsat H.

Abide ve Yapı işleri şubesi Şefligine

25/4/963 Gün ve I2755 Sayılı yazıya karşılık.

Eyüpta eski,yeni caddesinde kain Kasımçavuş Camiinde hayır sevenler tarafından yaptırılması istenen onarım için gerekli incelemeleri yaptığımdan aşagıda izah edildigi şekilde tatbiki fennen gerekmektedir.

I- İki sene evvel vukua gelen seylap esnasında Cami içine dolan su ve çamurların ahşap döşemenin altına nufuz etmesi ve bunların esaslı bir surette temizlenememesi ve havalandırma yapılmaması sonunda geçen müddet esnasında döşeme kirişleri ve bazı tahtaların çürüdügü ve mevzii çöküntüler peydah oldugu görülmüştür. ayni zamanda Camiin ahşap döşeme seviyesi dış tarafındeki mezarlık seviyesinden 50-70 Santim daha çukurda olmasından yagmur sularının nufuzüle üç cephe duvarlarında ve sıvalarında zeminden x Bir Metre yükseklige kadar ıslak derecesinde rutubet mevcut olup Cami içinde bogucu bir koku duyulmaktadır.

Bunun giderilmesi için mevcut ahşap döşemenin temamen sökülmesi ve çep çevre iç sıvaların Bir Metre yükseklige kadar dökülmesi ve uzun müddet havalandırılması,bil'ahere zemine izoleli bir beton ve şap üzerine yeni tahta döşeme yapılması,dışda da üç cephe duvar kenarına taban seviyesinden 20-Santim daha derin kazılmak suretile içerisi izoleli madde ile sıvatmak suretile beton kanallar yapıp sokaktaki umumi mecraya beton künk ile bağlanması gerekmektedir.

2- Cami tepe pençereleri vaktile Askerlerin işgali esnasında tuğla ile örülmek ve sıvanmak suretile kapadılmış oldugu görülmüştür. Türk klasik Mimari sitilinde küfeki taşile kemerli olarak yapılmış bulunan bu pençerelerin açılması gerek Camiin aydınlanması ve gerekse Mimarî hüviyyetini muhafeza bakımından çok lazımdır Bu pençerelerin dolma kısımlarının sökülerek dışarıdan klasik tarzda beton pençere içeriden basit alçı içlik pençere yapılması xx gerekmektedir.

Yapılması gereken işbu onarım işleri esasa taallük etmediğinden parasız adi tamir ruhsat tezkeresi almak üzere Eyüp Belediye Şube Müdürlügüne bu hususta müzekkere yazılmasına.

Yapılması gereken işbu onarım işleri her ne kadar esasa x taalluk etmemekte isede teknik ve mimari bakımdan önemli olduğumdan hayır sevenlerin bu işlere başlamazdan evvel izahat almak ve mutahassıs işçi kullanacaklarını tekeffül etmek şartile yapmaları gerekmekte oldugu arzolunur.

Mesut Özok
Y.Mimar

Kalem
5.6.963

10.6.1963

Şekil 50 Vakıflar Genel Müdürlüğü, 30.05.1963 tarihli belge

4.4.4.4. Üst Örtü Sistemi

Mescid ilk yapıldığında da bugünki gibi kırma çatılı olarak yapılmıştır. Arşivlerden ve eski resimlerinden tadilat geçirdiğini bilmekle beraber ne oranda bir değişiklik ve onarım geçirdiğini bilememekteyiz. Harim çatısı +5.00 kotundan +6.65 kotuna kadar yükselmektedir. Mevcut çatı içerisine girilememiş olduğundan, çatının ahşap karkas olduğunu muhtemel olarak söyleyebilmekteyiz. Kırma olan çatı kurşun kaplıdır. Sonradan yapıldığı düşünülen son cemaat alanın çatısı da harimden bağımsız olarak kırma çatı olarak yapılmıştır. +2.87 kotundan başlayan çatı, +4.27 kotuna kadar yükselmektedir. Eski resimlerinde örtü türü alaturka kiremit olarak görülen çatı günümüzde kurşun kaplıdır. Son cemaat alanı çatı bitiminde plastik yağmur suyu oluğu bulunmaktadır.

Şekil 51 Harim ve son cemaat birimlerinin mevcut çatı örtüsü

4.4.5. Yapıdaki Bozulmalar

Mescid olarak yapılan yapı 16. yy'dan günümüze özgün işlevini sürdürmektedir. Yapıya yapılacak müdahale ve onarımları belirlemek için meydana gelen bozulmaların sebeblerinin doğru bir şekilde saptanması, onarım sonuçlarının uzun vadeli olması için çok önemlidir. Kasım Çavuş Camii, yapıldığı tarihten itibaren çeşitli etkenlerden dolayı değişime uğramıştır. Bu etkenler, muhdes ekler, yanlış müdahale, doğal etkenler ve kullanıcılardan kaynaklanan dış etkenler olabilmektedir. Strüktürel açıdan orta durumda olan yapı bazı onarımlar geçirmiştir. Kuzeydoğu cephesinde düşeyden sapma gözlenmektedir. Tüm cephelerde en büyük sorunlardan birisi çimento bağlayıcı sıva kullanılmasıdır. Cepheler de en sık görülen sorun hava kirliliğinden dolayı oluşan kirlenmedir. Kuzeybatı cephesi hariç (sıva üzeri boyalı olduğundan), tüm cephelerde ve minarede bu kirlenme ile kararmalar meydana gelmiştir.

Arşiv verilerinden elde edilen bilgiye göre işgal sırasında sığınak olarak kullanıldığından sivri kemer tepe pencereleri kapatılmış, sonrasında tekrar açılmıştır fakat kemerlerde kaymalar ve çatlaklar meydana gelmiştir. Pencere sövelerinde parça kopmaları görülmektedir. Mahalle sakinlerinden edinilen bilgiye göre göre çatısı çöken yapı onarım geçirmiş ve onarım sırasında 18. yy'a ait şahideler ve moloz taşlar ile kemer üstlerinden saçak bitimine kadar örülmüştür. Yer yer yüzey kirlenmeleri, bitki oluşumları, sıva çatlakları ve harç boşalmaları meydana gelmiştir. Ayrıca cephelere takılan klimalar ve boydan boya uzanan kablolar yapının görselliğini olumsuz etkilemektedir.

4.5. Cami Avlusundaki Birimler

4.5.1. Tuvalet Bölümü

Mescidin özgün şadırvan ve tuvaleti günümüzde bulunmamaktadır. Aynı parsel içerisinde cami avlusuna inş edilen kare planlı, betonarme 6 m^2 lik yapı tuvalet alanı ve bitişiğinde bulunan apartmanın zemin katının 12 m^2'lik bölümü abdest alma yeri olarak kullanılmaktadır.

Şekil 52 Avludaki tuvalet yapısı, (M. Ilgaz,2019)

Şekil 53 Avludaki tuvalet ve abdest alma alanı, (M. Ilgaz,2019)

4.5.2. Hazire Alanları

Yapının kuzey, kuzeydoğu, güneydoğu ve güneybatı yönlerinde hazire alanları bulunmaktadır. Güneybatı yönünde ki alanda banisi Kasım Çavuş yatmaktadır. Şahidesinin üzerinde;[12]

Baş taşında: *Yâ Hayya ve kelime-i tevhid ve fatiha 987.*
Ayak taşında: *Sâhib'ül-hayrât vel-Hasenat*
Kasım Çavuş Hazretleri'nin
Rûh-ı şerifine el-fatiha 987 (1579).

diye yazmaktadır.

Haziresindeki bazı şahideler şunlardır:

1166 M. 21 (Kasım 1752) Katibi sikkeli. Ser Kahvei Ağayı Dar'üs-sa'âdet'üş-şerife elhac İbrahim Ağa.

1174 (1760). Saadetlû Ayşe Sultan vekilharcı Mustafa Ağa. Ayşe Sultan'ın Bahariye'de bir sahilsarayı vardı.

1176 (1762) Ümmü Gülsüm Hâtûn.

1248 M. 20 (Haziran 1832) Oyuncakçı izmirî siyahi Ahmed Ağa'nın oğlu Seyyid Mehmed Efendi.

1282 (1865) Hekim Hafız Ahmed Efendi

1283 (1866) Sultan Selim Han Hazretlerinin 4. Kadını

Efendinin itbaından Hafız Ahmed Efendinin zevcesi Saraylı Ayşe Zerefşâ Hanım.

Sultan III. Selim'in dördüncü Kadını Refet Kadın olup eşinin şehid edildiği sırada yanında idi. O sırada orada iki cariye daha vardı. Onlardan biri olabilir. Refet Kadın'ın Kabri Eyüp'te Mihrişah Valide Sultan Türbesi'ndedir.

1285 (1868) Hastalar Ağası Cihangirli Ahmet Efendi.

1320 (1902) Kasım Çavuş Camii imamı Hafız Ali Efendinin kızı ve eşinin kabirleri de buradadır.

---

[12] (Gezi notu) (Hadika 1/265) (Ayverdi, Fatih Devri Mimarisi 3/432)

Şekil 54 Kuzeydoğu yönündeki hazire alanı, (M. Ilgaz,2019)

Şekil 55 Güneybatı yönündeki hazire alanı ve bani'sinin mezarı, (M. Ilgaz,2019)

Şekil 56 Kuzey yönündeki hazire alanı, (M. Ilgaz,2019)

Şekil 57 Güneybatı yönündeki hazire alanı, (M. Ilgaz,2019)

5. RESTİTÜSYON

5.1. Restitüsyona Kaynak Oluşturan İstanbul'daki 16.yy Camileri

5.1.1. Arakiyeci Ahmet Çelebi Camii

Yapı, Fatih ilçesi'nde, Kocamustafapaşa'da, Silivrikapı Mahallesi'nde Meşeli Mescit Sokağı ile Alayimamı Sokağı'nın kesiştiği köşede yer almaktadır.

Caminin bânisi olan Arakiyeci Ahmet Çelebi, 1613'te vefat etmiştir. Kabri caminin kuzeybatı köşesinde yer almaktadır. 16. yüzyılda Mimar Sinan tarafından tasarlanan bu yapı ''Meşeli Mescit'' ve ''Takkeci Ahmet Çelebi Mescidi'' olarak da bilinmektedir (Naza, 1993; s.292). Dikdörgen planlı olan yapının duvarları kesme taş, çatısı ve son cemaat mahalli ise ahşaptır. İki sıra kirpi saçak üzerine kiremit çatı ile örtülüdür. Mihrabı staliktitlidir. Küçük bir bahçesi olan mescidin minaresi taştandır. Sonradan ilave edilen son cemeat yeri, 1973 yılında asıl ana duvarları hariç, yeniden yapılmıştır (Naza, 1993; s.293). Minber ve kürsüsü ahşap, mihrabı ise alçıdandır.

Halk tarafından malta taşından tamir ettirilen minare, şerefe altına kadar özgündür, şerefe ve petek kısmı ise 19. yy'a tarihlenmektedir (Naza, 1993; s.292). Ayrıca minarenin gövdesinde demir kenetler bulunmaktadır. Yapı 1973'te yenilenmiş ve eklemeler yapılmıştır. Dış duvarlarda sıvadan taşan ve mescide adını veren meşe direkler görülmektedir. Son cemaat yeri ve harim girişi sağa kaydırılmıştır.

Şekil 58 Arakiyeci Ahmet Çelebi Camii, Anıt Fişi, KMKM Arşiv, 2016

5.1.2. Cedid Ali Paşa Cami

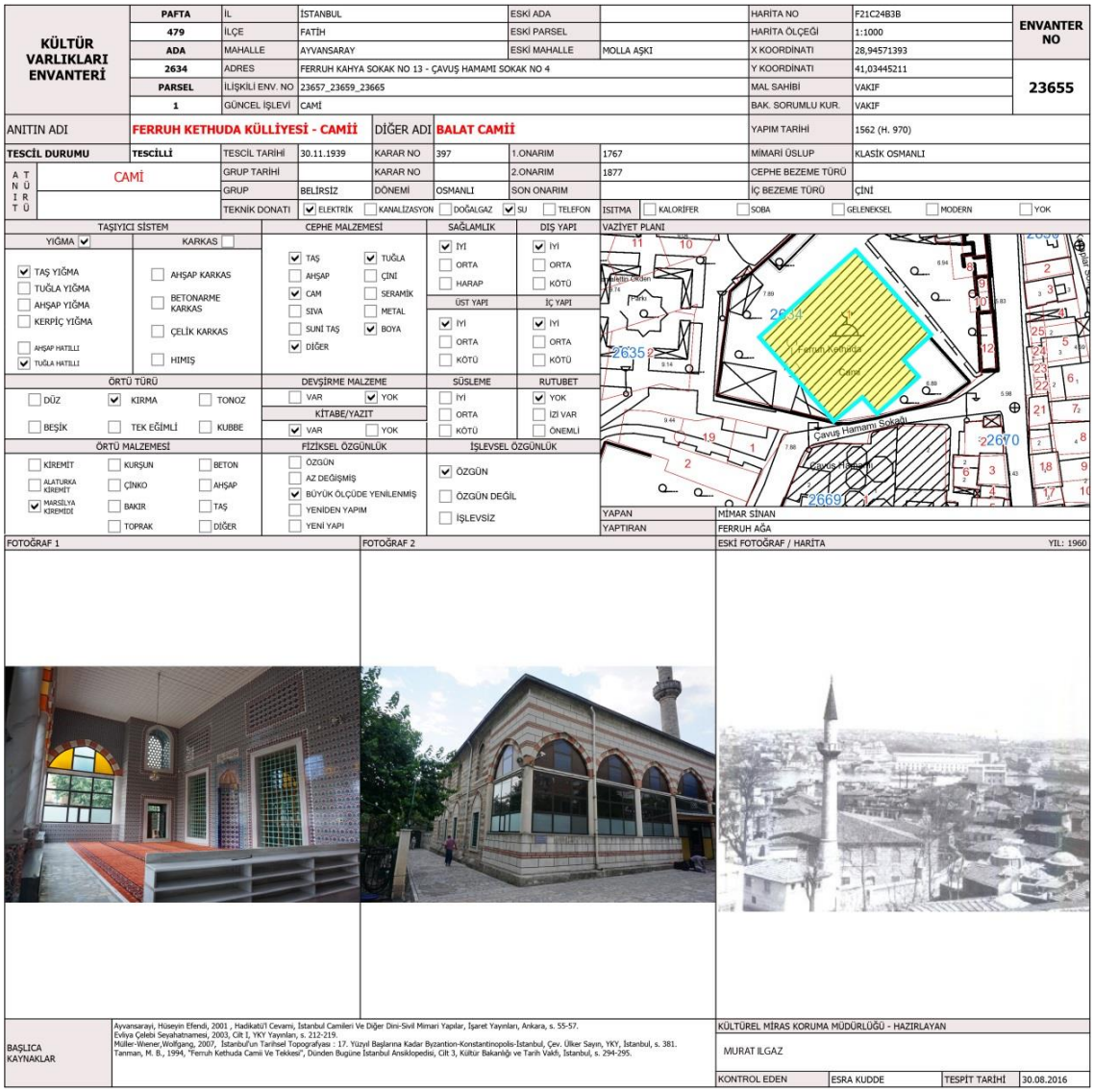
Silivri İlçesinde bulunan bu cami, Cedid Ali Paşa tarafından 1552 (H.973) tarihinde yaptırılmıştır (Eyüpgiller, 2016; s.112). Akören Köyü, köy meydanında yer alan cami, yığma taşıyıcı sistemine sahip, taştan yapılmıştır. Dikdörtgen planlı, kırma çatılı, marsiya kiremitlidir. Sade ahşap tavanlıdır. Harim kısmında ahşap mahfili bulunmaktadır. Alt kot pencereleri düz atkılı, dikdörtgen şeklinde ve kör sivri kemerlidir. Üst kot pencereleri ise sivri kemerli olup yuvarlak gözlü revzenleri vardır.

Şekil 59 Cedid Ali Paşa Camii, Anıt Fişi, KMKM Arşiv, 2016

5.1.3. Ferruh Kethuda Cami

Fatih ilçesi'nde, Balat'ta, Molla Aşkı Mahallesi'nde, Mahkemealtı Caddesi ile Ferruh Kahya ve Çavuş Hamamı Sokaklarının sınırladığı arsa üzerinde yer almaktadır. Sadrazam Semiz Ali Paşa'nın kethudası (kahyası) Ferruh Ağa tarafından, 970/1562'de, cami, tekke, mahkeme binası ve çeşmeden oluşan küçük bir külliye şeklinde Mimar Sinan'a yaptırılmıştır (Tanman, 1994; s.294). 1877'deki Balat yangınında ahşap olan son cemaat yeri, tekke ve mahkeme binasının ortadan kalktığı anlaşılmaktadır (Tanman, 1994; s.294). 1925'te tekkelerin kapatılmasının ardından cami-tevhidhane binası terk edilmiş, bakımsız kalarak harap olmuş ve mihrap duvarı çinilerinin mihrap hücresi içindekiler hariç geri kalan kısmı çalınmıştır (Tanman, 1994; s.295). 1960'da Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün desteği ve cami derneği tarafından onarılmıştır (Tanman, 1994; s.294). Cami kütlesi, yedigen çevre duvarına iki noktada temas edecek şekilde yerleşmiştir. Cami, 'T' planlı bir harim ile dikdörtgen planlı bir son cemaat yerinden meydana gelmektedir. Harim duvarlarında iki sıra halinde pencereler sıralanmaktadır. Alttakiler kesme küfeki taşından sövelerle çerçevelenmiş, üzerlerinde almaşık örgülü, sivri hafifletme kemerleri yer almıştır. Sivri kemerli olan tepe pencereleri ise alçı revzenlerle kapatılmıştır. Harim duvarları, 1 sıra küfeki+3 sıra tuğla şeklinde almaşık olarak örülmüştür. Harimin kuzeybatı köşesinde yükselen minare kesme küfeki taşındandır. Kuzey duvarının eksenindeki harim girişi, breş taşından kalın söveler ve beyaz mermerden kalın silmelerle kuşatılmış, Rumilerilerin bezediği bir alınlıkla taçlandırılmıştır. İç mekanda tavan çıtalarla karelere bölünmüş, düz ve ahşaptandır. Süsleme açısından en dikkat çekici öğe, 18. yy.'ın I. çeyreğinde, Tekfur Sarayı'nda imal edilen, sıraltı tekniğinde çini levhalar ile kaplı olan mihraptır. Moloz taş örgülü ve kesme harpuştalı çevre duvarları, son yıllarda tuğla ve taş kaplanmış, betondan bir harpuşta dökülerek, üzerine metal parmaklıklar ve dikenli tel ilave edilmiştir.

5.1.4. Cezeri Kasım Paşa Cami

Eyüp'te, Çömlekçiler civarında, Zal Paşa Caddesi ile Cezri Kasım Akar Çeşmesi Sokağı kavşağındadır. Yapının banisi, Cağaloğlu'nda aynı adı taşıyan camiyi yaptırmış olan Kasım Paşa'dır ve 1543'te ölmüştür. Caminin yapılış tarihi 921/1515'tir. Bu da I. Selim'in saltanat yıllarına denk gelmektedir. Caminin şadırvanını Hatice Sultan Kethüdası Mehmed Efendi yaptırmıştır (Dişören, 1994; s.426). Son cemaat yerinden asıl ibadet alanına geçilen kapının üzerindeki kitabe, inşasından üç yüzyıl sonra gördüğü bir tamirde konmuş olup, 1238/1822 tarihini vermektedir. Cezri kasım Paşa Camii'nin mimarının Ali olduğundan bazı kaynaklar bahsetmektedir (Dişören, 1994; s.426).

Avluya giriş sokak kotundan yedi basamak inilerek sağlanmaktadır. Avlu giriş kapısı taş, basık kemerli, taş saçak silmesi ve kırma çatılı üst örtüsü vardır. Kapının iç tarafında yassı tuğla kemer bulunmaktadır. Avlu duvarı yığma moloz taş örgülüdür. Cami bir sıra kesme taş ve iki sıra tuğladan yapılmış olup tek kubbelidir. Avlu içinde olan yapının etrafı hazire duvarları çevirir ve hacet pencereleri açılmıştır. Yapının son cemaat yeri 3 kubbeli olup dört sütuna oturmaktadır. Bu sütunlar granitten olup kaidesizdir. Başlıkların iki yanındakiler baklavalı, ortadakiler yapraklıdır. Yapının cümle kapısı son cemaat duvarının batısındadır.

Şekil 58 Cezri Kasım Paşa Cami Görünüş, (www.eyupsultan.bel.tr)

Şekil 59 Cezri Kasım Paşa Anıt Fişi, KMKM Arşiv, 2016

5.1.5. Kızıl Mescit

Mabet, Zal Paşa Caddesi ile Kızıl Değirmen Sokağı'nın birleştiği yerde ve sokağın sağ köşesindedir. Mescid'in karşısında 978 (1571) tarihli Sokullu Mehmed Paşa Çeşmesi, bunun arkasında Afife Hatun Tekkesi, kuzey tarafında Cafer Paşa Medresesi ve halvetiye dergahı, doğu tarafında ve Feshane Caddesi üzerinde Vusuli Efendi ve eşi Hubbi Hatun Türbeleri ile Molla Çelebi Tekkesi bulunmaktadır (Haskan, 1993).

Hadika yazarı diyor ki: "banisi Kiremitçi Süleyman Çelebi'dir ki kendi dahi orada medfundur. Vakfiyesi 938 (1531) tarihlidir. Minberini Feyzullah Nafiz Efendi'nin eşi Hace Fatıma Hanım koymuştur (www.eyupsultan.bel.tr). Mabedin duvarları iki sıra tuğla hatıllı olarak muntazam kesme taştan yapılmıştır. Çatısı ahşaptır. Batı

tarafındaki poligonal minaresi ince kırmızı tuğladan yapıldığından, mescid "Kızıl Mescid" adını almıştır. Minberi ahşaptır. İçi sümerbank çinileri ile kaplanmıştır. Kitabesi yoktur.

Şekil 60 Kızıl Mescit Anıt Fişi, KMKM Arşiv, 2016

Parselin batı yönünde yer alan camii, kareye yakın dikdörtgen plan şemasına sahiptir. Güneybatı yönünün batı köşesinde ve kuzeybatı yönünün orta aksında giriş kapısı bulunmaktadır. Minare, yapının güneybatı yönünün orta aksında yer almaktadır. Kuzeybatı yönünde yer alan giriş kapısından son cemaat bölümüne geçilir. Son cemaat bölümünün kuzeydoğu duvarında kadınlar mahfiline çıkış basamakları, güneybatı duvarında minare giriş kapısı bulunmaktadır. İki basamak ile harim bölümüne geçilir. Güneydoğu duvarının orta aksında yarım daire planlı mihrap vardır. Kadınlar mahfili dikdörtgen planlı olup dört dikme ile desteklenmiştir.

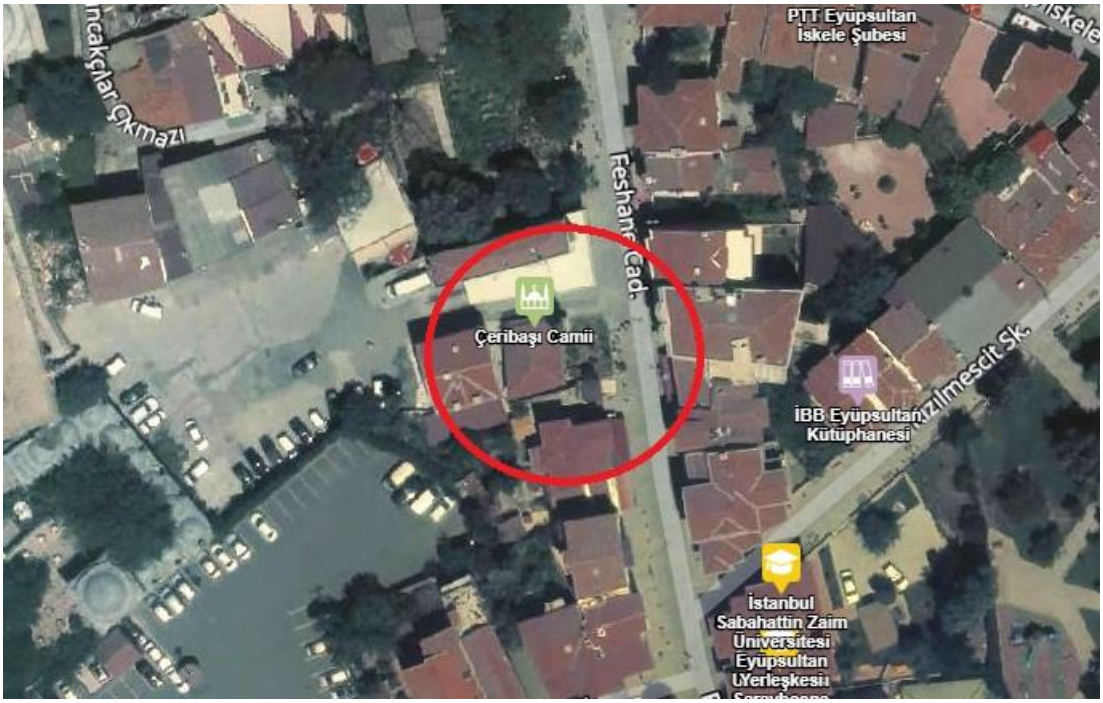
5.1.6. Çeribaşı Camii

Cami, Eyüpsultan ilçesi, Merkez Mahallesi'nde, Feshane Caddesi üzerinde yer almaktadır. Mabed (H.952) 1545 senesinde yapılmıştır (Hadika 1/279). Cümle kapısı çıkmaz sokak tarafındadır. Kare planlı olarak yapılan yapı kesme taştan örülmüştür. İki sıra pencere düzeni vardır. Zemin kat pencereleri hafifletme kemerli, düz atkılıdır. Üst kot pencereleri ise sivri kemerli yuvarlak gözlüdür. Kare kaideli, tek şerefeli, tombul ve basık minaresi yapının kuzeydoğu köşesindedir. Kırma çatılı olan yapı alaturka kiremitlidir.

Hadikat'ül-Cevâmi adlı eserde şu bilgiler bulunmaktadır:

"Baniyesi Zehra bint-i Abdullah Hatun'dur. Kendi dahi anda medfundur. Vakfiye tarihi 952 (1545) dir. Sultan III. Selim devrinde (1792 tarihlerinde) Halvetiye meşayihinden bir kimse bir az zaman mescidde Halveti ayini icra eylemiş idi. Sonra o dahi terk etmekle hâlâ kapalı ve haraptır. Mahallesi yoktur."

1993 senesinde camiinin ihyası yapılmıştır.[13]

Şekil 60 Çeribaşı Camii, konumu

[13] https://www.eyupsultan.bel.tr

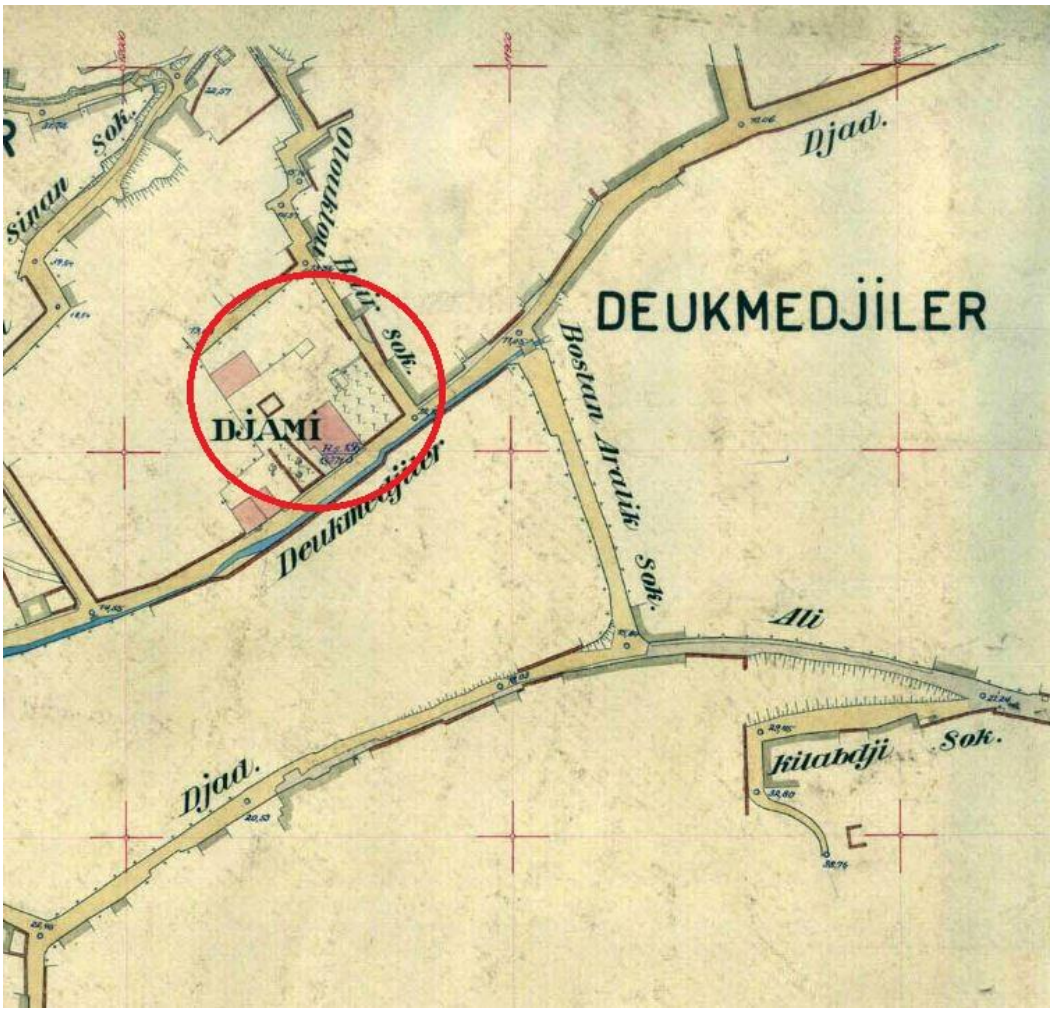
Şekil 61 Çeribaşı Cami, yeniden yapılmadan önce

Şekil 62 Çeribaşı Camii, KMKM Arşivi, 2016

5.1.7. Düğmeciler Camii

Camii, Eyüpsultan İlçesi, Düğmeciler Mahallesi'nde, Düğmeciler Caddesi üzerinde yer almaktadır. Anadolu Kazaskeri Dökmecizade Mehmet Bakır Paşa tarafından, Mimar Sinan'a 1590'lı yıllardan önce yaptırılmıştır (Dişören, 1994; s.107). Yapı 16.yy mimari özelliklerini yansıtmaktadır. Kesme taştan kârgir olarak inşa edilmiştir. Yapı kare planlı, kırma çatılıdır. Batı yönünde bulunan minaresinin kaidesi kesme taş, gövde ve petek kısmı tuğladan örülmüştür. Külahı kısadır. Cami 1894 depreminde hasar görmüştür. Cadde tarafına bakan cephe duvarında bulunan kitabede iki hanımın onardığı yazmaktadır. Mescit son olarak 1970 yılında onarım geçirmiştir (Dişören, 1994; s.107).

Şekil 63 Alman Mavileri Haritası, 1913-14

Şekil 64 KVKBK Arşivi, Düğmeciler Camii, KMKM Arşivi, 2016

5.1.8. Neslişah Sultan Camii

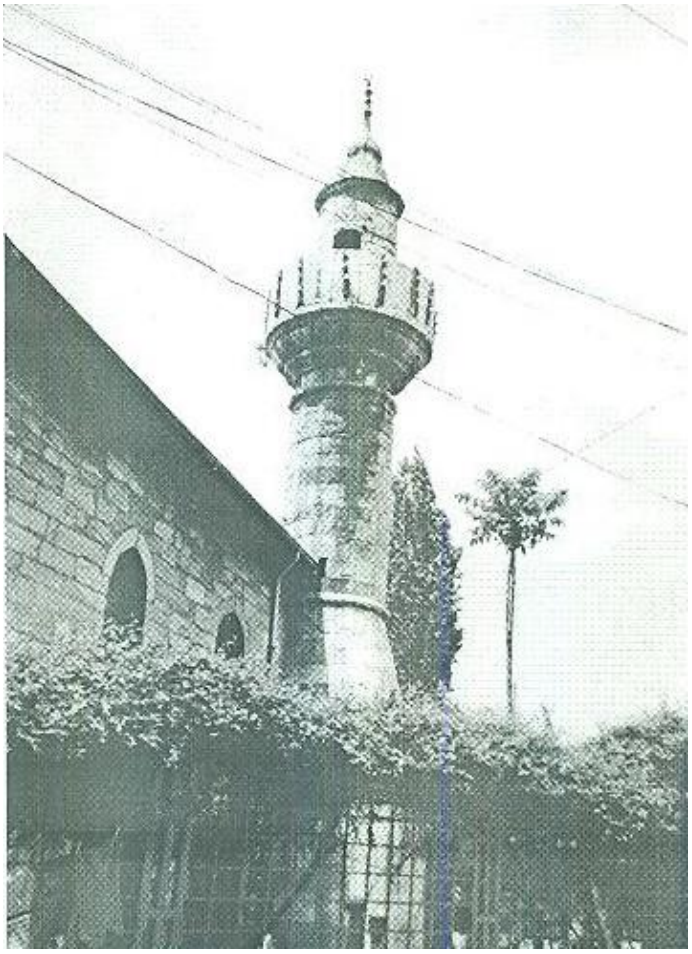
16. yy camilerinden olan Neslişah Sultan Camii, İstanbul Suriçinde, Edirnekapı mevkiinde bulunmaktadır. Yapı 1922 tarihinde Sultan II. Beyazıt'ın torunu Neslişah Sultan için yaptırılmıştır (Erdoğan, 1994; s.67). Cami kesme taştan dikdörtgen planlı olarak inşa edilmiştir. Geleneksel mimarisiyle iki sıra pencere düzeni vardır. Alt kot pencereleri hafifletme kemerli, düz atkılı, üst kot pencereleri ise sivri kemerli, alçı revzenlidir. Minaresi kesme taştan örülmüş olup, tek şerefelidir. Şerefesi taştan yapılmış, külahı kurşunla kaplanmıştır. Zamanla geçirdiği sorunlardan ve bakımsızlıktan dolayı harap olan cami, 1955 yılında hayırsever halk tarafından onarılmıştır (Erdoğan, 1994; s.67).

Şekil 65 Neslişah Sultan Camii, KMKM Arşivi, 2017

Şekil 66 Neslişah Sultan Camii, KMKM Arşivi, 2017

Şekil 67 Neslişah Sultan Cami, KVKBK Arşivi

5.2. Yapının Restitüsyonu

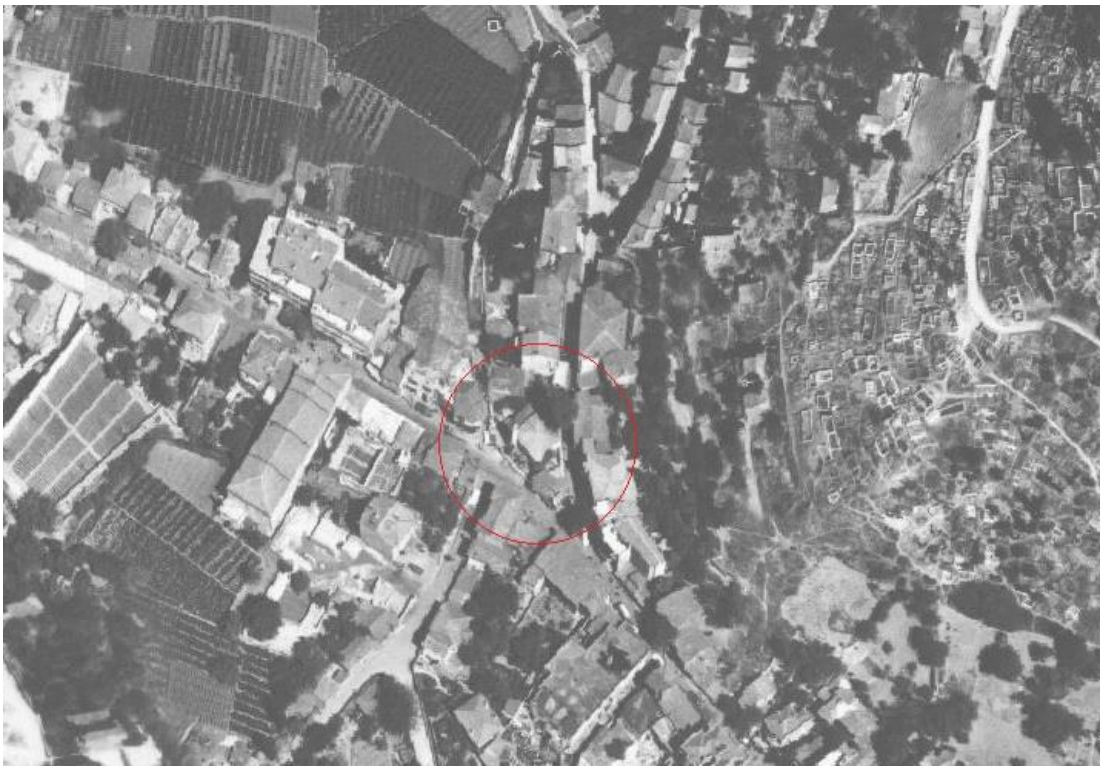
Restitüsyon kararlarında, yapının ilk yapıldığı tarihten itibaren günümüze kadar olan sürede geçirdiği değişiklikleri, yok olmuş öğeleri, kısmen veya tamamen yıkılmış birimlerini yapıdaki izlerden, eski fotoğraflarından, arşiv kayıtlarından yararlanarak özgün halini tespit etmek amaçlanmıştır.

Kasım Çavuş Camii, günümüze kadar dini yapı olarak kullanılmış olsa da zaman içinde şartların getirdiği ihtiyaçlardan dolayı eklemeler yapılmıştır. Ayrıca zamanla yapıda bozulmalar, deformasyonlar meydana gelmiştir.

Yapılacak olan restitüsyon çalışmasının amacı, mescidin günümüze kadar uğramış olduğu değişikliklerin tespit edilmesi ve yapının ilk yapıldığı dönemdekini durumunu anlatan çizimlerin elde edilmesidir. Bunlardan bazıları restorasyon için altlık oluşturacak olsa da, restorasyon projesinde yapının zaman içinde almış olduğu nitelikli ekler ve değişikliklere saygı gösterilmiştir. Yapının özgün haline en doğru şekilde ulaşmak için, birinci güvenirlik derecesinde olan, yapının kendisinden gelen izler ve yazılı kaynaklardan gelen verilerdir. Bu veriler eski planlar, kesitler, eski haritalar, eski fotoğraflar ve belgelerdir. Aynı dönemde yapılmış benzer yapıları inceleyerek karşılaştırmalı çalışma sonucu elde ettiğimiz veriler ikinci derece güvenirlik sağlamaktadır. Yapıda yeri, izi, malzemesi, boyutu ile ilgili hiçbir veriye ulaşılamayan mimari öğelerde karşılaştırmalı çalışma yapılmıştır. Herhangi bir yazılı ve görsel kaynağımız olmadığı durumlarda, mimari gereklilik sonucu olması gereken ya da sözlü kaynaklardan elde ettiğimiz verileri, üçüncü derece güvenilirlikte kabul ederek restitüsyon kararları verilmiştir.

Yapının tarihine ve özgünlüğüne ait veriler araştırmalar sonucu çok kısıtlıdır. İlk yapıldığı döneme ait bilgiler bulunamamıştır. 1819 tarihli Kauffer Haritası, 19.yy'a ait fotoğraf, en belirgin olarak gördüğümüz 1913-14 yıllarına ait Alman Mavileri haritası, 20.yy'ın ilk yarısına ve ikinci yarısına tarihlenen fotoğraflar, hava fotoğrafları, bulunan arşiv belgeleri ve yapıdan elde ettiğimiz verilere göre yorumlanarak restitüsyon önerisi getirilmiştir. Yapılan araştırmalar kapsamında Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma II. Bölge Kurulu'nda cami'nin dosyasında tescil kararı dışında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. İstanbul Vakıflar I. Bölge Müdürlüğü'nde yapılan araştırmalar sonucu 1947 yılına ait proje krokisine

ulaşılmıştır. Osmanlı arşivi ve İBB Kültürel Miras Koruma Müdürlüğü'nde yapılan taramalarda yapıya ait bazı bilgiler edinilmiştir.

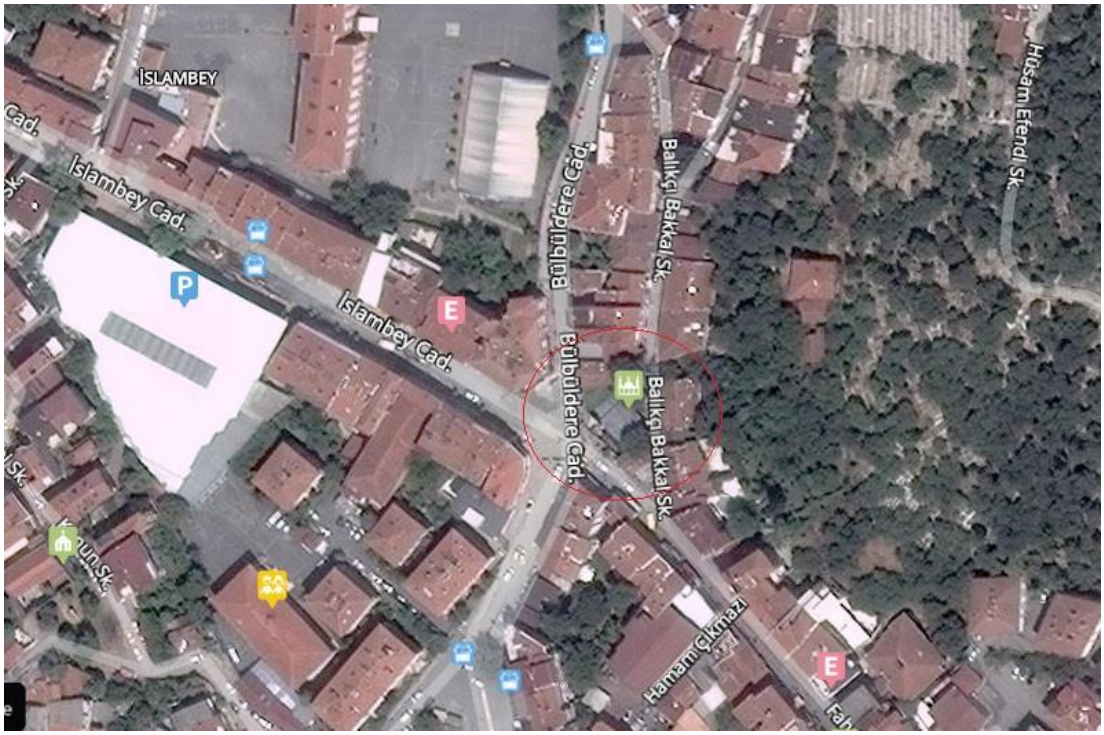
Şekil 68 1966 Yılına ait hava fotoğrafı, (sehirharitası.ibb.gov.tr)

Şekil 69 1982 Yılına ait hava fotoğrafı, (sehirharitası.ibb.gov.tr)

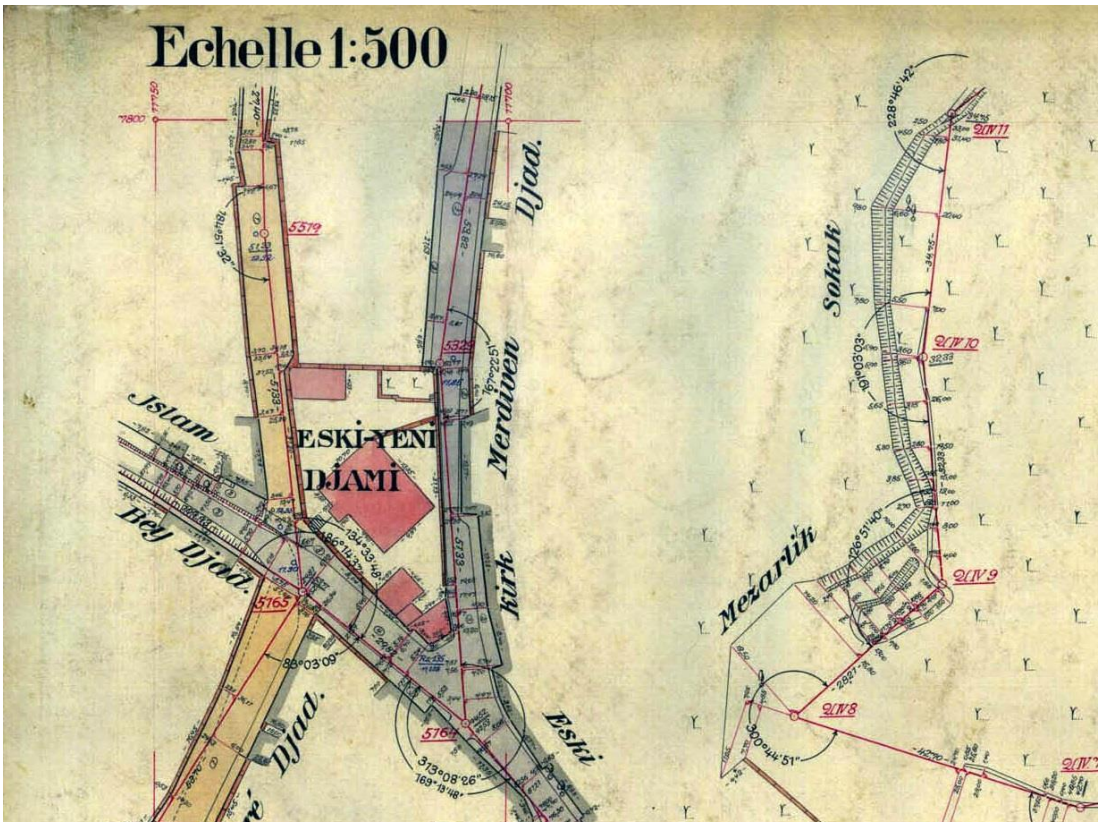
Şekil 70 2006 Yılına ait hava fotoğrafı, (sehirharitası.ibb.gov.tr)

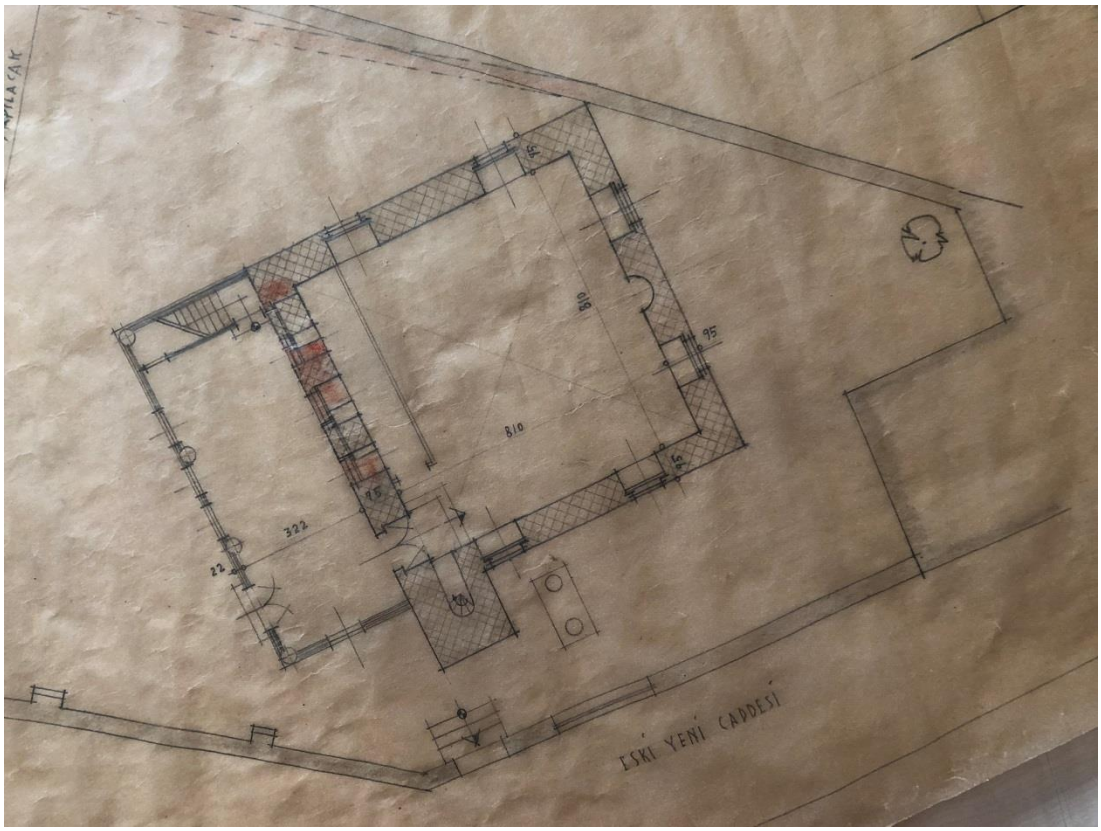
Şekil 71 2017 Yılına ait hava fotoğrafı, (sehirharitası.ibb.gov.tr)

Şekil 72 Kauffer Haritası, 1819.

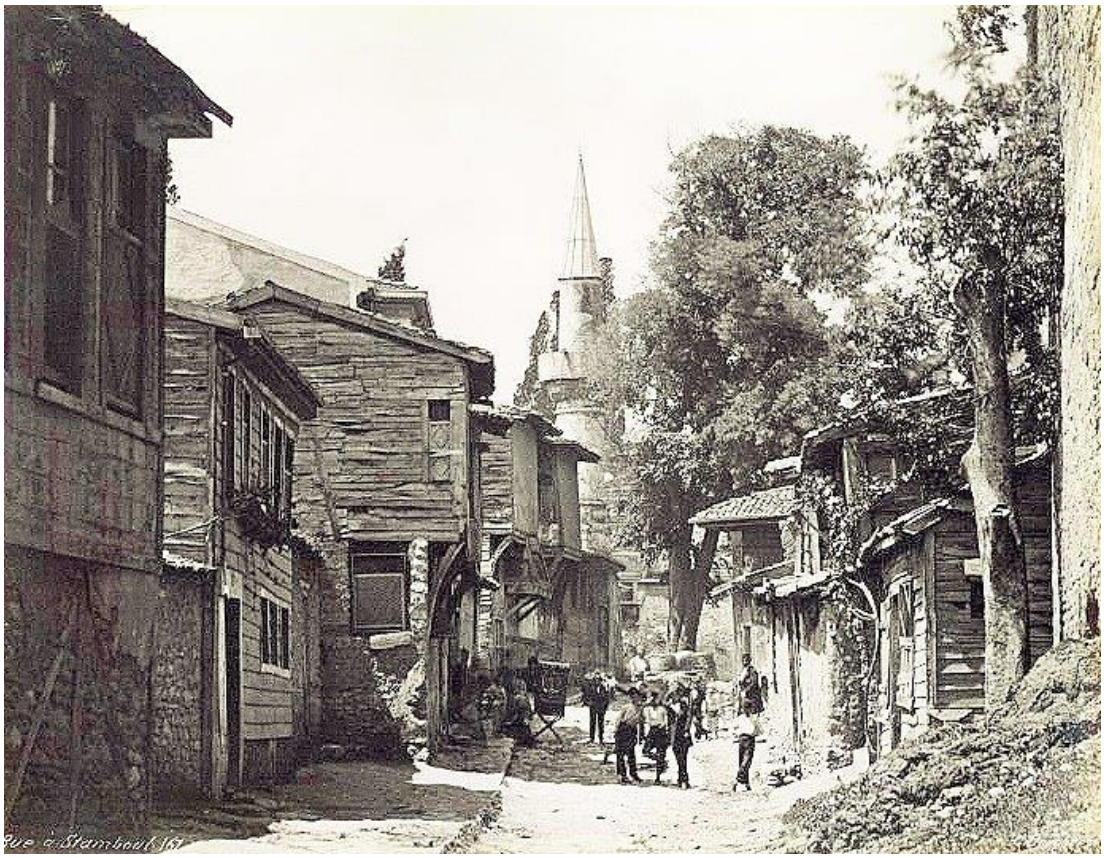
Şekil 73 Alman Mavileri Haritası, 1913-14

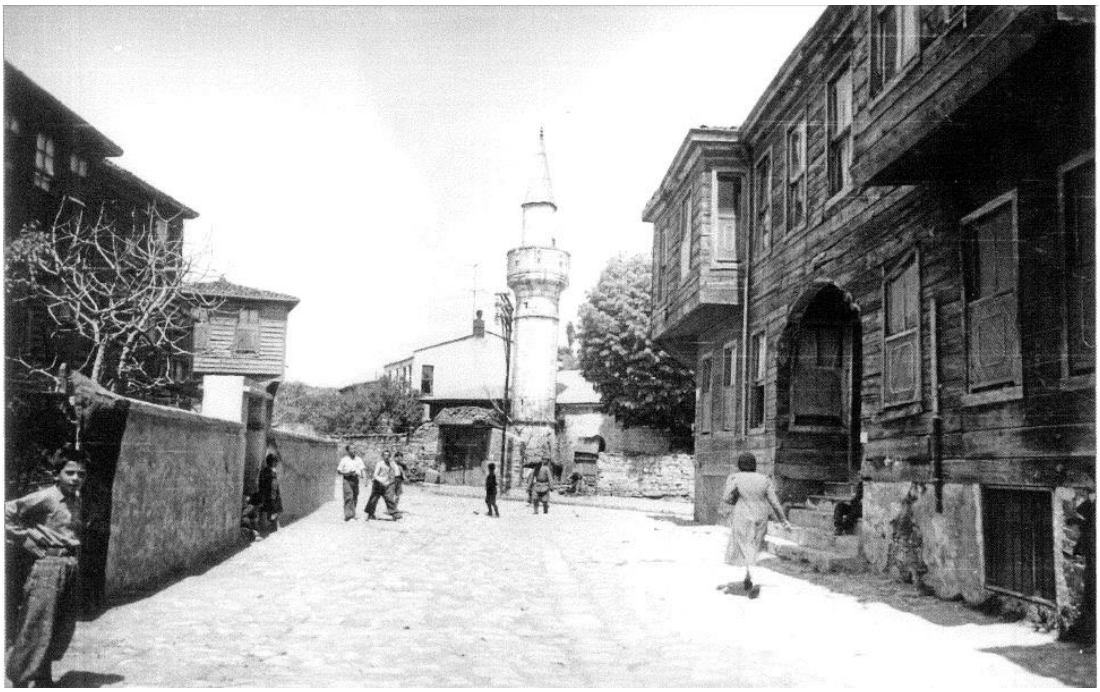
Şekil 74 Vakıflar Genel Müdürlü, 1947 yılına ait proje

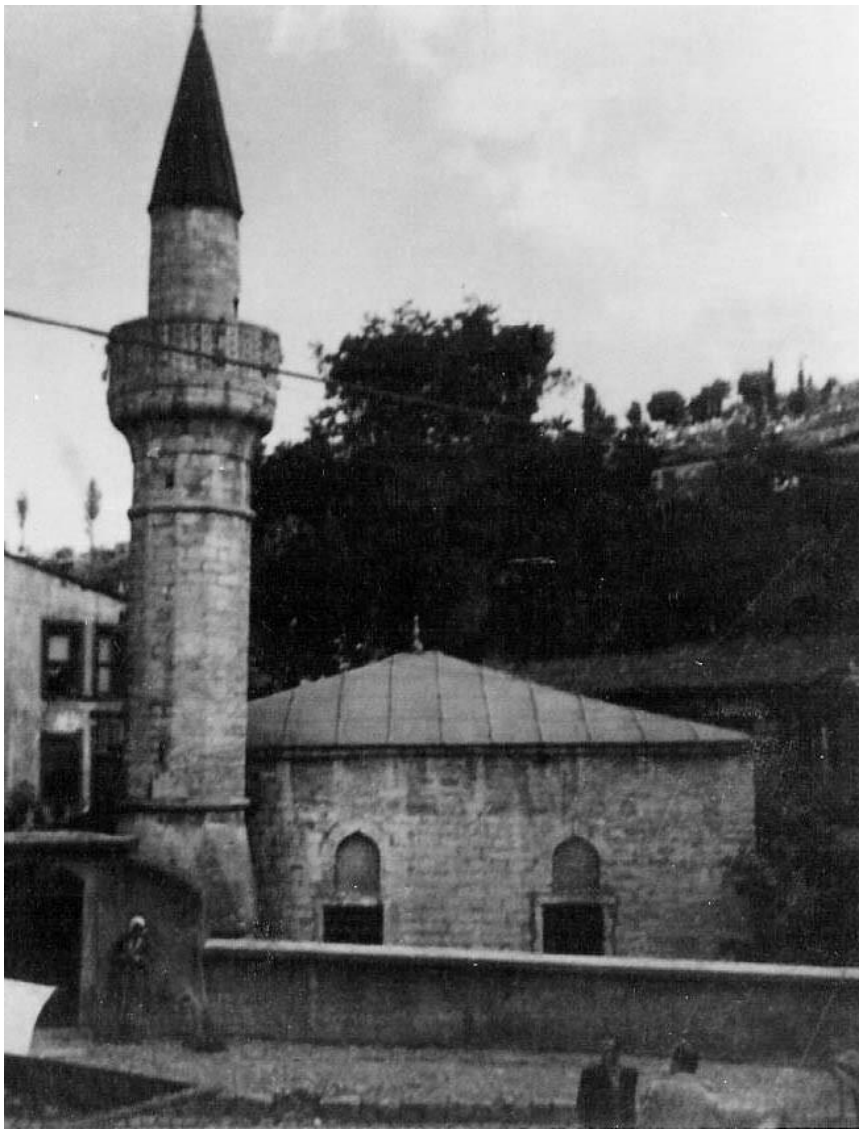
Şekil 75 Vakıflar Genel Müdürlü, 1947 yılına ait proje

Şekil 76 Kasım Çavuş Cami, 1800'li yıllar

Şekil 77 Kasım Çavuş Cami, Osmanlı Devri İstanbul Camileri-1

Şekil 78 Kasım Çavuş Cami, (www.eyupsultan.bel.tr)

Şekil 79 Kasım Çavuş Cami, KVKBK arşivi

Şekil 80 Kasım Çavuş Cami, İTÜ Arşivi

Vaziyet planı ölçeğinde bakıldığında en belirgin olan belge 1913-14 yıllarına ait Alman Mavileri Harita'sıdır. Haritada yapının sınırları görülmektedir. Mescid, 1822 yılında meydana gelen selden dolayı büyük hasar görmüş, Sadrazam Galip Paşa tarafından yeniden yapılmıştır[14]. Zamanla harap olan mescid 1863 yılında Sadrazam Fuad Paşa tarafından tamir ettirilmiştir. 1948 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından bir onarım gerçekleştirilmiştir. Yapı son olarak 1950'lerden sonra hayırseverler tarafından tamir edilmiştir.

Vaziyet planı

Vaziyet planı ölçeğinde 1947 yılı dışında başka tarihli bir belgeye ulaşılamamıştır. Yapının çevresi temizlenmiş, giriş çıkışlar düzenlenmiştir. Eski resimlerdende anlaşılacağı üzere son cemaat mahalinin çatısının kurşunları kaldırılarak alaturka kiremit olarak düzenlenmiştir.

Zemin Kat Planı

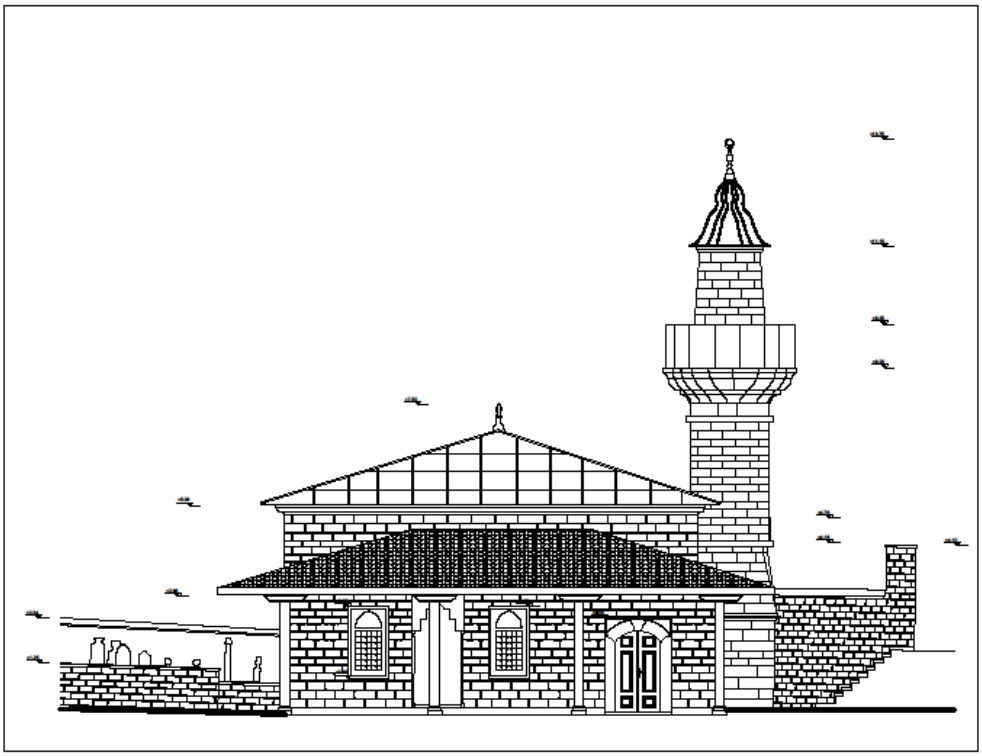
Günümüzde döşemesi bilinmeyen yapının, yapıldığı dönemde ahşap olduğuna karar verilerek çizilmiştir. Harim mekanında bulunan duvar çinileri sökülmüştür. Mahfil

[14] Eyüpsultan Cami ve Mescidleri, syf 63.

katına çıkan merdiven ve korkuluklar dönemine uygun hale getirilmiştir. Sonradan konulan minber kaldırılarak yine dönemine uygun ahşap minber konmuştur. Son cemaat mahalinin döşemesi şeşhane tuğlasıyla kaplanmıştır. Son cemaat mahalinde bulunan dört tane mermer sütun açığa çıkarılarak, sütunların üstüne ahşap başlık takılmıştır. Kapalı bir mekan haline getiren duvarlar kaldırılmıştır.

Cepheler

Cephelerde bulunan klima üniteleri ve muhtes saçaklar kaldırılmıştır. Sivri kemer üzerinden başlayıp saçak bitimine kadar devam eden moloz örgü kısmı kaldırılarak, kesme küfeki taşından örülmüştür. Geçirdiği müdahaleler sonucu bozulan pencere oranları, cephe düzeni esas alınarak restitüsyonu hazırlanmıştır. Pvc doğramalı olan pencereler ahşap doğramalı, çift kanatlı ve tepe pencereli olarak düzenlenmiştir. Demir parmaklı olan pencereler, lokma parmaklık takılarak değiştirilmiştir. 18. yy'da minaresinin değiştiği düşünülerek, 16.yy'da yapılan mescid örnekleri karşılaştırılarak o döneme ait minare çalışması yapılmıştır.

Şekil 81 Kuzeybatı Cephesi Restitüsyon Çizimi

6. RESTORASYON

16.yy'da mescid olarak yapılmış olan yapı, işgal sırasında sığınak olarak kullanılması dışında özgün işlevini günümüze dek devam ettirmiştir. Yapılan tespitler, analizler ve araştırmalar sonucu restorasyon kararları verilmiştir. Yapı yaşayan bir mahalle içinde bulunmakta fakat yakın çevresinde bulunan Eyüpsultan Camii olması sebebi ile çok fazla cemaat toplayamamaktadır.

Kasım Çavuş Camii, Klasik Osmanlı mimari üslubundaki özgün kısımlarının nitelikli onarımı sağlanarak, nitelikli ek (minaresi) ve değişikliklerine de saygı gösterilmesi gereken bir anıttır. Restorasyon projesi önerisinde öncelikli amaç yapının sağlıklı şekilde işlevini sürdürmesi ve tüm hasarların giderilmesidir. Yapılan öneride, restitüsyon araştırmasında bulunan bilgi ve belgeler esas alınarak yapının özgün halini korumak amaçlanmıştır. Muhdes elemanlar kaldırılmıştır. Son cemaat alanında bulunan dört mermer sütunun açığa çıkarılması uygun görülmüştür. Yapıda kullanılan malzemelerin incelenmesi ve analizlerinin yapılması için taş ve derz örnekleri alınıp çalışma yapılması gerekmektedir. Yapılacak çalışma sonucunda ortaya çıkan veriler doğrultusunda restorasyon ilke ve kararlarına uygun olarak onarımda kullanılacak malzemeler belirlenmelidir. Bu çalışmada yapılan tespitler sonucunda belirlenen sorunlara çözüm önerisi getirilmiştir.

6.1. Restorasyon Aşamasında Yapılacak Müdahaleler

6.1.1. Sağlamlaştırma

Yapının ana taşıyıcı duvarlarında yapısal bozulmalar görülmektedir. Özellikle kuzeydoğu cephesinde görülen düşeyden sapma, yapı için önemli bir sorun teşkil etmektedir. Taşların sökülüp tekrar örülmesi önerilmektedir.

1963 yılına ait kurul raporunda, cami'nin çukurda kalması sonucu döşemenin nem sorununda bahsedilerek döşemenin yenilendiği belirtilmiştir. Günümüzde döşeme durumu bilinmemektedir. Yapının restorasyonuna, ilk olarak temel sondaj çalışmalarının yapılması ile başlanması gerekmektedir. Yapılan çalışma sırasında temelin ve döşemenin incelenmesi, özgün halinde ahşap döşeme olduğu düşünülen yapının özgün haline dönüştürülmesi ve gerekli yerlerde zemin iyileştirme yapılması gerekmektedir.

Mevcut özgün olan ahşap doğramalı harim kapısı emprenye edilerek dış etkenlere karşı korunmalıdır. Mimari öğeler üzerinde görülen metal elemanları korozyondan koruma için boyanmalıdır.

18.yy'da yenilendiği düşünülen cami minaresininde çeşitli depremler ve diğer etkenlerden dolayı düşeyde eğilme gözlemlenmiştir. Yapılan tespitler sonucu minare gövdesinin de sağlamlaştırılması gerektiği anlaşılmaktadır.

6.1.2. Bütünleme

Cephelerde çok fazla malzeme kaybı görülmektedir. 5 cm'den fazla olan kayıplarda, parçalar çürütme tekniği ile çıkartılmalı, düzgün biçimde yerine yerleştirilmelidir. Uygulanacak bütünleme müdahalelerinde yapım tekniğinin ve malzemelerin özgünüyle uyumlu olmasına dikkat edilmelidir.

6.1.3. Yenileme

y Yapıdaki tüm pencereler pvc doğramalıdır. Restitüsyon öneri projesi baz alınarak özgün boyut ve detaylarına uygun olarak ahşap doğrama olarak yeniden yapılması önerilmektedir. Harim kısmını örten kırma çatının inceleme sonucu ahşap karkas olarak yenilenmesi gerekmektedir. Harim ve son cemaat alanı çatı örtüsünde kullanılan kurşun kaplamaların bakımı yapılacak, bozulan kısımlar yenilenecektir. Avludaki mermer kaplamalar sökülerek doğal taş ile kaplanması önerilmektedir.

6.1.4. Ayıklama (Temizleme)

Camiye farklı zamanlarda yapılan müdahaleler ve muhdes ekler yapıda bazı değişimlere neden olmuştur. Önceki bölümlerde detaylı olarak anlatılan bu değişimlerin restorasyon kararları yapının mimari bütünlüğü, üslubu ve kullanımı düşünülerek ele alınmıştır.

Caminin mihrap cephesi tarafında bulunan tek katlı ek yapı, giriş cephesinde avluda bulunan tuvaletler, yine giriş cephesinde bulunan son cemaat mahfilinin kısmen ortadan kaldırılması ilk yapılması gereken arındırma müdahalelerindendir. Pvc doğrama olarak yenilenen tüm pencerelerin ve demir parmaklarının kaldırılması, dönem özelliklerini gösteren ahşap

doğramalı, çift kanatlı pencereler ve demir lokma parmaklıkların takılması gerekmektedir. Girişe yapılan saçak ve mermer basamağın, kuzeybatı cephesinde bulunan pvc yağmur iniş borusu yapıdan arındırılmalıdır. Ayrıca cephelerde bulunan klima üniteleri kaldırılmalıdır. Harim mekanında tüm duvar yüzeylerinde bulunan seramikler dönemine ait olmadığı için sökülmelidir. Halı ile örtülmüş olan betonarme döşeme olarak yenilendiği düşünülen döşeme kaldırılacak, özgün malzemesine göre yeniden yapılacaktır. Özgün olmayan minber yerine, dönemine ait ahşaptan yeni bir minber konulmalıdır.

6.1.5. Yüzey Temizliği

Cephelerde en çok görülen sorunların başında kirlenme ve subasman seviyelerinden nem gelmektedir. Cephelerde oluşan kirlenmelein mikro kumlama tekniği ile temizlenmesi önerilmiştir. Cephelerde bulunan kesme taş duvar örgüsü derzlerinde çimento harçlı sıvalar görülmektedir. Bu sıvalar yapıya zarar vermeden ince raspa yöntemiyle duvardan arındırılmalıdır. Özgün sıva harcı tespit edilerek, alınacak örneklerin analzi sonucu sıva harcı hazırlanarak derz boşalmaları giderilmelidir.

Yapıda meydana gelen bitkilenmeler ilaçlanarak temizlenmeli, derzlerde oluşan boşluklar doldurularak bitkilenmenin tekrar oluşumu engellenmelidir.

Son cemaat alanında bulunan mermer sütunlar öncelikle fırça yardımıyla temiz su püskürtülerek kabasından arındırılmalı, temizlenmeyen lekelerin AB57 ile temizlenmesi önerilmiştir.

Avluda bulunan hazire alanlarındaki mezar ve mezar taşlarının bulunduğu yerde korunması, etrafında oluşan bitkilerin temizlenmesi, mevcut taşlarda yüzey temizliği ve kırılmış, hasar görmüş bölümlerinin onarım ve bütünleme yapılması gerekmektedir.

6.2. Sonuç ve Öneriler

Bu tez kapsamında İstanbul İli Eyüpsultan ilçesi, İslambey Mahallesi'nde yer alan Kasım Çavuş Camii tarihi değer taşıdığı için ve günümüzde koruma durumunun iyi olmamasından dolayı belgelenmesi ve restorasyon projesinin hazırlanması amacıyla ele alınmıştır. Fatih dönemi yapılarından olan Kasım Çavuş Camii'nin bugune kadar ayrıntılı bir şekilde belgelenmemesi büyük bir eksikliktir. Belgeleme çalışması, yapıların nesilden nesile aktarımı açısından önemlidir. Yapının kare planlı, kargir duvar örgülü, kırma çatılı ve sütunlarla taşınan bir son cemaat alanına sahip olan, 'Klasik Osmanlı' üslubunda yapılmış özgün haline kavuşturulması hedeflenmiştir. Yapının geçirdiği dönem değişiklikleri yapılan niteliksiz müdahaleler hakkında bilgi almak için, yapı üzerindeki izler, eski haritalar, eski fotoğraflar, yazılı kaynaklar incelenerek ve aynı döneme ait camiler ile karşılaştırılarak en uygun olanı seçilmiştir.

Çalışmaya başlanırken caminin mevcut durumu çizim ve fotoğraflarla belgelenmiştir. Sonrasında malzeme ve hasar analizleri yapılmıştır. Bulunan belge ve bilgile, yapılan tespitler sonucu yapı için bir dönem restitüsyon önerisi hazırlanmıştır. İlk yapıldığı dönem 16.yy olan yapının o döneme ait herhangi bir verisine ulaşılamamıştır. Restitüsyon kararında, karşılaştırmalı yapılar göz önüne alınarak değerlendirilmiştir. 18.yy'da yenilenen yapı, günümüze ulaşabilmiştir. Kasım Çavuş Camii'nin kültür varlığı olarak korunabilmesi için mimari özelliklerinin belirlenmesi, doğru onarım kararlarıyla korunması, gelecek nesillere aktarılması amaçlanmıştır. Yapıda en az müdahale ile korumaya yönelik restorasyon projesi hazırlanmıştır. Yapılan bu çalışmalar bir öneri olup, yapı muhdes elemanlardan arındırıldıktan sonra yapılacak sondaj çalışması sonucu ortaya çıkacak verilere göre, restitüsyon ve restorasyon projesi güncellenmelidir. Yapının korunması ve sürekli bakımının yapılmasına ve işlevinin devam etmesine karar verilmiştir.

7. KAYNAKLAR

Ahunbay, Z., 1999. Tarihi Çevre Koruma Ve Restorasyon, YEM Yayınları, İstanbul

Cezar, M., 1963, Osmanlı Devrinde İstanbul Yapılarında Tahribat Yapan Yangınlar ve Tabii Afetler, Türk Sanatı Tarihi Araştırma ve İncelemeleri I, İstanbul.

Dişören, N. E., 1994, "Cezeri Kasım Paşa Camii", Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 2, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul, s. 426.

Dişören, N. E., 1994, "Neslişah Suktan Camii'', Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 6, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul, s. 67.

Erdoğan, E.G., 1994, ''Kasım Çavuş Camii'', Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 4, Kültür Bakanlığı Ve Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, s. 480.

Eyice, S., "İstanbul'un Ortadan Kalkan Bâzı Târihi Eserleri", İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Târih Enstitüsü Dergisi, İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası, 1981, s. 10-11, s. 201.

Haskan, M. N., 1996, Eyüp Sultan Tarihi, Eyüp Sultan Belediyesi, İstanbul.

Haskan, M.N., 1993, Eyüp Tarihi I, Türk Turing Turizm İşletmeciliği Vakfı Yayınları, İstanbul.

Kahraman, S.A. 2003, Günümüz Türkçesi ile Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Yapı Kredi Yayınları, Cilt 1

Kara, F., 1994, "Eyüp", Dünden Bugüne İstansbul Ansiklopedisi, Cilt 3, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, İstanbul.

Öz, T., 1962, İstanbul Camileri, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Özaslan, N., 1992, Eyüp Kentsel Tarihinde Osmanlı Öncesi Dönem, Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla III. Eyüp Sultan Sempozyumu Tebliğler, 28-30 Mayıs 1999, Eyüp Sultan Belediyesi Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, İstanbul.

Tanman, B., 1994, ‘’İslam Bey Mescidi ve Tekkesi’’, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 4, İstanbul.

Tanman, B., 1994, ‘’Ferruh Kethüda Camii’’, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 3, s.295, İstanbul

Vakıflar Genel Müdürlüğü I. Bölge Arşivi

Yağcı, S,F., 2013, Eyüp İlçesi İslambey Mahallesi 217 Ada 65 Parseldeki Ahşap Yapıların Koruma Projesi, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Zengin, A., 2010, Eyüp Kentsel Sit Alanının İnanç Turizmi Kapsamında Değerlendirilmesi ve Yerleşim Dokusunun Korunması Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, MSGSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜTÜ EĞİTİM ESNTİTÜSÜ - MİMARİ KORUMA VE RESTORASYON BÖLÜMÜ

EK 1 - RÖLÖVE

İL	İSTANBUL
İLÇE	EYÜPSULTAN
MAHALLE	İSLAMBEY
CADDE	HZ. HALİT BULVARI
PAFTA	43
ADA	220
PARSEL	13

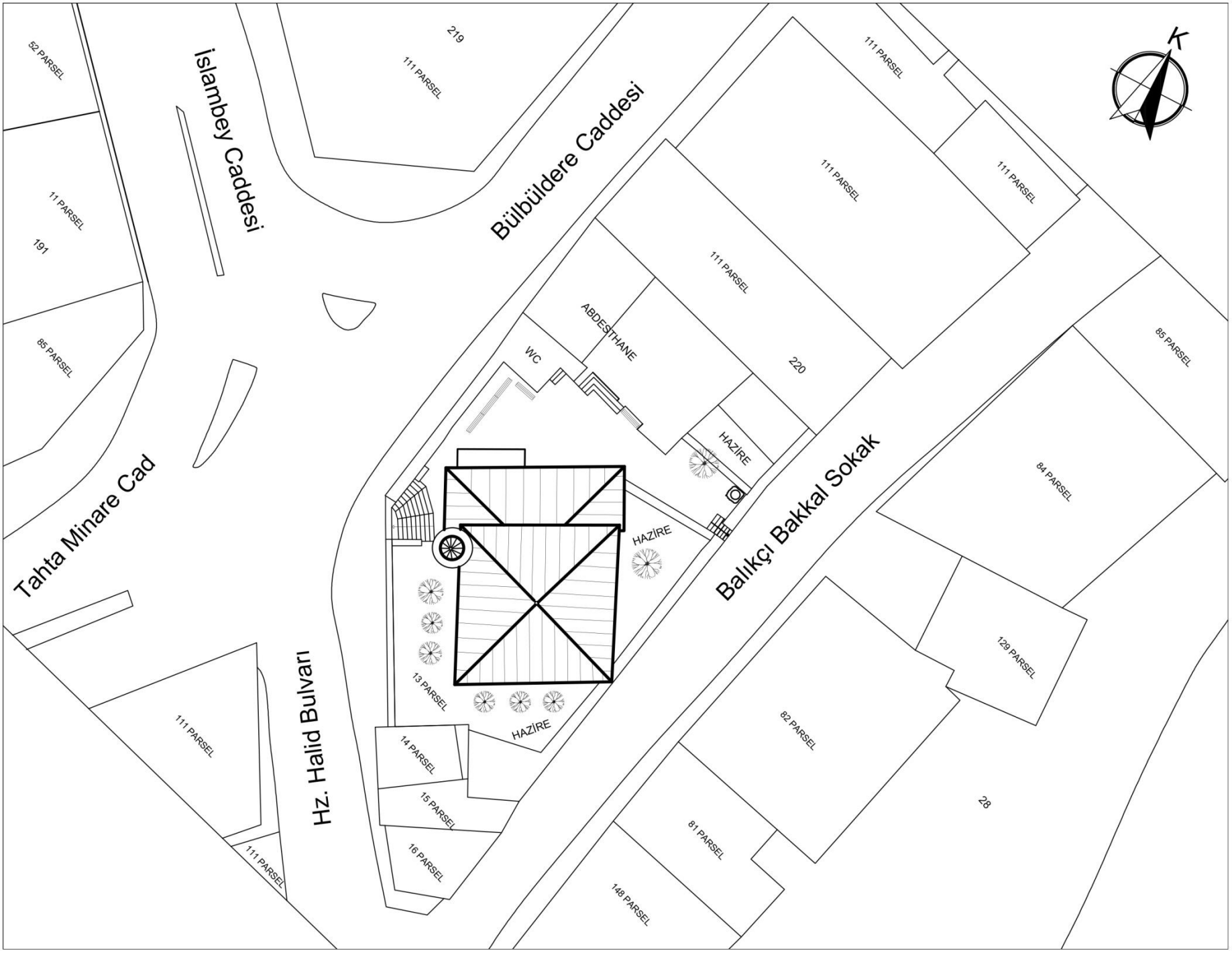
EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ RESTORASYON PROJESİ

	YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEZ DANIŞMANI	DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
ÖĞRENCİ	MURAT ILGAZ

JÜRİ ÜYELERİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
DOÇ. DR. SELCEN COŞKUN YALÇIN
DR. ÖĞR. ÜYESİ RUBA KASMO

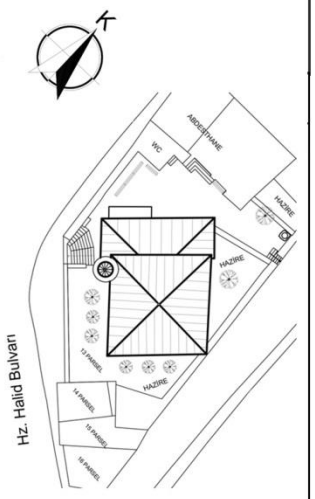
TARİH : 20.09.2019

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

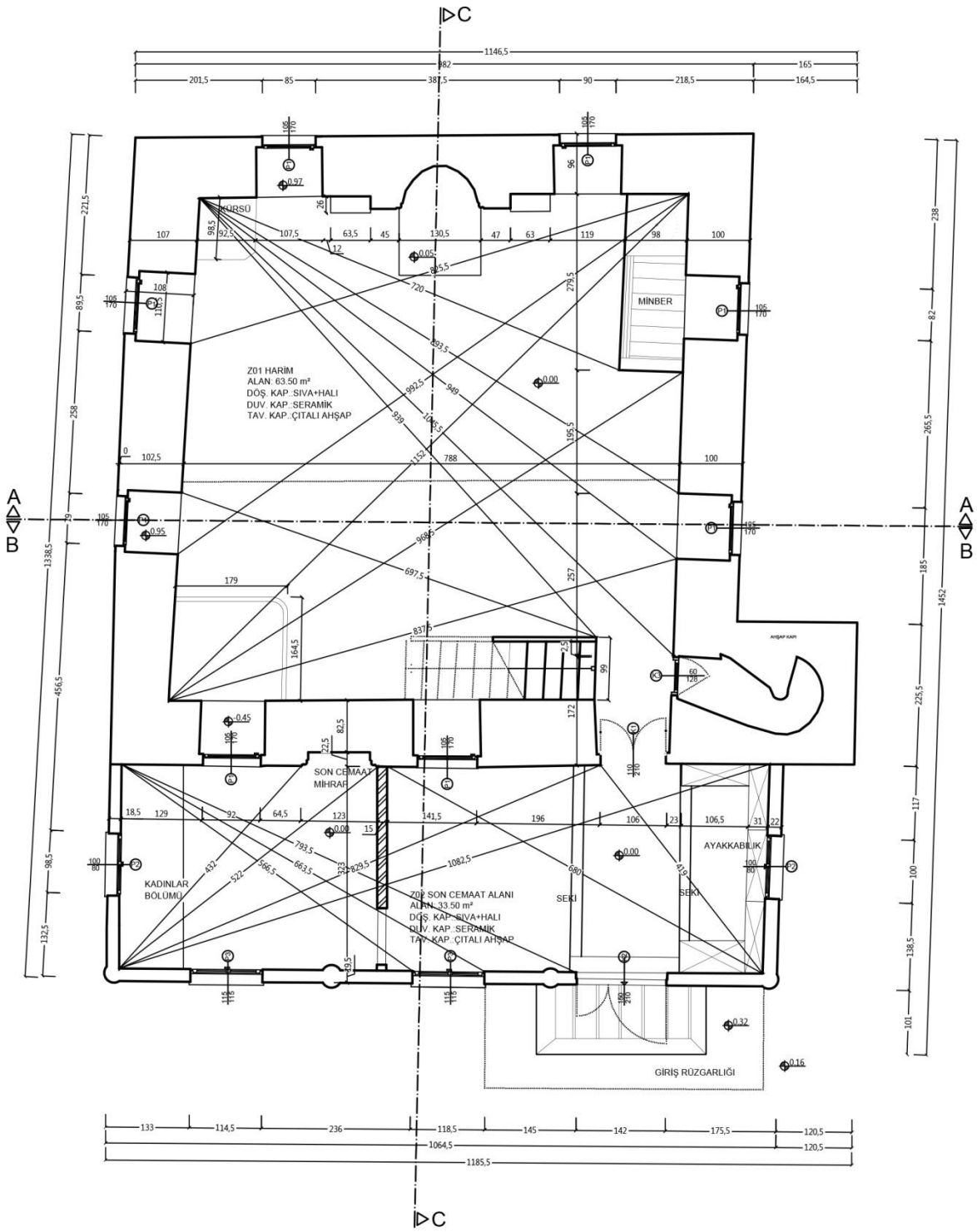
DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: VAZİYET PLANI

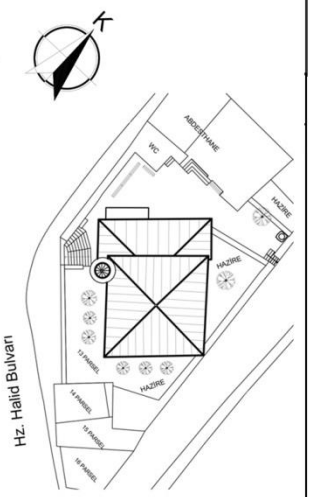
PAFTA NO: 1

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

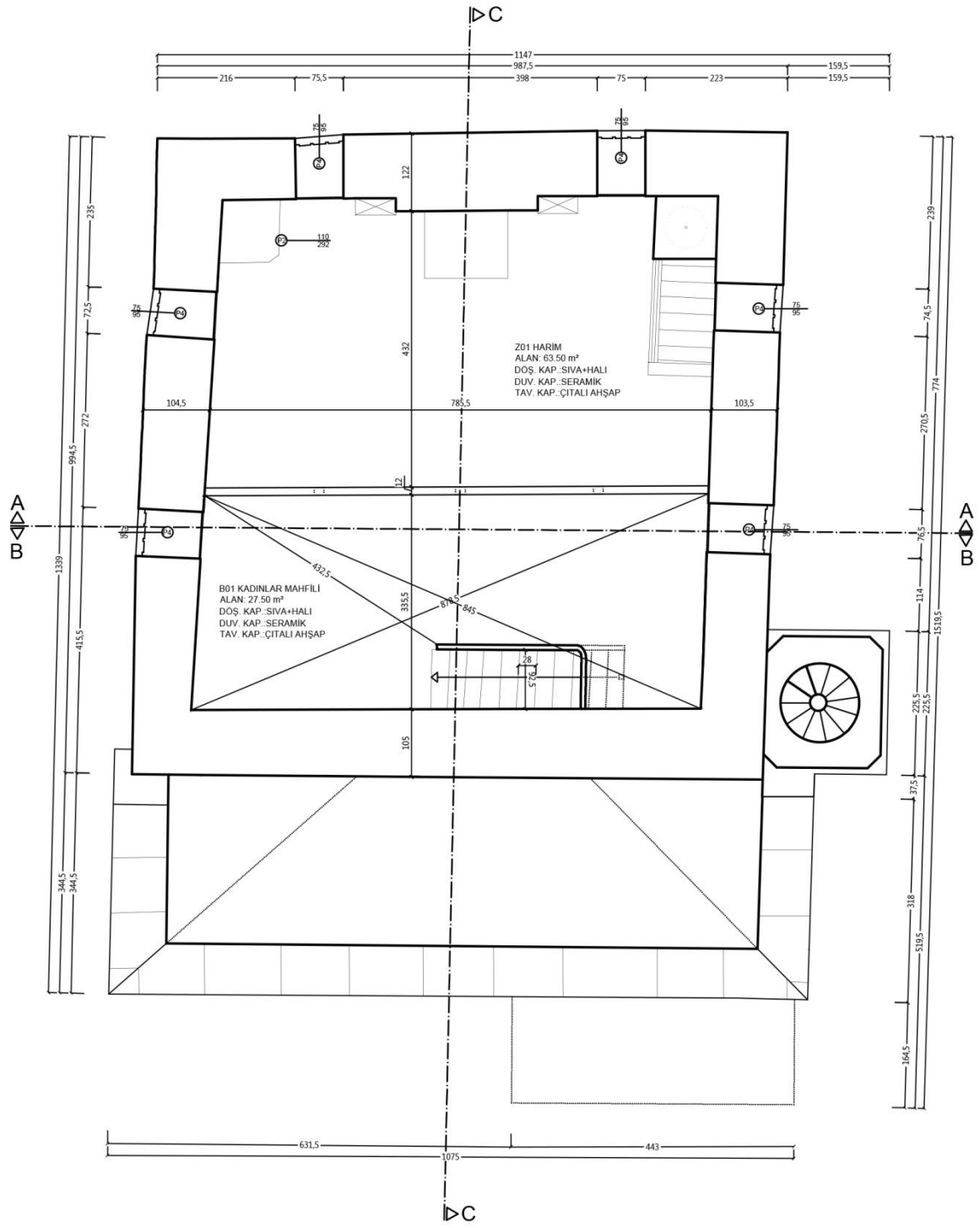

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: ZEMİN KAT PLANI

PAFTA NO: 2

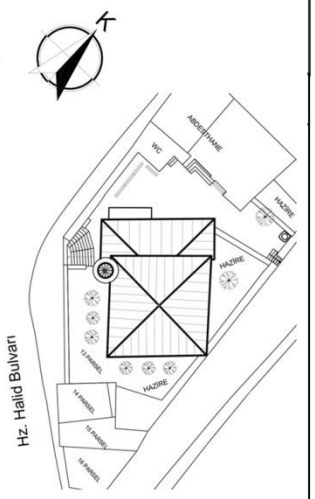
ÖLÇEK : 1/100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

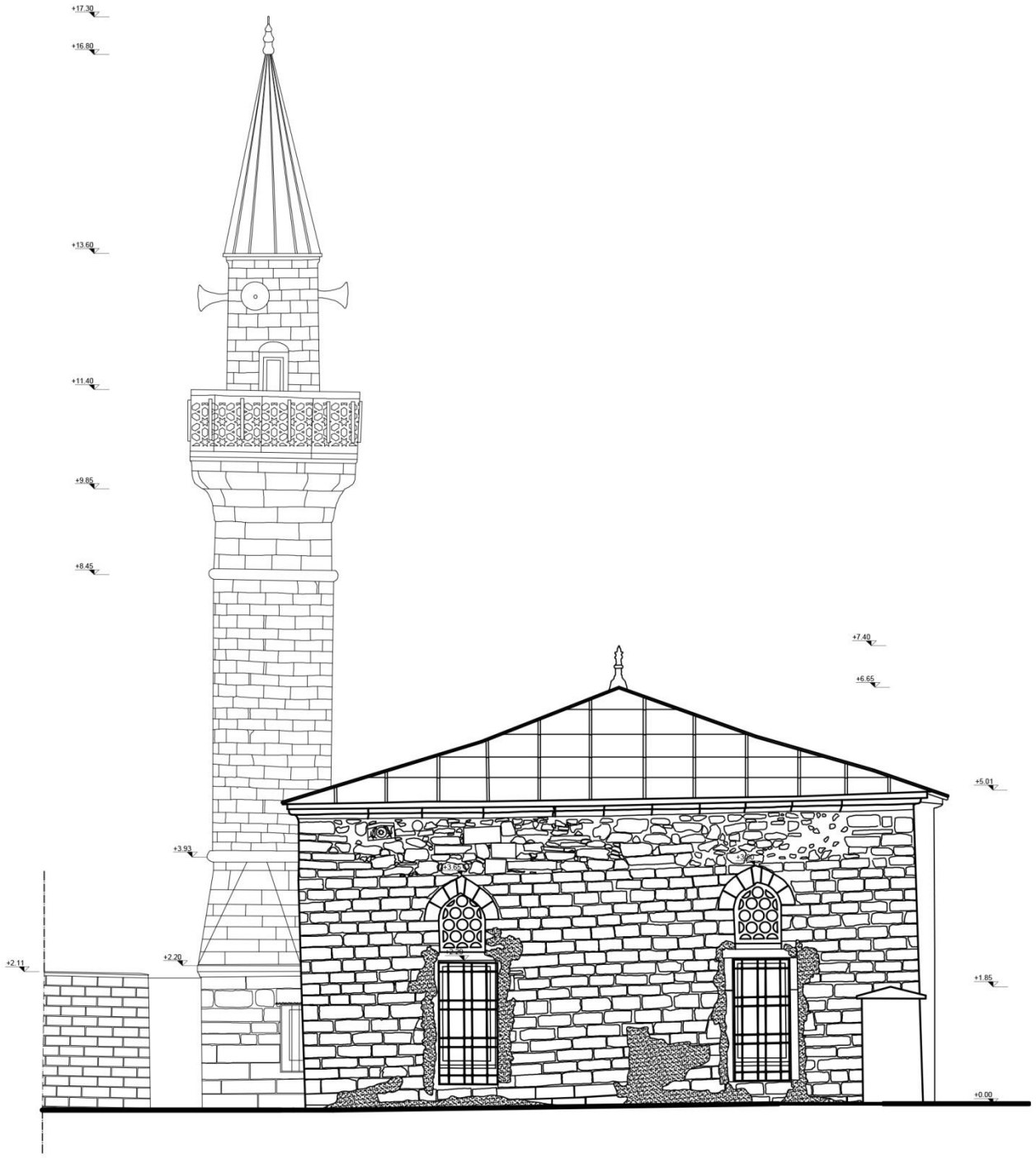

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: HARİM KAT PLANI

PAFTA NO: 3

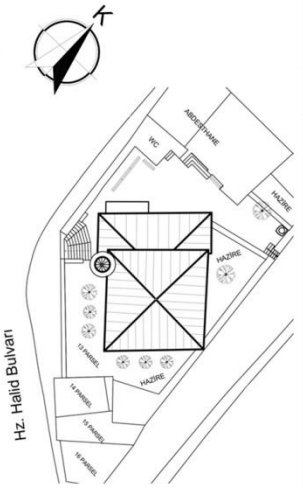
ÖLÇEK : 1/100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

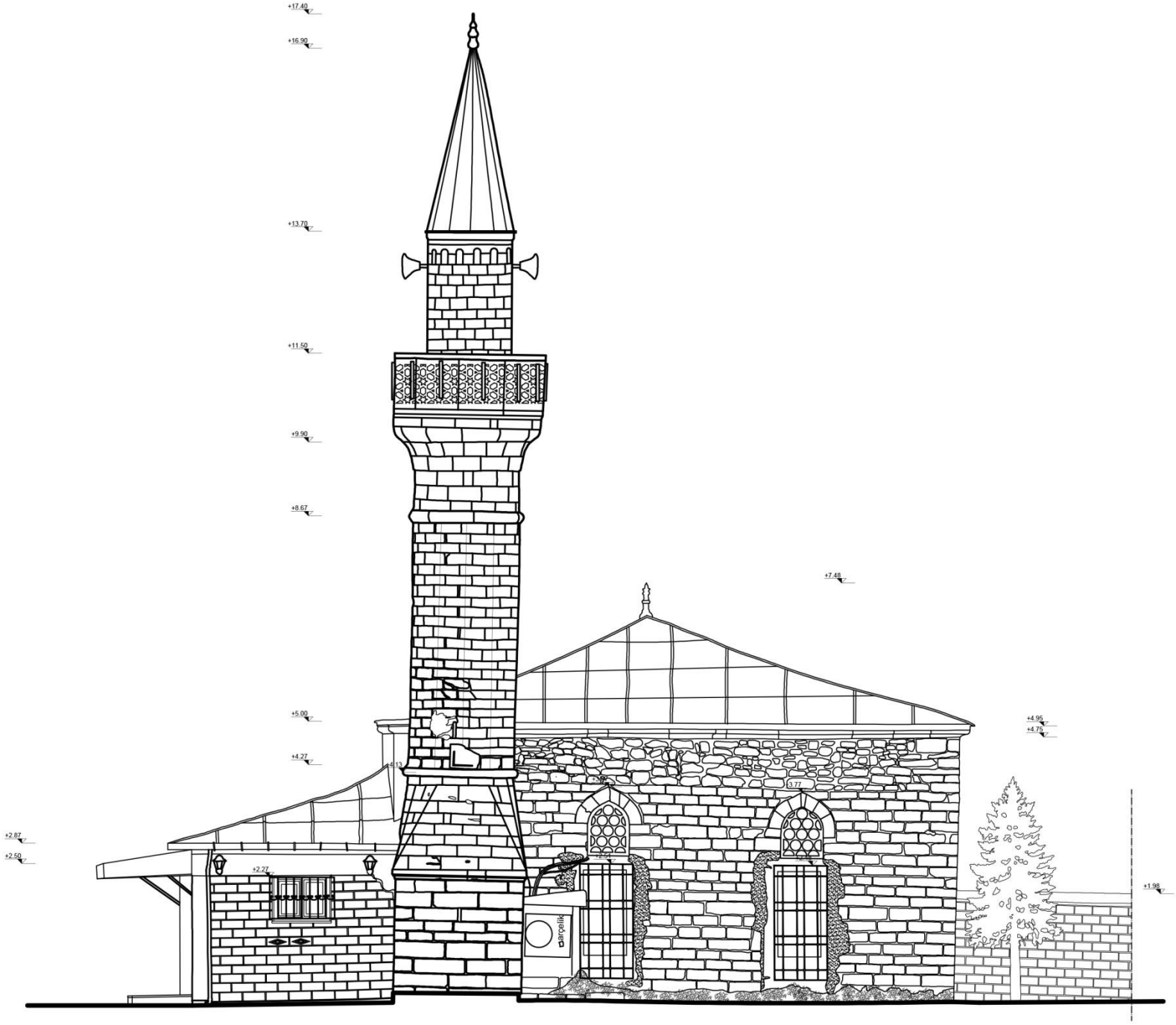

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI:GÜNEYDOĞU CEPHESİ

PAFTA NO: 4

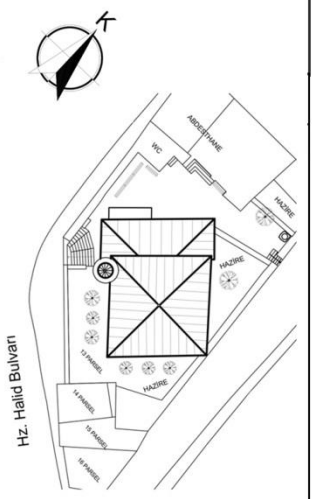
ÖLÇEK : 1/100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

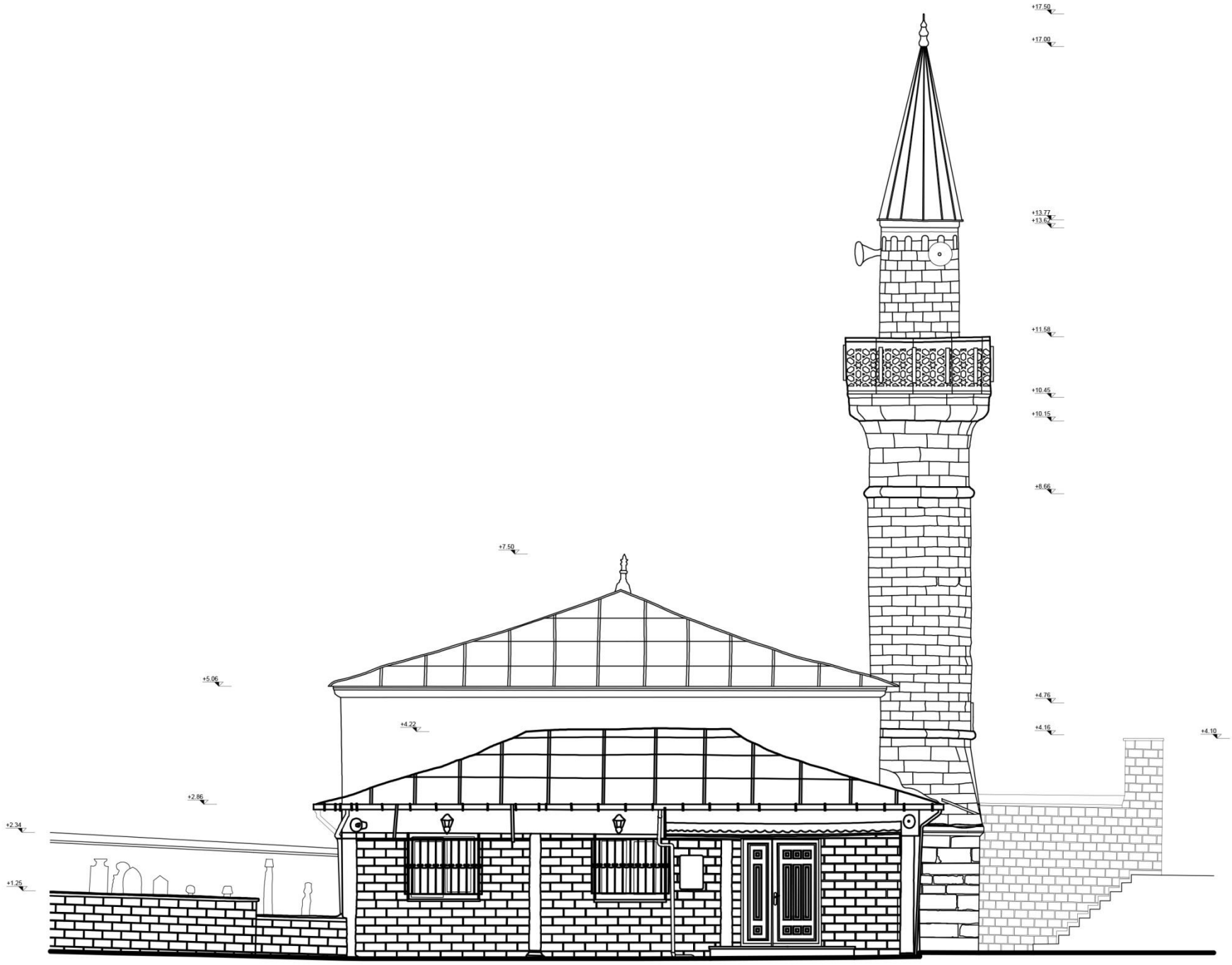

RÖLÖVE	■
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: GÜNEYBATI CEPHESİ

PAFTA NO: 5

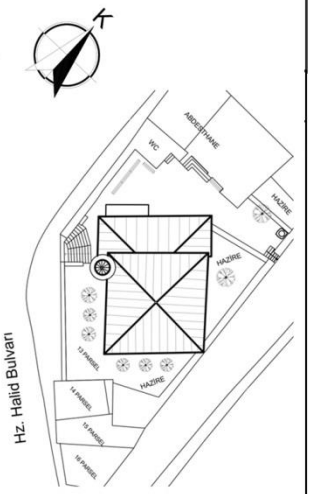
ÖLÇEK : 1/100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

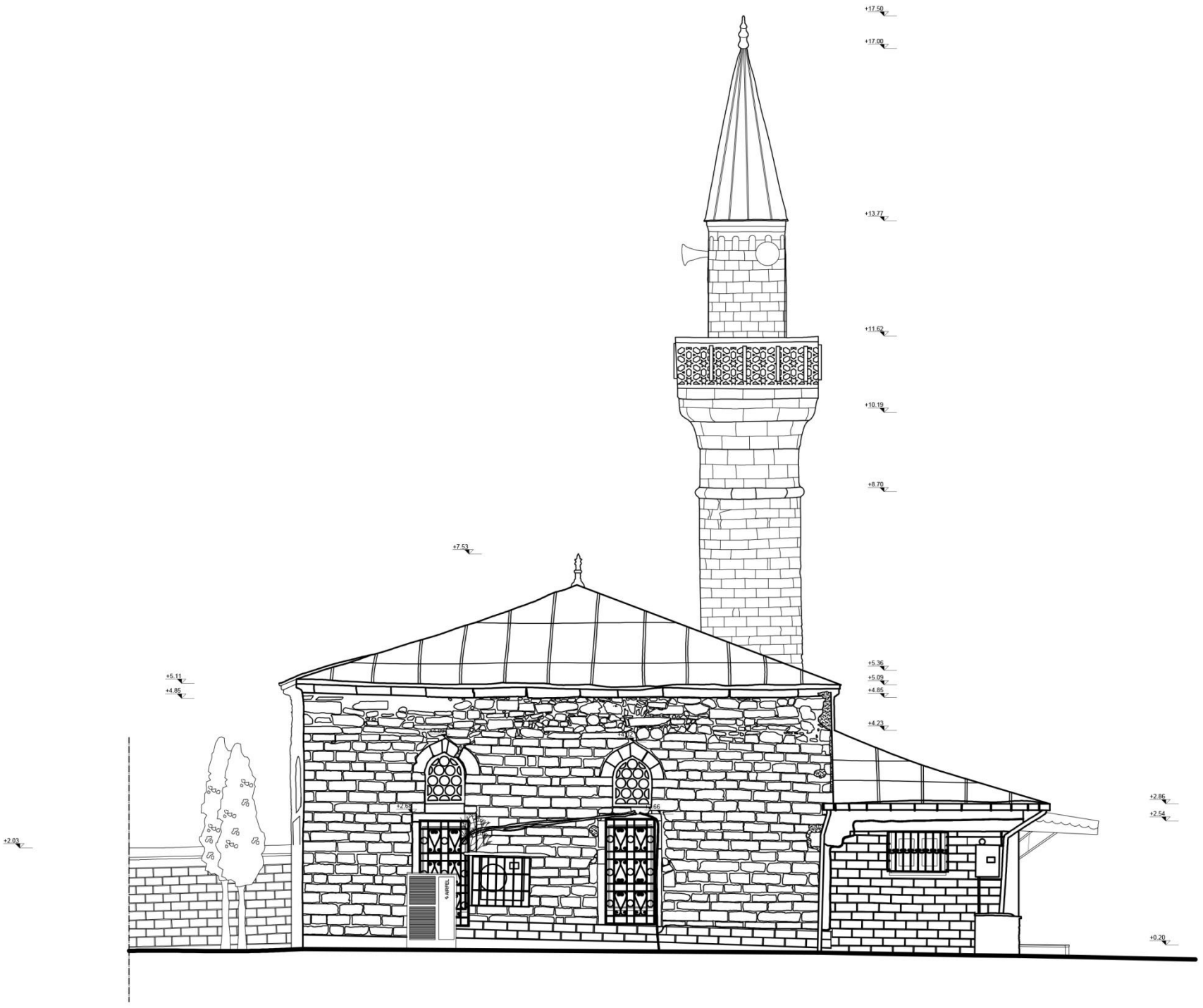

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: KUZEYBATI CEPHESİ

PAFTA NO: 6

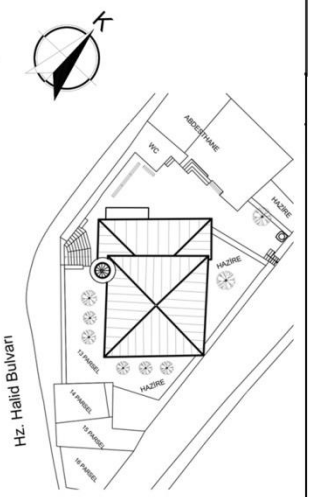
ÖLÇEK : 1/100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

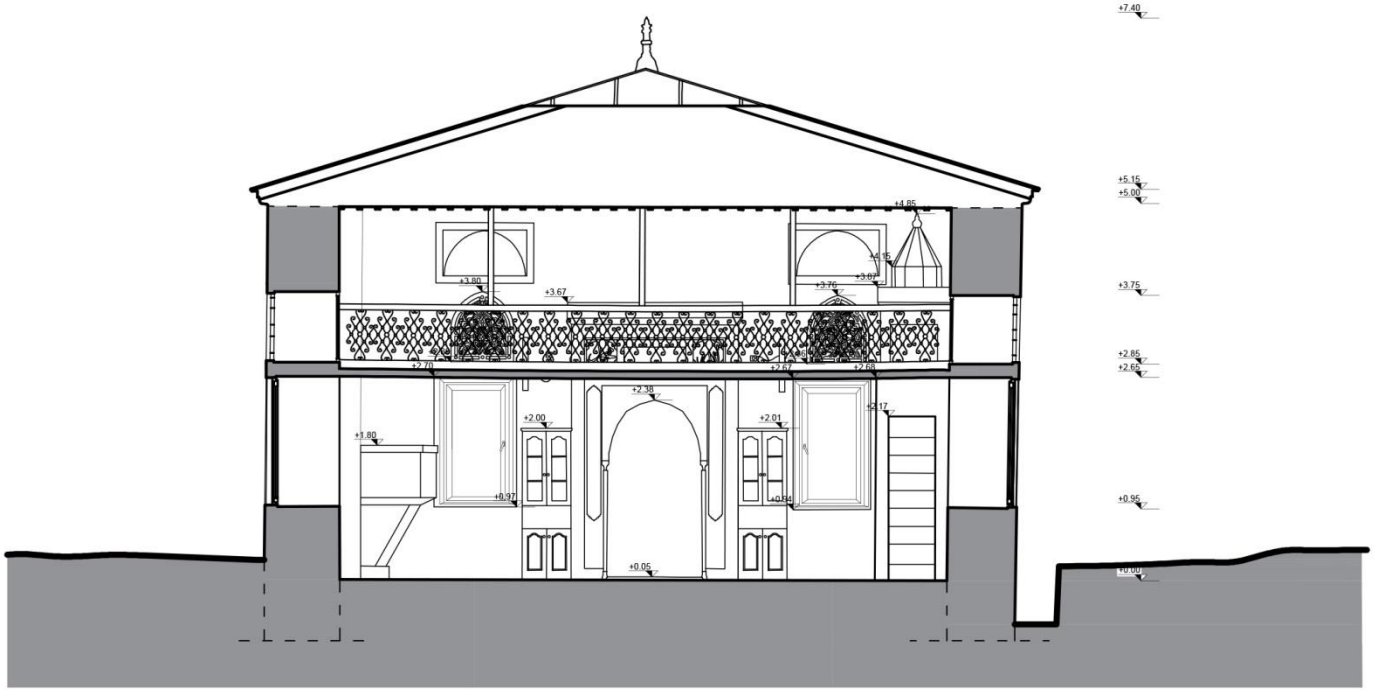

RÖLÖVE	■
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: KUZEYDOĞU CEPHESİ

PAFTA NO: 7

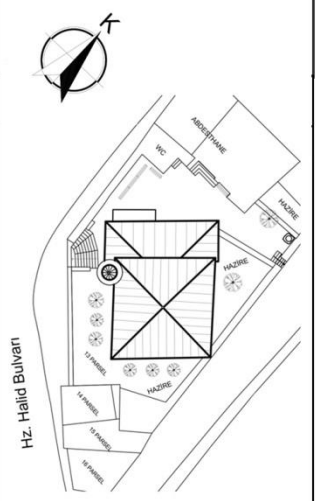
ÖLÇEK : 1/100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

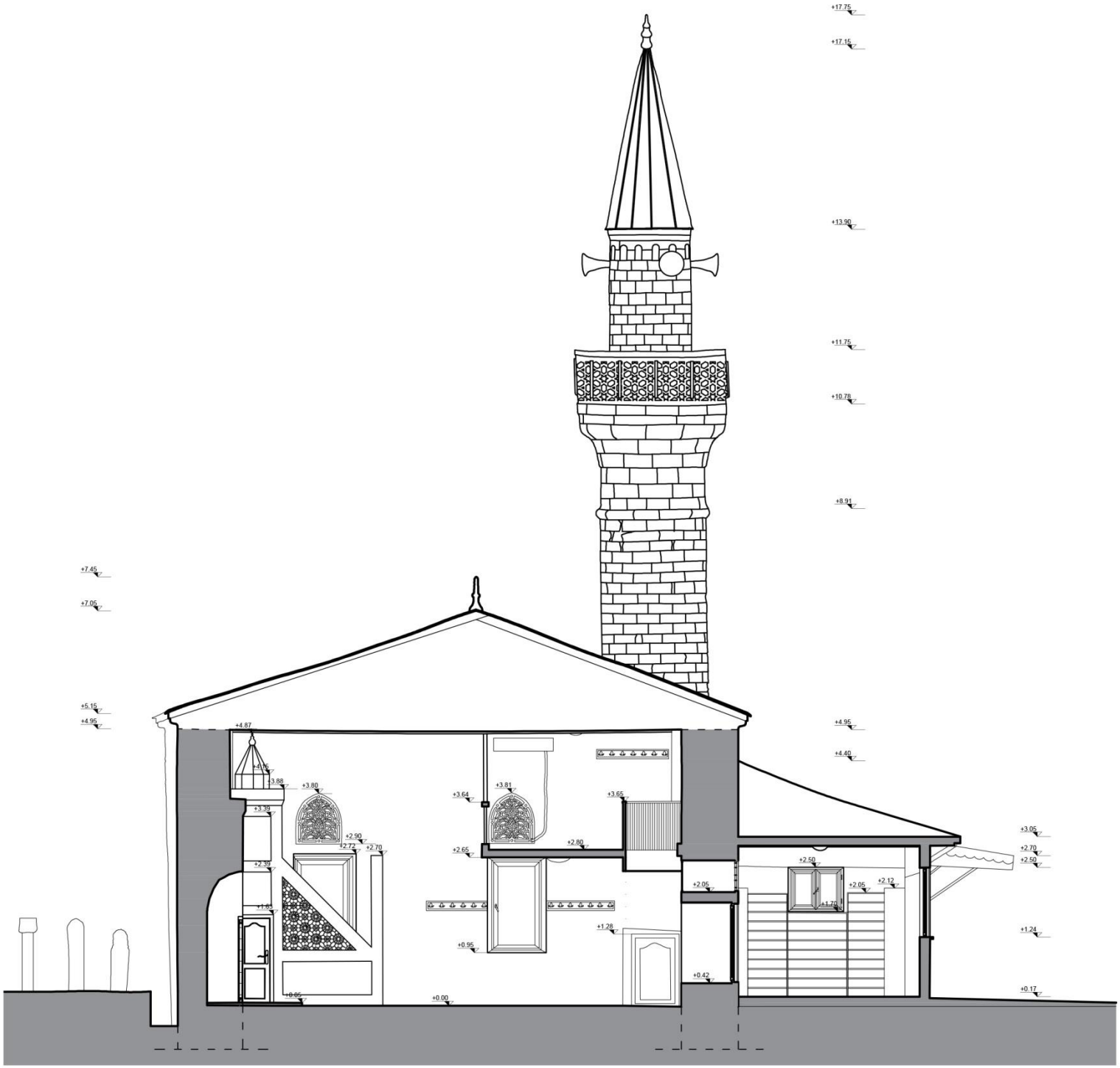

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: A - A KESİTİ

PAFTA NO: 8

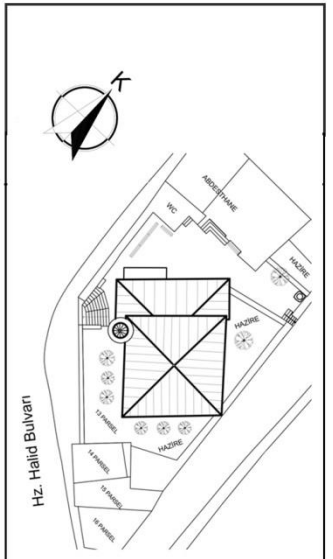
ÖLÇEK : 1/100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

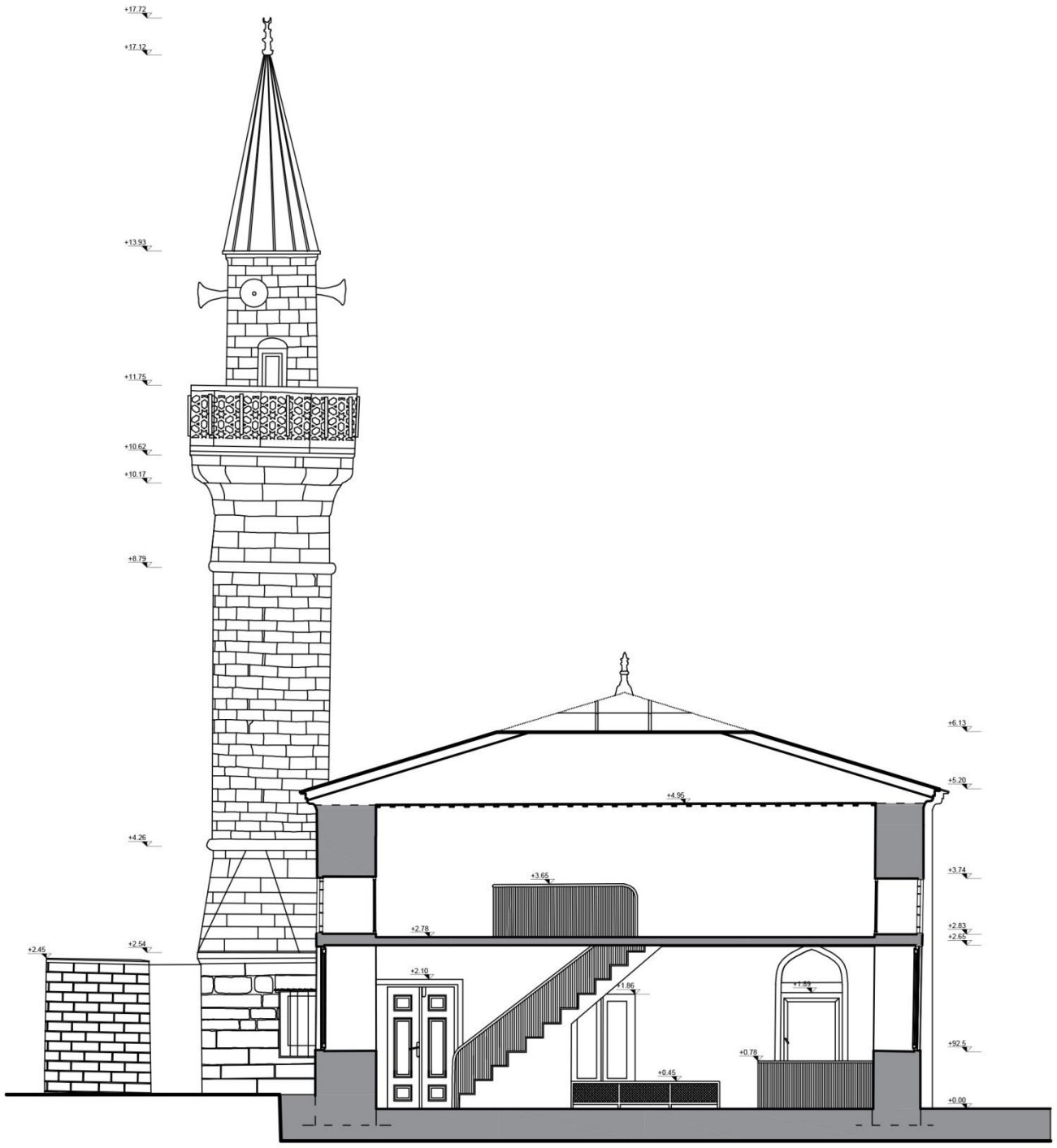

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: C - C KESİTİ

PAFTA NO: 9

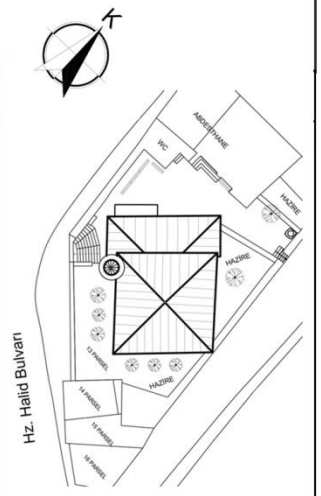
ÖLÇEK : 1/100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

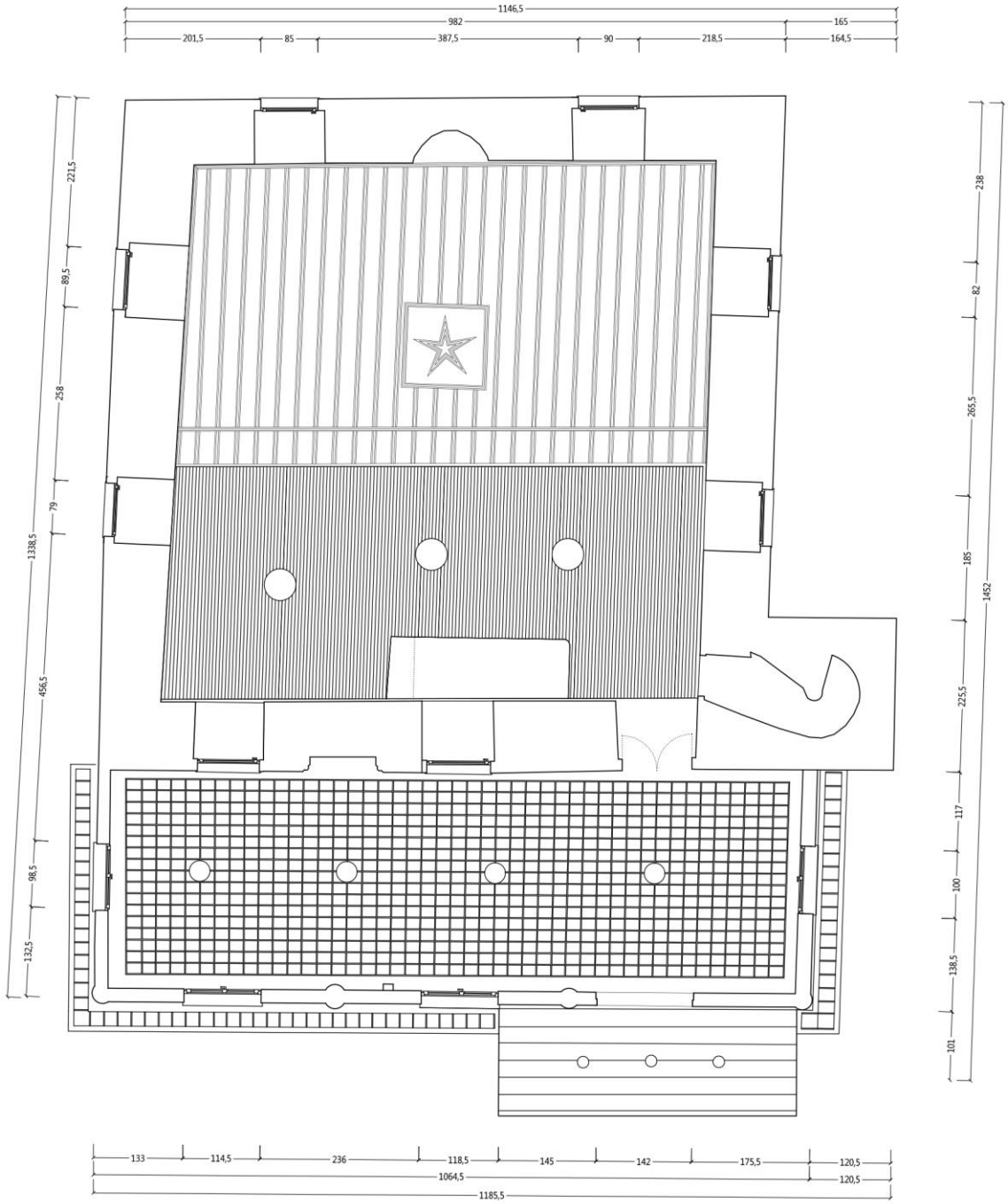

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: B - B KESİTİ

PAFTA NO: 10

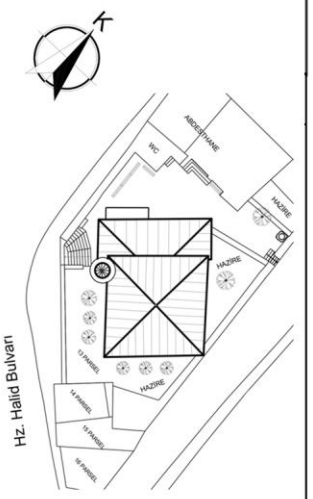
ÖLÇEK : 1/100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

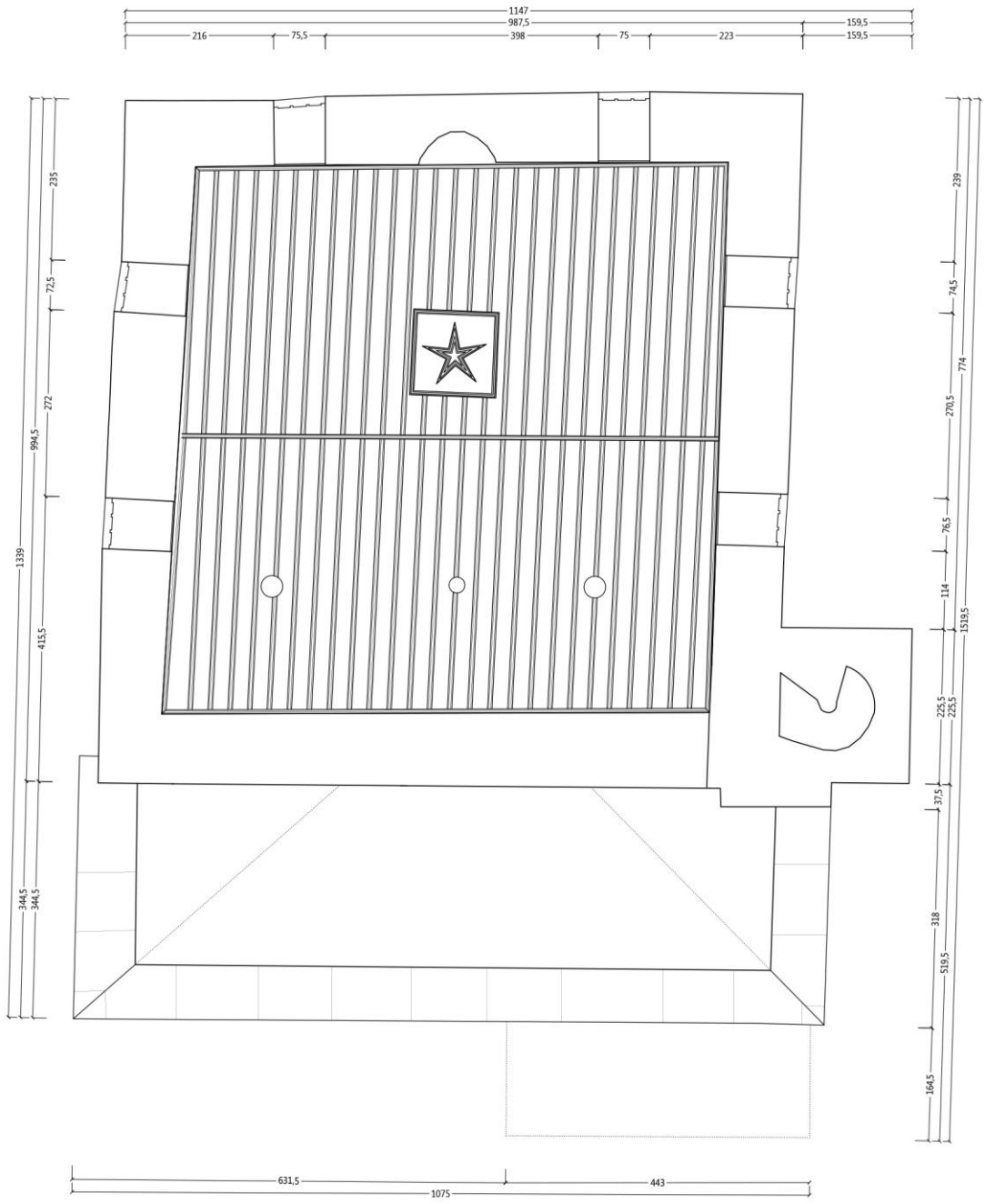
DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: ZEMİN KAT TAVAN PLANI
PAFTA NO: 11

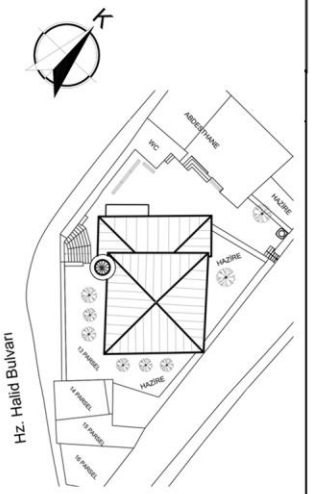
ÖLÇEK : 1/100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: HARİM KATI TAVAN PLANI
PAFTA NO: 12

ÖLÇEK : 1/100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜTÜ EĞİTİM ESNTİTÜSÜ - MİMARİ KORUMA VE RESTORASYON BÖLÜMÜ

EK 2 - MALZEME ANALİZİ

İL	İSTANBUL
İLÇE	EYÜPSULTAN
MAHALLE	İSLAMBEY
CADDE	HZ. HALİT BULVARI
PAFTA	43
ADA	220
PARSEL	13

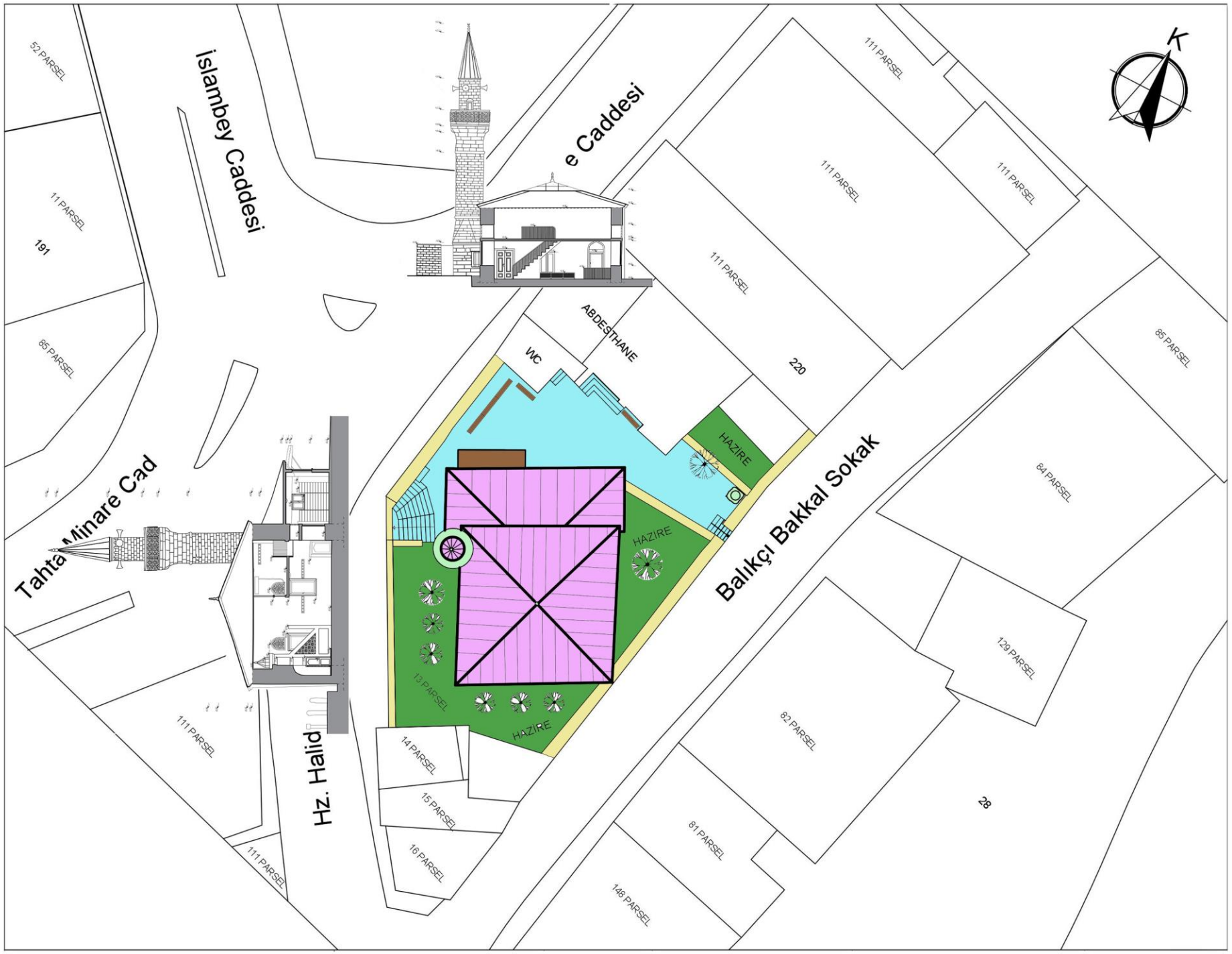
EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ RESTORASYON PROJESİ

	YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEZ DANIŞMANI	DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
ÖĞRENCİ	MURAT ILGAZ

JÜRİ ÜYELERİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
DOÇ. DR. SELCEN COŞKUN YALÇIN
DR. ÖĞR. ÜYESİ RUBA KASMO

TARİH : 20.09.2019

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
MALZEME ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

MALZEME ANALİZİ

LEJANTLAR

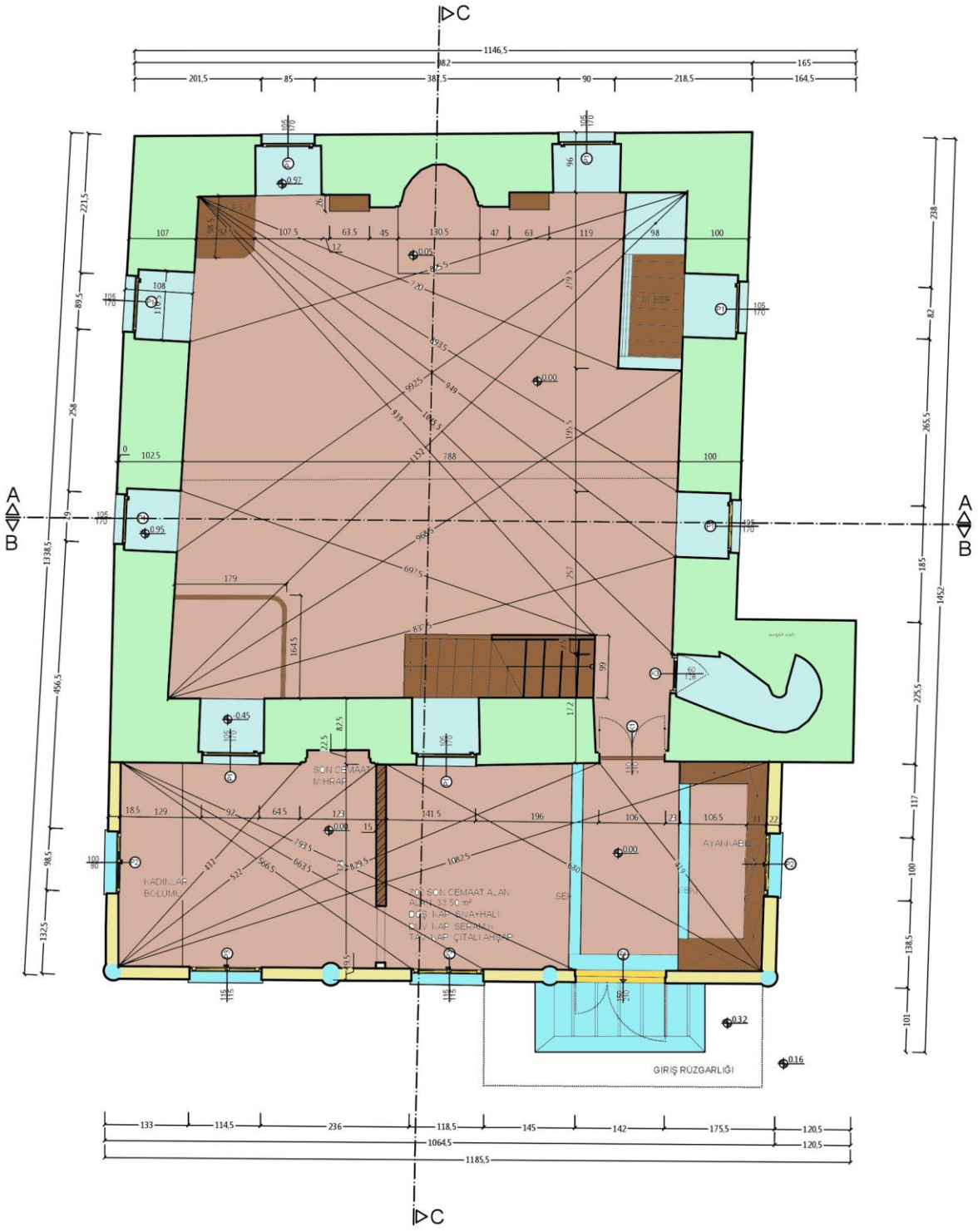
TAŞ	
AHŞAP	
KURŞUN	
MERMER	
ÇİMENTO ESASLI MALZ. / BETON	
ALÇI	
BOYA	
PVC	
SERAMİK	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: VAZİYET PLANI

PAFTA NO: 1

ÖLÇEK: 1/ 200

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
MALZEME ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

MALZEME ANALİZİ

LEJANTLAR

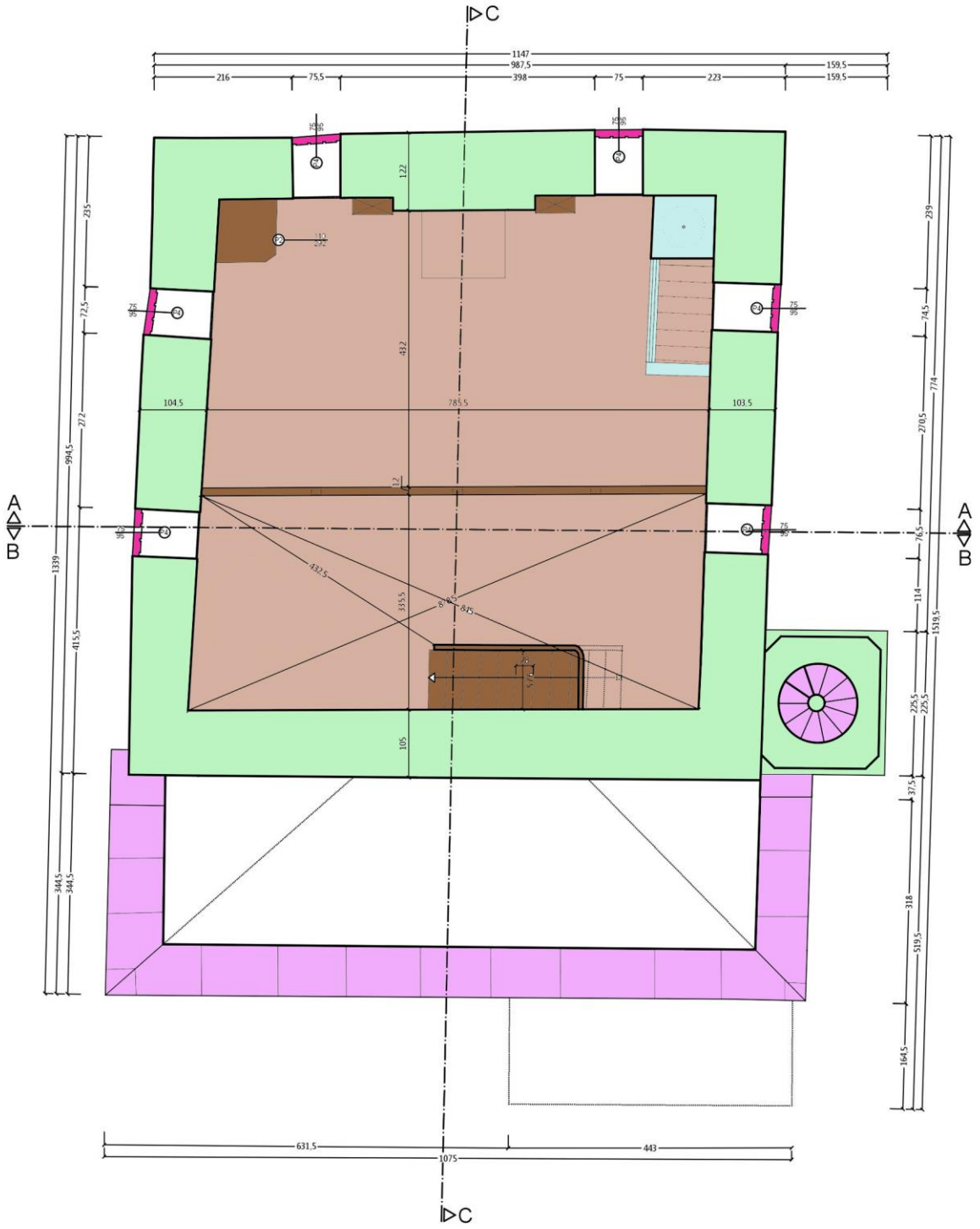
TAŞ	
AHŞAP	
KURŞUN	
MERMER	
ÇİMENTO ESASLI MALZ. / BETON	
HALI	
BOYA	
PVC	
SERAMİK	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: ZEMİN KAT PLANI

PAFTA NO: 2

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
MALZEME ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

MALZEME ANALİZİ

LEJANTLAR

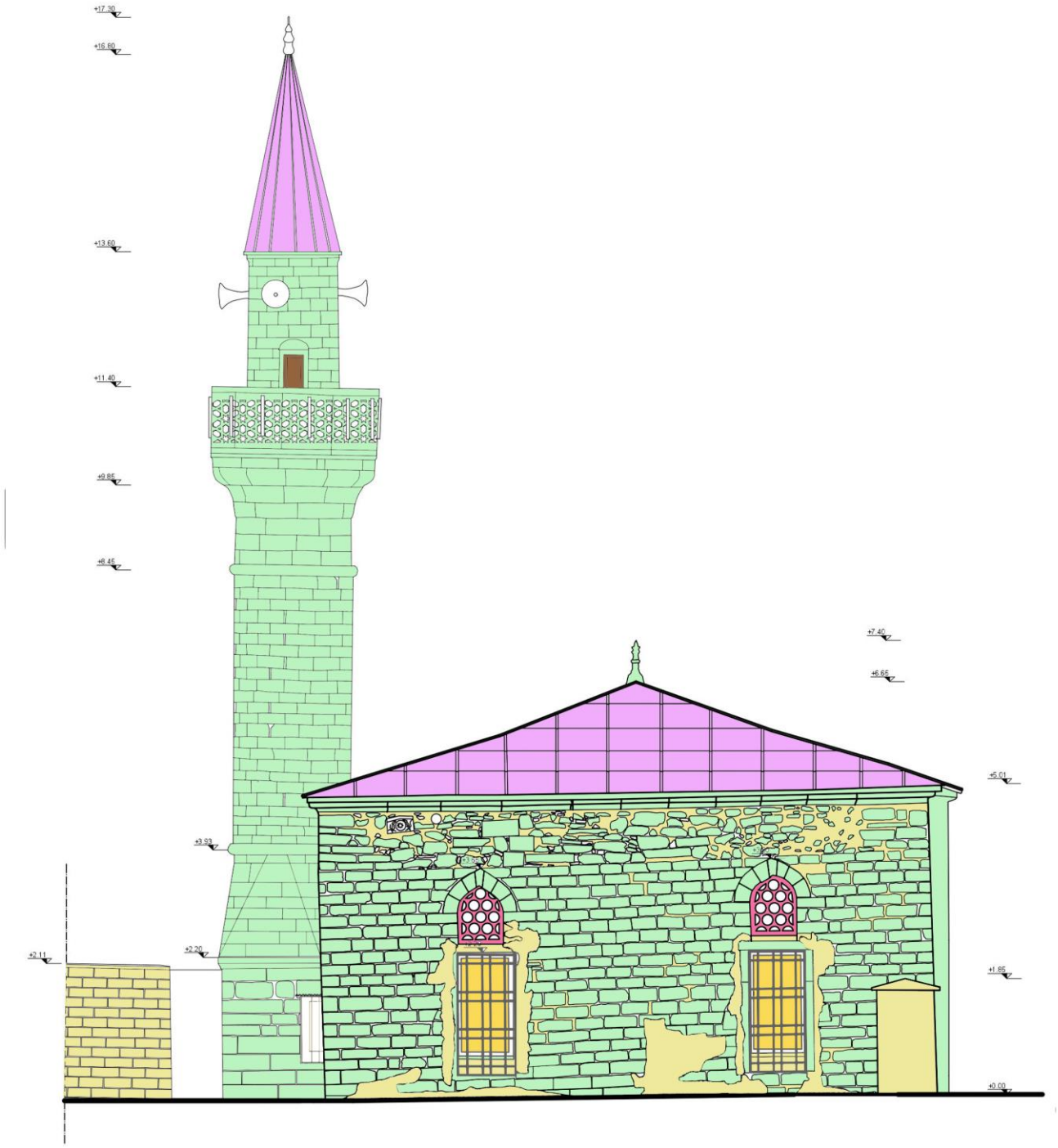
TAŞ	
AHŞAP	
KURŞUN	
MERMER	
ÇİMENTO ESASLI MALZ. / BETON	
HALI	
BOYA	
ALÇI	
SERAMİK	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: MAHFİL KAT PLANI

PAFTA NO: 3

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
MALZEME ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

MALZEME ANALİZİ

LEJANTLAR

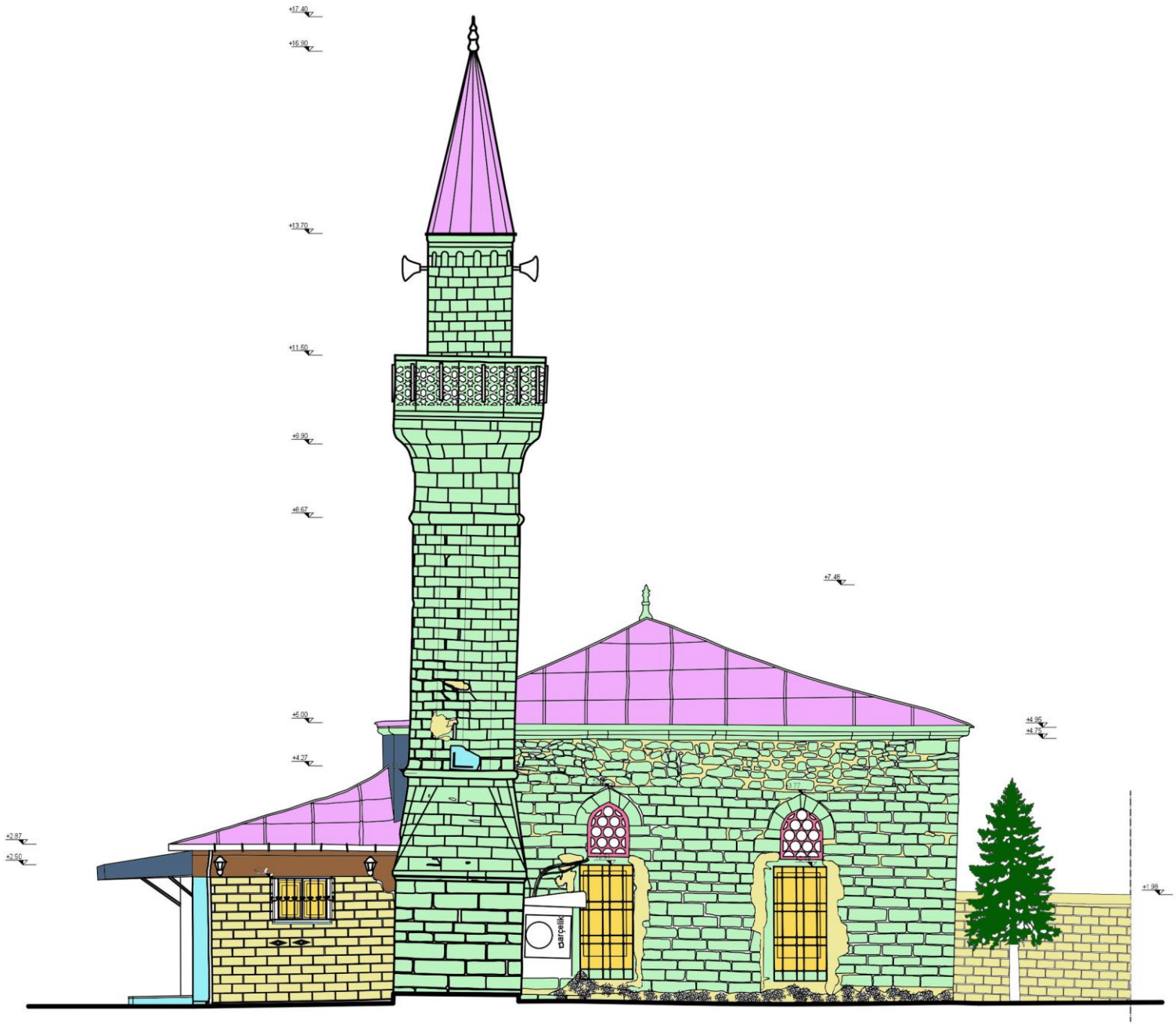
TAŞ	
AHŞAP	
KURŞUN	
MERMER	
ÇİMENTO ESASLI MALZ. / BETON	
ALÇI	
BOYA	
PVC	
DEMİR	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: GÜNEYDOĞU CEPHESİ

PAFTA NO: 4

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
MALZEME ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

MALZEME ANALİZİ

LEJANTLAR

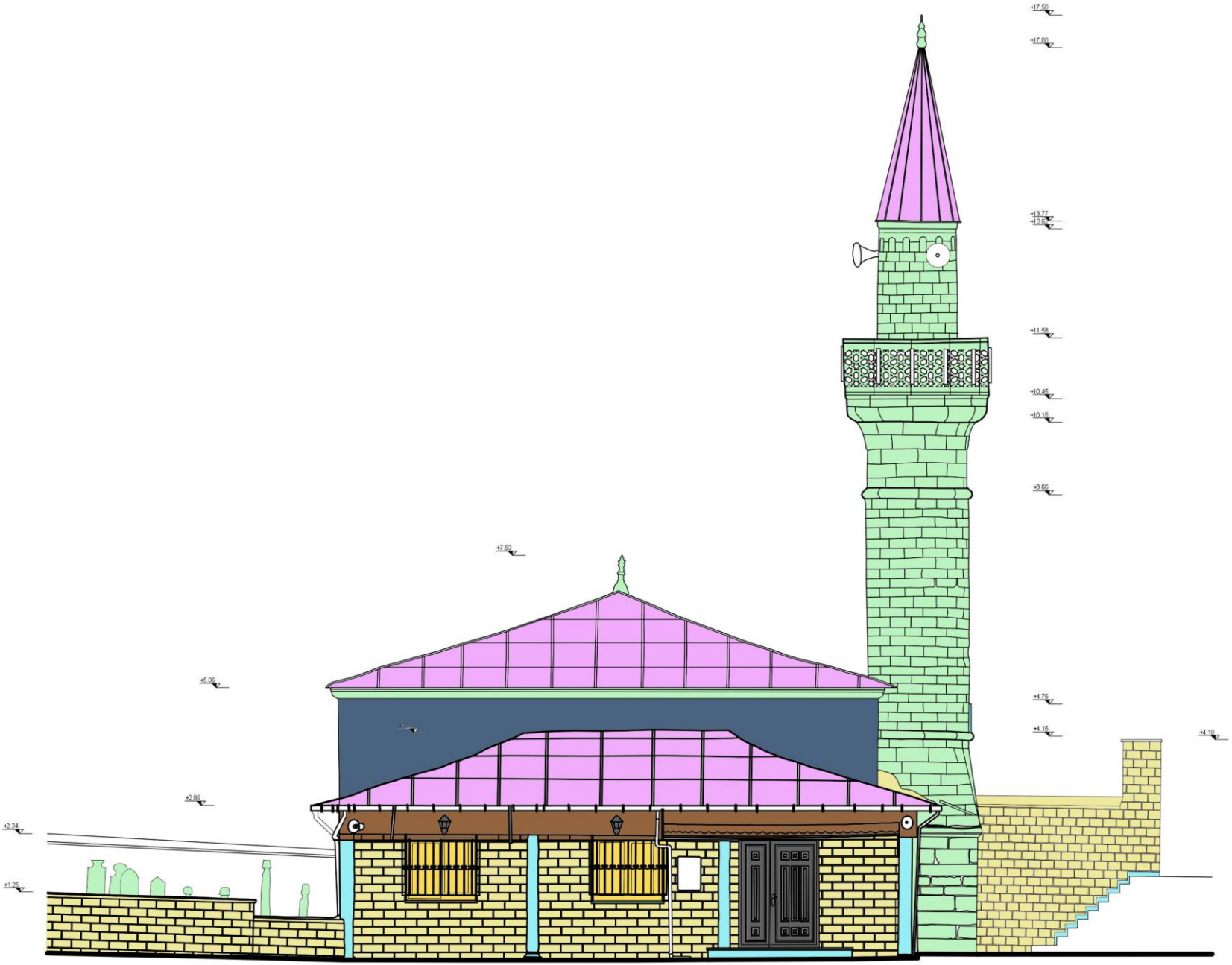
TAŞ	
AHŞAP	
KURŞUN	
MERMER	
ÇİMENTO ESASLI MALZ. / BETON	
ALÇI	
BOYA	
PVC	
DEMİR	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: GÜNEYBATI CEPHESİ

PAFTA NO: 5

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
MALZEME ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

MALZEME ANALİZİ

LEJANTLAR

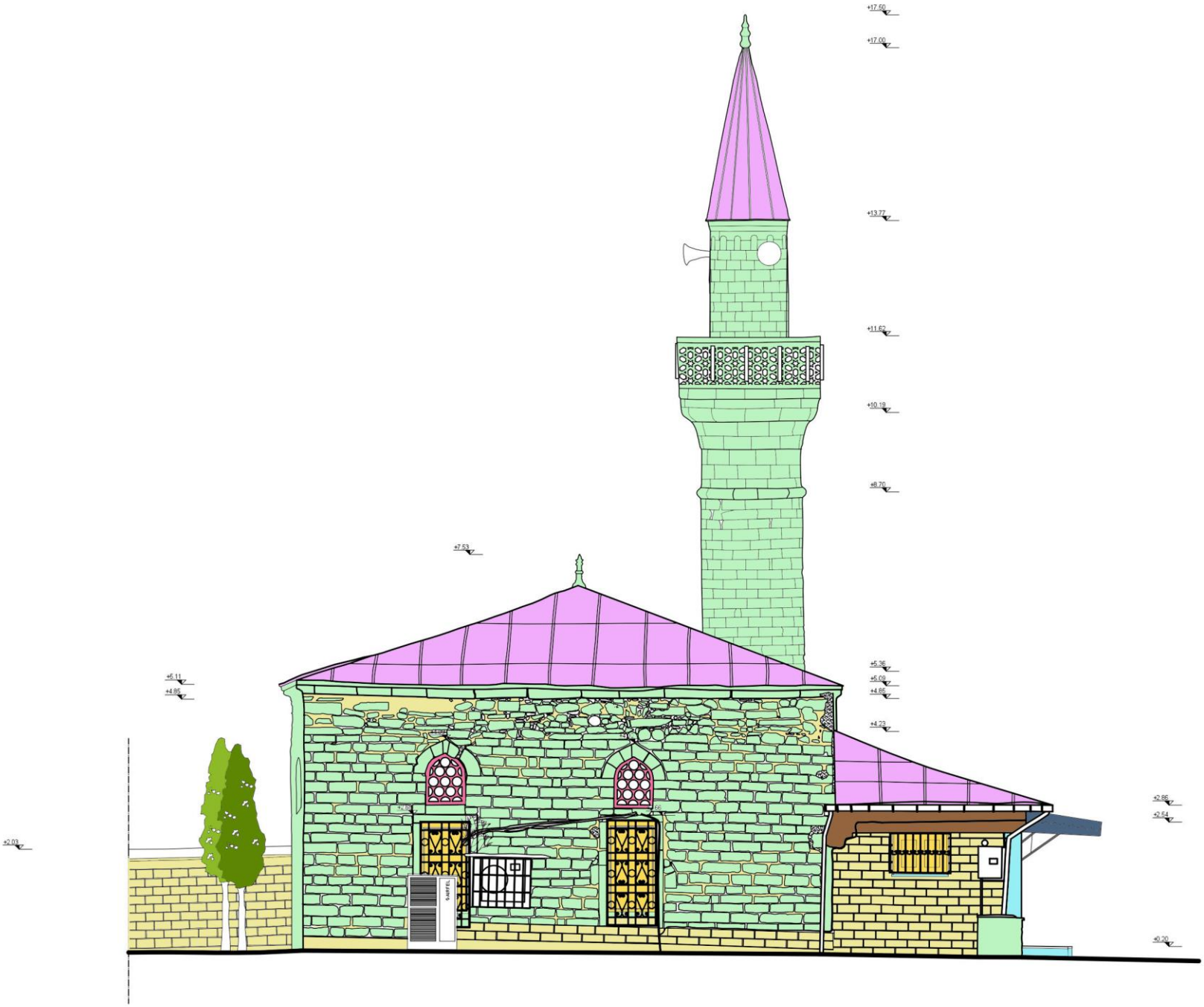
TAŞ	
AHŞAP	
KURŞUN	
MERMER	
ÇİMENTO ESASLI MALZ. / BETON	
ALÇI	
BOYA	
PVC	
DEMİR	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: KUZEYBATI CEPHESİ

PAFTA NO: 6

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
MALZEME ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

MALZEME ANALİZİ

LEJANTLAR

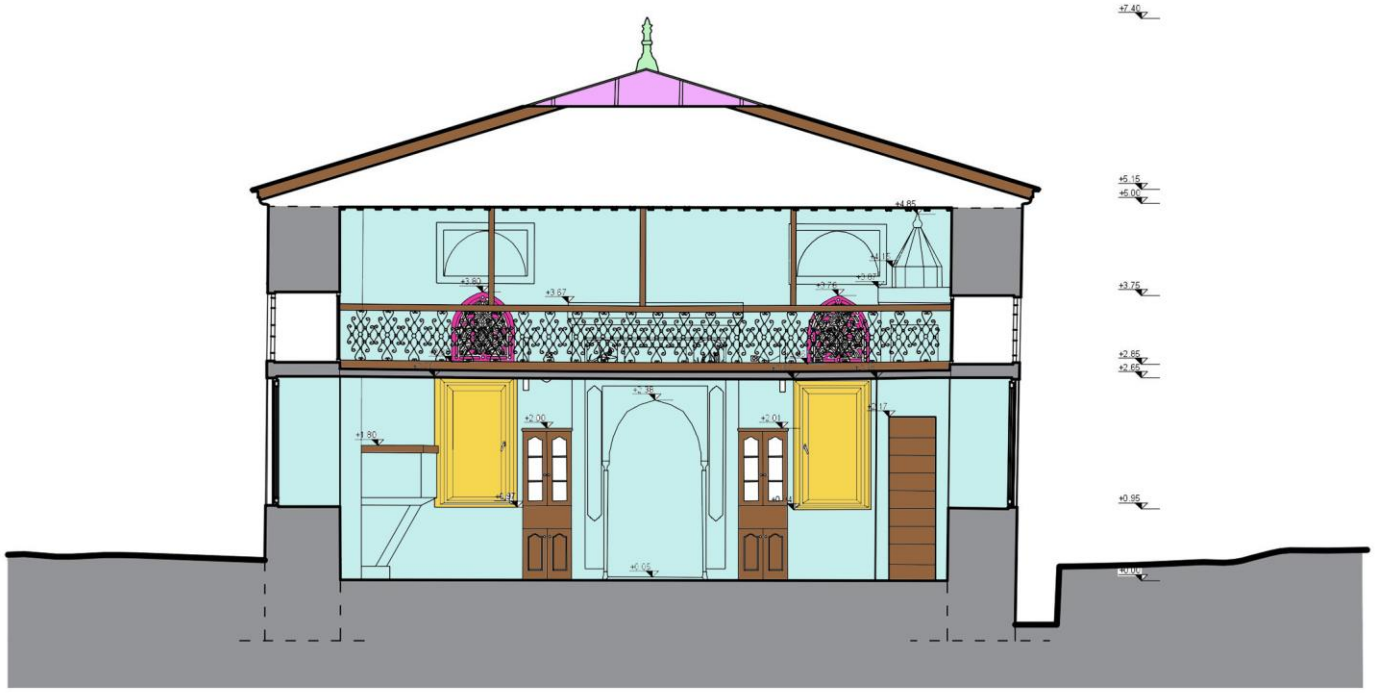
TAŞ	
AHŞAP	
KURŞUN	
MERMER	
ÇİMENTO ESASLI MALZ. / BETON	
ALÇI	
BOYA	
PVC	
DEMİR	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: KUZEYDOĞU CEPHESİ

PAFTA NO: 7

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
MALZEME ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

MALZEME ANALİZİ

LEJANTLAR

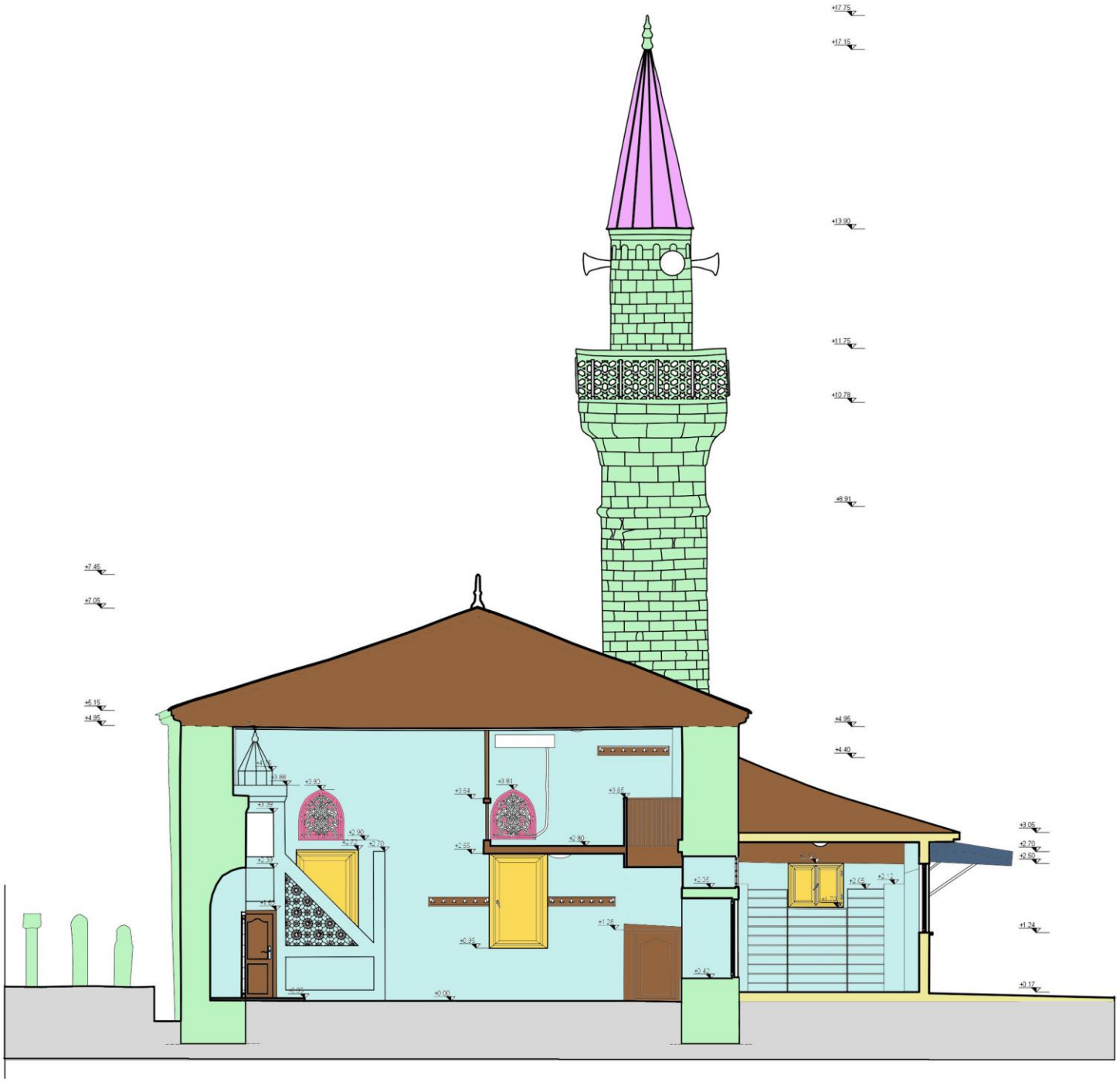
TAŞ	
AHŞAP	
KURŞUN	
PVC	
ÇİMENTO ESASLI MALZ. / BETON	
DEMİR	
BOYA	
ALÇI	
SERAMİK	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: A-A KESİTİ

PAFTA NO: 8

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
MALZEME ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

MALZEME ANALİZİ

LEJANTLAR

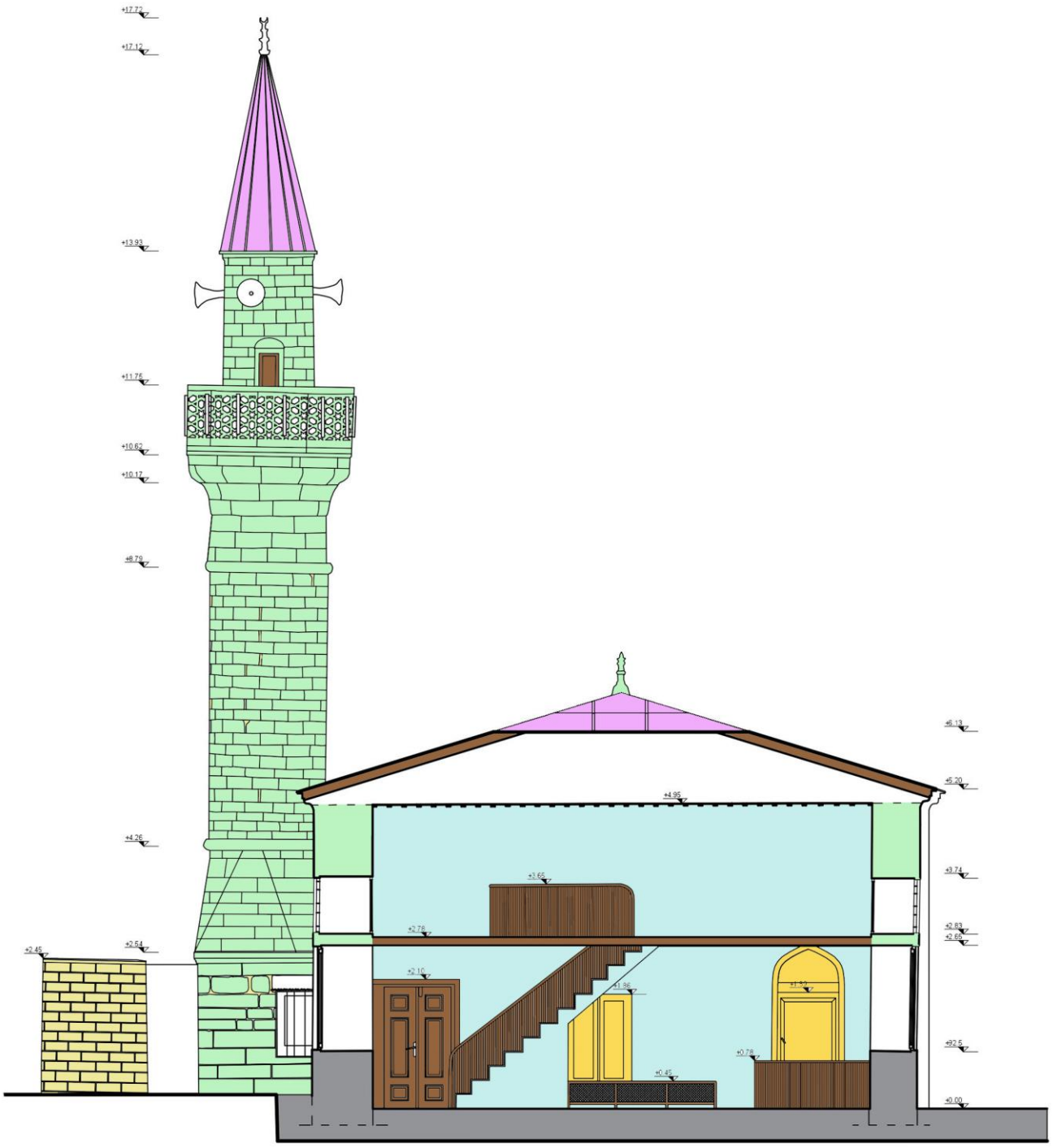
TAŞ	
AHŞAP	
KURŞUN	
MERMER	
ÇİMENTO ESASLI MALZ. / BETON	
ALÇI	
BOYA	
PVC	
SERAMİK	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: C-CKESİTİ

PAFTA NO: 9

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
MALZEME ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

MALZEME ANALİZİ

LEJANTLAR

TAŞ	
AHŞAP	
KURŞUN	
MERMER	
ÇİMENTO ESASLI MALZ. / BETON	
ALÇI	
BOYA	
PVC	
SERAMİK	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: B-B KESİTİ

PAFTA NO: 10

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜTÜ EĞİTİM ESNTİTÜSÜ - MİMARİ KORUMA VE RESTORASYON BÖLÜMÜ

EK 3 - HASAR ANALİZİ

İL	İSTANBUL
İLÇE	EYÜPSULTAN
MAHALLE	İSLAMBEY
CADDE	HZ. HALİT BULVARI
PAFTA	43
ADA	220
PARSEL	13

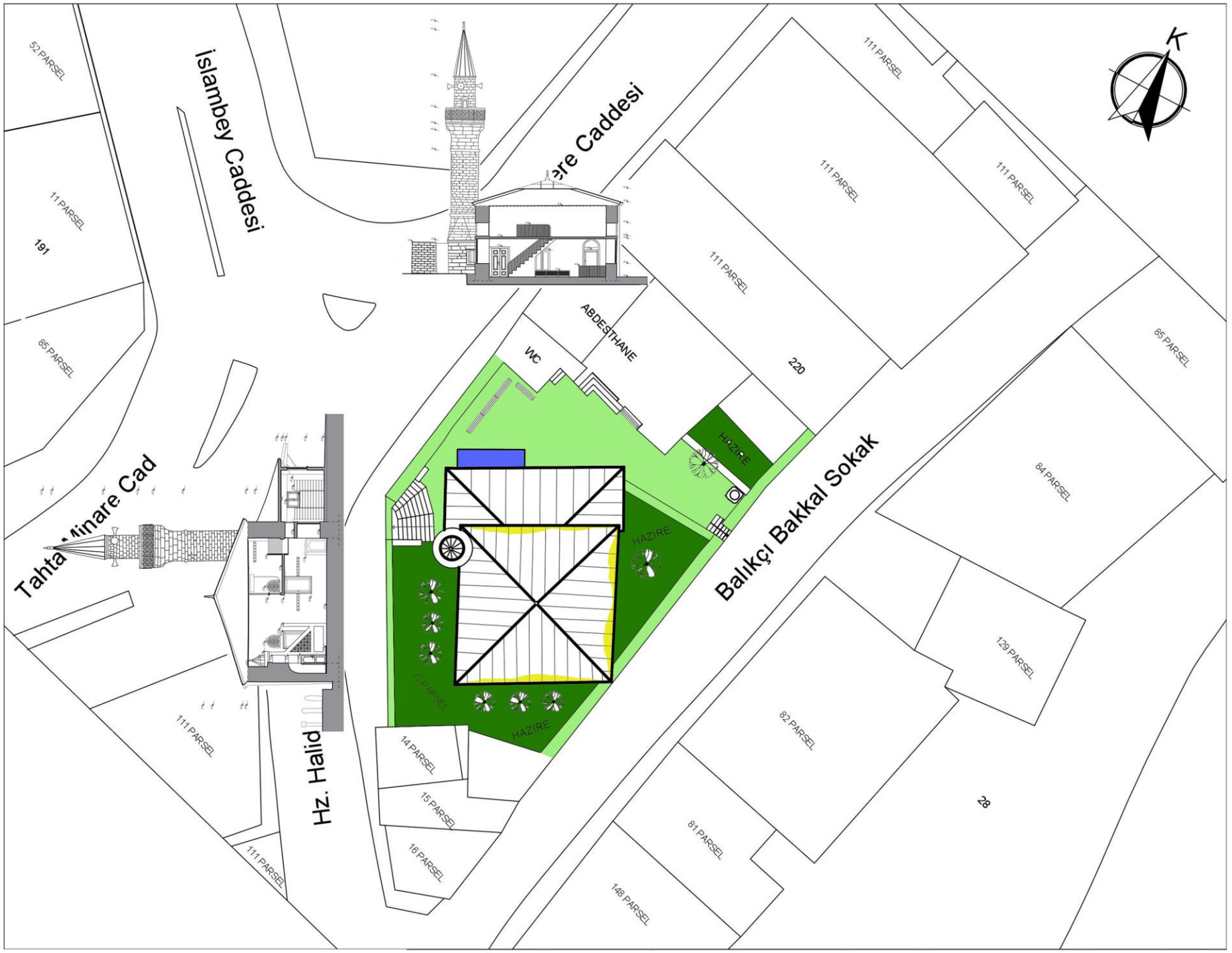
EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ RESTORASYON PROJESİ

	YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEZ DANIŞMANI	DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
ÖĞRENCİ	MURAT ILGAZ

JÜRİ ÜYELERİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
DOÇ. DR. SELCEN COŞKUN YALÇIN
DR. ÖĞR. ÜYESİ RUBA KASMO

TARİH : 20.09.2019

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
HASAR ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

KÂRGİR	

HASAR ANALİZİ

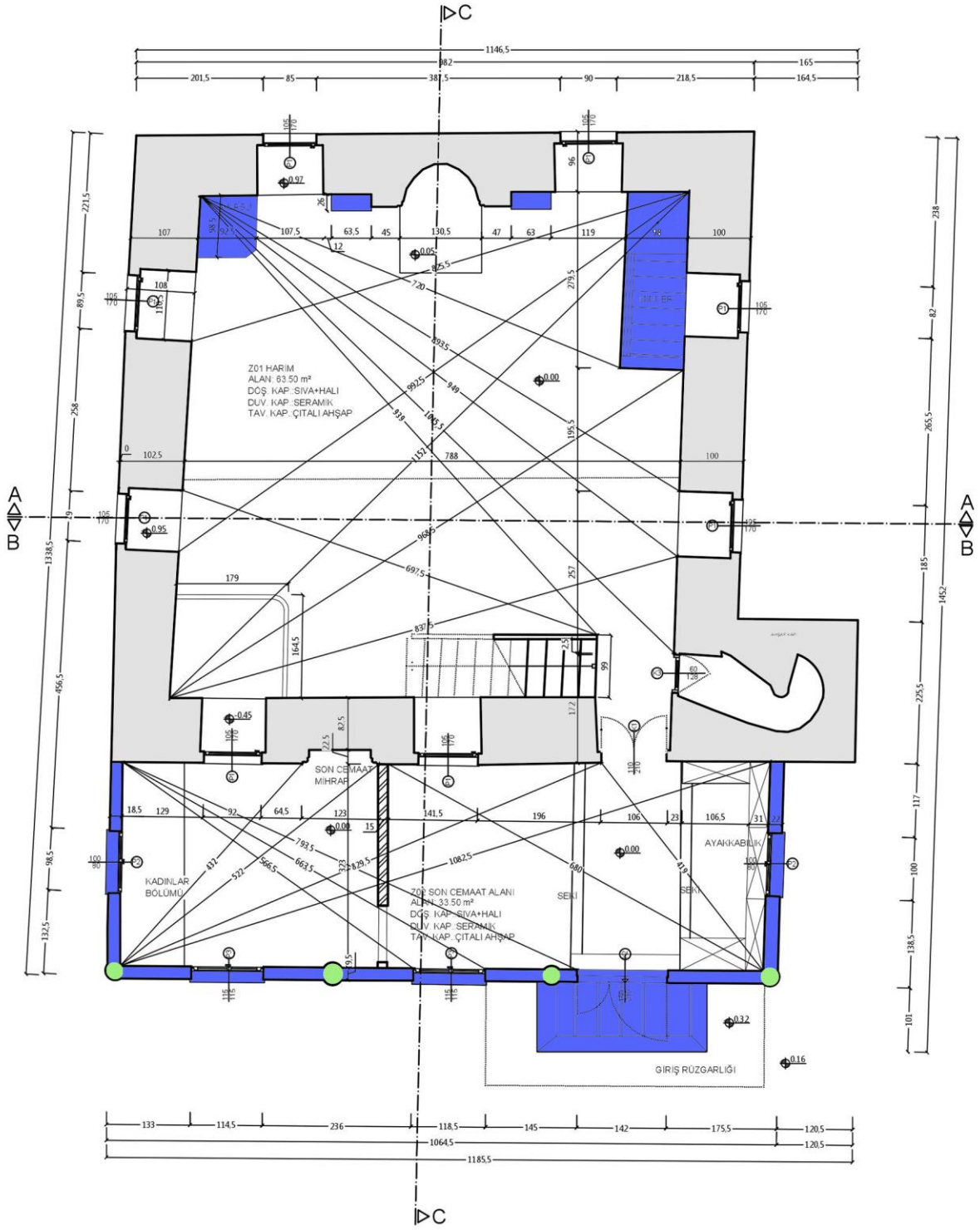
YÜZEY KAYBI	
BİTKİ OLUŞUMU	
KİRLENME	
ÇATLAK	
SIVA DÖKÜLMESİ	
HARCI BOŞ. BÖLGE	
MUHDES ELEMANLAR	
NİTELİKSİZ ONARIM	
MALZEME BOZULMASI	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI : VAZİYET PLANI

PAFTA NO : 1

ÖLÇEK : 1/100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
HASAR ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

KÂRGİR	

HASAR ANALİZİ

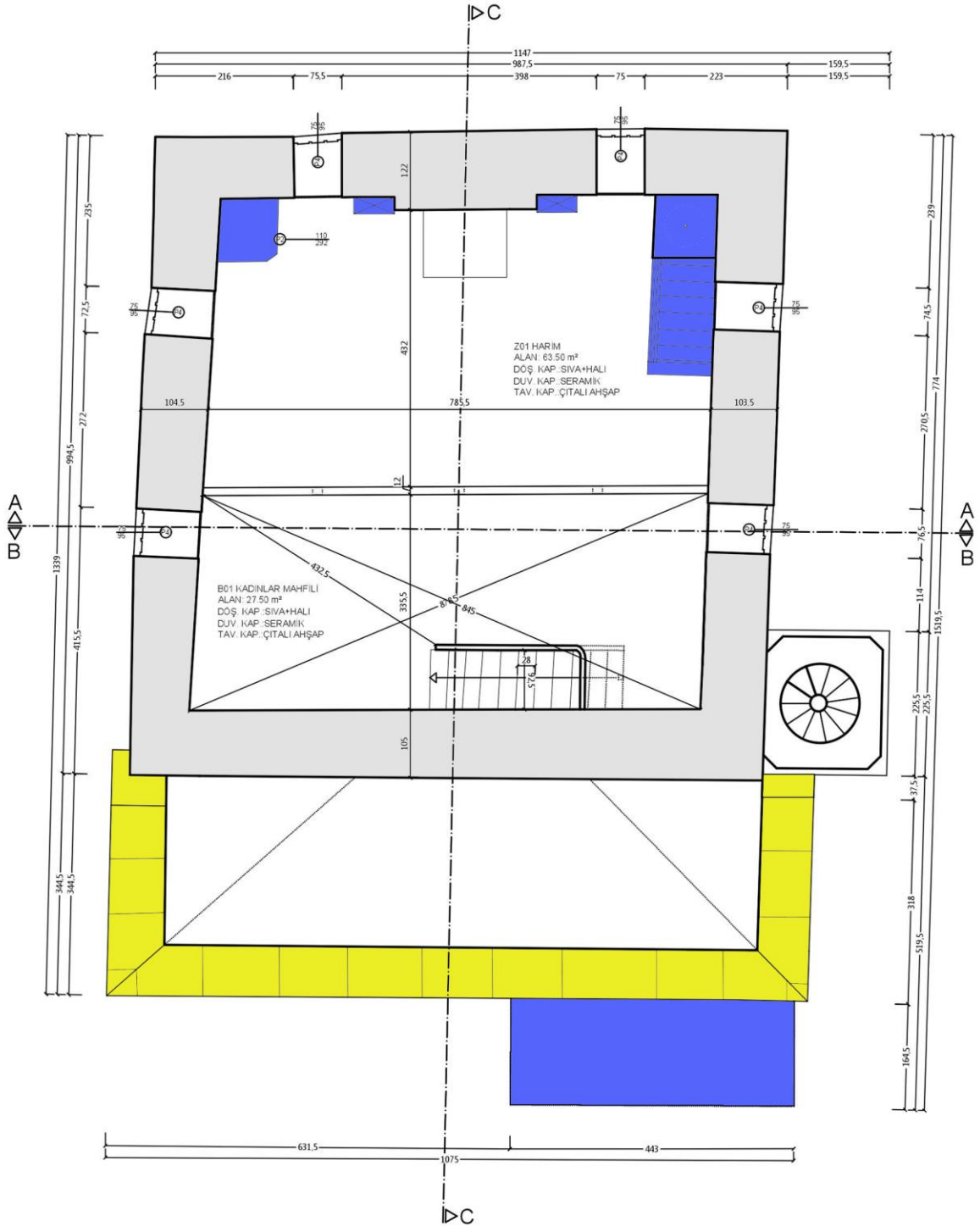
YÜZEY KAYBI	
BİTKİ OLUŞUMU	
KİRLENME	
ÇATLAK	
SIVA DÖKÜLMESİ	
HARCI BOŞ. BÖLGE	
MUHDES ELEMANLAR	
NİTELİKSİZ ONARIM	
DÜŞEYDEN SAPMA	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: ZEMİN KAT PLANI

PAFTA NO: 2

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
HASAR ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

KÂRGİR	

HASAR ANALİZİ

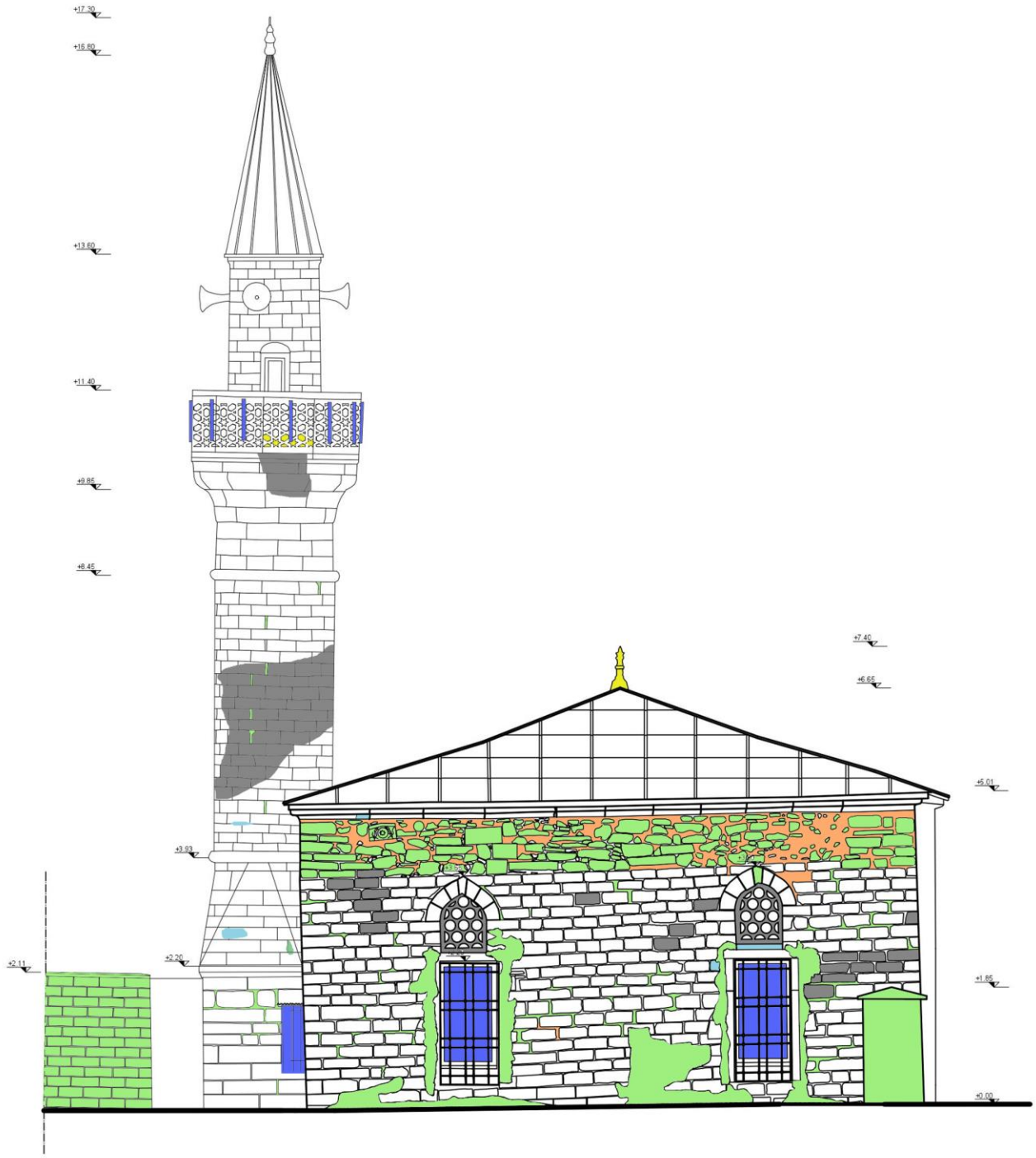
YÜZEY KAYBI	
BİTKİ OLUŞUMU	
KİRLENME	
ÇATLAK	
SIVA DÖKÜLMESİ	
HARCI BOŞ. BÖLGE	
MUHDES ELEMANLAR	
NİTELİKSİZ ONARIM	
MALZEME BOZULMASI	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: HARİM KAT PLANI

PAFTA NO: 3

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
HASAR ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

KÂRGİR	

HASAR ANALİZİ

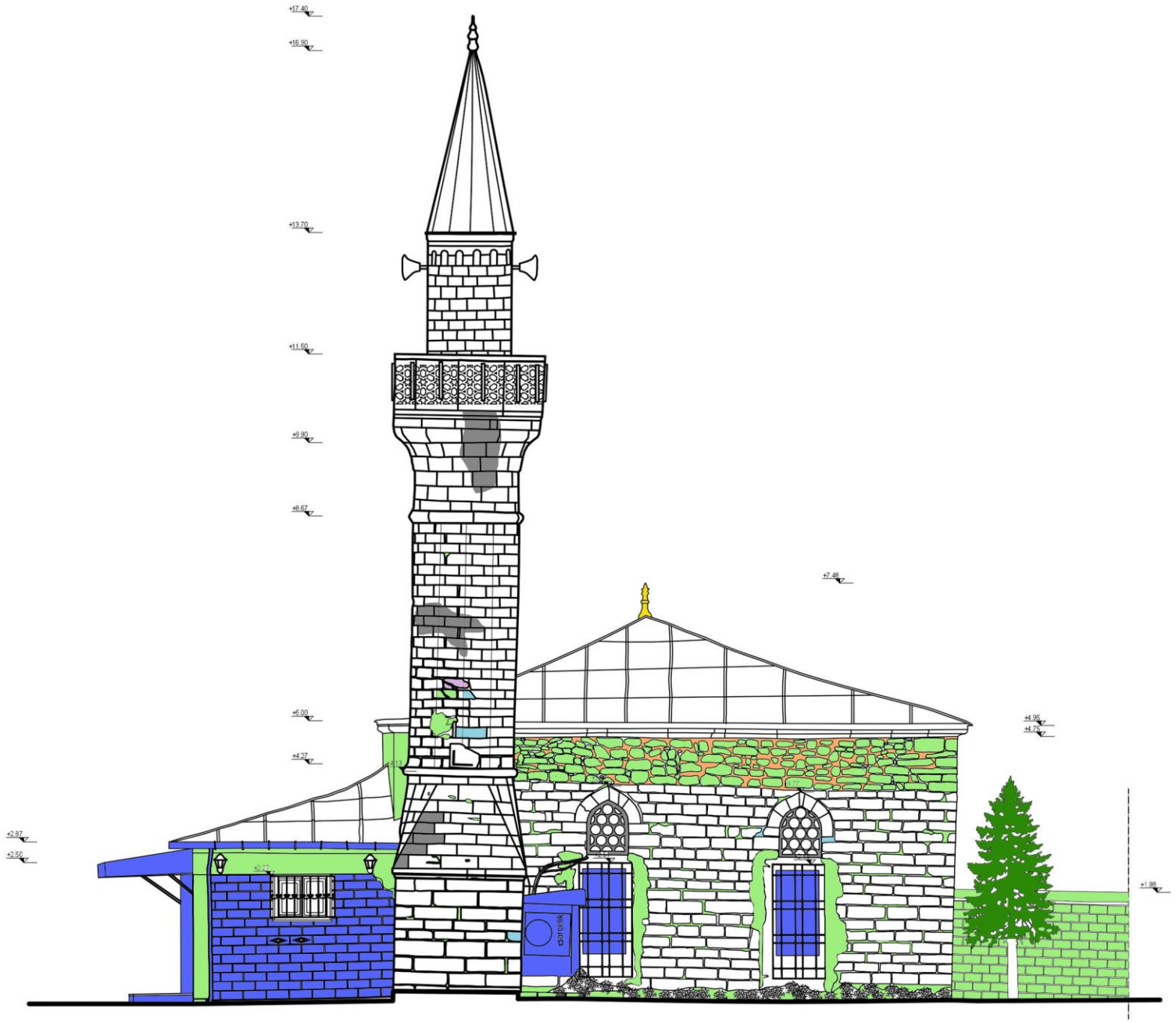
YÜZEY KAYBI	
BİTKİ OLUŞUMU	
KİRLENME	
ÇATLAK	
SIVA DÖKÜLMESİ	
HARCI BOŞ. BÖLGE	
MUHDES ELEMANLAR	
NİTELİKSİZ ONARIM	
MALZEME BOZULMASI	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: GÜNEYDOĞU CEPHESİ

PAFTA NO: 4

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
HASAR ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

KÂRGİR	

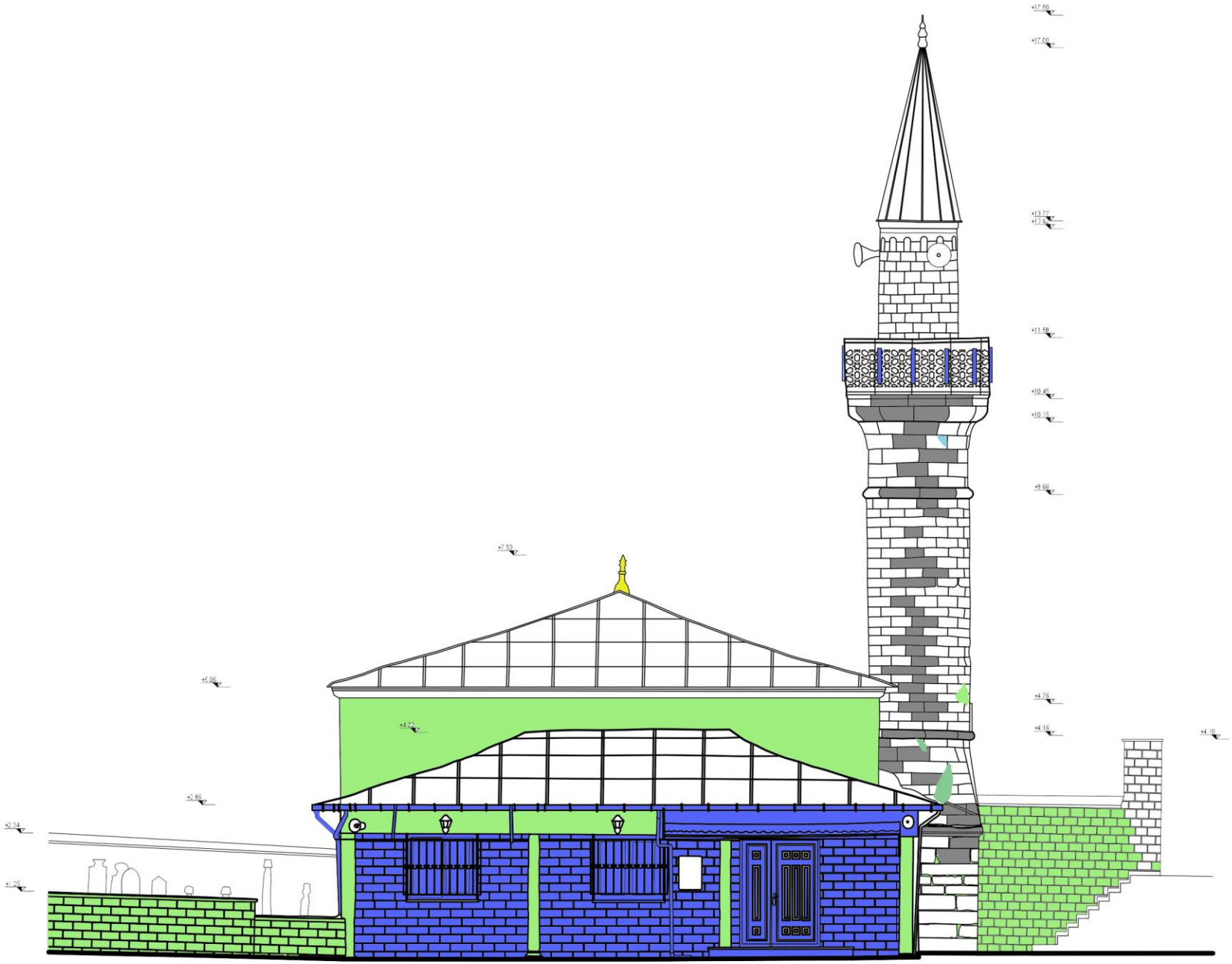
HASAR ANALİZİ

YÜZEY KAYBI	
BİTKİ OLUŞUMU	
KİRLENME	
ÇATLAK	
SIVA DÖKÜLMESİ	
HARCI BOŞ. BÖLGE	
MUHDES ELEMANLAR	
NİTELİKSİZ ONARIM	
MALZEMEBOZULMASI	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: GÜNEYBATI CEPHESİ
PAFTA NO: 5

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET
VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM
ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
HASAR ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

KÂRGİR	

HASAR ANALİZİ

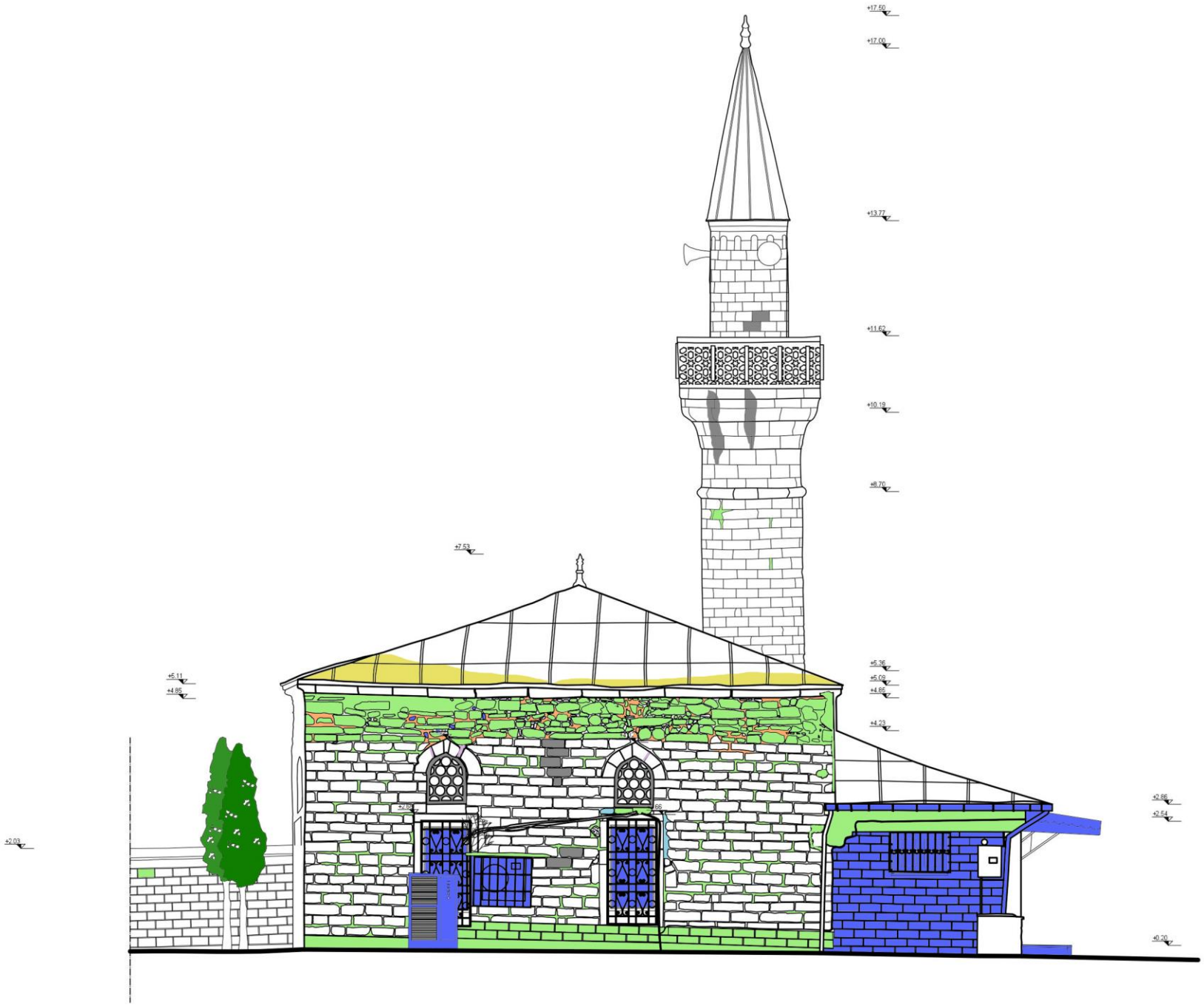
YÜZEY KAYBI	
BİTKİ OLUŞUMU	
KİRLENME	
ÇATLAK	
SIVA DÖKÜLMESİ	
HARCI BOŞ. BÖLGE	
MUHDES ELEMANLAR	
NİTELİKSİZ ONARIM	
MALZEME BOZULMASI	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: KUZEYBATI CEPHESİ

PAFTA NO: 6

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
HASAR ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

KÂRGİR	

HASAR ANALİZİ

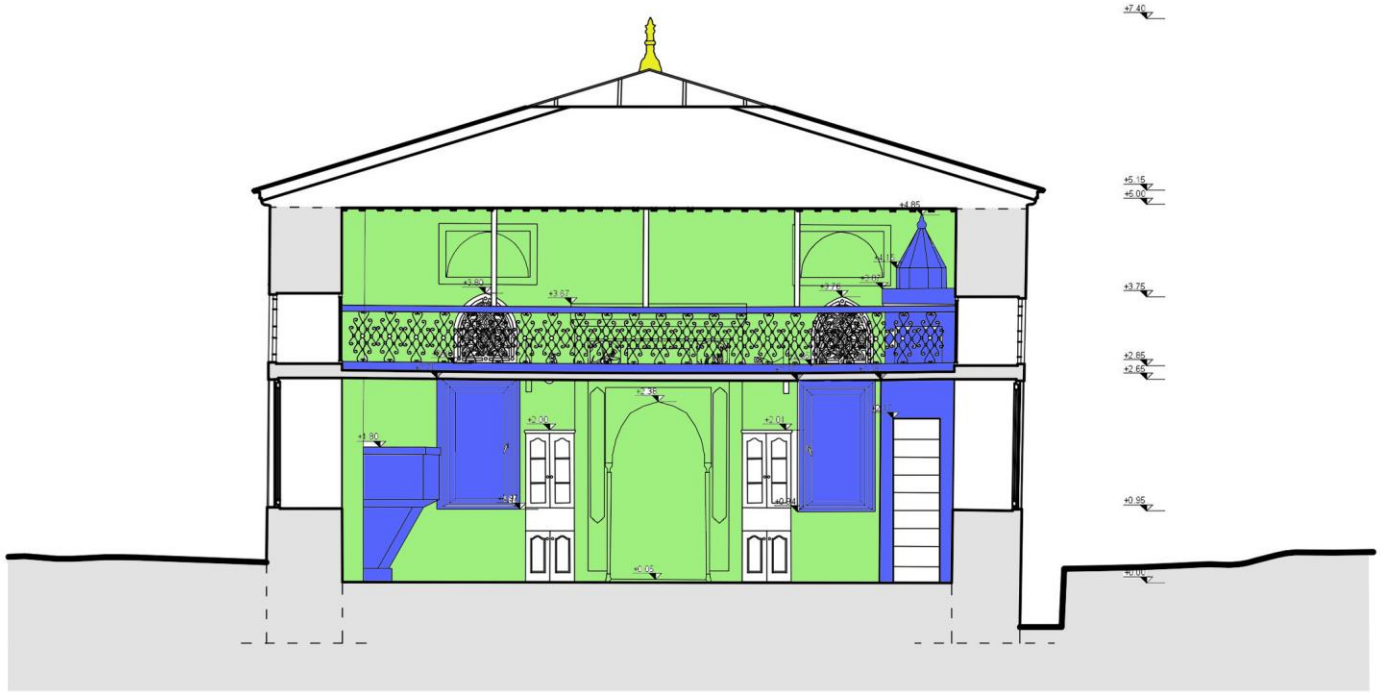
YÜZEY KAYBI	
BİTKİ OLUŞUMU	
KİRLENME	
ÇATLAK	
MALZEME BOZULMASI	
HARCI BOŞ. BÖLGE	
MUHDES ELEMANLAR	
NİTELİKSİZ ONARIM	
DÜŞEYDEN SAPMA	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: KUZEYDOĞU CEPHESİ

PAFTA NO: 7

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
HASAR ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

KÂRGİR	

HASAR ANALİZİ

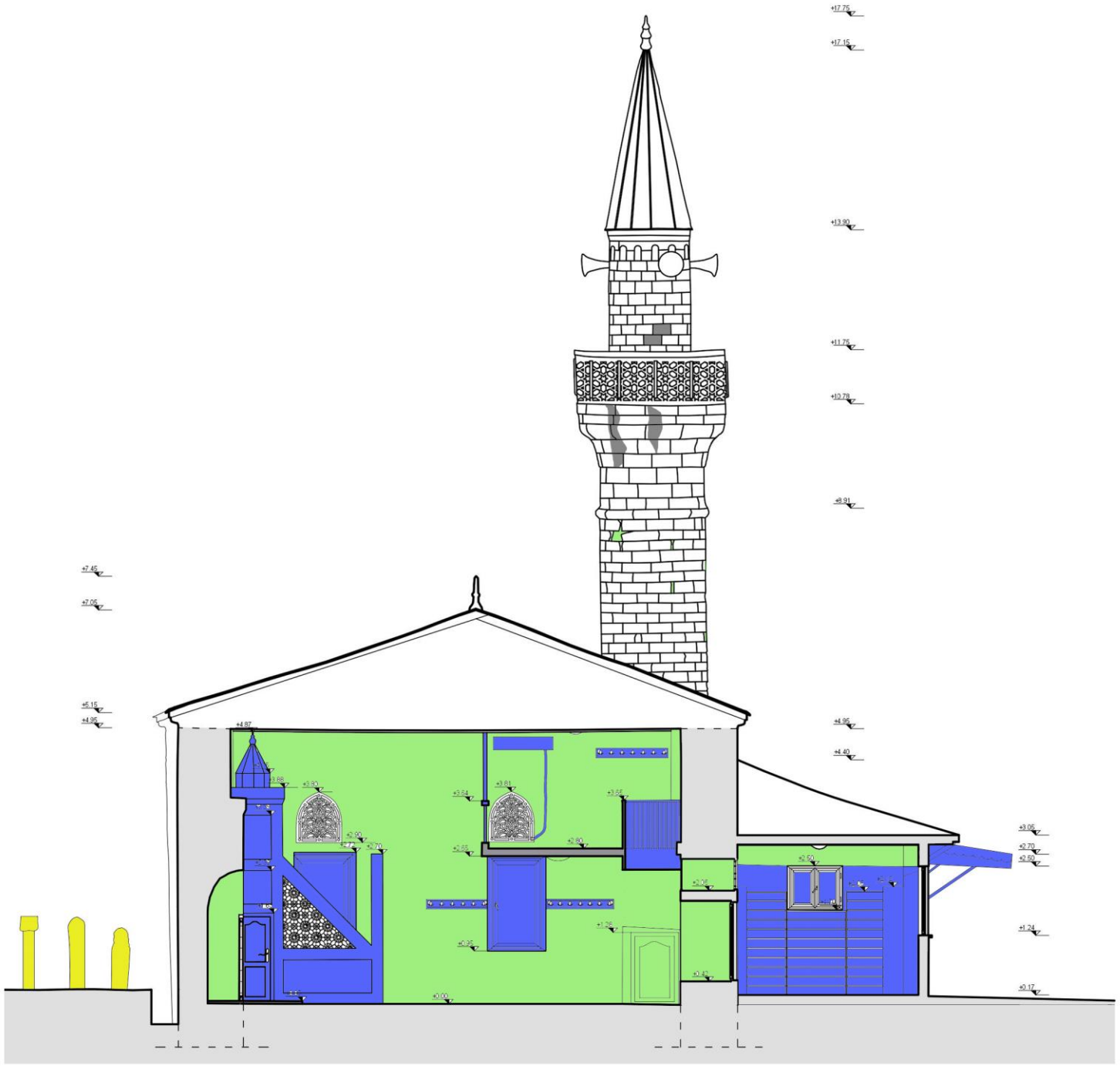
YÜZEY KAYBI	
BİTKİ OLUŞUMU	
KİRLENME	
ÇATLAK	
SIVA DÖKÜLMESİ	
HARCI BOŞ. BÖLGE	
MUHDES ELEMANLAR	
NİTELİKSİZ ONARIM	
MALZEME BOZULMASI	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: A-A KESİTİ

PAFTA NO: 8

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
HASAR ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

KÂRGİR	

HASAR ANALİZİ

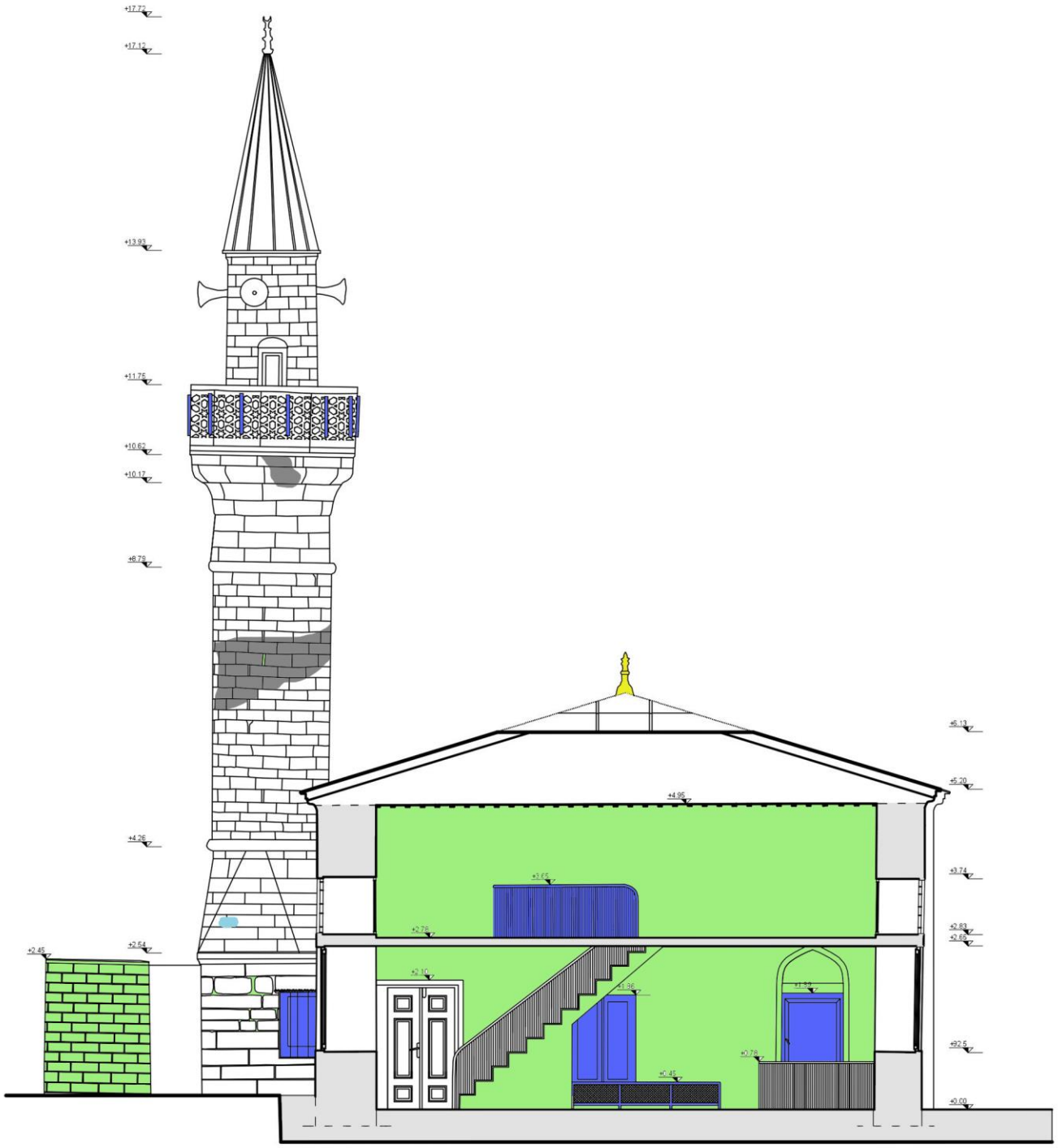
YÜZEY KAYBI	
BİTKİ OLUŞUMU	
KİRLENME	
ÇATLAK	
SIVA DÖKÜLMESİ	
HARCI BOŞ. BÖLGE	
MUHDES ELEMANLAR	
NİTELİKSİZ ONARIM	
MALZEME BOZULMASI	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: C- C KESİTİ

PAFTA NO: 9

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ
HASAR ANALİZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

KÂRGİR	

HASAR ANALİZİ

YÜZEY KAYBI	
BİTKİ OLUŞUMU	
KİRLENME	
ÇATLAK	
SIVA DÖKÜLMESİ	
HARCI BOŞ. BÖLGE	
MUHDES ELEMANLAR	
NİTELİKSİZ ONARIM	
MALZEME BOZULMASI	

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: B-B KESİTİ

PAFTA NO: 10

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜTÜ EĞİTİM ESNTİTÜSÜ - MİMARİ KORUMA VE RESTORASYON BÖLÜMÜ

EK 4 - RESTİTÜSYON

İL	İSTANBUL
İLÇE	EYÜPSULTAN
MAHALLE	İSLAMBEY
CADDE	HZ. HALİT BULVARI
PAFTA	43
ADA	220
PARSEL	13

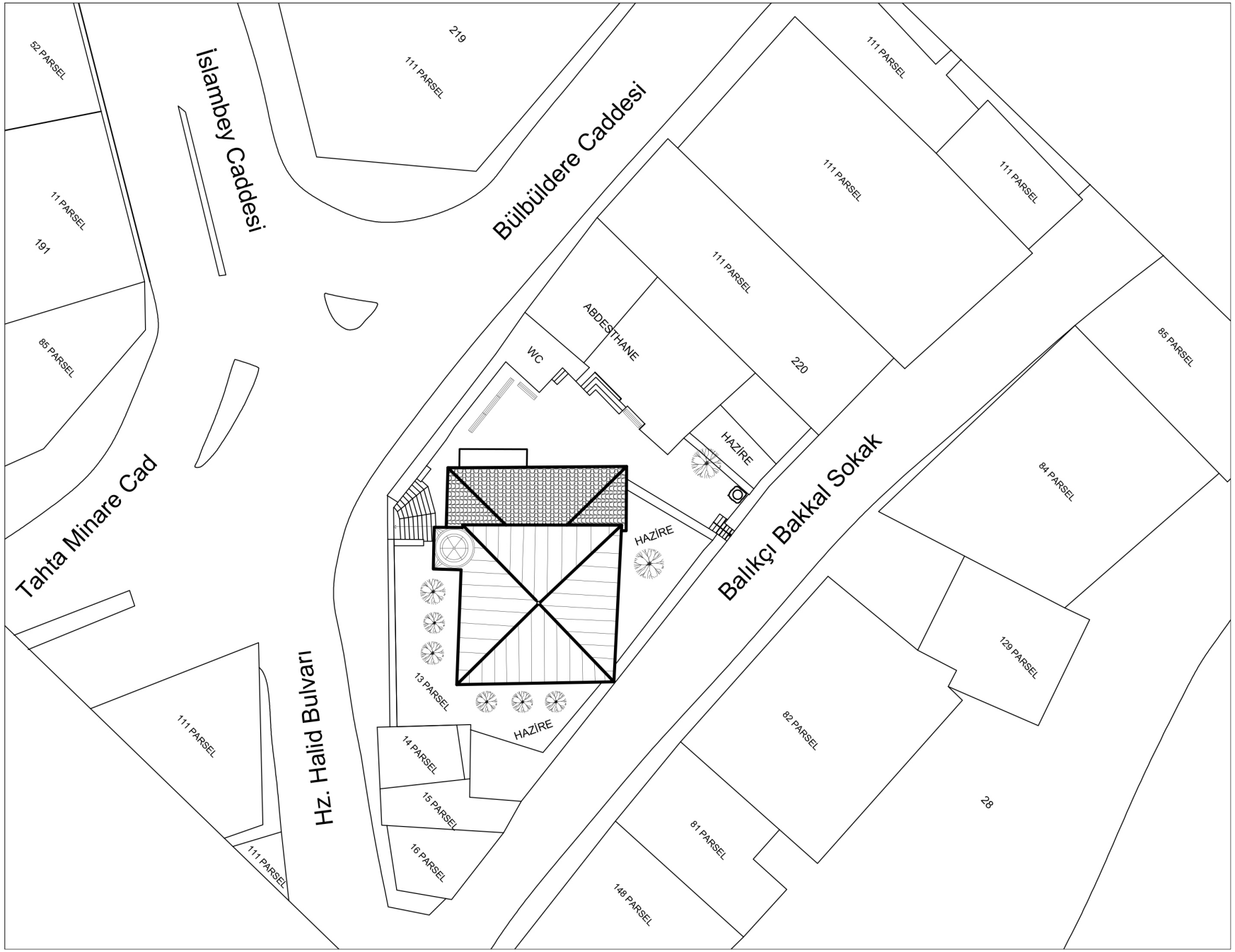
EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ RESTORASYON PROJESİ

	YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEZ DANIŞMANI	DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
ÖĞRENCİ	MURAT ILGAZ

JÜRİ ÜYELERİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
DOÇ. DR. SELCEN COŞKUN YALÇIN
DR. ÖĞR. ÜYESİ RUBA KASMO

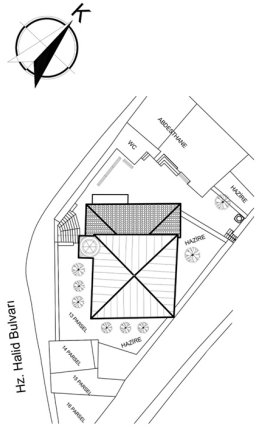
TARİH : 20.09.2019

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

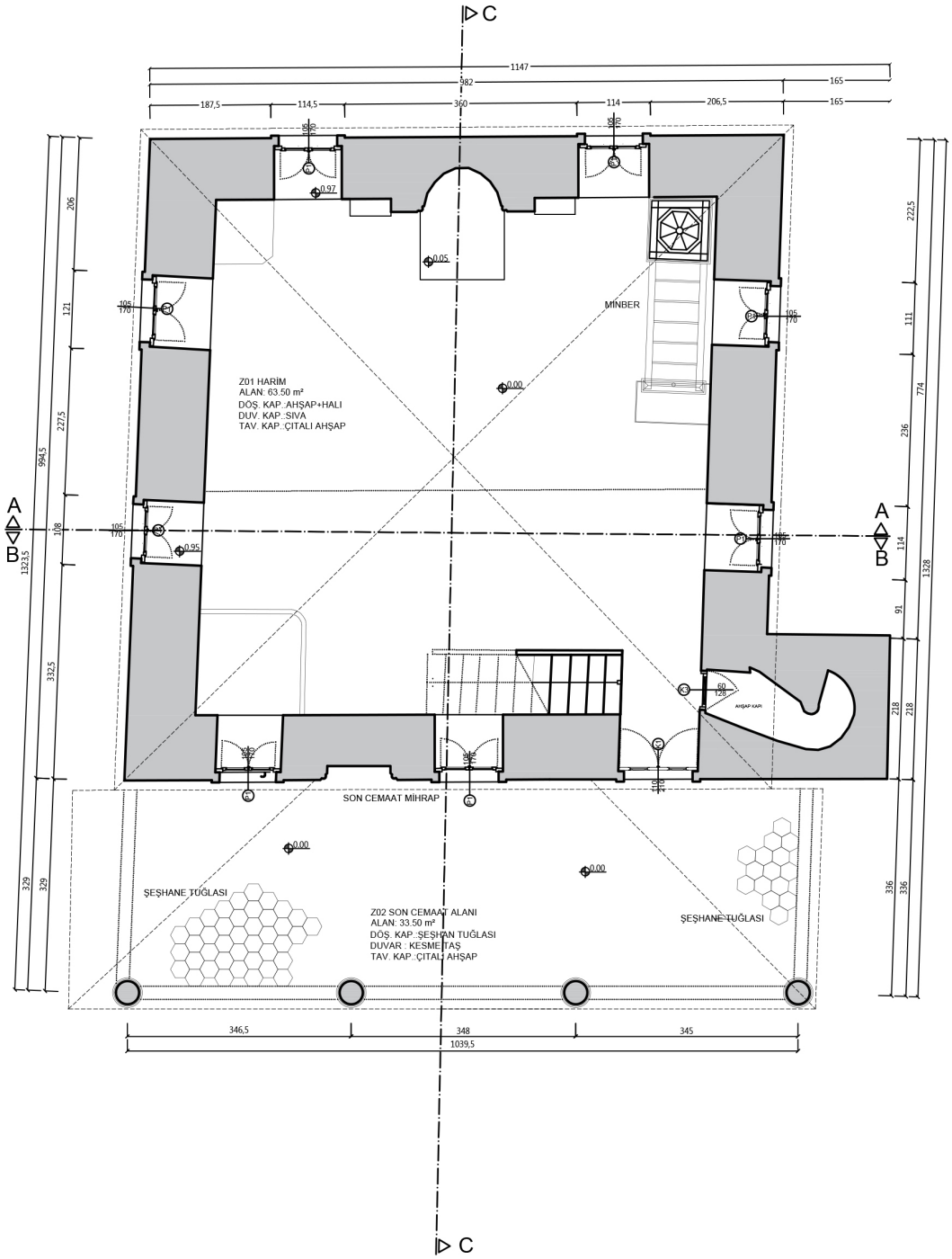
DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: VAZİYET PLANI

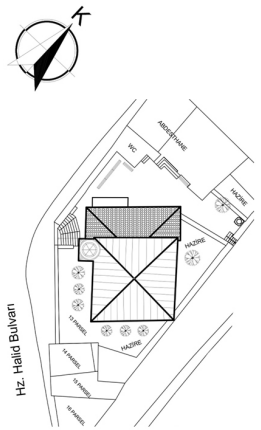
PAFTA NO: 1

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

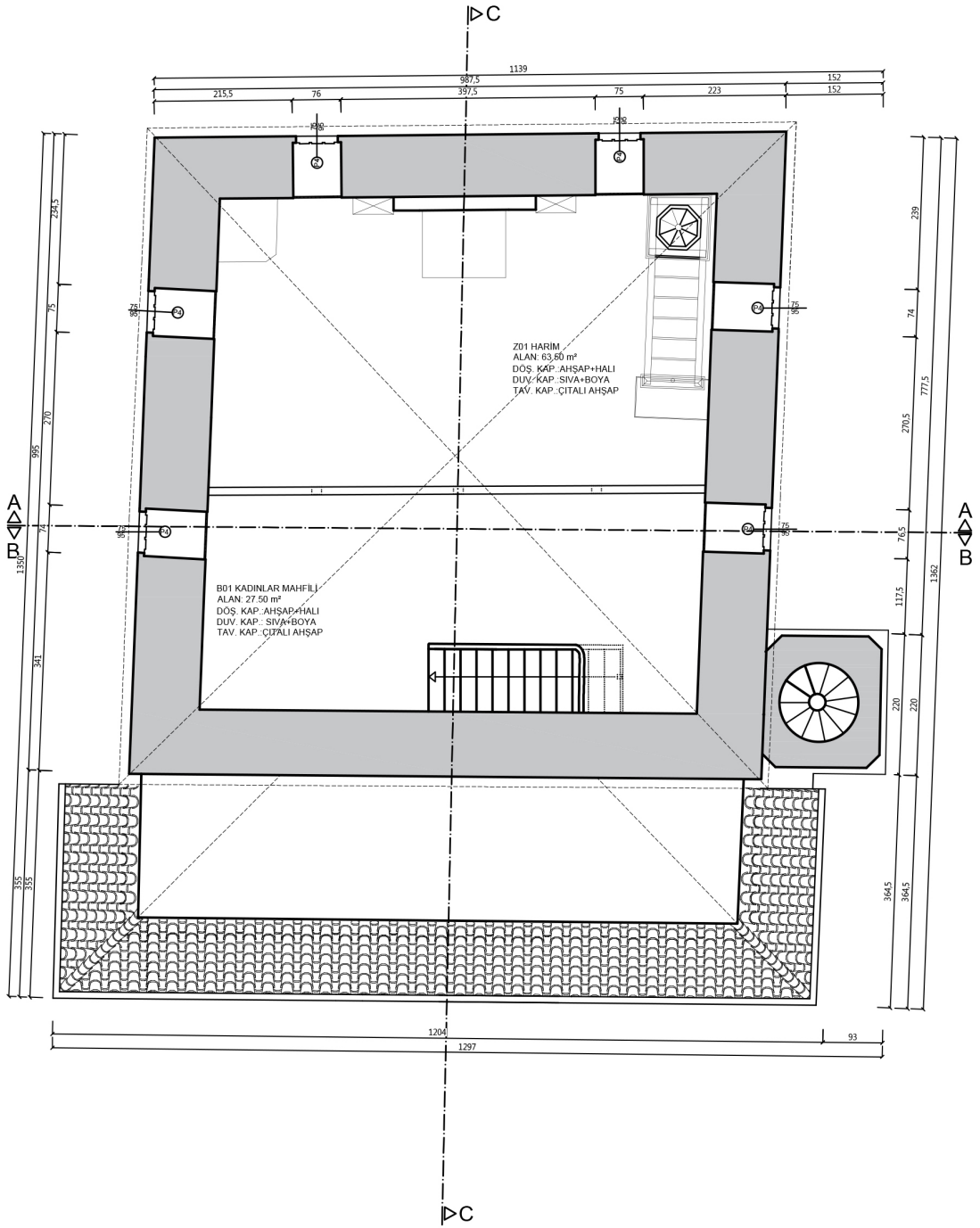

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: ZEMİN KAT PLANI

PAFTA NO: 2

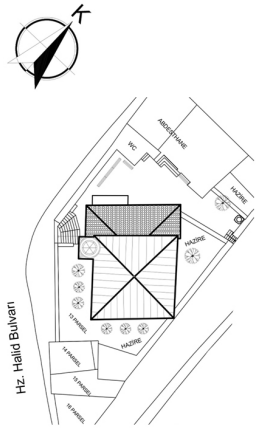
ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

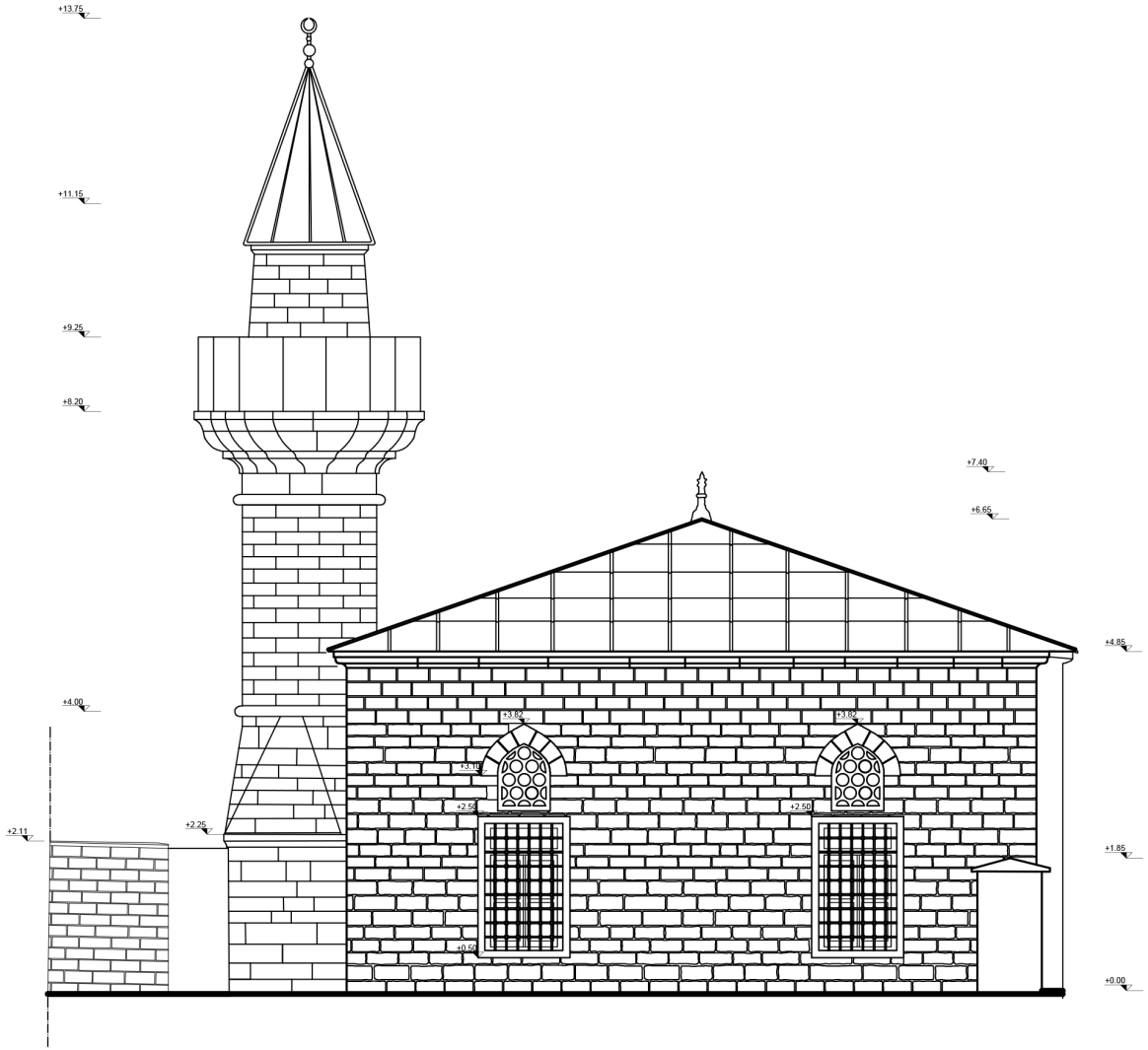

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: HARİM KAT PLANI

PAFTA NO: 3

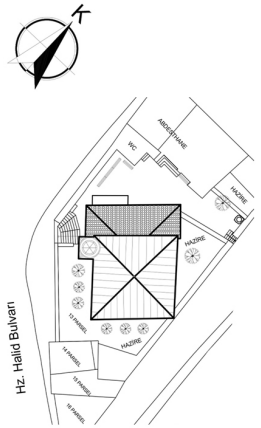
ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

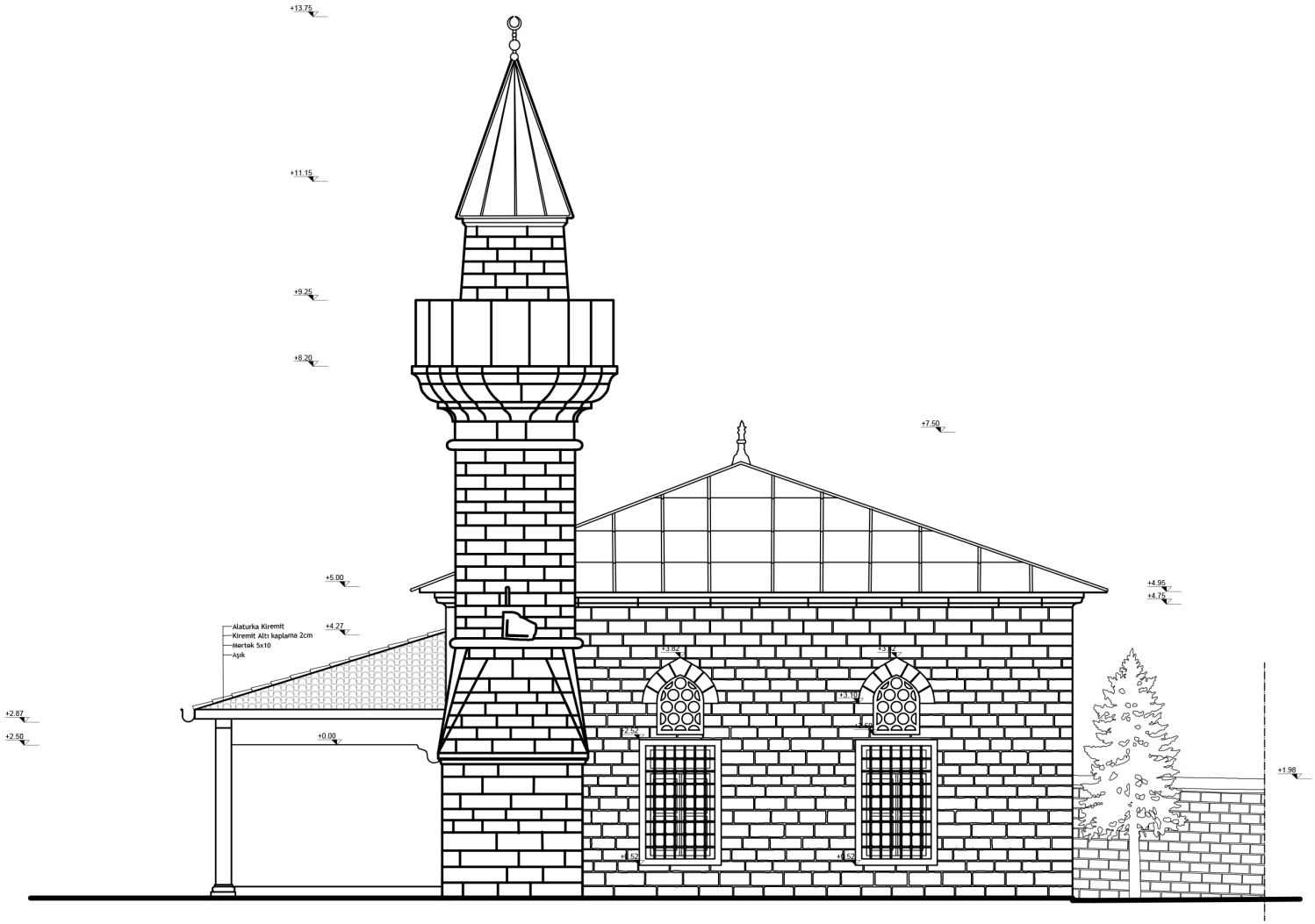

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: GÜNEYDOĞU CEPHESİ

PAFTA NO: 4

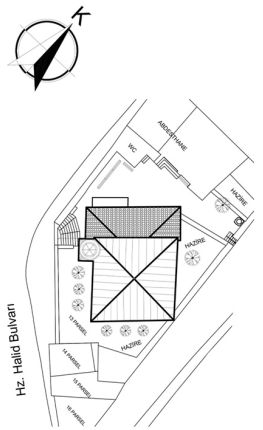
ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

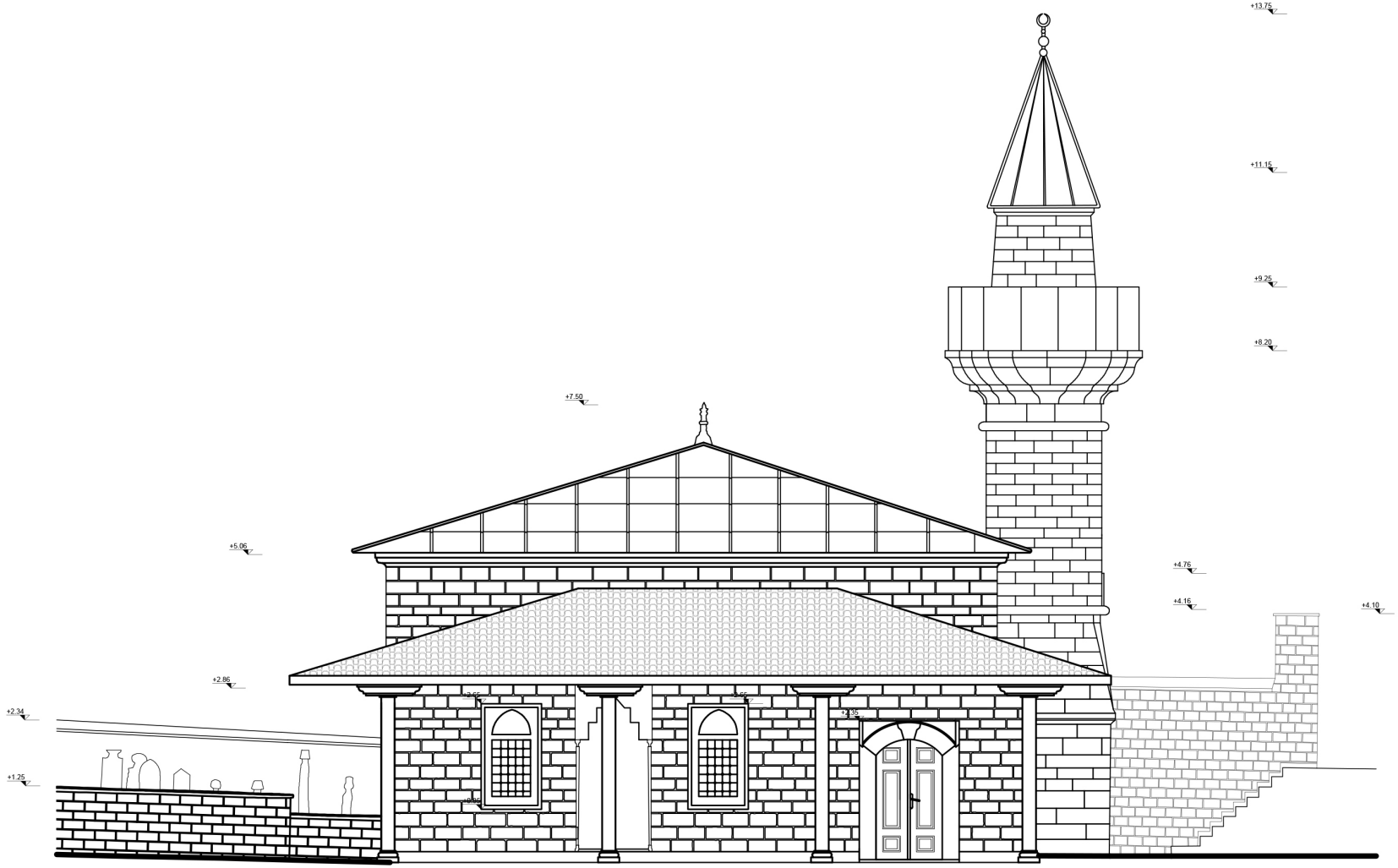

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: GÜNEYBATI CEPHESİ

PAFTA NO: 5

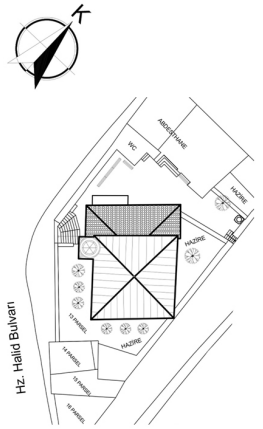
ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

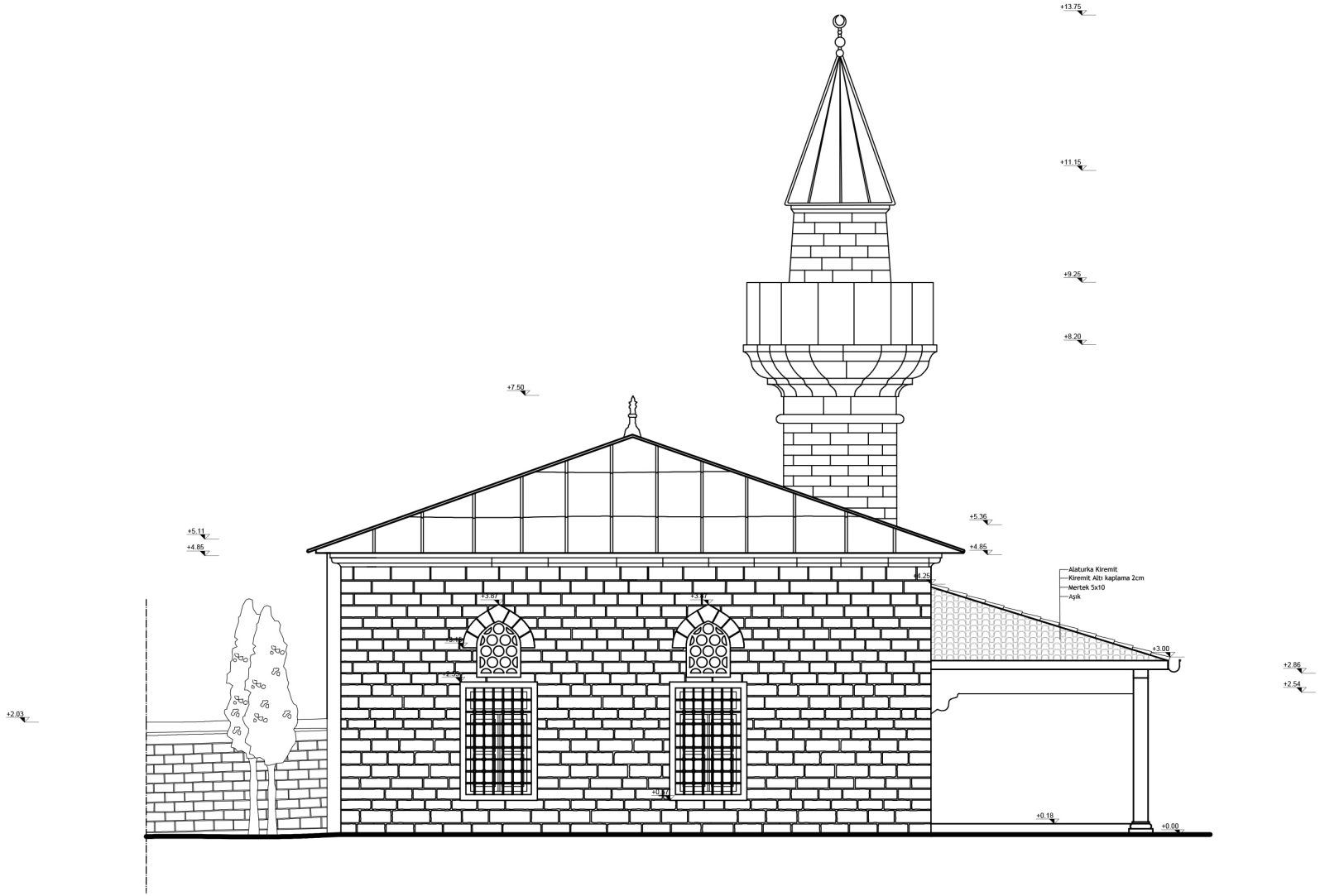

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: KUZEYBATI CEPHESİ

PAFTA NO: 6

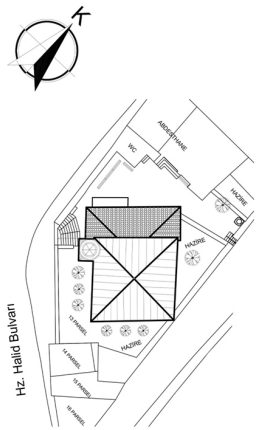
ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

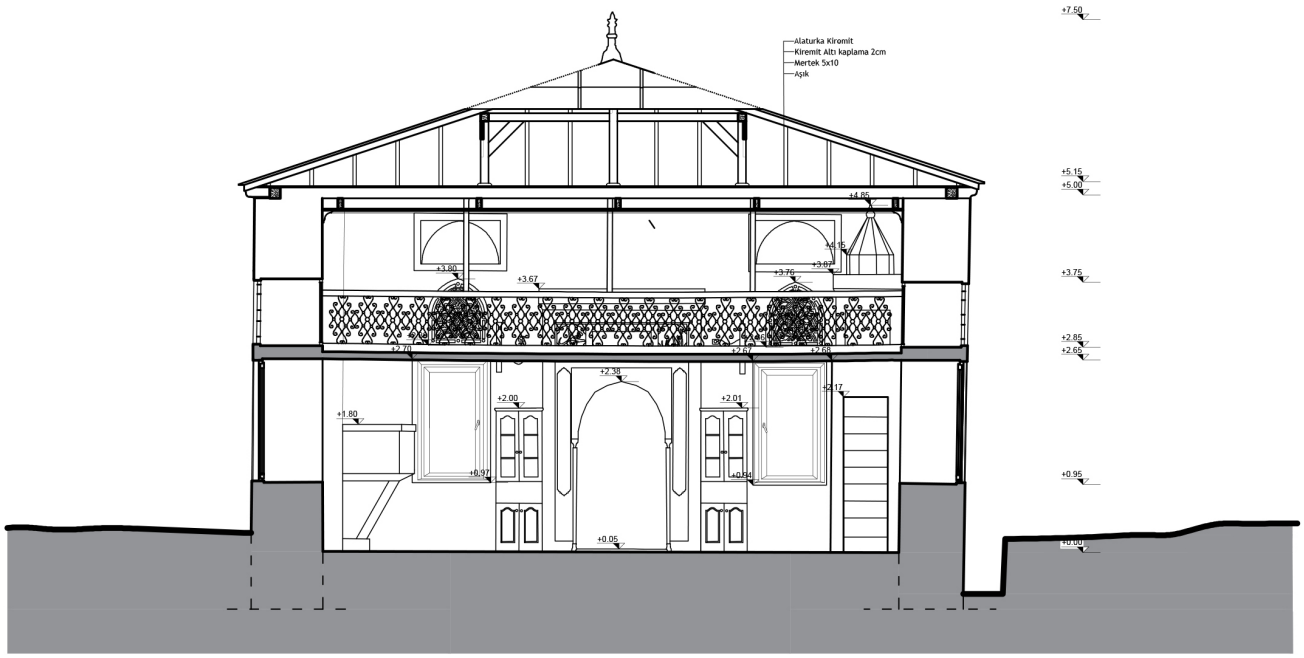

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: KUZEYDOĞU CEPHESİ

PAFTA NO: 7

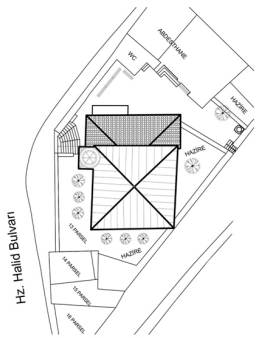
ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

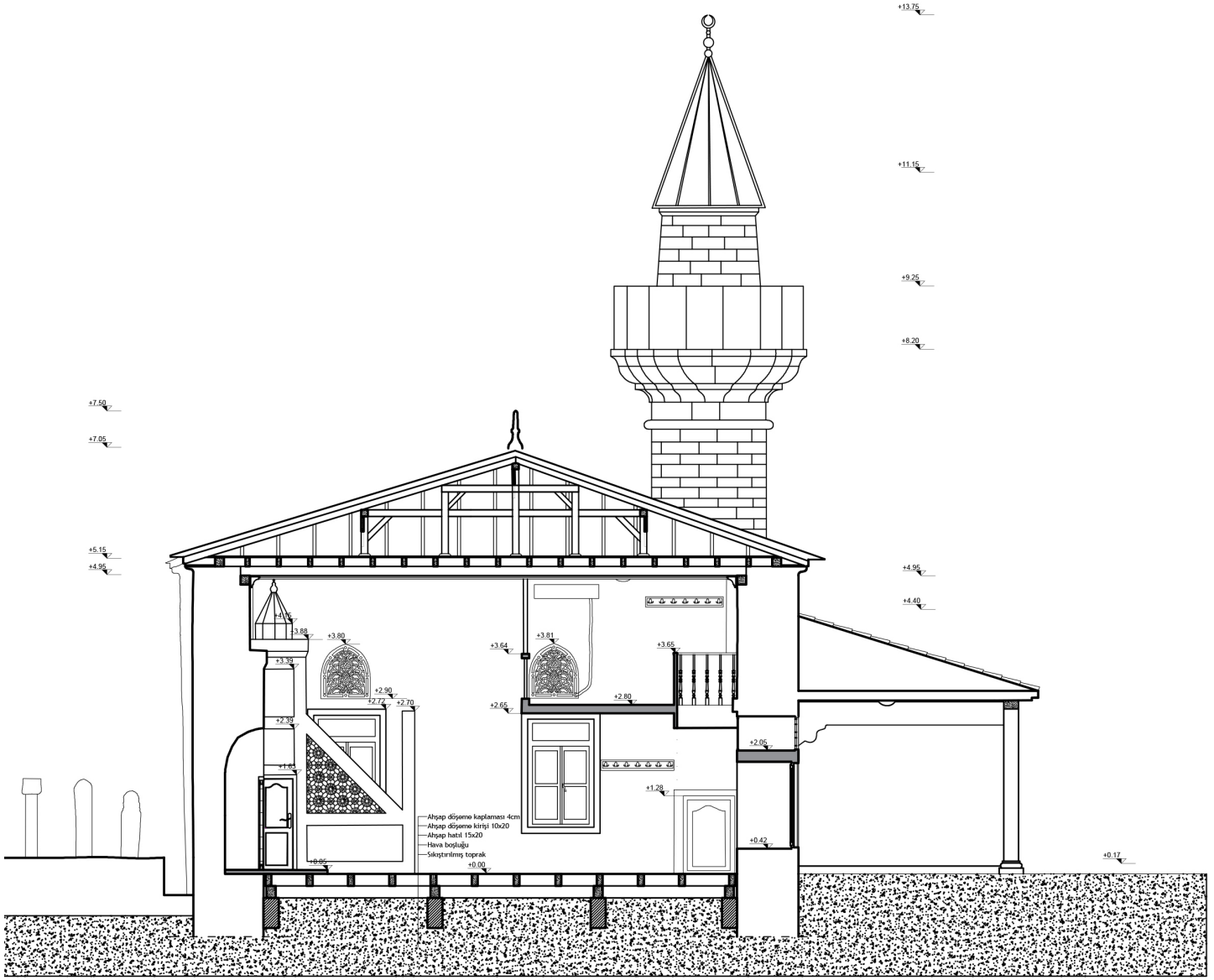

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: A - A KESİTİ

PAFTA NO: 8

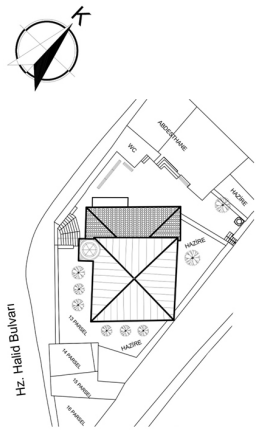
ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

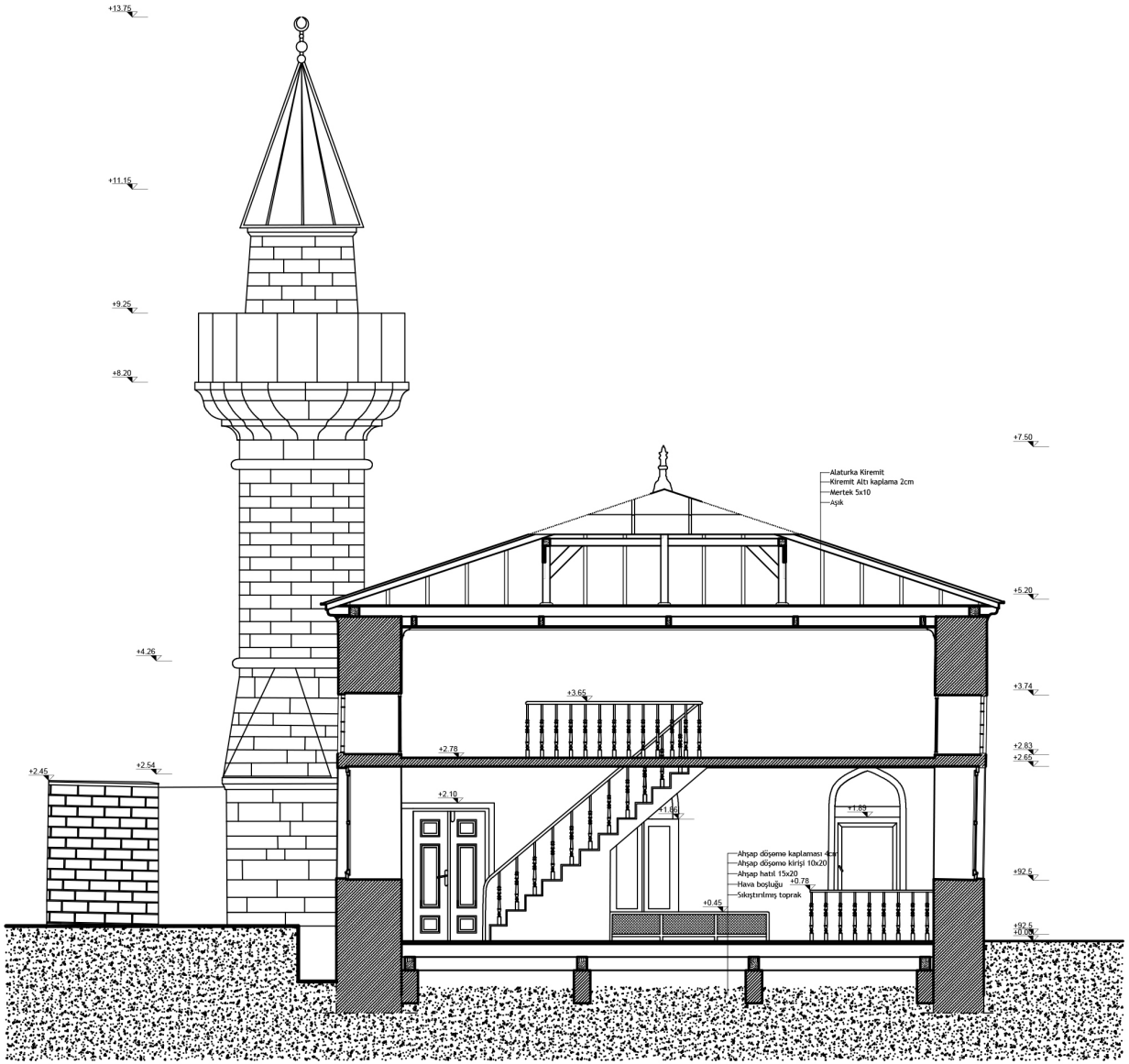

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: C - C KESİTİ

PAFTA NO: 9

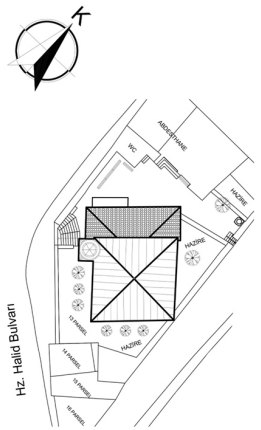
ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: B - B KESİTİ

PAFTA NO: 10

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜTÜ EĞİTİM ESNTİTÜSÜ - MİMARİ KORUMA VE RESTORASYON BÖLÜMÜ

EK 5 - RESTORASYON

İL	İSTANBUL
İLÇE	EYÜPSULTAN
MAHALLE	İSLAMBEY
CADDE	HZ. HALİT BULVARI
PAFTA	43
ADA	220
PARSEL	13

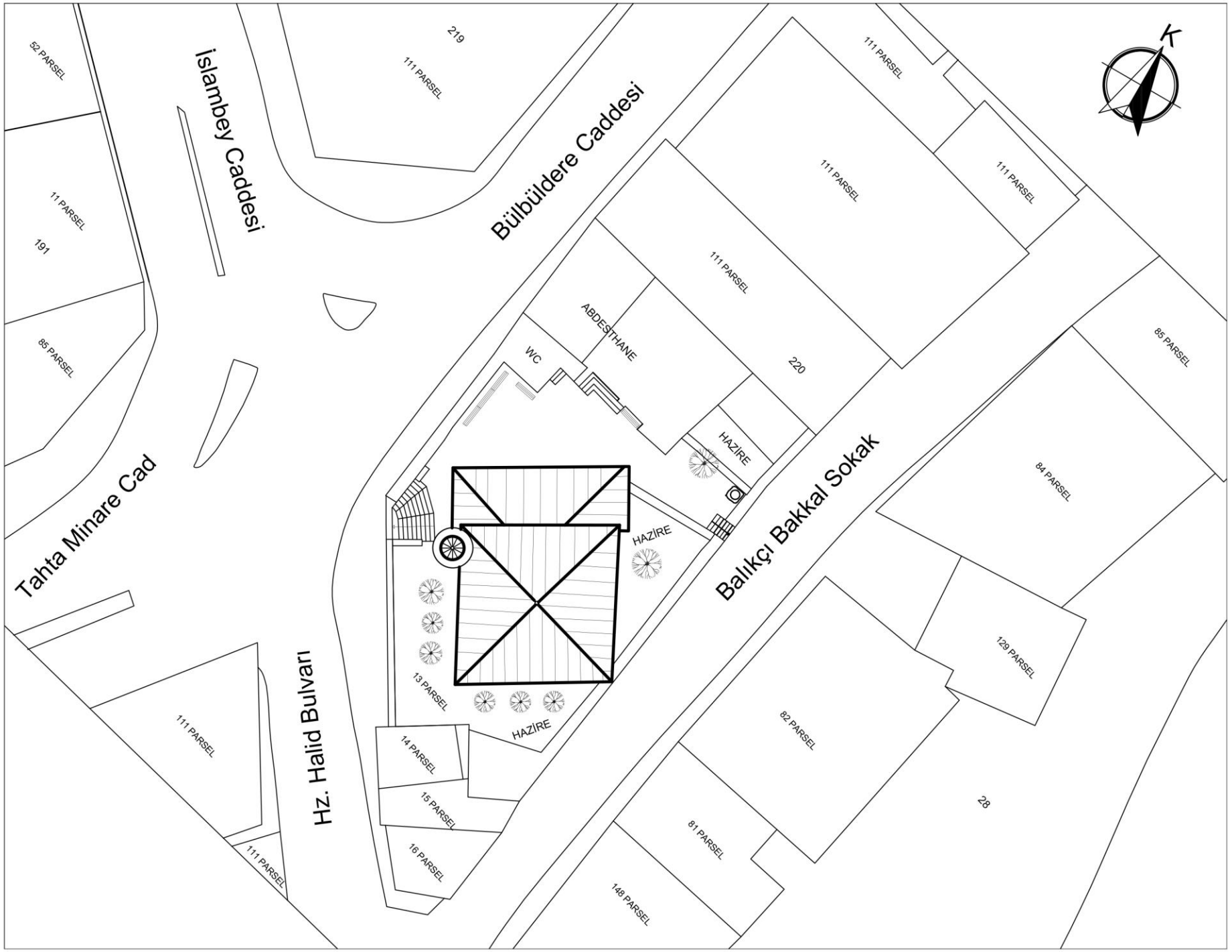
EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ RESTORASYON PROJESİ

	YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEZ DANIŞMANI	DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
ÖĞRENCİ	MURAT ILGAZ

JÜRİ ÜYELERİ

DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
DOÇ. DR. SELCEN COŞKUN YALÇIN
DR. ÖĞR. ÜYESİ RUBA KASMO

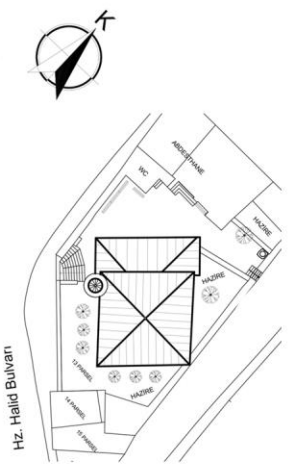
TARİH : 20.09.2019

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

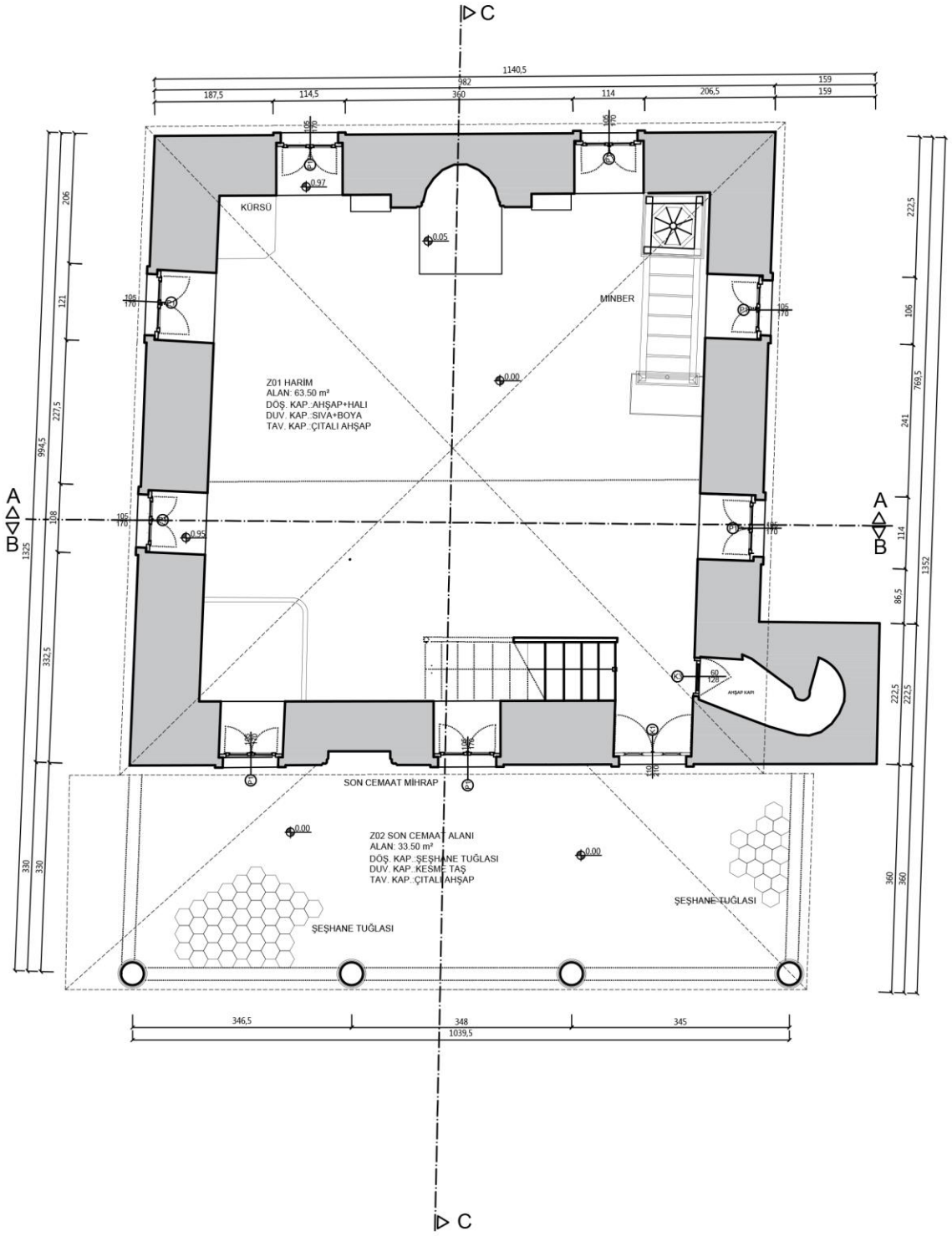
DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: VAZİYET PLANI

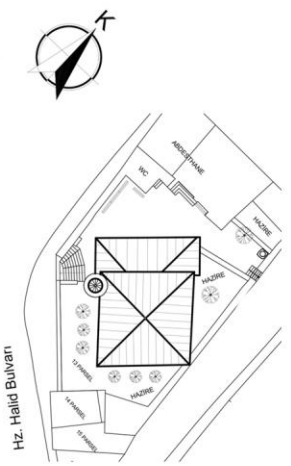
PAFTA NO: 1

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

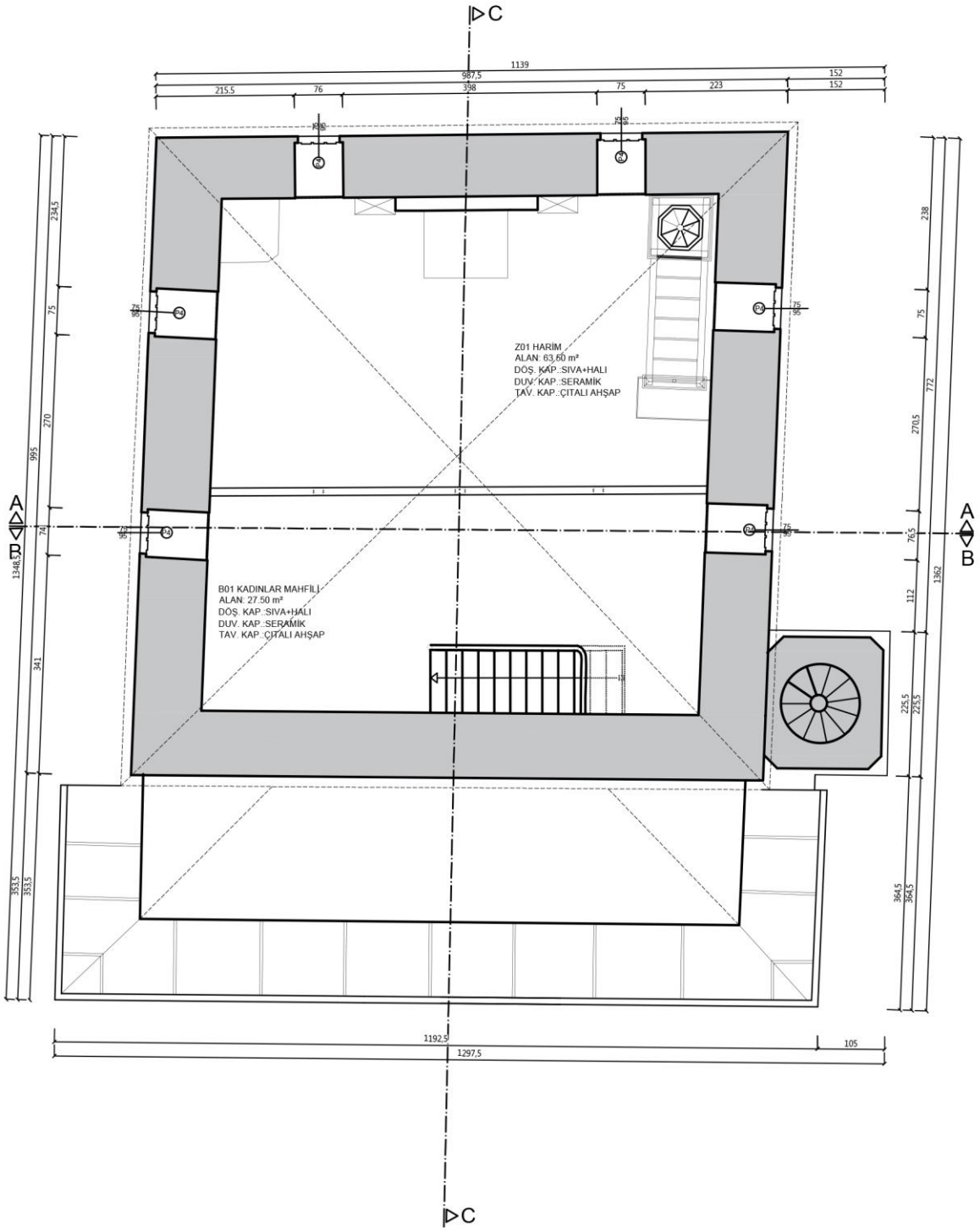

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: ZEMİN KAT PLANI

PAFTA NO: 2

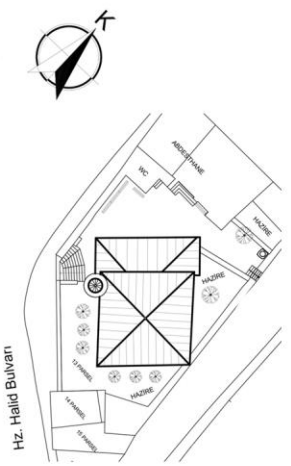
ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

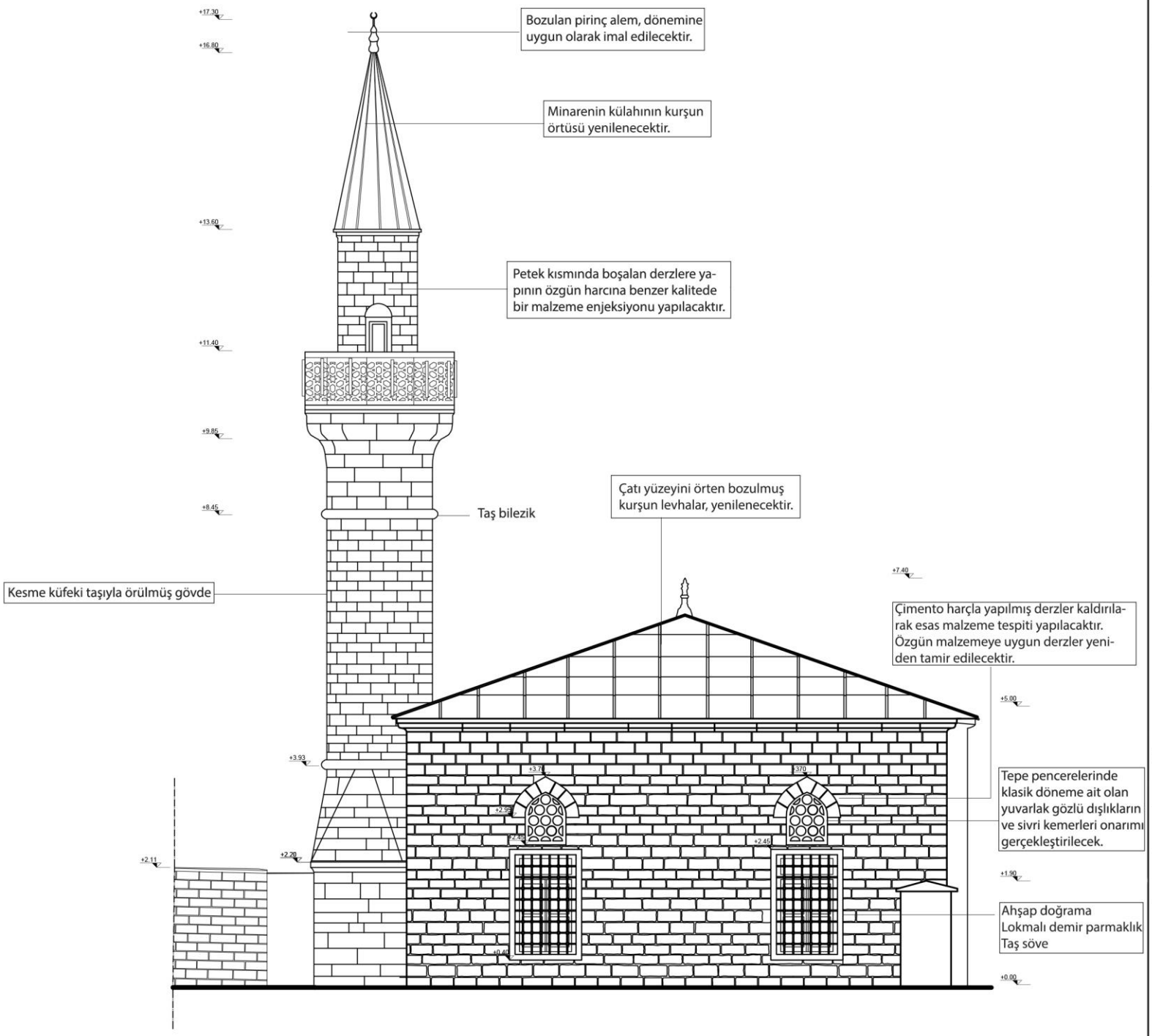

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: HARİM KAT PLANI

PAFTA NO: 3

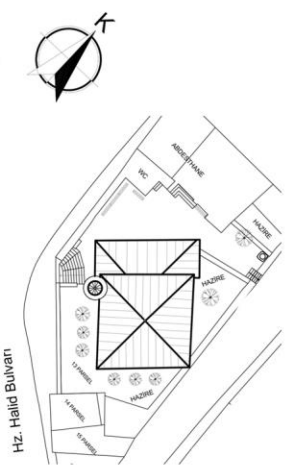
ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

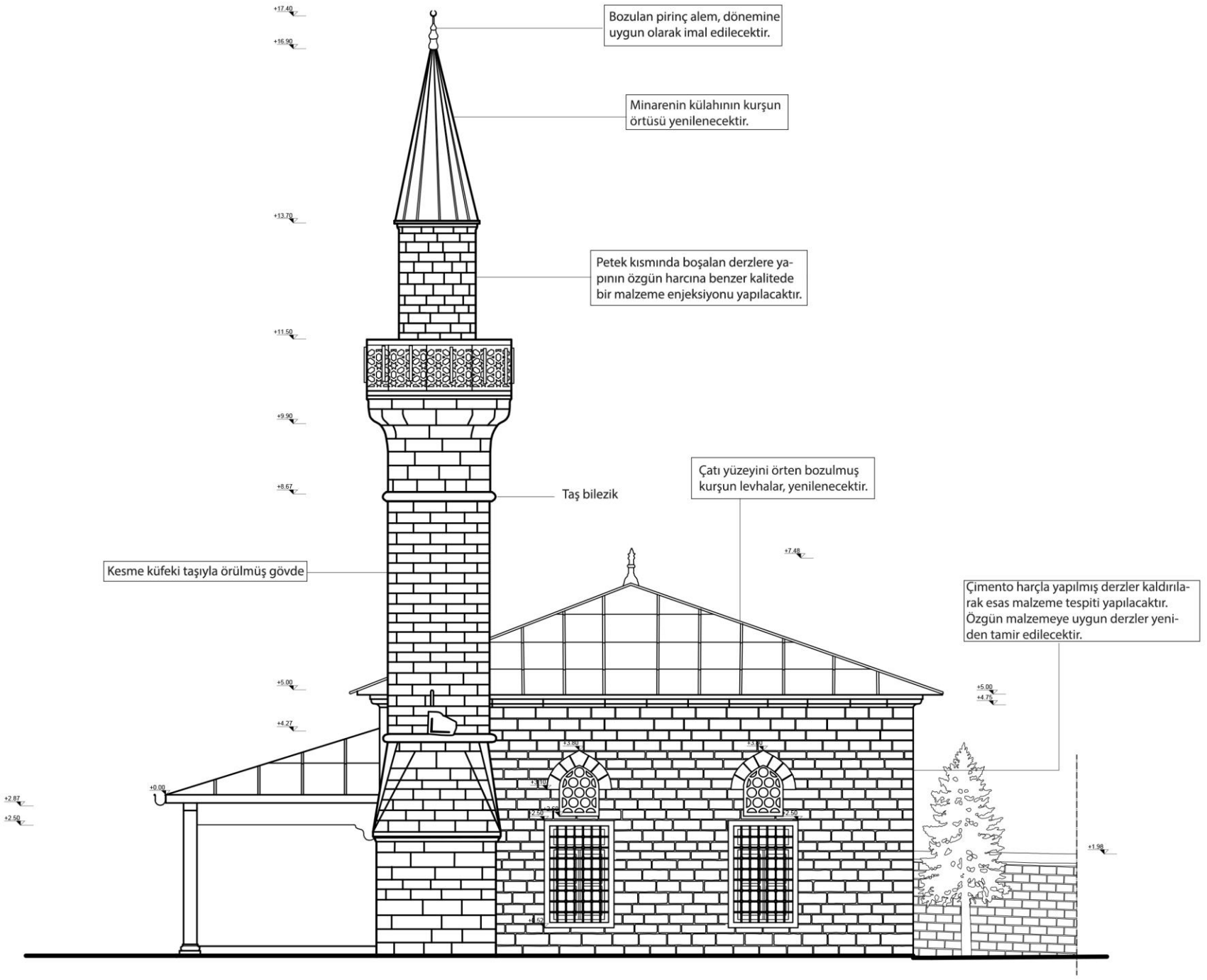

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: GÜNEYDOĞU CEPHESİ

PAFTA NO: 4

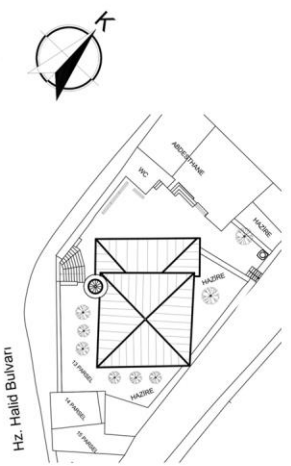
ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

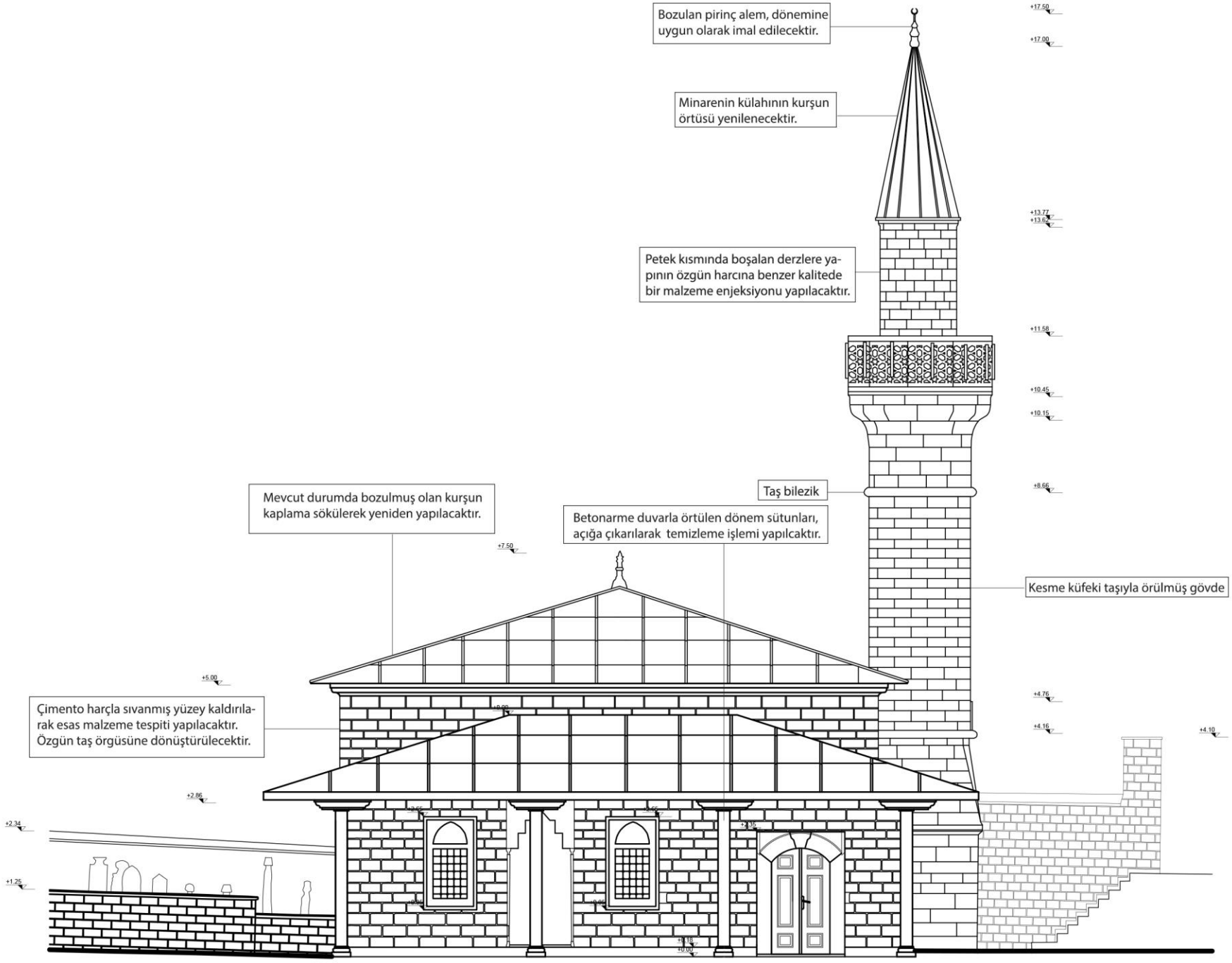

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: GÜNEYBATI CEPHESİ

PAFTA NO: 5

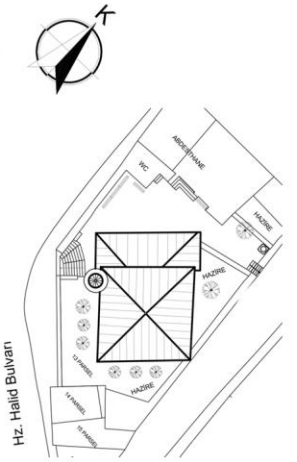
ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

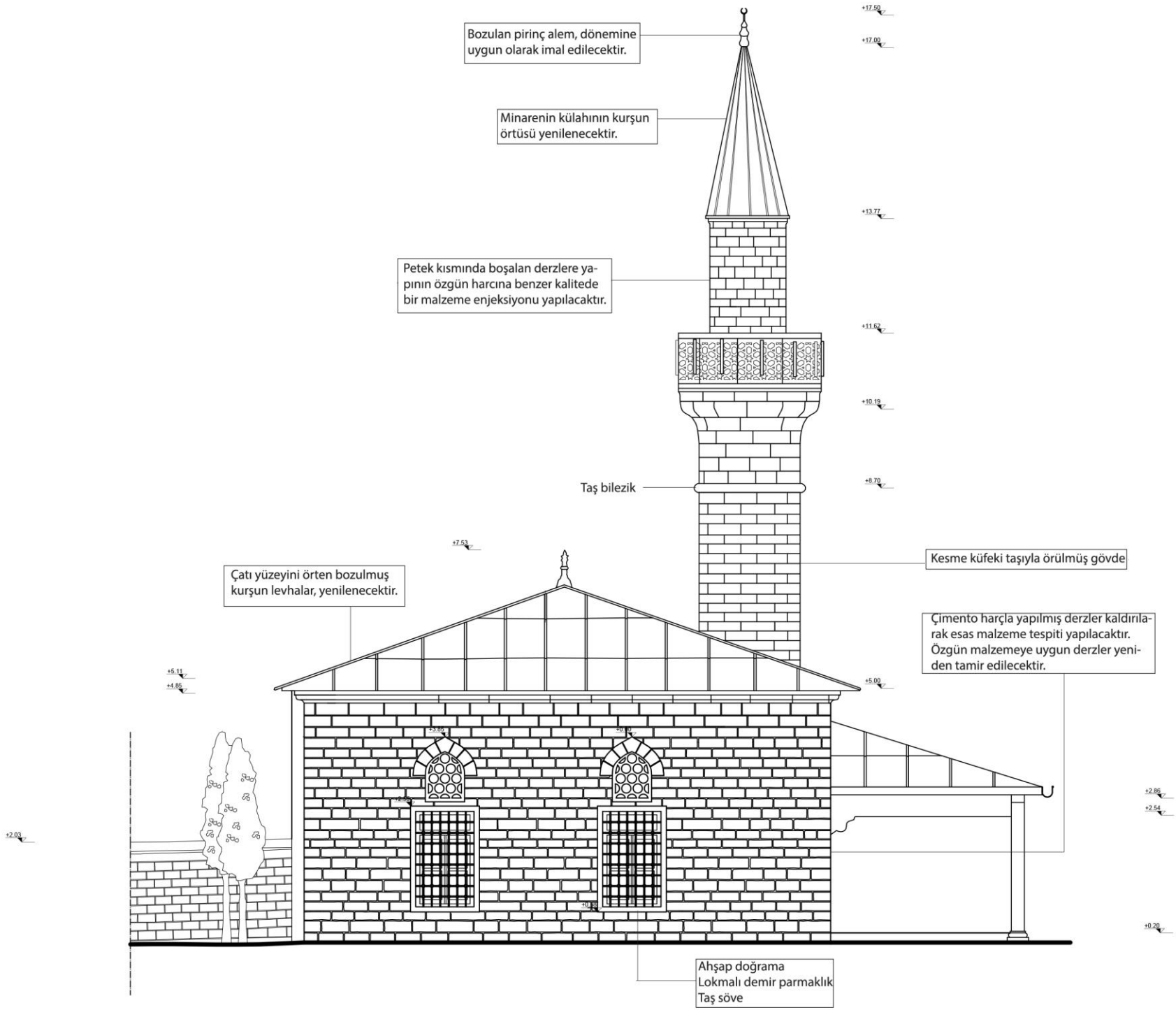

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: KUZEYBATI CEPHESİ

PAFTA NO: 6

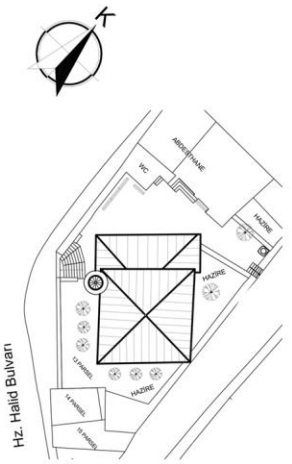
ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

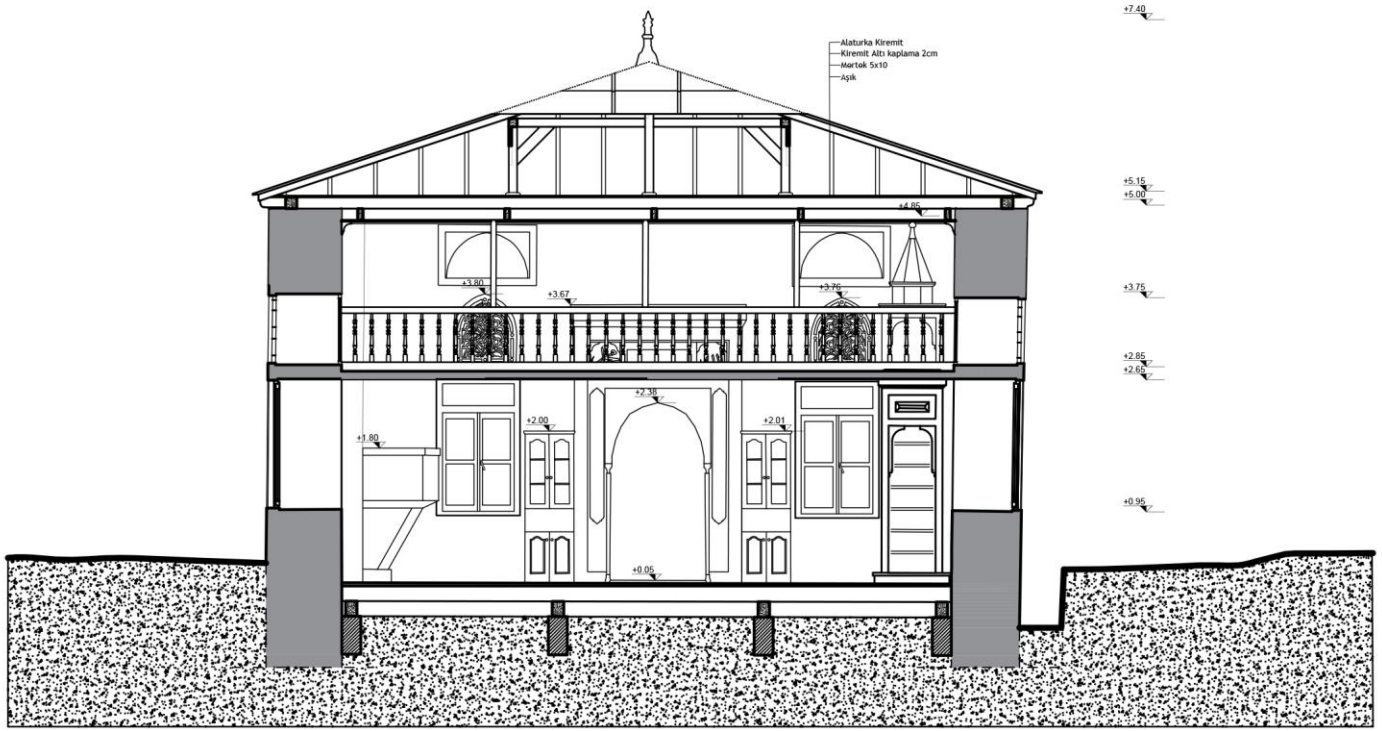

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: KUZEYDOĞU CEPHESİ

PAFTA NO: 7

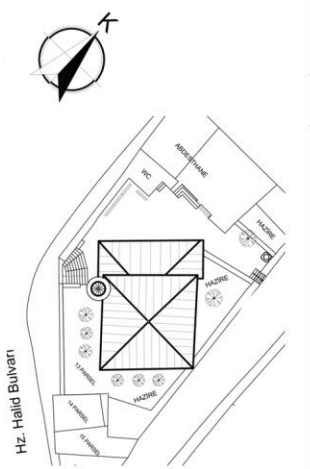
ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

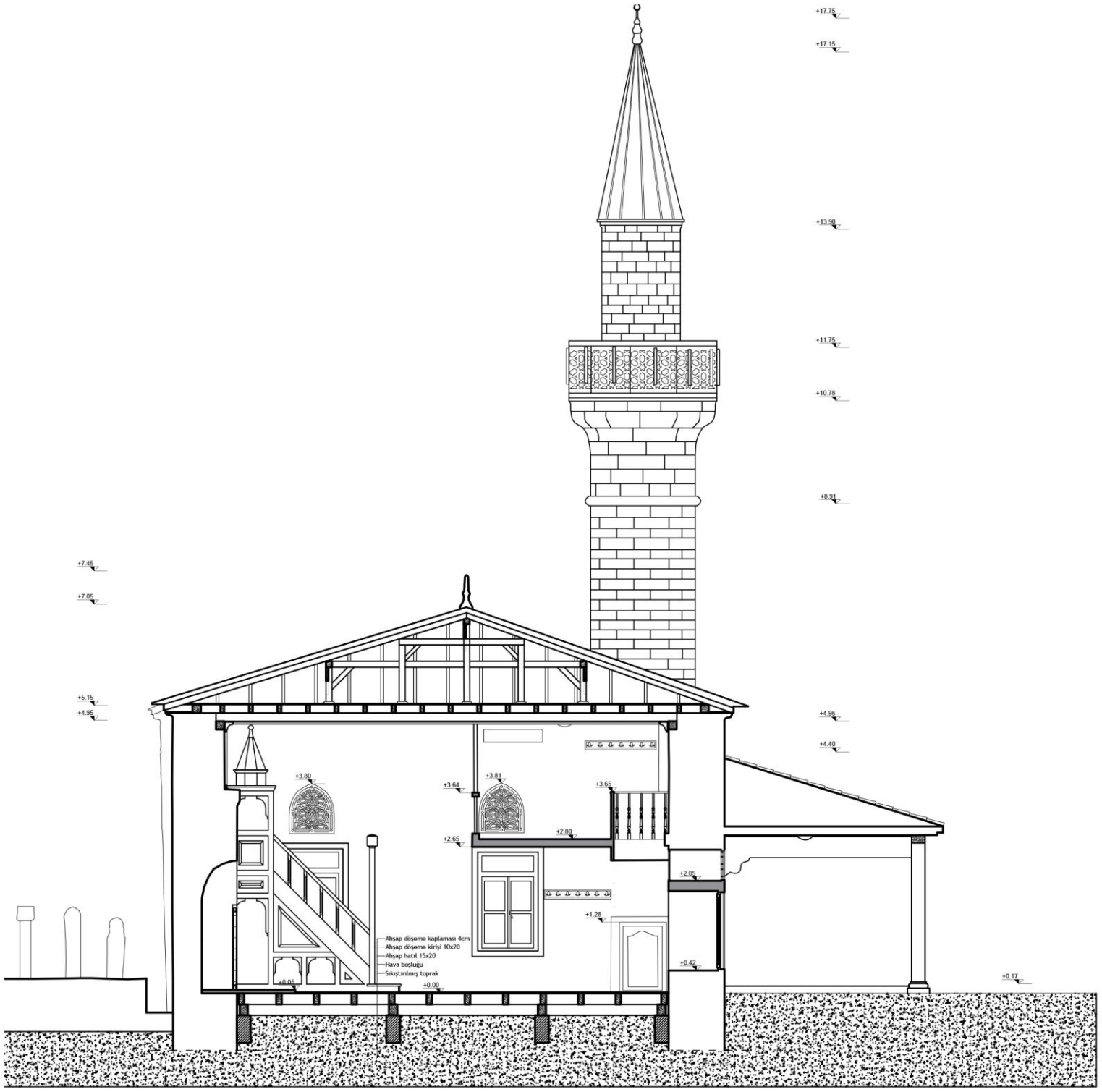

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: A - A KESİTİ

PAFTA NO: 8

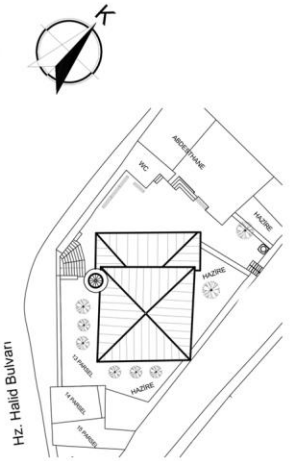
ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

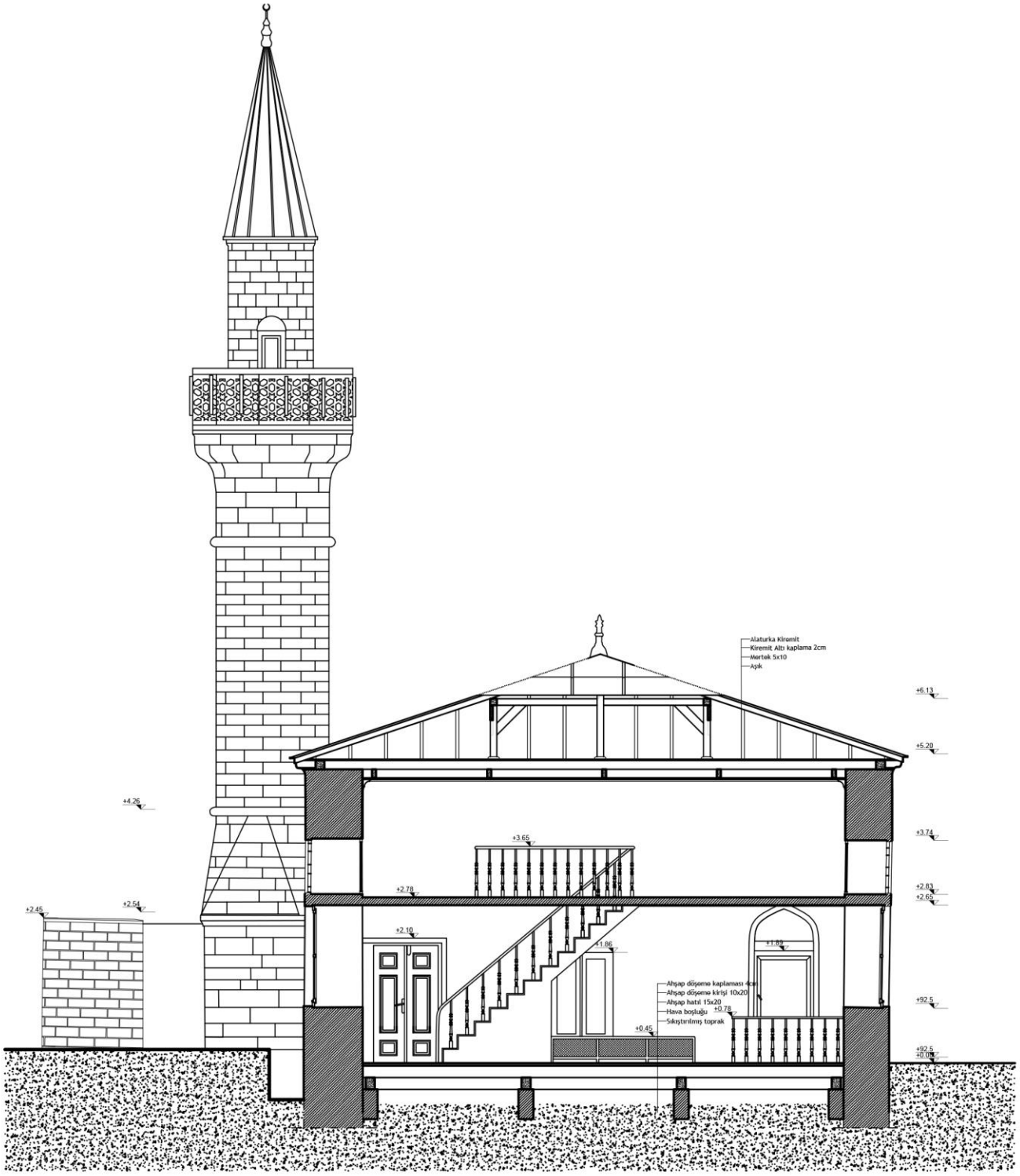

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: C - C KESİTİ

PAFTA NO: 10

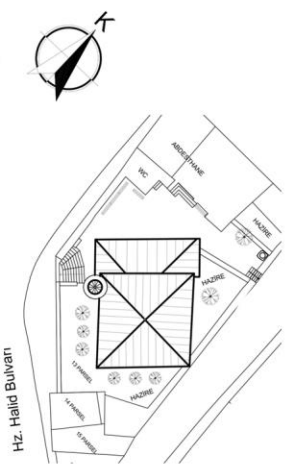
ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL EYÜPSULTAN
ADA: 220
PARSEL: 13
KASIM ÇAVUŞ CAMİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
HAZIRLAYAN
MURAT ILGAZ

RÖLÖVE	
RESTİTÜSYON	
RESTORASYON	

PAFTA ADI: B - B KESİTİ

PAFTA NO: 10

ÖLÇEK: 1/ 100

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜTÜ EĞİTİM ESNTİTÜSÜ - MİMARİ KORUMA VE RESTORASYON BÖLÜMÜ

EK 6-BELGELER VE FOTOĞRAF ALBÜMÜ

İL	İSTANBUL
İLÇE	EYÜPSULTAN
MAHALLE	İSLAMBEY
CADDE	HZ. HALİT BULVARI
PAFTA	43
ADA	220
PARSEL	13

EYÜP, KASIM ÇAVUŞ CAMİİ RESTORASYON PROJESİ

	YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEZ DANIŞMANI	DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
ÖĞRENCİ	MURAT ILGAZ

JÜRİ ÜYELERİ

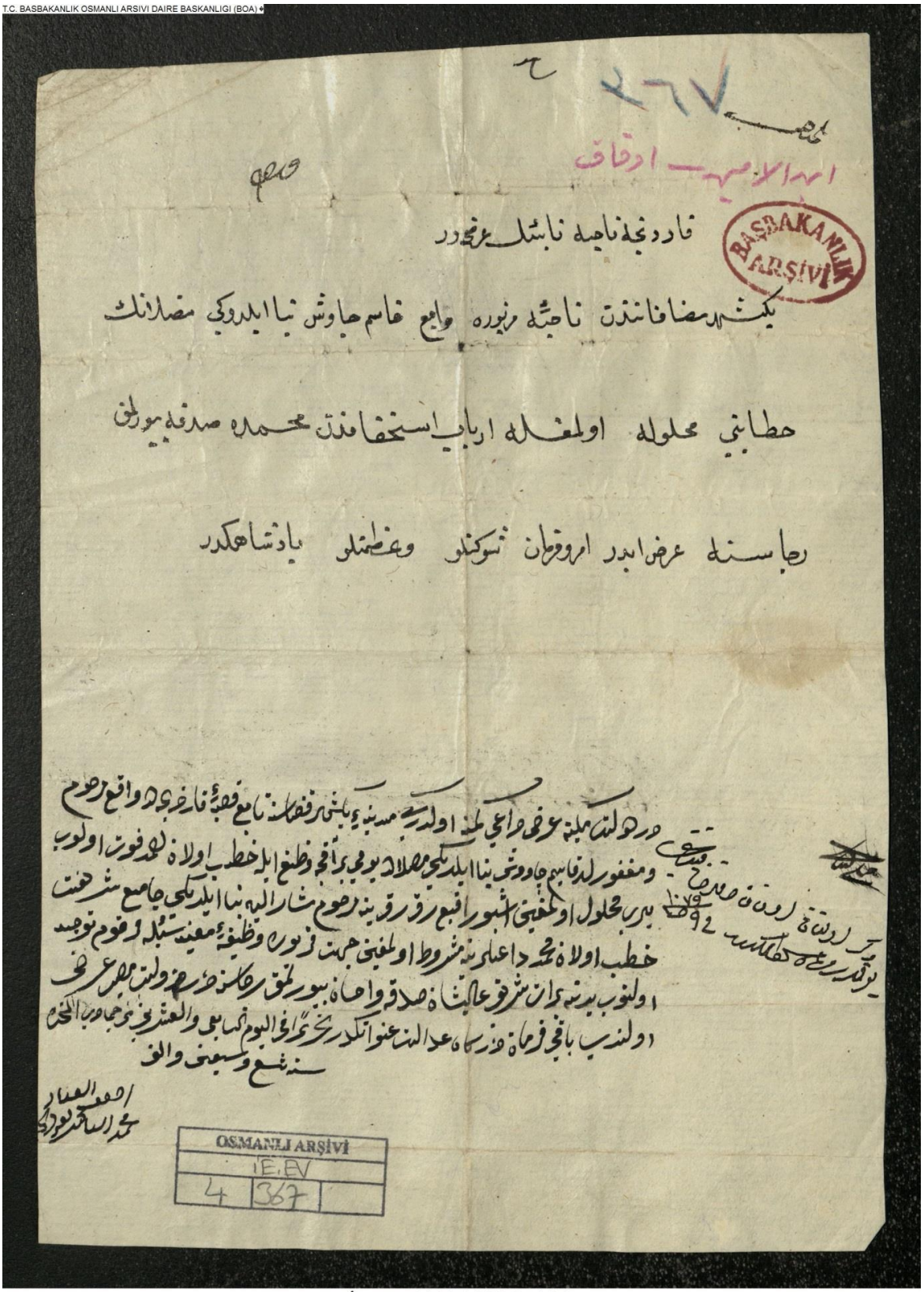
DR. ÖĞR. ÜYESİ MİNE ESMER
DOÇ. DR. SELCEN COŞKUN YALÇIN
DR. ÖĞR. ÜYESİ RUBA KASMO

TARİH : 20.09.2019

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)
OSMANLI ARŞİVİ
C.ME
147 7314

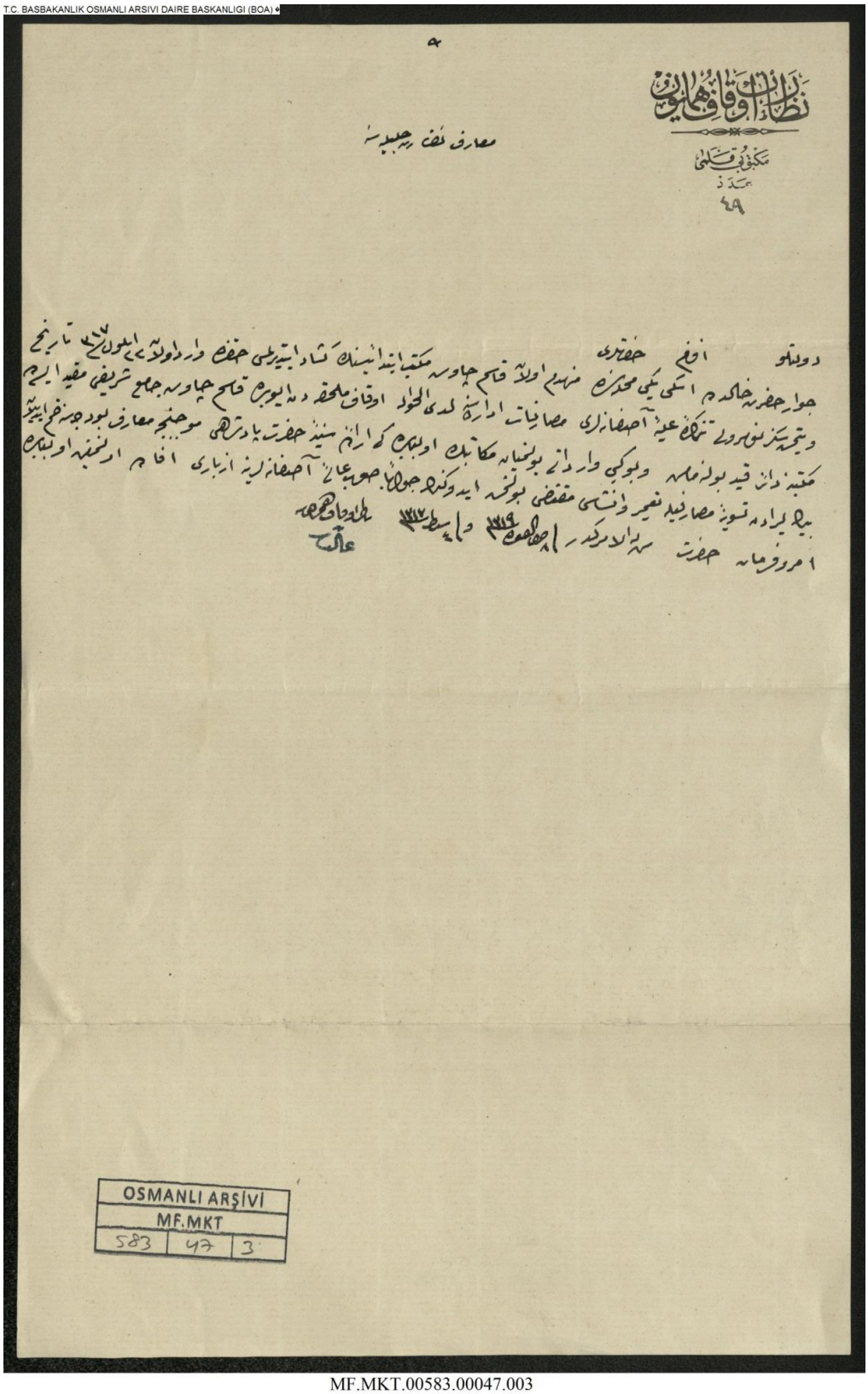
C.MF.00147.07314.001

Fotoğraf 1: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Kasım Çavuş hakkında bilgi

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)
BASBAKANLIK ARŞİVİ
OSMANLI ARŞİVİ
İE.EV
4 | 367

İE.EV.00004.00367.001

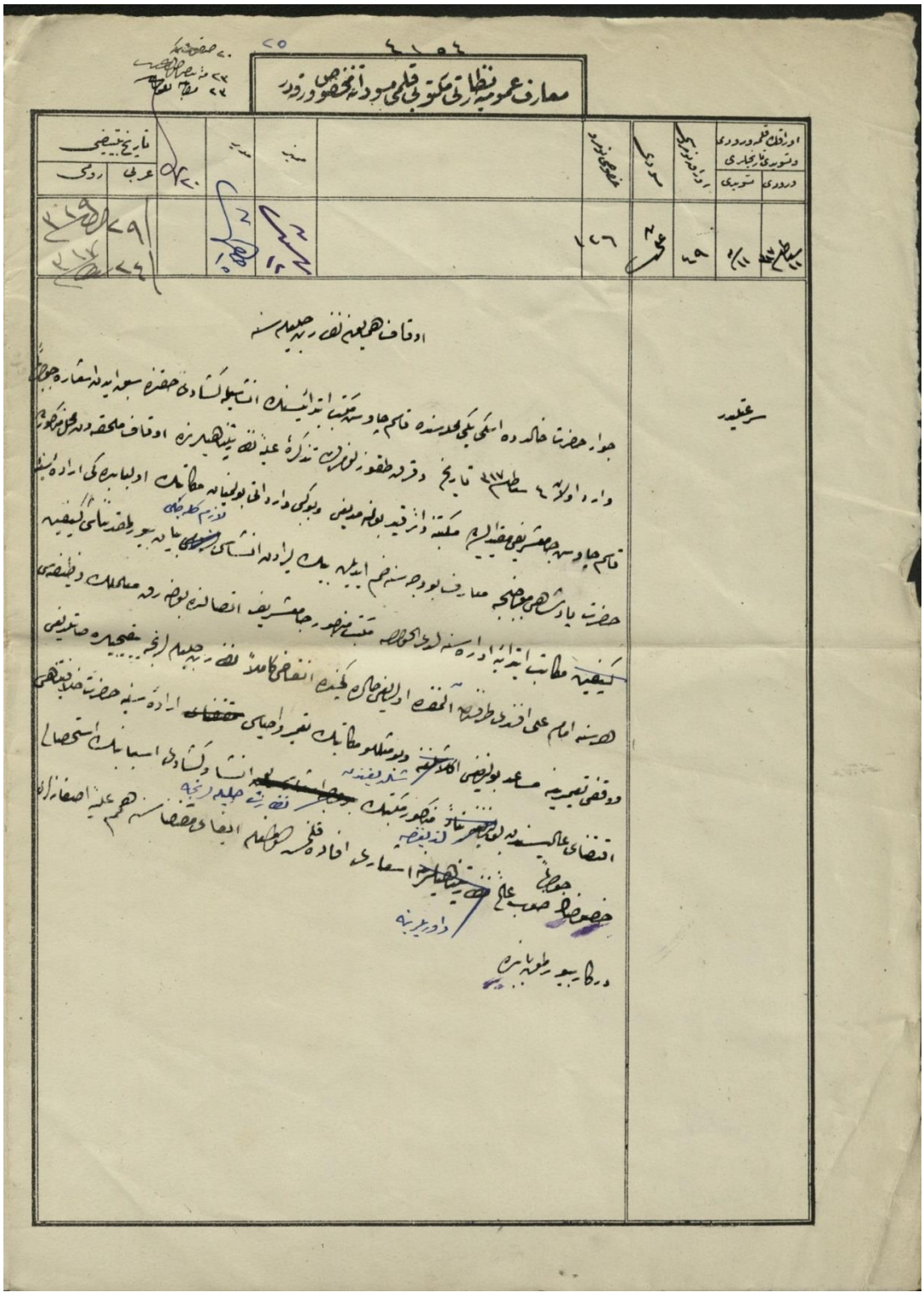
Fotoğraf 2: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, yapı ve Kasım Çavuş hakkında bilgi

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI (BOA)
OSMANLI ARŞİVİ
MF.MKT
583 | 47 | 3

MF.MKT.00583.00047.003

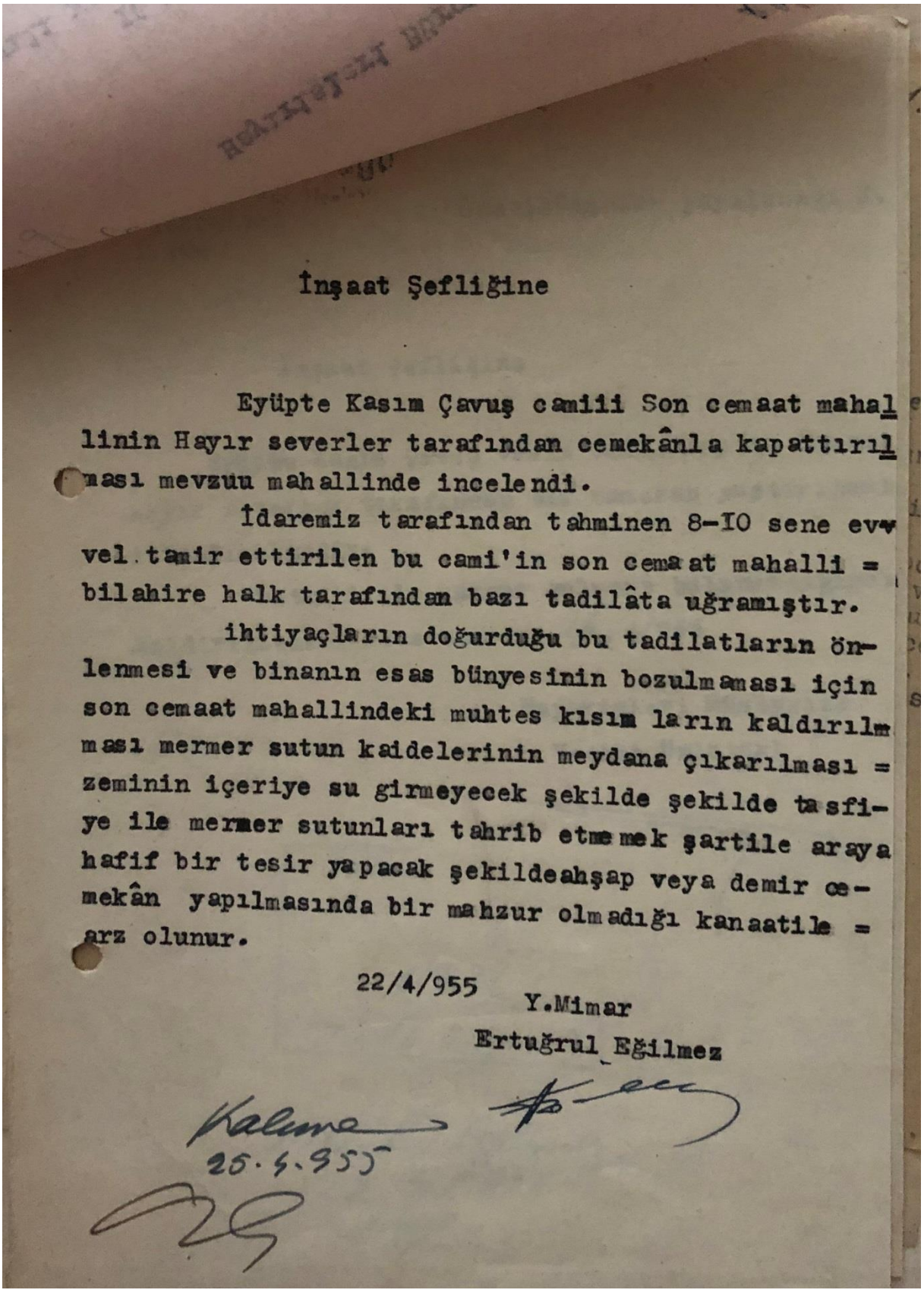
Fotoğraf 3: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 8 Zilkade 1319

Marif Nezaret-i Celilesine yazılan bu dilekçede yok olan Kasım Çavuş Mektebi için gönderilen bin liranın nasıl kullanılacağı hakkında bilgi istenmiştir.

Fotoğraf 4: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

Marif-i Umumiye Nezaret-i'nden Efkaf-ı Hümayun Nezaret-i Celilesine cevap olarak gönderilen dilekçede, verilen paranın cami tamiratı için kullanılmasından bahsetmektedir.

İnşaat Şefliğine

Eyüpte Kasım Çavuş camiii Son cemaat mahallinin Hayır severler tarafından cemekânla kapattırılması mevzuu mahallinde incelendi.

İdaremiz tarafından tahminen 8-10 sene evvel tamir ettirilen bu cami'in son cemaat mahalli = bilahire halk tarafından bazı tadilâta uğramıştır.

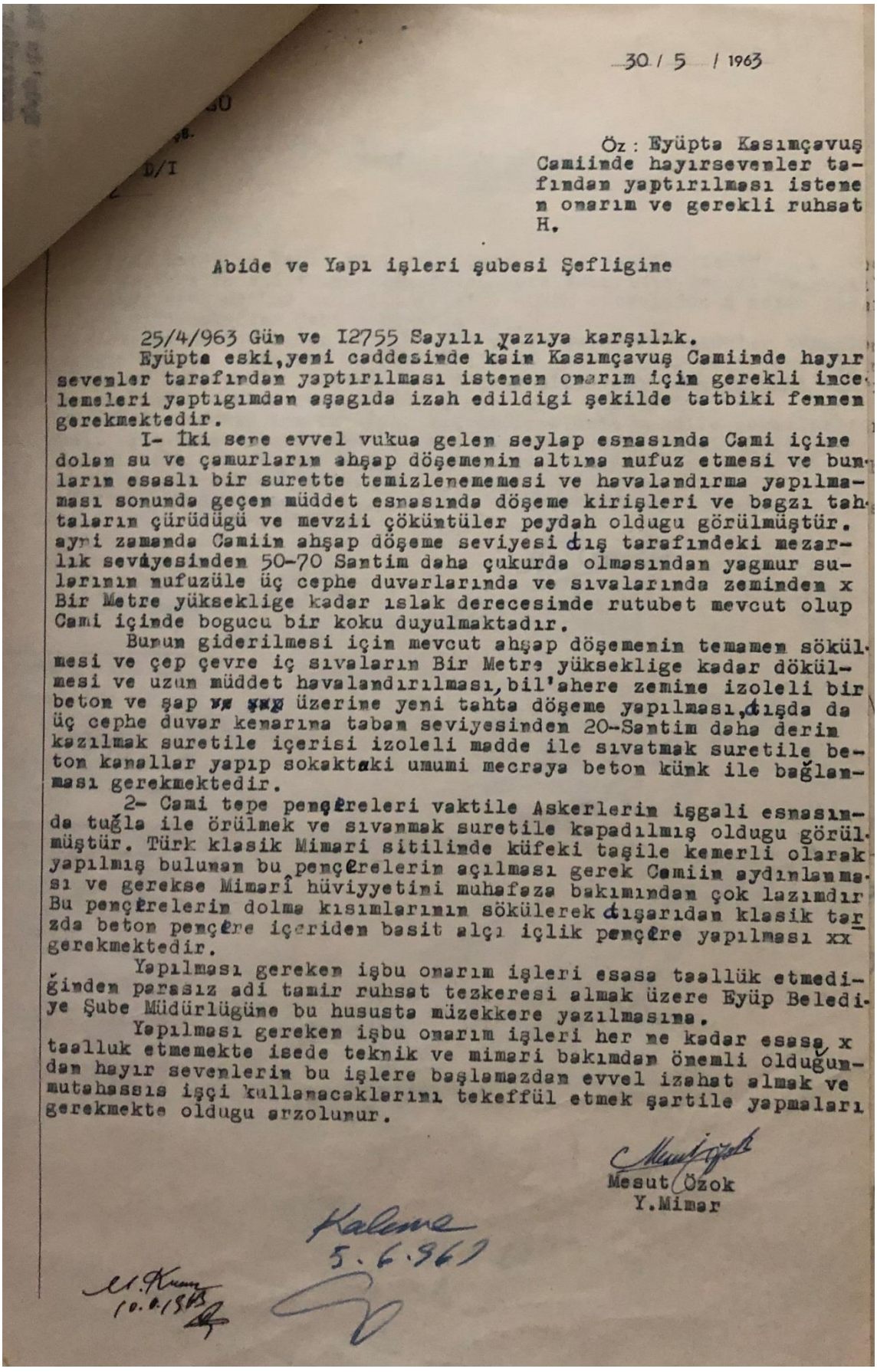
ihtiyaçların doğurduğu bu tadilatların önlenmesi ve binanın esas bünyesinin bozulmaması için son cemaat mahallindeki muhtes kısım ların kaldırılması mermer sutun kaidelerinin meydana çıkarılması = zeminin içeriye su girmeyecek şekilde şekilde tasfiye ile mermer sutunları tahrib etmemek şartile araya hafif bir tesir yapacak şekildeahşap veya demir cemekân yapılmasında bir mahzur olmadığı kanaatile = arz olunur.

22/4/955

Y.Mimar
Ertuğrul Eğilmez

Kalsın
25.4.955

Fotoğraf 5: Vakıflar Genel Müdürlüğü, 1955 Tarihli cemaatten gelen camekan isteği konusunda karar dilekçesi

30 / 5 / 1963

D/I

Öz : Eyüpta Kasımçavuş Camiinde hayırsevenler tafından yaptırılması istenen onarım ve gerekli ruhsat H.

Abide ve Yapı işleri şubesi Şefligine

25/4/963 Gün ve I2755 Sayılı yazıya karşılık.

Eyüpta eski,yeni caddesinde kain Kasımçavuş Camiinde hayır sevenler tarafından yaptırılması istenen onarım için gerekli incelemeleri yaptıgımdan aşagıda izah edildigi şekilde tatbiki fennen gerekmektedir.

I- İki sene evvel vukua gelen seylap esnasında Cami içine dolan su ve çamurların ahşap döşemenin altına nufuz etmesi ve bunların esaslı bir surette temizlenememesi ve havalandırma yapılmaması sonunda geçen müddet esnasında döşeme kirişleri ve bagzı tahtaların çürüdügü ve mevzii çöküntüler peydah oldugu görülmüştür. ayni zamanda Camiin ahşap döşeme seviyesi dış tarafındeki mezarlık seviyesinden 50-70 Santim daha çukurda olmasından yagmur sularının nufuzüle üç cephe duvarlarında ve sıvalarında zeminden x Bir Metre yükseklige kadar ıslak derecesinde rutubet mevcut olup Cami içinde bogucu bir koku duyulmaktadır.

Bunun giderilmesi için mevcut ahşap döşemenin temamen sökülmesi ve çep çevre iç sıvaların Bir Metre yükseklige kadar dökülmesi ve uzun müddet havalandırılması, bil'ahere zemine izoleli bir beton ve şap xx xxx üzerine yeni tahta döşeme yapılması, dışda da üç cephe duvar kenarına taban seviyesinden 20-Santim daha derin kazılmak suretile içerisi izoleli madde ile sıvatmak suretile beton kanallar yapıp sokaktaki umumi mecraya beton künk ile bağlanması gerekmektedir.

2- Cami tepe pençereleri vaktile Askerlerin işgali esnasında tuğla ile örülmek ve sıvanmak suretile kapadılmış oldugu görülmüştür. Türk klasik Mimari sitilinde küfeki taşile kemerli olarak yapılmış bulunan bu pençerelerin açılması gerek Camiin aydınlanması ve gerekse Mimarî hüviyyetini muhafeza bakımından çok lazımdır Bu pençerelerin dolma kısımlarının sökülerek dışarıdan klasik tarzda beton pençere içeriden basit alçı içlik pençere yapılması xx gerekmektedir.

Yapılması gereken işbu onarım işleri esasa taallük etmediğinden parasız adi tamir ruhsat tezkeresi almak üzere Eyüp Belediye Şube Müdürlügüne bu hususta müzekkere yazılmasına.

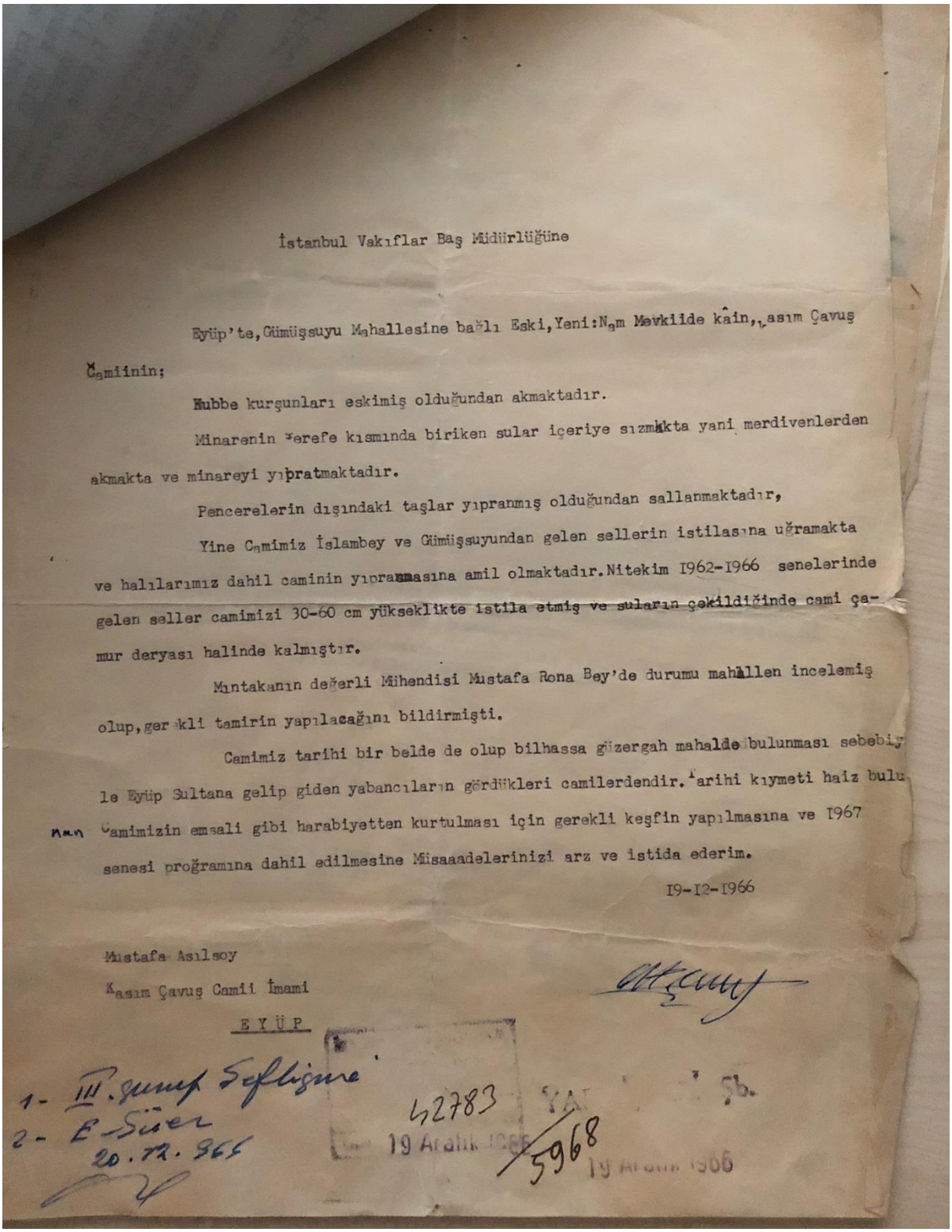
Yapılması gereken işbu onarım işleri her ne kadar esasa x taalluk etmemekte isede teknik ve mimari bakımdan önemli olduğundan hayır sevenlerin bu işlere başlamazdan evvel izahat almak ve mutahassıs işçi kullanacaklarını tekeffül etmek şartile yapmaları gerekmekte oldugu arzolunur.

Mesut Özok
Y.Mimar

Kalem
5.6.963

10.6.1963

Fotoğraf 6: Vakıflar Genel Müdürlüğü, 1963 Tarihli karar

İstanbul Vakıflar Baş Müdürlüğüne

Eyüp'te, Gümüşsuyu Mahallesine bağlı Eski, Yeni: Nam Mevkiide kâin, Kasım Çavuş Camiinin;

Kubbe kurşunları eskimiş olduğundan akmaktadır.

Minarenin şerefe kısmında biriken sular içeriye sızmakta yani merdivenlerden akmakta ve minareyi yıpratmaktadır.

Pencerelerin dışındaki taşlar yıpranmış olduğundan sallanmaktadır,

Yine Camimiz İslambey ve Gümüşsuyundan gelen sellerin istilasına uğramakta ve halılarımız dahil caminin yıpranmasına amil olmaktadır. Nitekim 1962-1966 senelerinde gelen seller camimizi 30-60 cm yükseklikte istila etmiş ve suların çekildiğinde cami çamur deryası halinde kalmıştır.

Mıntakanın değerli Mühendisi Mustafa Rona Bey'de durumu mahallen incelemiş olup, gerekli tamirin yapılacağını bildirmişti.

Camimiz tarihi bir belde de olup bilhassa güzergah mahalde bulunması sebebiyle Eyüp Sultana gelip giden yabancıların gördükleri camilerdendir. Tarihi kıymeti haiz bulunan Camimizin emsali gibi harabiyetten kurtulması için gerekli keşfin yapılmasına ve 1967 senesi proğramına dahil edilmesine Müsaadelerinizi arz ve istida ederim.

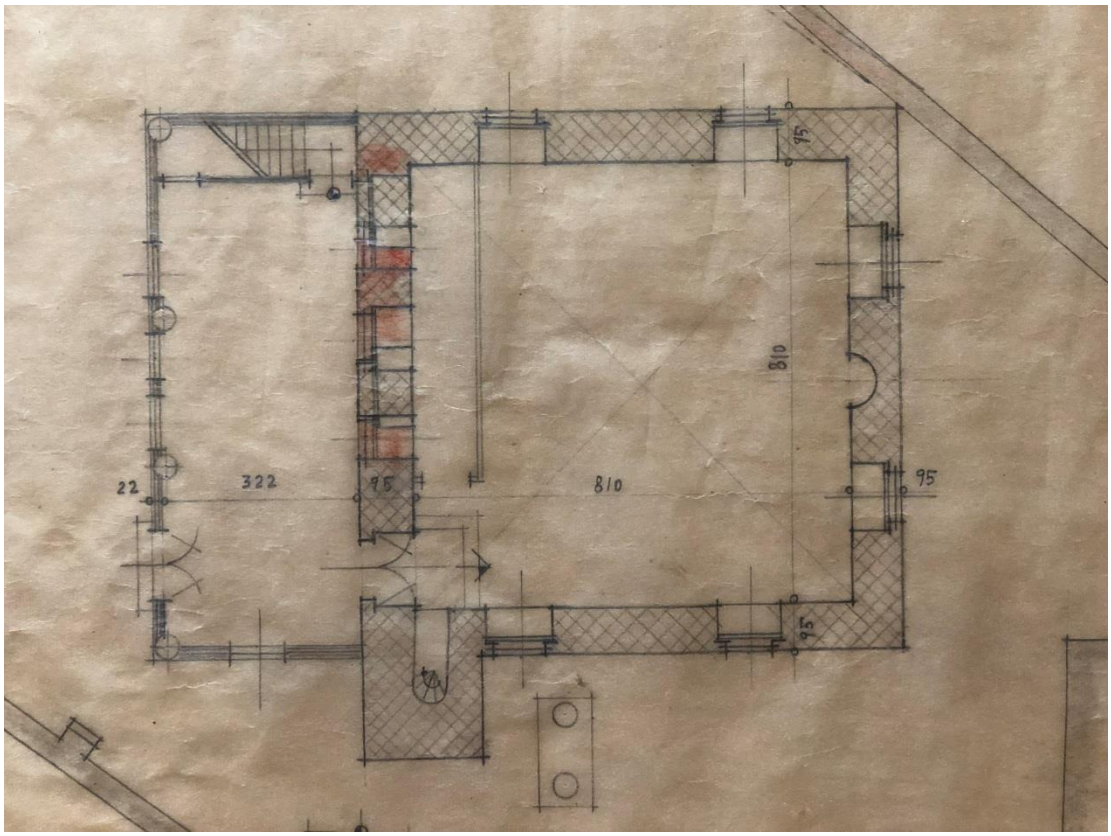
19-12-1966

Mustafa Asılsoy
Kasım Çavuş Camii İmamı
EYÜP

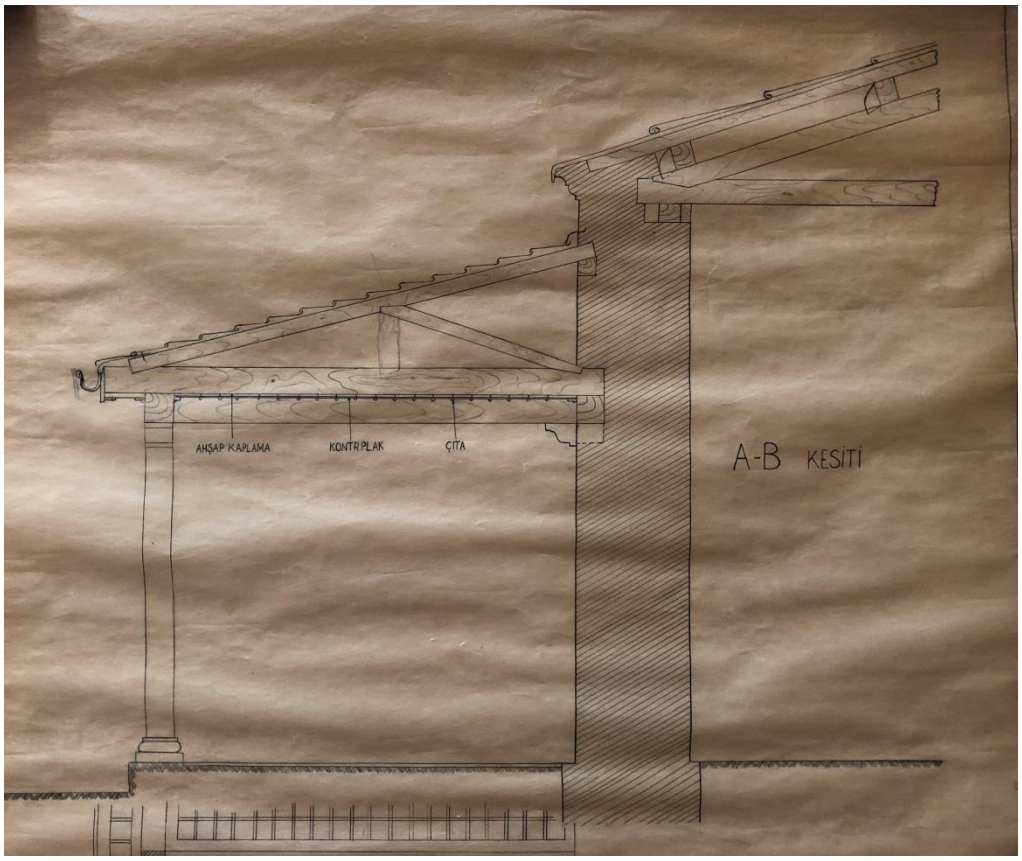
1- III. Şube Şefliğine
2- E. Süer
20.12.966

42783
19 Aralık 1966
5968
19 Aralık 1966

Fotoğraf 7: I. Bölge VGM Arşivi, Cami imamı M. Asılsoy tarafından VGM'ye yazılmış dilekçe

Fotoğraf 8: Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi, 1947 yılına ait zemin kat rölövesi

Fotoğraf 9: Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi, son cemaat yerinden geçen kesit, 1947

Fotoğraf 10: Hz. Halid Bulvarı'ndan görünüş (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 11: Son cemaat giriş cephesi (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 12: Kasım Çavuş Camii Avlusu (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 13: Kasım Çavuş Camii Avlusu (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 14: Kasım Çavuş Camii (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 15: Kasım Çavuş Camii (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 16: Kasım Çavuş Camii ve kuzeydoğu yönündeki hazire (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 17: Kasım Çavuş Camii ve kuzeydoğu yönündeki hazire (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 18: Kasım Çavuş Camii (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 19: Kasım Çavuş Camii (M. Ilgaz, 2019)

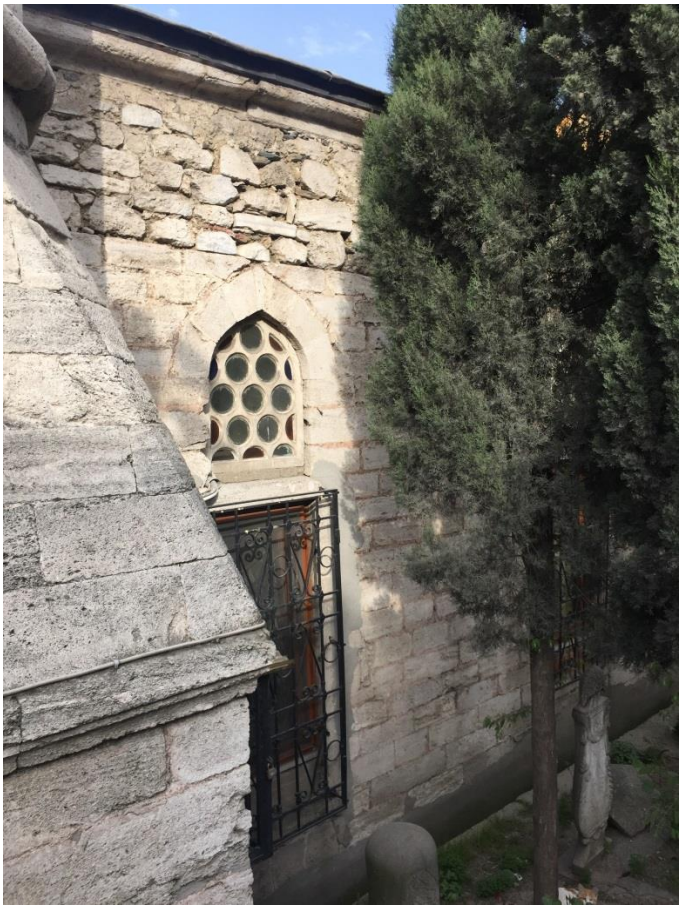
Fotoğraf 20: Kasım Çavuş Camii pencere görünüşleri (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 21: Kasım Çavuş Camii (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 22: Kasım Çavuş Camii minaresi (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 23: Kasım Çavuş Camii kuzeybatı cephesi (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 24: Kasım Çavuş Camii son cemaat alanı (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 25: Kasım Çavuş Camii son cemaat alanı (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 26: Kasım Çavuş Camii son cemaat alanı sütun ve pvc pencere (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 27: Kasım Çavuş Camii son cemaat mihrap nişi (M. Ilgaz, 2019)

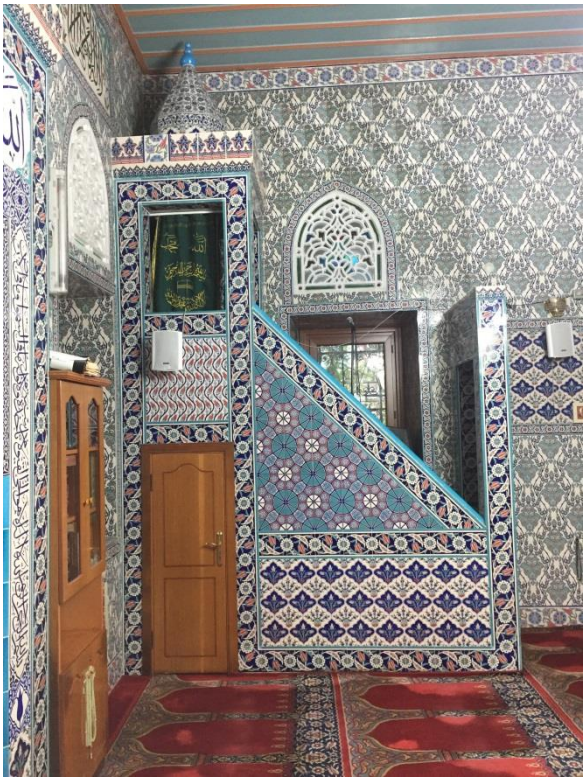
Fotoğraf 28: Harim bölümü (M. Ilgaz, 2019)

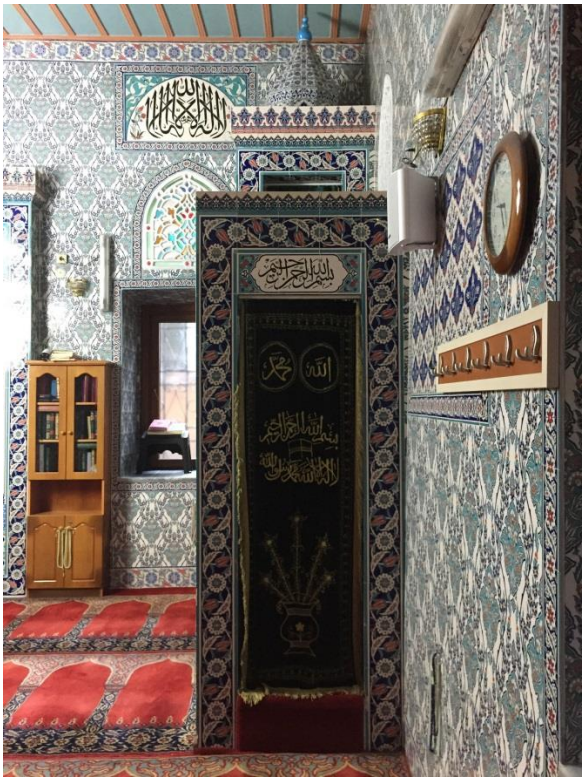
Fotoğraf 29: Harim bölümü ve mahfil katı (M. Ilgaz, 2019)

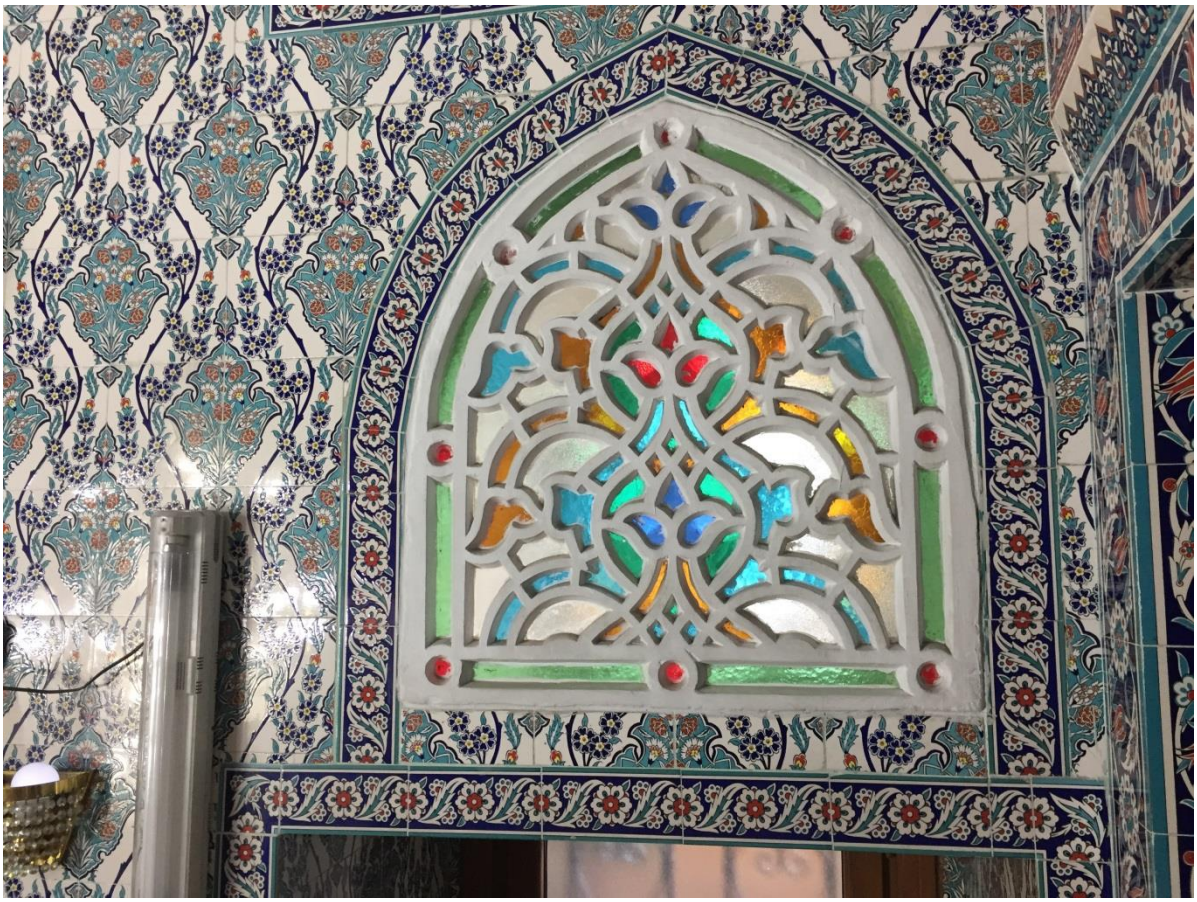
Fotoğraf 30: Mahfil katı (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 31: Minber (M. Ilgaz, 2019)

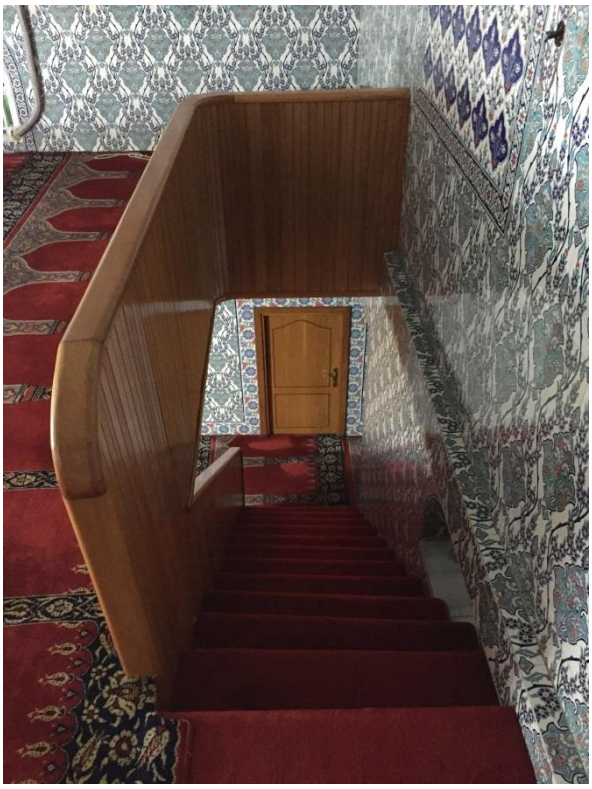
Fotoğraf 32: Minber (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 33: Revzen (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 34: Harim (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 35: Merdiven (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 36: Kürsü (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 37: Harim giriş kapısı (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 38: Çatı örtüsü (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 39: Çatı örütüsü (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 40: Kasım Çavuş Cami (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 41: Son cemaat alanı (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 42: Hazire alanı (M. Ilgaz, 2019)

Fotoğraf 43: Hazire alanı (M. Ilgaz, 2019)